T.C.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SLAV DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

RUS DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA RUSÇA ÖĞRETİMİNDE WEB TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIMI

Cihan KARA

2502160451

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Emine İNANIR

İSTANBUL - 2023

ÖZ

UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA RUSÇA ÖĞRETİMİNDE WEB TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIMI

CİHAN KARA

Hızlı gelişen teknolojiler ile eğitimde yenilikçi öğretim ve öğrenim fırsatları oluşmaktadır. Web teknolojileri ile uzaktan eğitim derslerinde bilginin aktarılma biçimi değişerek öğretim elemanları ve öğrenciler arasındaki iletişim ve etkileşim olanakları artmaktadır. Yabancı dil öğretiminde sanal gerçeklik, makine öğrenmesi ve yapay zekâ gibi teknolojilerin kullanımın yaygınlaşması ile uzaktan eğitim yoluyla öğrencilerin dil öğrenme süreci daha etkileşimli, deneyim odaklı ve kişiselleştirilmiş hale gelmektedir. Öğretim elemanları, kendi öğretim yaklaşımlarını teknolojilerin sunduğu bu fırsatlar ile yeniden şekillendirerek öğretim sürecini daha verimli ve öğrenci merkezli hale getirebilmektedir.

Bu çalışmada uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğretim elemanlarının teknolojik ve pedagojik yeterliklerini desteklemek amacıyla güncel teknolojiler, kavramlar, öğretim yöntemleri ve öğrenci merkezli yaklaşımlar hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca, uzaktan eğitim sürecinde öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından kullanılabilecek web teknolojilerinin amaç ve işlevlerine dikkat çekilmiştir. Çalışmanın sonunda elde edilen tüm veriler TPACK anlayışı, SECTIONS ve ADDIE modelleri ile temellendirilerek uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerin öğretim tasarımı sürecine yönelik bir model önerisinde bulunulmuştur.

Bu modelin temel amacı, uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça dersler için öğretim tasarımının sistemli bir şekilde nasıl yapılabileceği konusunda öğretim elemanlarına genel bir çerçeve sunmaktır. Bu model ile Rusça dersler için amaç ve hedeflerin belirlenmesi, teknoloji seçimi, öğretim materyallerinin ve öğretim yöntemlerinin belirlenmesi, geri bildirim alma, ölçme ve değerlendirme gibi aşamalarda öğretim elemanlarına yönlendirici sorular sorularak öğretim tasarımı sürecine katkıda bulunulması hedeflenmektedir. Ayrıca, modelin örnek uygulaması olarak Rusça öğretimine yönelik bir dersin öğretim tasarımı yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Rusça Öğretimi, Web Teknolojileri, Öğretim Tasarımı, Öğretim Tasarımı Modelleri

ABSTRACT

THE USE OF WEB TECHNOLOGIES IN TEACHING RUSSIAN THROUGH DISTANCE EDUCATION

CİHAN KARA

With the rapidly developing technologies, innovative teaching and learning opportunities are emerging in education. The communication and interaction opportunities between the instructors and students are increasing by changing the way of transferring information in distance education courses with web technologies. With the widespread use of technologies such as virtual reality, machine learning and artificial intelligence in foreign language teaching, the language learning process of students through distance education becomes more interactive, experience-oriented and personalized. By integrating these technological opportunities into their teaching approaches, instructors can transform the teaching process into a more efficient and student-centered one.

This study provides information about current technologies, concepts, teaching methods and student-centered approaches in order to support the technological and pedagogical competencies of the instructors in teaching Russian through distance education. Furthermore, the purposes and functions of web technologies that can be used by instructors and students in the distance education process are highlighted. Considering all the data obtained, and referring to the TPACK understanding, SECTIONS and ADDIE models, a model proposal was presented at the end of the study for the instructional design process of Russian courses conducted through distance education.

The main purpose of this model is to provide a general framework for instructors on how to systematically design the instruction of Russian courses conducted through distance education. With this model, the aim is to contribute to the instructional design process of Russian courses by asking instructors guiding questions at stages such as determining the goals and objectives, choosing technology, determining teaching materials and methods, receiving feedback, measurement and

evaluation. Additionally, the instructional design of a Russian course has been presented as a sample application of the model.

Keywords: Distance Education, Russian Language Instruction, Web Technologies, Instructional Design, Instructional Design Models

ÖNSÖZ

Salgın, afet gibi acil durumlarda yükseköğretim kurumları eğitime devam edebilmek için web teknolojilerini kullanarak uzaktan eğitime geçiş yapmaktadır. Uzaktan eğitim sürecini en iyi şekilde yönetebilmek için gerekli teknolojik altyapıların geliştirilmesi ve web teknolojilerinin etkin şekilde kullanılması seçenek olmaktan çıkarak bir gereklilik haline gelmiştir. Bu bağlamda çalışmamız, uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminin etkinliğini ve verimliliğini artırmada kullanılabilecek teknolojiler ve yaklaşımlar üzerine odaklanmaktadır. Bu çalışma ile öğretim elemanlarının öğretim yöntemlerinin, teknolojik bilgi ve yeterlik düzeylerinin geliştirilmesine yardımcı olunması amaçlanmaktadır. Bu amaçla çalışmada güncel web teknolojileri, kavramlar ve yaklaşımlar hakkında verilen bilgilerin ardından uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerin öğretim tasarımı aşamasında yararlanılabilecek bir model önerilmiştir. Ayrıca bu çalışma, uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine yönelik literatür hakkında öğretim elemanlarına genel bir çerçeve sunması açısından önemlidir.

Bu çalışmanın her aşamasında büyük katkılar sağlayan, lisansüstü öğrenim sürecim dahil hayatımda büyük emekleri olan değerli tez danışmanım Prof. Dr. Emine İnanır'a özellikle teşekkür ediyorum. Bu çalışma boyunca fikirlerini esirgemeyen, sıkılmadan moral ve motivasyon sağlayan saygıdeğer hocam, Prof. Dr. Hüseyin Kandemir'e samimi teşekkürlerimi sunuyorum. Lisansüstü eğitimim boyunca bana emek veren saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Makbule Sabziyeva'ya, Prof. Dr. Hacer Toptaktaş Üstüner'e ve Prof. Dr. Türkan Olcay'a teşekkür ediyorum. Bu çalışmanın yazım sürecinde fikirleri ve manevi destekleri ile katkıda bulunan tüm öğretim elemanlarına ve çalışma arkadaşlarıma ayrıca teşekkür ediyorum. Son olarak sadece bu çalışmanın oluşturulması sürecinde değil, hayatımın her anında yanımda olan, desteğini esirgemeyen sevgili eşim Gülbin'e teşekkürü borç biliyorum. Bu çalışmanın görünmeyen kahramanları, manevi destekçilerim Batuhan ve Kaan'a da sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Cihan Kara

İstanbul - 2023

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **ii**
ABSTRACT ..... **iv**
ÖNSÖZ ..... **vi**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **ix**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **x**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xiv**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
UZAKTAN EĞİTİM, WEB TEKNOLOJİLERİ VE YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

1.1. Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişiminde Teknolojinin Rolü 6
1.2. Uzaktan Eğitimde Web Teknolojilerinin Rolü 8
1.3. Uzaktan Eğitimde Temel ve Yeni Kuramlar 12
1.4. Uzaktan Eğitimde Kullanılan Temel Web Araçları 16
1.5. Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretiminde Temel Kavramlar 25
1.6. Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri 30
1.7. Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar 34

İKİNCİ BÖLÜM
UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA RUSÇA ÖĞRETİMİNDE WEB ARAÇLARI

2.1. Uygulamalı Bilimsel Çalışmalarda Kullanılan Web Araçları 45
2.2. Geleneksel Öğretim Materyallerinin Dijitalleştirilmesi 49
2.3. Yükseköğretim Kurumları Tarafından Yürütülen Online Rusça Kurslar 53
2.4. Online Rusça Öğrenme Platformları 57
2.5. Uzaktan Eğitim Yoluyla Rusça Öğretiminde Kullanılabilecek Web Araçları 62

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA RUSÇA ÖĞRETİMİNDE TEKNOLOJİ SEÇİMİ, ÖĞRETİM TASARIMI VE MODEL ÖNERİSİ

3.1. Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPACK) 105
3.2. Uzaktan Eğitimde Teknoloji Seçimi: SECTIONS Modeli 108
3.3. Uzaktan Eğitimde Öğretim Tasarımı: ADDIE Modeli 119
3.4. Uzaktan Eğitim Yoluyla Rusça Öğretim Tasarımı Model Önerisi 123
3.4.1. Modelin Yapısı 125
3.4.2. HAZIRLIK Aşama 1: Amaç ve Hedefler 130
3.4.3. HAZIRLIK Aşama 2: Teknoloji Seçimi 132
3.4.4. HAZIRLIK Aşama 3: Öğretim Materyalleri 135
3.4.5. HAZIRLIK Aşama 4: Öğretim Yöntemleri 139
3.4.6. UYGULAMA Aşama 5: Ders Süreci 143
3.4.7. DEĞERLENDİRME Aşama 6: Ölçme ve Değerlendirme 144
3.4.8. DEĞERLENDİRME Aşama 7: Geri Bildirim 147
3.4.9. Modelin Uygulanma Biçimi 149
3.4.10. Modelin Örnek Uygulaması 152
SONUÇ VE ÖNERİLER 166
KAYNAKÇA 185
EKLER 200
ÖZGEÇMİŞ 206

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1: Uzaktan eğitimin gelişim aşamaları. 6

Tablo 1.2: Öğrenme yönetim sistemi örnekleri. 18

Tablo 1.3: Video konferans yazılımı örnekleri. 22

Tablo 1.4: CEFR dil yeterlik seviyeleri. 30

Tablo 1.5: Gün bazında aralıklı tekrar planlama örneği. 39

Tablo 2.1: Onur Aydın tarafından yapılan çalışmada kullanılan web araçları. 46

Tablo 2.2: Nükhet Eltut Kalender tarafından yapılan çalışmada kullanılan web araçları. 47

Tablo 2.3: Zoya Şengüder tarafından yapılan çalışmada kullanılan web araçları. 48

Tablo 2.4: Diğer yükseköğretim kurumlarının online Rusça kursları. 57

Tablo 2.5: Online Rusça sözlükler. 97

Tablo 2.6: Rusça dil becerilerinin test edilmesine yönelik web sayfaları. 98

Tablo 2.7: Rusça öğrenmeye yönelik YouTube kanalları. 100

Tablo 2.8: Farklı amaçlara yönelik web araçları. 104

Tablo 3.1: Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretim tasarımı model önerisinin aşamalarına genel bakış. 126

Tablo 3.2: Rusça Çeviri Yöntemleri dersi temel bilgiler. 154

Tablo 3.3: Rusça Çeviri Yöntemleri dersinin müfredatı. 155

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Aiken Çoktan Seçmeli Soru Formatı Örneği..... 20

Şekil 1.2: Grafik tablet kullanım örneği. 22

Şekil 1.3: Zoom odak modu öğretim elemanı ekranı..... 23

Şekil 1.4: Zoom odak modu öğrenci ekranı..... 24

Şekil 1.5: Öğrenme eğrisi grafik örneği..... 36

Şekil 1.6: Unutma eğrisi grafik örneği..... 37

Şekil 2.1: Google Dokümanlar orijinal görsel. 50

Şekil 2.2: Google Dokümanlar görselin metne dönüştürülmüş biçimi..... 51

Şekil 2.3: Pinpoint Kullanıcı Ekranı Örneği..... 52

Şekil 2.4: Akadema Rusçaya Giriş Kursu Genel Bakış..... 54

Şekil 2.5: Puşkin Devlet Rus Dili Enstitüsü Rusça Kursları Genel Bakış..... 55

Şekil 2.6: Puşkin Devlet Rus Dili Enstitüsü Sertifika Örneği 56

Şekil 2.7: Duolingo Rusça kursu öğrenme etkinliği örneği..... 58

Şekil 2.8: Busuu Sosyal: Rusça-Türkçe dil değişimi sayfası..... 59

Şekil 2.9: Babbel Rusça kursu etkinlik örneği..... 59

Şekil 2.10: FluentU Rusça kursu etkinlik örneği..... 60

Şekil 2.11: Memrise Rusça kursu yapay zekâ sohbet modülü..... 61

Şekil 2.12: Mondly AR artırılmış gerçeklik teknolojisi örneği. 61

Şekil 2.13: RussianGram tarayıcı eklentisi kullanım örneği. 62

Şekil 2.14: Russkii Yazyk Rusça konu anlatım örneği..... 63

Şekil 2.15: Rusça sıklık sözlüğü en sık kullanılan Rusça fiiller. 64

Şekil 2.16: Wiktionary Rusça kelime örneği. 65

Şekil 2.17: Gramota.ru bir Rusça kelimenin doğru yazılışını kontrol etme örneği..... 66

Şekil 2.18: Morfologija.ru bir Rusça kelimenin farklı biçimleri. 67

Şekil 2.19: RussianPod101 Youtube kanalı Rusça dinleme materyali örneği. 68

Şekil 2.20: Ruscorpora.ru bir Rusça kelimenin cümle içerisinde kullanımlarına yönelik sonuç örneği. 69

Şekil 2.21: Orfogrammka Rusça metindeki örnek hatalar. 69

Şekil 2.22: iLibrary.ru Rusça edebi metin örneği. 70

Şekil 2.23: Izomorfix Rusça öğretim materyali örneği. 71

Şekil 2.24: Tatoeba örnek Rusça cümle ve çeviri sonuç ekranı. 71

Şekil 2.25: Google harf çevirme aracı Rusça fonetik klavye seçim ekranı. .. 72

Şekil 2.26: Google çeviri uzantısı Rusça-Türkçe çeviri örneği. 73

Şekil 2.27: Google programlanabilir arama motoru ayarlar ekranı. 74

Şekil 2.28: Forvo Rusça ifade telaffuz örneği. 74

Şekil 2.29: Tandem.net ana dili Rusça olup Türkçe öğrenmek isteyen profil örneği..... 75

Şekil 2.30: Duolingo for Schools genel bakış..... 76

Şekil 2.31: AnkiWeb Rusça flaş kart örneği..... 77

Şekil 2.32: Padlet üzerinde oluşturulan bir online pano örneği. 78

Şekil 2.33: Voki Rusça metin üzerinden konuşan sanal karakter oluşturma örneği..... 79

Şekil 2.34: Flip üzerinde Rusça çeviri yöntemleri konulu sesli ve videolu tartışma örneği..... 80

Şekil 2.35: SpeakPipe kullanım örneği..... 80

Şekil 2.36: VoiceThread görsel materyal üzerinden videolu anlatım örneği. 81

Şekil 2.37: Kahoot! Rusça kelime öğrenme etkinliği örneği..... 82

Şekil 2.38: Pixton Rusça öğretim materyali örneği. 82

Şekil 2.39: StoryBird Rusça öğretim materyali örneği..... 83

Şekil 2.40: Edpuzzle video türünde Rusça öğretim materyalleri örnekleri. .. 84

Şekil 2.41: Canva Rusça hazır şablonlar. 84

Şekil 2.42: Preply Rusça dil uzmanları sayfası..... 85

Şekil 2.43: Quizlet Rusça öğretim materyali örnekleri..... 86

Şekil 2.44: Reverso Context bir Rusça kelimenin farklı kullanım örnekleri. 87

Şekil 2.45: Clozemaster Rusça kelime öğrenme etkinliği örneği..... 88

Şekil 2.46: Quiziz Rusça öğretim materyali örnekleri..... 88

Şekil 2.47: HiNative kullanıcılar tarafından oluşturulan Rusça yazılı soru örnekleri. 89

Şekil 2.48: WordWall kelime etkinlik türleri. 90

Şekil 2.49: Narakeet Rusça seslendirme seçenekleri. 90

Şekil 2.50: Powtoon video oluşturma sayfası..... 91

Şekil 2.51: Popplet örnek tasarım. 92

Şekil 2.52: Notion kullanım örneği..... 92

Şekil 2.53: Linoit mantar pano kullanım örneği. 93

Şekil 2.54: LearningApps etkinlik şablonları. 94

Şekil 2.55: WordMint Rusça kelime bulmaca örneği. 95

Şekil 2.56: Wikiwand Rusça içerik örneği. 95

Şekil 2.57: Penzu Rusça öğretim materyali örneği. 96

Şekil 3.1: TPACK ve bileşenleri..... 106

Şekil 3.2: Tony Bates'in SECTIONS modeli. 111

Şekil 3.3: Tekrarlanan bir süreç olarak SECTIONS modeli. 117

Şekil 3.4: ADDIE modeli..... 120

Şekil 3.5: Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretim tasarımı model önerisine genel bakış..... 125

KISALTMALAR LİSTESİ

AUÖ	: Acil Uzaktan Öğretim
WWW	: World Wide Web
URL	: Uniform Resource Locator
RSS	: Really Simple Syndication
RDF	: Resource Description Framework
ML	: Machine Learning
AI	: Artificial Intelligence
VR	: Virtual Reality
AR	: Augmented Reality
LMS	: Learning Management System
SCORM	: Sharable Content Object Reference Model
QTI	: Question and Test Interoperability Specification
GIFT	: General Import Format Template
CALL	: Computer-Assisted Language Learning
TELL	: Technology-Enhanced Language Learning
TALL	: Technology-Assisted Language Learning
WBLL	: Web-Based Language Learning
MALL	: Mobile-Assisted Language Learning
MOOC	: Massive Open Online Courses
LMOOC	: Language Massive Open Online Courses
CEFR	: Common European Framework of Reference for Languages
OCR	: Optical Character Recognition
TPACK	: Technological Pedagogical Content Knowledge

GİRİŞ

Ülkemizde 2020 yılında Covid-19 pandemisi ve 2023 yılında 11 ilde gerçekleşen deprem afeti süreçlerinde tüm yükseköğretim kurumlarında zorunlu olarak uzaktan eğitime geçiş yapılmıştır. Pandemi sürecindeki hazırlıksız geçişin ardından yükseköğretim kurumlarında uzaktan eğitim ile ilgili altyapı çalışmaları başlatılmıştır. Afet döneminde ise yükseköğretim kurumları hazırlıklı bir altyapı ile uzaktan eğitime başlayabilmiştir. Bu acil durumlar yaşanmadan önce uzaktan eğitim, etkisi tartışılan bir eğitim biçimiyken günümüzde zorunlu durumlarda kullanılması gereken bir araç haline gelmiştir. Ülkemizde önceki yıllarda yoğun kar yağışı durumunda yükseköğretim kurumlarında eğitime ara verilirken, artık uzaktan eğitim uygulanmaktadır. Acil durumlar haricinde de yükseköğretim kurumlarında bazı dersler uzaktan eğitim yoluyla yürütülmektedir. Bu bağlamda uzaktan eğitimin etkisinin tartışılması yerine, verimliliğinin nasıl artırılabileceğine yönelik daha çok çalışma yapılmaktadır. Bu amaçla teknolojilerin uzaktan eğitimdeki etkinliğini artırmak için mevcut öğretim ve öğrenme yöntemlerinde teknoloji destekli yaklaşımlar ortaya atılmaktadır.

Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerde teknolojik araçlardan ve teknoloji ile uyumlu yaklaşımlardan yararlanılarak öğretim sürecinde verimlilik artırılabilir ve öğrencilerin Rusça dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik farklı uygulamalar yapılabilir. Bu anlayışı sağlamak amacıyla çalışmamızda öncelikle uzaktan eğitimin tarihsel gelişiminde teknolojilerin etkinliği araştırılmıştır ve günümüzdeki uzaktan eğitim süreçlerinde web teknolojilerinin kullanımına ve rolüne değinilmiştir. Sanal gerçeklik, makine öğrenmesi ve yapay zekâ gibi anlaşılması teknik bilgi gerektiren teknolojilerin temel işlevi, uzaktan eğitimin tüm paydaşları tarafından anlaşılabilmesi için teknik bilgiden olabildiğince arındırılarak açık ve anlaşılır bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Uzaktan eğitim kuramlarına diğer öğretim yaklaşımlarının daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla değinilmiştir. Uzaktan eğitimin teknolojik yapısına daha geniş bir açıdan bakılabilmesi için uzaktan eğitimde kullanılan temel web araçlarının işlevleri ve genel özellikleri incelenmiştir.

Çalışmanın bir diğer amacı uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine yönelik bilimsel çalışmalar için yapılacak literatür araştırmalarını kolaylaştırmaktır. *Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretiminde Temel Kavramlar* başlığı altında ele alınan kavramlar, öğretim elemanlarının literatürde hangi tür alanlarda ya da yayınlarda araştırma yapabileceklerine yönelik önerilerdir. Çalışmada ele alınan kavramlar, kuramlar, yöntemler, yaklaşımlar ve araçlar; ilgili konunun tüm yönlerini ele alan kapsamlı bilgi niteliğinde değil; söz konusu literatür araştırmaları için bir çıkış noktası olarak düşünülmelidir. Bu çalışma alanlarıyla ilgili literatürde, İngilizce yayınların çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Bu amaçla literatür araştırmalarını kolaylaştırmak için çalışmadaki önemli olduğu düşünülen kavramların İngilizce kullanımlarına parantez içerisinde yer verilmiştir; aynı amaçla kavramların Türkçe kısaltmaları yerine İngilizce kısaltmalarının kullanımı tercih edilmiştir. Örnek olarak "Öğrenme Yönetim Sistemleri" için literatürdeki Türkçe yayınlarda tercih edilen "ÖYS" kısaltması yerine, İngilizce literatürdeki "Learning Management Systems" kısaltması olan "LMS" kullanımı tercih edilmiştir.

Çalışmada uzaktan eğitimde kullanılabilecek yabancı dil öğretim yöntemleri ve öğrenci merkezli yaklaşımlar temel amaç ve işlev bakımından ele alınmış olup ilgili alanlar hakkında bilgilendirme niteliğindedir. Tezin amaç ve kapsamından uzaklaşılmaması için literatürdeki bu alanlara yönelik tüm yöntemler ve yaklaşımlar araştırılmamıştır. Çalışmada yer verilen yöntem ve yaklaşımlar ile öğretim elemanlarının uzaktan eğitim süreçlerinde kendi öğretim yöntemlerini gözden geçirme ve öğrencilerin öğrenme verimliliğini artırma konusunda bir farkındalık oluşturulması amaçlanmaktadır.

Çalışmanın bir diğer odak noktası uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğretim elemanları ya da öğrenciler tarafından kullanılabilecek web araçlarıdır. Bu araçlar, uzaktan eğitim sürecini farklı şekillerde kolaylaştırabileceği düşünülen teknolojilerden bazılarıdır. İlgili araçların tüm özelliklerine ve kullanımına ilişkin detaylı açıklamalara yer verilmemiş olup, uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde bu araçların nasıl kullanılabileceğine veya hangi sorunların çözümünde kullanılabileceğine yönelik örnek uygulamalar araştırılmıştır. Bu web araçlarının ele alınmasının asıl amacı, uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretim sürecinde karşılaşılan

zorluklara teknolojiler ile çözümler üretilebileceğini ve öğretim sürecinin teknolojik araçlar ile kolaylaştırılabileceğini göstermektir. Örneğin çalışmada yer verilen bir araştırmada öğrencilerin Rusça klavye kullanımında zorluklar yaşadığı ve bunun öğretim sürecini olumsuz etkilediği belirtilmektedir. Bu zorluğa çözüm olarak çalışmada Rusça fonetik klavye kullanımını sağlayan bir web aracı önerilmiştir, ancak web aracı olmadığı için çalışmada yer verilmeyen daha etkili çözüm yolları da bulunmaktadır. Bu bağlamda öğretim elemanlarının uzaktan eğitim süreçlerini kolaylaştırmak için farklı teknolojiler ile çözüm yolları arayışlarında olmaları gerekmektedir.

Çalışmanın son bölümünde ele alınan TPACK anlayışı ile uzaktan eğitimde verimli bir öğrenme sağlanabilmesi için öğretim elemanlarının alan bilgilerindeki yeterliğinin yanı sıra, pedagojik ve teknolojik bilgi konusunda da yetkin olmaları gerektiğine dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Uzaktan eğitimde kullanılacak teknolojilerin uygunluğuna karar verme aşamasında kuramsal bir yaklaşım olarak öğretim elemanlarının kullanabileceği SECTIONS modeli incelenmiştir. Öğretim tasarımında yaygın olarak kullanılan, birçok modelin temelini oluşturan ADDIE modeli ile uzaktan eğitim derslerinde öğretim tasarımının nasıl yapılabileceği araştırılmıştır. Karmaşık yapıdaki derslerin öğretim tasarımında kullanılabilecek ADDIE modeline alternatif olarak daha basit yapıdaki dersler için hızlı uygulanabilir bir öğretim tasarımı modelinin nasıl olabileceği üzerinde durulmuştur. Bu amaçla çalışmamızda uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerin öğretim tasarımında öğretim elemanları tarafından kullanılabilecek bir model önerisinde bulunulmuştur. Bu modelde öğretim tasarımı sürecinin belirlenen aşamalarında öğretim elemanlarının yanıtlaması gereken sorulara ve örnek yanıtlara yer verilmiştir. Bu model önerisinin asıl amacı, uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde hızlı uygulanabilir teknoloji odaklı bir sistem ile yapılan öğretim tasarımının sağlayabileceği olası kazanımlar konusunda öğretim elemanlarında bir anlayış ve farkındalık oluşturmaktır. Ayrıca modelin örnek uygulaması olarak *Rusça Çeviri Yöntemleri* dersi için oluşturulan öğretim tasarımına yer verilmiştir. Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak bu model önerisi üzerinde değişiklikler yapılması

önerilmektedir. Çalışmanın ekler kısmında modelin uygulamasını kolaylaştırmak için bir şablon bulunmaktadır.

Bu çalışmanın araştırma soruları şu şekildedir:

- Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerde öğretim elemanlarının kullanabileceği web araçları nelerdir?
- Uzaktan eğitimde öğrencilerin Rusça temel dil becerilerini geliştirmede kullanılabilecek web araçları nelerdir?
- Uzaktan eğitimde bir teknolojinin uygun olup olmadığına nasıl karar verilebilir?
- Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen dersin öğretim tasarımı bir model ile nasıl yapılabilir?
- Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerin öğretim tasarımında kullanılabilecek bir model önerisi nasıl geliştirilebilir?
- Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen bir Rusça dersin öğretim süreci bir öğretim tasarımı modeli ile nasıl planlanabilir?

Bu çalışmanın sınırlılıkları şunlardır:

- Çalışmada yer alan web araçlarının bazıları sadece Rusça öğretimine yöneliktir, diğer yabancı diller için uygun olmayabilir.
- Çalışmada belirli başlıklar altında yer alan kavram, kuram, yöntem, yaklaşım ve araçlar için genel çerçeve sunulması amaçlanmış olup ilgili konunun tüm yönlerini ele alır nitelikte değildir.
- Çalışmada yer verilen web araçlarının sadece ayırt edici özelliklerine yer verilmiştir; kullanımına ve tüm özelliklerine ayrıntılı bir şekilde değinilmemiştir.
- Öğretim tasarımında uygulanabilecek birçok model olup, çalışmamızda sadece ADDIE modeli ele alınmıştır.
- Çalışmada bir model önerisinde bulunulmuştur, ancak bu modelin etkisi test edilmemiştir.

- Çalışmada önerilen öğretim tasarımı modeli uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine yöneliktir, diğer yabancı diller için uygun olmayabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİM, WEB TEKNOLOJİLERİ VE YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

1.1. Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişiminde Teknolojinin Rolü

Uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretim elemanının fiziksel olarak farklı mekanlarda olduğu eğitim şeklidir[1]. Farklı mekanlarda olan öğretim elemanları ve öğrenciler arasında iletişim ve etkileşim çeşitli teknolojiler aracılığıyla sağlanmaktadır[2]. Günümüzde web teknolojileri ile yürütülen uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi, teknolojik gelişmelerle paralellik göstermektedir[3]. Moore ve Kearsley'e göre uzaktan eğitimin gelişim aşamaları şu şekildedir: [4]

Aşama	Açıklama
1. Nesil	Mektuplaşma / Yazışma
2. Nesil	Radyo ve Televizyon Yayınları
3. Nesil	Açık Üniversiteler
4. Nesil	Telekonferans
5. Nesil	İnternet / WEB

Tablo 1.1: Uzaktan eğitimin gelişim aşamaları.

[1] Charles A. Schlosser, Mary L. Anderson, **Distance Education: Review of the Literature**, Washington, Association for Educational Communications and Technology, 1994, s. 1.
[2] Michael G. Moore, Greg Kearsley, **Distance Education: A Systems View of Online Learning**, 3. bs., Belmont, Wadsworth Cengage Learning, 2012, s. 1.
[3] Denise M. Casey, "A Journey to Legitimacy: The Historical Development of Distance Education through Technology", **TechTrends**, C. LII, No:2, 2008, s. 46.
[4] Moore, Kearsley, **A.g.e.**, s. 24.

Birinci nesil uzaktan eğitim, posta servisleri ile ulaştırılan yazılı öğretim materyalleri aracılığı ile yürütülüyorken; ikinci nesil, radyo ve televizyon yayınları aracılığıyla sesli ve görsel materyaller ile zenginleştirilmiştir. Üçüncü nesilde, açık üniversitelerin kurulması ile uzaktan eğitimin kurumsallaştırılması söz konusudur. Dördüncü nesil uzaktan eğitimde telefon, uydu ve bilgisayar ağları aracılığıyla eş zamanlı grup etkileşimi sağlayan telekonferans yöntemi kullanılmıştır. Son olarak günümüzdeki beşinci nesil uzaktan eğitim ise web teknolojileri ile sürdürülmektedir. İlk dönemlerde tek yönlü iletişimle sınırlı olan uzaktan eğitimde, sesli ve video telekonferans teknolojileri ile eş zamanlı olarak çift yönlü iletişim dönemi başlamıştır. Web teknolojileri ile uzaktan eğitimde yazılı, sesli, görsel ve video gibi farklı türlerdeki öğretim materyalleri tek bir platformda toplanarak yeni öğretim yaklaşımları ve iş birliğine dayalı çalışmalar ortaya çıkmıştır. [5]

Covid-19 pandemisi, uzaktan eğitimin uygulanma sürecini önemli ölçüde hızlandırmıştır. Dünya genelinde sosyal mesafe önlemleri gereği eğitim kurumları geçici olarak kapatılarak web araçları ile uzaktan eğitime zorunlu geçiş yapılmıştır. Türkiye'de 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Bahar dönemi içerisinde pandemi nedeniyle tüm yükseköğretim kurumlarında acil uzaktan öğretim uygulamasına geçilmiştir[6]. Acil uzaktan öğretim (AUÖ), acil bir durumdan dolayı yüz yüze eğitimin yapılamadığı süreçte uzaktan eğitim çözümlerinin uygulanmasıdır. Bu zorunlu geçiş, öğrenciler ve öğretim elemanları için beraberinde zorluklar ve fırsatlar getirirken, uzaktan eğitimin işlevi ve web teknolojilerinin eğitimdeki önemi daha iyi anlaşılmıştır[7]. Bu bağlamda web teknolojilerinin uzaktan eğitime nasıl katkıda bulunduğunu ve gelecekteki gelişimine nasıl etki edebileceğini anlamak; eğitim kalitesini artırmak, teknolojik yatırımları yönlendirmek ve gelecekteki eğitim ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verebilmek açısından önemli olabilir.

[5] **A.e.**, s. 36-44.
[6] Yekta Saraç, "Üniversitelerde Uygulanacak Uzaktan Eğitime İlişkin Açıklama", **YÖK**, (Çevrimiçi), https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/universitelerde-uygulanacak-uzaktan-egitime-iliskin-aciklama.aspx, 15 Nisan 2021.
[7] Buket Akkoyunlu, "Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim", **Yükseköğretim Kalite Kurulu**, (Çevrimiçi), https://portal.yokak.gov.tr/makale/pandemi-doneminde-uzaktan-egitim/, 15 Nisan 2021.

1.2. Uzaktan Eğitimde Web Teknolojilerinin Rolü

World Wide Web (WWW), diğer adıyla WEB, dünya çapındaki bilgisayar ağı olan internetin en yaygın bilgi erişim hizmetidir[8]. Web teknolojilerinin gelişim aşamaları uzaktan eğitimin uygulanma biçiminde önemli rol oynamaktadır. Web 1.0 olarak adlandırılan internetin başlangıç döneminde, öğrencilerin öğretim materyallerini sadece görüntüleyebildiği, materyaller ile etkileşime geçemediği bir uzaktan eğitim biçimi uygulanmıştır. Bu dönemde öğretim elemanları ile öğrenciler arasındaki iletişim genellikle e-posta ile sağlanmıştır. Web 2.0 ile uzaktan eğitimde paydaşlar arasında internet üzerinde eş zamanlı olarak iletişim, iş birliği ve sosyal etkileşim dönemi başlamıştır. Uzaktan eğitimde sosyal ağlar, bloglar, wikiler, RSS'ler, anlık mesajlaşma ve dosya paylaşım uygulamaları gibi Web 2.0 araçlarının kullanımı; öğrencilere kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunarken, öğretim elemanlarına yenilikçi öğretim yöntemleri sağlamakta ve internet üzerindeki sosyal etkileşimi artırmaktadır[9]. Literatürde uzaktan eğitimde kullanılan Web 2.0 araçlarının yanı sıra, Web 3.0 kavramının da öne çıktığı görülmektedir.

Web 3.0 için yaygın olarak kabul gören bir tanım bulunmamakla birlikte, bu kavram daha çok ilişkilendirildiği teknolojiler ile açıklanmaktadır. *Semantik Web (Semantic Web)*, *Makine Öğrenmesi (Machine Learning)*, *Yapay Zekâ (Artificial Intelligence)*, *Sanal Gerçeklik (Virtual Reality)*, *Artırılmış Gerçeklik (Augmented Reality)* ve *Blok Zinciri (Blockchain)* teknolojileri Web 3.0 ile ilişkilendirilen teknolojilerden bazılarıdır[10]. Uzaktan eğitimin uygulanma biçimin gelecekte nasıl değişebileceğini öngörebilmek için bu teknolojilerin işlevini anlamak yararlı olabilir.

---

[8] The Editors of Encyclopaedia Britannica, "World Wide Web", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/topic/World-Wide-Web, 16 Nisan 2021.

[9] Mark J.W. Lee, Catherine McLoughlin, "Beyond Distance and Time Constraints: Applying Social Networking Tools and Web 2.0 Approaches in Distance Education", **Emerging Technologies in Distance Education**, 4. bs., Ed. by. George Veletsianos, Edmonton, AU Press, 2010, s. 61-62.

[10] Deepmala Singh, Anurag Singh, Sagar Karki, "Knowledge Management and Web 3.0: Introduction to Future and Challenges", Ed. by. Sandeep Kautish v.d., **Knowledge Management and Web 3.0: Next Generation Business Models**, Springer, 2021, s. 11.

Semantik Web (Semantic Web): Semantik Web, web sayfalarındaki verilerin makinelerin anlayabileceği şekilde meta veriler *(metadata)* ile işaretlenmesidir[11]. Temel amacı, internet üzerindeki verilerin ve bilgilerin makineler tarafından daha kolay anlaşılabilir ve işlenebilir hale getirilmesidir. Bu işaretlemeler *RDF (Resource Description Framework)* gibi ortak standartlar kullanılarak yapılır. Web sayfalarının meta veriler ile yapılandırılmasında schema.org standartları arama motorları tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır[12]. *Yapılandırılmış Veri (Structured Data)*, bir web sayfası hakkında bilgi sağlamak ve web sayfası içeriğini sınıflandırmak için kullanılan standart bir biçimdir[13]. Uzaktan eğitimde kullanılan web sayfalarının semantik web standartlarına uygun olarak tasarlanması, öğrencilerin arama motorları üzerinden eğitim içeriklerine daha kolay erişmelerini sağlayarak daha kişisel ve akıllı bir öğrenme ortamı oluşturabilir. Bu sayede öğrencilere kendi başlarına öğrenme olanağı sağlanırken, öğrenci merkezli bir uzaktan eğitim deneyimi sunulabilir[14].

Makine Öğrenmesi (Machine Learning): Makine öğrenmesi (ML), makinelere kendi başlarına öğrenme yeteneği kazandırmaya yönelik bir disiplindir. Makineler mevcut verileri analiz ederek ve daha iyi sonuçlar elde etmeye yönelik algoritmalar geliştirerek öğrenme yeteneği kazanmaktadırlar[15]. Makine öğrenmesinde, makinelerin mevcut verilerden öğrenmesi ve elde ettiği bilgilerden yola çıkarak çıkarımlarda ve tahminlerde bulunması esastır[16].

Yapay Zekâ (Artificial Intelligence): Yapay zekâ (AI), makinelere insan benzeri düşünme yeteneği kazandırmak için tasarlanan bir disiplindir. Bu, makinelerin belirli bir görevi yürütmek için insanlar gibi düşünebilmesi anlamına gelmektedir.

---

[11] William L. Hosch, "Semantic Web", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/topic/Semantic-Web, 16 Nisan 2021.
[12] Liyang Yu, "schema.org and Semantic Markup", **A Developer's Guide to the Semantic Web**, Berlin, Springer, 2014, s. 477.
[13] "Introduction to structured data markup in Google Search", **Google Search Central**, (Çevrimiçi), https://developers.google.com/search/docs/appearance/structured-data/intro-structured-data, 20 Nisan 2022.
[14] Ekwealor Oluchukwu Uzoamaka v.d., "Semantic Web Ontology Technology and Its Impact on E-Learning", **American Journal of Embedded Systems and Applications**, V. 8 (2), 2021, s. 12-16.
[15] William L. Hosch, "machine learning", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/technology/machine-learning, 1 Mayıs 2023.
[16] Gopinath Rebala, Ajay Ravi, Sanjay Churiwala, "Machine Learning Definition and Basics", **An Introduction to Machine Learning**, Cham, Springer, 2019.

Makine öğrenmesi de dahil olmak üzere *Derin Öğrenme (Deep Learning)*, *Doğal Dil İşleme (Natural Language Processing)*, *Görüntü İşleme (Image Processing)* ve *Konuşma Tanıma (Speech Recognition)* gibi yapay zekânın kullandığı farklı teknolojiler bulunmaktadır[17]. Makine öğrenmesi ve yapay zekâ teknolojileri uzaktan eğitimde öğrencilerin öğrenme sürecini analiz ederek akademik olarak zayıf yönlerini tespit edebilir ve öğrenciler için süreci iyileştirmeye yönelik kişiselleştirilmiş öğrenme etkinlikleri ve materyalleri sunabilir. Bu teknolojiler, öğretim elemanlarına bireysel ya da gruplar halinde raporlar sunarak öğrencilerin öğrenme deneyimlerini iyileştirmek için önerilerde bulunabilir[18].

Sanal Gerçeklik (Virtual Reality): Sanal gerçeklik (VR), kullanıcının tamamen üç boyutlu sanal bir dünyaya girmesini sağlayan bir teknolojidir. Kullanıcı, VR kulaklık veya gözlükleri takarak; oyun, simülasyon, eğitim veya eğlence amacıyla oluşturulan sanal bir ortama girebilmektedir[19].

Artırılmış Gerçeklik (Augmented Reality): Artırılmış gerçeklik (AR), gerçek dünyayı sanal öğelerle genişleten bir teknolojidir. AR uygulamaları kullanılarak, gerçek dünya görüntülerine sanal nesneler, grafikler veya bilgiler eklenebilmektedir[20]. VR görüntüleme deneyimi, tamamen bilgisayar tarafından oluşturulurken; AR, dijital modellemeyi gerçek dünyanın üzerine yerleştirmektedir. Bu iki farklı teknolojinin birlikte kullanımı *Karma Gerçeklik (Mixed Reality, Extended Reality)* olarak tanımlanmaktadır[21]. Uzaktan eğitimde öğrenme yönetim sistemleri ve video konferans yazılımları ile sınırlı olan öğrenme ortamı yerine; sanal gerçeklik teknolojilerinin kullanımı, üç boyutlu bir ortamda öğrenme deneyimi sağlayarak

[17] Haroon Sheikh, Corien Prins, Erik Schrijvers, "Artificial Intelligence: Definition and Background", **Mission AI**, Cham, Springer, 2023 s. 15-41.
[18] William Villegas, Milton Roman Cañizares, Xavier Palacios, "Improvement of an Online Education Model with the Integration of Machine Learning and Data Analysis in an LMS", **Applied Sciences**, V. 10, 2020, s. 17-18.
[19] Henry E. Lowood, "virtual reality", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/technology/virtual-reality, 3 Nisan 2023.
[20] William L. Hosch, "augmented reality", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/technology/augmented-reality, 3 Nisan 2023.
[21] Amanuel Awoke v.d., "An Overview of Enhancing Distance Learning Through Augmented and Virtual Reality Technologies" **ArXiv**, abs/2101.11000, 2021, s. 1-2.

sosyal etkileşimi, öğrenci motivasyonunu ve öğrenme performansını artırmaya yönelik etkili bir seçenek olarak görülmektedir[22].

Blok Zinciri (Blockchain): Blok zinciri (blockchain), bilgisayar ağları boyunca dağıtılmış bir kayıt defterine dayanan bir veri tabanı teknolojisidir. Bu kayıtlar "blok" olarak adlandırılır. Blok zinciri teknolojisi, ilk olarak kripto para birimi Bitcoin'in mimarisi için anonim yazılımcı veya yazılımcı grubu Satoshi Nakamoto tarafından 2009 yılında geliştirilmiştir. Bloklar, blok zinciri olarak adlandırılan kronolojik bir sırayla bireysel bir kullanıcının blok zincirini değiştirmesini zorlaştıran matematiksel bir süreç kullanılarak zincire eklenir. Blok zinciri teknolojisi, merkezi bir otorite olmadan güvenilir bir şekilde kayıt tutmak ve ticareti olanaklı hale getirmek amacıyla geliştirilmiştir[23]. Blok zinciri teknolojileri uzaktan eğitimde öğrenme sürecinin tam olarak kayıt altına alınması ve güvenilir bir şekilde sertifika ya da belgelendirme işlemleri için kullanılabilir. Bir öğrenme yönetim sisteminde öğrencinin giriş çıkış kayıtları, öğrenme etkinlikleri, sınav sonuçları gibi öğrenme sürecine yönelik birçok veri; blok zincirine kronolojik bir sırayla kaydedilebilir. Bu sayede verilerin güvenliği sağlanırken, aynı zamanda silinmesi ya da değiştirilmesi de engellenmiş olur. Blok zinciri teknolojileri kullanılarak yürütülen uzaktan eğitimde yükseköğretim kurumları tarafından öğrenciler için gerekli olan resmî belge ya da sertifika işlemleri güvenilir ve hızlı bir şekilde yapılabilir[24].

Makine öğrenmesi ve yapay zekâ teknolojileri öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek öğrenme sürecini kişiselleştirebilir ve akademik başarısını iyileştirebilir. Sanal gerçeklik teknolojileri uzaktan eğitimde üç boyutlu etkileşimli bir öğrenme ortamı sunarak öğrencilerin motivasyonunu artırabilir. Blok zinciri teknolojileri, öğrencilerin öğrenme sürecindeki gelişim aşamalarını doğrulamak ve kayıt altına almak için kullanılabilir. Örneğin, yabancı dil öğrenen bir öğrenci için yapay zekâ teknolojileri, bilinmeyen kelimeleri belirleyerek özel kelime alıştırmaları

[22] Awoke, **a.g.e.**, s. 12.
[23] The Editors of Encyclopedia Britannica, "blockchain", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/topic/blockchain, 17 Nisan 2023.
[24] Han Sun, Xiaoyue Wang ve Xinge Wang, "Application of Blockchain Technology in Online Education", **International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET),** V. 13(10), 2018, s. 255-256.

sunabilir; sanal gerçeklik teknolojileri, öğrenciye üç boyutlu ortamda ana dil konuşuru ile konuşma deneyimi sağlayabilir ve blok zinciri üzerinde yükseköğretim kurumu tarafından doğrulanmış bir sertifika, öğrenci tarafından başka bir kuruma sunulabilir. Bu bağlamda Web 2.0 araçları ile yürütülen uzaktan eğitimde gelecekte makine öğrenmesi, yapay zekâ, sanal gerçeklik veya blok zinciri teknolojilerinin daha yaygın olarak kullanılabileceği söylenebilir. Bu teknolojilerin gelecekte uzaktan eğitimde yaygın bir şekilde kullanılabilmesi için yükseköğretim kurumlarının bu teknolojilere yatırım yapması gerekebilir. Ayrıca öğretim elemanlarının bu teknolojileri kullanmak için teknik desteğe ihtiyacı olabilir. Öğretim elemanlarının bu teknolojilerle kullanılabilecek öğretim materyalleri hazırlamaları ve öğretim yaklaşımlarını geliştirmeleri gerekebilir. Bu bağlamda mevcut uzaktan eğitim kuramlarının bilinmesi uzaktan eğitimde farklı teknolojiler ile öğretim materyalleri ve yeni öğretim yöntemleri geliştirmede yararlı olabilir.

1.3. Uzaktan Eğitimde Temel ve Yeni Kuramlar

Uzaktan eğitimin ilk yıllarından itibaren ortaya birçok kuram atılmıştır. Mevcut uzaktan eğitim kuramlarını bilmek; bilgiyi düzenleme, özetleme, anlamlandırma, araştırma soruları geliştirme, deneysel çalışmalar yapma, etkili yöntemleri belirleme ve gelecekteki eğilimleri öngörebilme açısından önemlidir[25]. Uzaktan eğitim kuramları; *temel kuramlar*, *gelişmekte olan kuramlar* ve *ödünç kuramlar* olmak üzere 3 kategoride incelenmektedir. Uzaktan eğitimde kullanılan temel kuramlar şu şekildedir[26]:

- **Özerklik ve Bağımsızlık Kuramı (The Theory of Autonomy and Independence)**: 1960 ve 1970 yılları arasında geliştirilen özerklik ve bağımsızlık kuramı, 1980'lerde *Yetişkin Öğrenmesi (Adult Learning)* kuramı ile daha da detaylandırılmıştır. Bu kuramda uzaktan eğitimde öğrencinin uzaktan çalışırken kendi bağımsızlığına vurgu yapılır. Uzaktan eğitimde

[25] Insung Jung, "Introduction to Theories of Open and Distance Education", **Open and Distance Education Theory Revisited**, SpringerBriefs in Education, 2019, s. 3.
[26] **A.e.**, s. 4.

öğretim elemanının öğretim materyalleri aracılığıyla öğrenciyi yönlendirerek öğrenci özerkliğini ve motivasyonunu sağlaması gerektiğine dikkat çekilir.

- **Endüstrileşmiş Öğretme ve Öğrenme Kuramı (The Theory of Industrialized Teaching and Learning)**: Bu kuramda uzaktan eğitim, sosyoekonomik boyuta dikkat çekilerek endüstrileşmiş bir öğretme ve öğrenme süreci olarak ele alınır. Uzaktan eğitimin uygulanma ve geliştirilme sürecinde iş bölümü yapılarak standartlaştırılmış etkili üretim prosedürlerinin uygulanması gerektiğine vurgu yapılır.
- **Etkileşimsel Uzaklık Kuramı (The Theory of Transactional Distance)**: Bu kuram öğrenci özerkliği, karşılıklı konuşma ve yapı kavramlarını uzaktan eğitim bağlamında ele alır ve öğretim elemanı ile öğrenci arasındaki etkileşime vurgu yapar. Uzaktan eğitimde öğretim elemanının ve öğrencinin fiziksel olarak ayrı olmasından kaynaklanan iletişimsel ve psikolojik problemlerin çözümü olarak öğrenci özerkliğinin sağlandığı, karşılıklı iletişim ve etkileşimin sağlandığı dinamik bir yapının kurulmasına dikkat çekilir.
- **Açıklık (Openness)**: 1960'larda açık üniversitelerin gelişmesiyle *açık* ve *uzaktan eğitim* kavramlarının birlikte kullanımı yaygınlaşmıştır. Bu kuram, uzaktan eğitimin ve öğretim materyallerinin herkese açık ve erişilebilir olması gerektiğini vurgular, ayrıca öğretim materyalleri ve yöntemleri seçiminde şeffaf ve esnek olunmasını önerir.

Web teknolojilerinin uzaktan eğitimde yaygınlaşması ile ortaya çıkan farklı bağlamlara çözüm arayışı amacıyla yeni kuramlar geliştirilmiştir. Uzaktan eğitimde gelişmekte olan kuramlar şu şekildedir[27]:

- **Bağlantıcılık (Connectivism):** Bu kuram öğrenmenin bireysel süreçlere kıyasla, daha çok insanlar arasındaki bağlantılar ve ağlar aracılığıyla gerçekleştiğini ve bu nedenle öğrenme fırsatlarını değerlendirmek ve anlamak için sosyal ve teknolojik bağlamların dikkate alınması gerektiğini savunmaktadır. Bu kuram, öğrenmenin farklı sosyokültürel geçmişe sahip

[27] **A.e.**, s. 5.

insan toplulukları arasında gerçekleştiği varsayımına dayalı olarak web teknolojilerinin yarattığı yeni öğrenme fırsatlarına odaklanır.

- **Sorgulama Topluluğu Modeli (The Community of Inquiry Model):** Bu model, uzaktan eğitimde öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki iki yönlü iletişime odaklanır ve *sosyal varlık*, *bilişsel varlık* ve *öğretim varlığı* olmak üzere üç ana kavram ile anlamlı ve derin öğrenmenin oluşumunu inceler. Sosyal varlık, paydaşların web üzerinde bireysel olarak ve gruplar halinde etkileşime girerek birbirleriyle bağlantı kurmalarını ifade eder. Bilişsel varlık, öğrencilerin düşünme ve anlama süreçlerini, eleştirel düşünceyi ve problem çözme becerilerini geliştirmelerini içerir. Öğretim varlığı ise öğretim elemanının öğrenme ortamını tasarlama, yönetme ve değerlendirme süreçlerini kapsar.
- **Genişletilmiş Uzamsal E-Eğitim Modeli (An Extended Spatial Model of E-Education):** Bu model, e-öğretim ve e-öğrenme süreçlerinde kullanılan farklı eğitim felsefeleri ve yöntemlerini bir araya getirerek, öğrenme deneyimlerinin çeşitlendirilmesini ve öğrencilere daha zengin öğrenme ortamları sunulmasını hedefler. Bu sayede, uzaktan eğitim süreçlerinde öğretim ve öğrenim alanlarının sınırlarının genişletilmesine katkıda bulunulur. Bu model, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin, öğrenme sürecinin farklı yönlerini kapsayacak ve daha esnek bir eğitim anlayışı benimseyecek şekilde düşünerek hareket etmelerini önerir.
- **Pedagoji-Andragoji-Hetagoji Sürekliliği (A Pedagogy-Andragogy-Heutagogy Continuum):** Bu kuram, uzaktan eğitimde öğretim elemanının yönlendirmeleri ile öğrencinin kendi öğrenme sürecini belirlemesi anlayışını da kapsayarak eğitim sürecindeki değişikliklere sürekli olarak odaklanılması gerektiğini savunur. Uzaktan eğitimdeki öğretim ve öğrenim uygulamalarını sürekli olarak değerlendirmenin; teknoloji destekli, kişiselleştirilmiş öğrenme ortamlarında geleneksel yöntemlere daha alışkın olan öğrencilerin kendi öğrenmelerini yöneterek karar almalarına yardımcı olacağı vurgulanır.

Farklı disiplinlerden alınan kuramlar uzaktan eğitimdeki yeni teknolojilerin, sistemlerin, yöntemlerin ve uygulamaların geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Uzaktan eğitimin geliştirilmesine ve araştırılmasına destek olan ödünç kuramlar şu şekildedir[28]:

- **Öğretim Tasarımı Kuramı (The Instructional Design Theory):** Bu kuram, uzaktan eğitim programlarının tasarımı, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında bilgilendirme ve yönlendirme yapılmasının gerekliliğine odaklanır. Uzaktan eğitimin karmaşık yapısı nedeniyle derslerin hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve düzenlenmesi süreçlerinde sistemli ve düzenli yöntemler uygulanması gerektiği savunulur. Uzaktan eğitimdeki teknolojik değişimlerle birlikte öğretim yöntemlerinin ve öğrenme ortamlarının sistematik olarak gözden geçirilmesi gerektiğine vurgu yapılır.
- **Medya Kuramı (The Media Theory):** Bu kuram, uzaktan eğitimde öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından kullanılan öğretim materyalleri ve teknolojik araçlar ile ilgili kuramsal temele odaklanır. Bu araçların seçimi, özellikleri ve olası etkileri ile ilişkili temel kuramsal bilgilerin anlaşılmasının akademik prensiplere uygun, kaliteli bir uzaktan eğitim için gerekli olduğu savunulur.
- **Motivasyon Kuramı (The Motivation Theory):** Bu kuram, uzaktan eğitimde öğrencilerin motivasyonunu artırmak, ilgisini sürdürmek ve akademik performanslarını iyileştirmek için akademik ya da akademik olmayan her türlü çalışmanın yapılması gerektiğini savunur. Bu amaçla öğrenci motivasyonunu artırmak için mevcut uygulamaların ve çalışmaların gözden geçirilmesinin sonraki araştırmalar ve çalışmalar için yararlı olacağına vurgu yapılır.

Uzaktan eğitimdeki bu kuramlar, öğretim elemanları için uzaktan eğitim araştırmalarında ve uygulamalarında bir rehber niteliğinde olabilir. Bu kuramlar bağlamında uzaktan eğitim süreci hazırlık, uygulama ve değerlendirme olmak üzere üç temel aşamadan oluştuğu söylenebilir. Hazırlık aşamasında öğretim elemanları, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerine olanak sağlayacak şekilde öğretim materyalleri ve etkinlikleri hazırlayabilir. Şeffaf, esnek ve erişilebilir içerikler sunularak öğrencilere eşit fırsatlar sağlanması gerektiği göz önünde bulundurulabilir.

[28] **A.e.**, s. 6.

Ayrıca, yükseköğretim kurumundaki uzaktan eğitimin tüm uygulayıcıları arasında etkili ve verimli bir çalışma ortamı oluşturmak için standart prosedürler belirlenerek iş bölümü yapılabilir. Uygulama aşamasında öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki etkileşime öncelik verilerek iki yönlü iletişim ve işbirlikçi bir öğrenme ortamı oluşturulabilir. Öğrencilerin sosyal ve bilişsel gelişimini destekleyecek düşünme, anlama, eleştirel düşünce ve problem çözme becerilerini geliştiren etkinlikler uygulanabilir. Ayrıca, teknoloji destekli kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları ile öğrenciler kendi öğrenmelerini yönetmeye ve inisiyatif almaya yönlendirilebilir. Değerlendirme aşamasında öğrencilerin motivasyonunu artırmak ve akademik performanslarını iyileştirmek için mevcut uygulamalar gözden geçirilerek düzenli çalışmalar yapılabilir. Uzaktan eğitim sürecini iyileştirmek için bu kuramların öğretim elemanları tarafından bilinmesinin öneminin yanı sıra, bir uzaktan eğitim programının yürütülebilmesi için gerekli olan temel web araçlarının amaç ve işlevlerinin bilinmesi yararlı olabilir. Bu web araçları uzaktan eğitimde hazırlık, uygulama ve değerlendirme süreçlerini destekleyerek; öğrencilere eşit fırsatlar sunan, işbirlikçi ve etkileşimli bir öğrenme ortamı oluşturulmasına katkıda bulunabilir.

1.4. Uzaktan Eğitimde Kullanılan Temel Web Araçları

Uzaktan eğitimde öğretim elemanları ve öğrenciler çeşitli web araçları kullanarak iletişime ve etkileşime geçmektedir. Bir uzaktan eğitim programının yürütülebilmesi için temelde bir öğrenme yönetim sistemine ve video konferans yazılımına ihtiyaç duyulur. Uzaktan eğitim sürecini desteklemek için kullanılabilecek bloglar, wikiler, podcastler, sosyal ağlar gibi farklı türde birçok web teknolojisi bulunmaktadır[29]. Ayrıca bu süreçte anlık mesajlaşma ve dosya paylaşım uygulamaları gibi çeşitli yardımcı web araçları da kullanılmaktadır[30]. Uzaktan eğitimde kullanılan bu web araçları iletişim ve etkileşimi artırarak öğrencilerin sürece odaklanmalarını, topluluk duygusu geliştirmelerini ve iş birliğine dayalı çalışma yapmalarını sağlamada

[29] Yasemin Koçak Usluel, Sacide Güzin Mazman, "Adoption of Web 2.0 tools in distance education", **Procedia - Social and Behavioral Sciences**, V. 1 (1), 2009, s. 819,
[30] Bo Jiang v.d., "Experience of Online Learning from COVID-19: Preparing for the Future of Digital Transformation in Education", **International Journal of Environmental Research and Public Health**, V. 19(24):16787, 2022, s. 6.

yararlı olmaktadır[31]. Çalışmanın bu kısmında uzaktan eğitimde kullanılan temel web araçları ele alınacaktır, diğer web araçlarına çalışmanın ikinci bölümünde yer verilecektir. Uzaktan eğitimde kullanılan temel web araçlarının amaç ve işlevlerinin bilinmesi öğretim sürecinde verimliliğin artırılmasına yardımcı olabilir.

Öğrenme Yönetim Sistemleri (Learning Management Systems): LMS'ler öğretim sürecini yönetmek için kullanılan web araçları olup; dersleri, öğretim materyallerini ve öğrencileri bir araya getirerek veri yönetimini, bilgilendirmeleri ve değerlendirmeleri kolaylaştırmak amacıyla tasarlanmıştır[32]. Türkiye'deki yükseköğretim kurumları Moodle ve Sakai gibi açık kaynak kodlu LMS'leri ya da Canvas ve Blackboard gibi ticari LMS'leri tercih edebilmektedir, ayrıca bazı kurumlar kendi LMS sistemlerini geliştirebilmektedir. Örnek olarak İstanbul Üniversitesi kendi geliştirdiği LMS'yi[33], Anadolu Üniversitesi ise Canvas LMS'yi kullanmaktadır[34]. Türkiye'de ve dünyada uzaktan eğitim sürecini yönetmek için kullanılan LMS'lerden bazıları şunlardır:

Ad	Tür	URL
Moodle	Açık Kaynak Kodlu	https://moodle.org/
Sakai	Açık Kaynak Kodlu	https://www.sakailms.org/
Canvas	Ticari	https://www.instructure.com/canvas

[31] Mustafa Şat, Fatih İlhan, Erman Yükseltürk, "Web tools as e-icebreakers in online education", **Journal of Educational Technology and Online Learning**, V. 5(3), 2022, s. 725.
[32] Iuliana Dobre, "Learning Management Systems for Higher Education - An Overview of Available Options for Higher Education Organizations", **Procedia - Social and Behavioral Sciences**, V. 180, 2015, s. 314.
[33] "İstanbul Üniversitesi Öğrenme Yönetim Sistemi", (Çevrimiçi), https://oys.istanbul.edu.tr/login, 25 Nisan 2023.
[34] "Anadolu Üniversitesi Öğrenme Yönetim Sistemi", (Çevrimiçi), https://mergen.anadolu.edu.tr/login/canvas, 25 Nisan 2023.

Blackboard Learn	Ticari	https://www.blackboard.com/en-mea/teaching-learning/learning-management/blackboard-learn
Brightspace	Ticari	https://www.d2l.com/brightspace/
Google Classroom	Ticari	https://classroom.google.com/
Adobe Learning Manager	Ticari	https://business.adobe.com/tr/products/learning-manager/adobe-learning-manager.html

Tablo 1.2: Öğrenme yönetim sistemi örnekleri.

LMS'lerin öğretim elemanlarının ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılarken, aynı zamanda hızla gelişen teknolojiler ile uyumlu bir yapıda olması önemli olabilir. Bu bağlamda LMS seçiminde ya da geliştirme aşamasında doğru kararlar almak için yükseköğretim kurumları tarafından dikkat edilmesi gereken detaylardan bazıları şu şekildedir[35]:

- Sistemin öğretim elemanlarının ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli işlevlere sahip olması gerekmektedir.
- Sistemin yönetimi ve kullanımı, öğretim elemanları ve öğrenciler açısından kolay olmalıdır.
- Sistem güncel teknolojiler ile uyumlu olarak sürekli geliştirilen ve güncellenen bir yapıda olmalıdır.
- Sistemdeki farklı ihtiyaçlara yönelik işlevlerin birbirleri ile bağlantılı, ancak ayrı ayrı kullanılabilir bir yapıda olması gerekmektedir.
- Sistemin yükseköğretim kurumunun mevcut sistemleri ile uyumlu çalışması ve farklı LMS'lere geçiş olanağının olması gerekmektedir.

[35] Olga Andreyevna Kaşina v.d., "Sistema upravleniya obuçeniyem kak osnova organizatsii elektronnogo obuçeniya v vuze", **Obrazovatelnıye tehnologii i obşçestvo**, V. 21(2), 2018, s. 431-438.

- Sistem kullanıcı sayısında ya da sistem üzerindeki etkinliklerin artışında verimli bir şekilde çalışmalıdır.
- Sistemin farklı dosya türündeki ders materyallerini ve diğer dilleri desteklemelidir.
- Sistem verilerin gizliğini ve güvenliğini sağlamalıdır. Sistemde güvenlik açıkları ve hatalar oluşması ihtimaline karşın ya da ek özellik gerekmesi durumunda teknik destek olanağı olmalıdır.
- Sistemde kullanıcı sayısında veya veri boyutunda bir sınırlama olmaması gerekir; ayrıca kullanıcı sayısında artış ya da ek özellik gerekmesi durumunda oluşabilecek maliyetler öngörülebilir olmalıdır.

LMS'ler arasında geçişi ya da veri paylaşımını kolaylaştıran *SCORM (Sharable Content Object Reference Model)* uyumlu LMS kavramı literatürde öne çıkmaktadır. *Paylaşılabilir İçerik Nesnesi Referans Modeli*[36] olarak Türkçeye çevrilen SCORM'un amacı, LMS'ler arasındaki geçişi kolaylaştırmak ve LMS içerisinde erişilebilirlik, birlikte çalışabilirlik, dayanıklılık ve yeniden kullanılabilirlik sağlamaktır[37]. Ayrıca, LMS'ler öğretim elemanlarının sınav hazırlama süreçlerini kolaylaştırabilecek ortak sınav formatlarını destekleyebilmektedir. Bir metin düzenleyici kullanarak hazırlanan soruların kopyala yapıştır yöntemiyle LMS'ye aktarılması ve sınav için gerekli ayarların yapılması zaman alıcı olabilmektedir. Bu bağlamda QTI, Aiken ve GIFT gibi ortak sınav formatlarına uygun olarak sınavların hazırlanması, LMS'lere sınavları tanımlama aşamasında öğretim elemanlarına zaman kazandırabilir[38].

[36] "Öğretim Yönetim Sistemi Seçimi Kılavuzu – Kısaltmalar", (Çevrimiçi), https://ekitap.ankara.edu.tr/oysk/front-matter/kisaltmalar-2/, 25 Nisan 2023.
[37] Chih-Ping Chu v.d., "A Web-service oriented framework for building SCORM compatible learning management systems", **International Conference on Information Technology: Coding and Computing, Proceedings, ITCC 2004**, V.1, Las Vegas, 2004, s. 156.
[38] İ. V. Savinıh ve E. A. Juravleva, "Formatı dlya obmena testovımi zadaniyami: Aiken i GIFT", **İnformatsionnıye tehnologii v obuçenii v sisteme professionalnogo obrazovaniya,** İTO Mariy El, 2009, s. 99-100.

```
What is the correct answer to this question?
A. Is it this one?
B. Maybe this answer?
C. Possibly this one?
D. Must be this one!
ANSWER: D

Which LMS has the most quiz import formats?
A) Moodle
B) ATutor
C) Claroline
D) Blackboard
E) WebCT
F) Ilias
ANSWER: A
```

Şekil 1.1: Aiken Çoktan Seçmeli Soru Formatı Örneği

Moodle LMS ile uyumlu çoktan seçmeli sorular için kullanılan Aiken sınav formatında soru metninin tamamı tek satırda yer almaktadır. Sorunun yanıtına ilişkin seçeneklerin her biri tek satırda bir büyük harf ile başlatılmaktadır. Bu büyük harften sonra bir nokta "." ya da parantez ")" eklenerek ve ardından bir boşluk bırakılarak seçenek girilmektedir. Tüm seçenekler bu şekilde tanımlandıktan sonra doğru cevap "ANSWER:" şeklinde arada bir boşluk olacak şekilde belirtilmektedir. Sorular arasında bir boş satır bırakılarak diğer soruya geçilmektedir[39]. Öğretim elemanlarının kullandığı LMS'nin SCORM uyumlu olması ve Aiken gibi ortak sınav formatlarını desteklemesinin yanı sıra, veri yükleme sürecini kolaylaştıran farklı sistemler arasında veri aktarımını hızlandırabilecek diğer özelliklerini bilmeleri, LMS kullanımında zaman tasarrufu sağlamak açısından önemli olabilir.

Video Konferans Yazılımları (Video Conferencing Software): Video konferans, fiziksel olarak farklı yerlerde olan iki ya da daha fazla katılımcı arasında ses, görüntü ve video paylaşımını ifade etmektedir[40]. Uzaktan eğitimde video konferans yazılımları öğretim elemanları ve öğrenciler arasında eş zamanlı olarak

[39] "Aiken format", **MoodleDocs**, (Çevrimiçi), https://docs.moodle.org/402/en/Aiken_format, 25 Nisan 2023.
[40] Theresa M. Senft, "videoconferencing", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/technology/videoconferencing, 26 Nisan 2023.

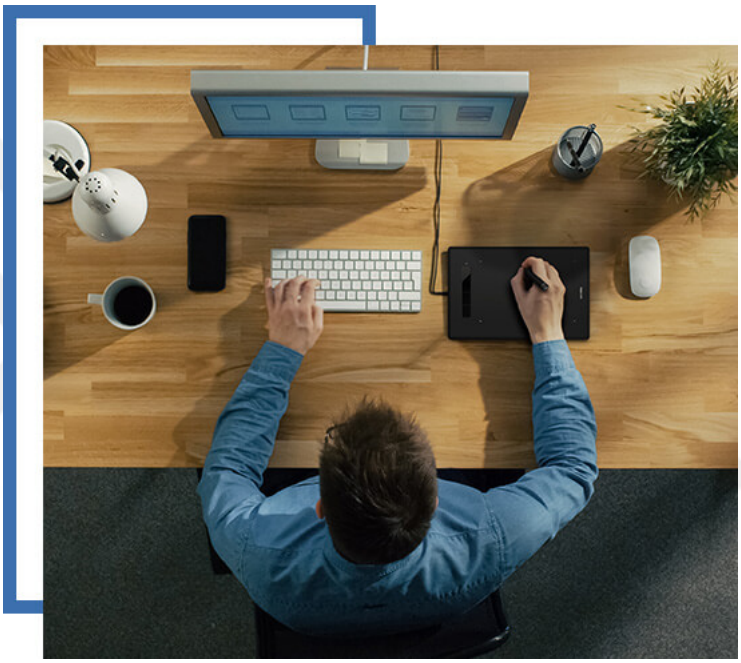
iletişim ve etkileşim sağlamaktadır[41]. Video konferans yazılımlarının, ekran paylaşımı, ders kaydı, dijital beyaz tahta ve mobil cihazlarla uyumluluk gibi özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler katılımcılar arasında iletişimi ve etkileşimi artırarak uzaktan eğitimi daha verimli hale getirebilmektedir. Bu yazılımlar ile uzaktan eğitim derslerinin kaydedilebiliyor olması öğrencilere kaçırdıkları dersi izleme ve dersleri pekiştirme olanağı sağlamaktadır[42]. Türkiye'de ve dünyada uzaktan eğitimde eş zamanlı derslerde kullanılan video konferans yazılımlarından bazıları şunlardır:

Ad	Tür	URL
Zoom	Ticari	https://zoom.us/
Adobe Connect	Ticari	https://www.adobe.com/products/adobeconnect.html
Google Meet	Ticari	https://meet.google.com/
Microsoft Teams	Ticari	https://www.microsoft.com/tr-tr/education/products/teams
Skype	Ticari	https://www.skype.com/tr/
Jitsi	Açık Kaynak Kodlu	https://jitsi.org/
Apache OpenMeetings	Açık Kaynak Kodlu	https://openmeetings.apache.org/

[41] Mark Anthony Camilleri, Adriana Caterina Camilleri, "The Acceptance of Learning Management Systems and Video Conferencing Technologies: Lessons Learned from COVID-19", **Technology, Knowledge and Learning**, V. 27, Springer, 2022, s. 1314-1315.
[42] Yue Shi, "Research of the Development of Distance Learning under the COVID-19 Circumstances Based on Video Conferencing Software and MOOCs", **2021 2nd International Conference on Education, Knowledge and Information Management (ICEKIM)**, Xiamen, China, 2021, s. 156.

Tablo 1.3: Video konferans yazılımı örnekleri.

Video konferans yazılımlarının beyaz tahta özelliği, öğretim elamanları tarafından bir grafik tablet aracı ile kullanılarak geleneksel sınıflardaki tahta kullanımına yakın bir deneyim sağlayabilmektedir. Dijital ortamda el ile yazı yazmaya ya da çizim yapmaya yarayan bu araçlar, uzaktan eğitimde eş zamanlı derslerde verimliliği artırmak için kullanılabilmektedir[43].



Şekil 1.2: Grafik tablet kullanım örneği.[44]

Video konferans yazılımları ile yürütülen eş zamanlı derslerde öğrencilerin kamera açmada istekli olmadıkları bilinmektedir. Öğrencilerin kameralarını açmaktan kaçınmalarının birçok nedeni olmakla birlikte, temelde ders esnasında daha rahat olmak ve diğer katılımcıların ev halini görmelerini istememe gibi durumlar bulunmaktadır. Öğrenciler kameraları açık olduğunda dersi daha iyi takip ettikleri ve öğretim elemanının ders anlatımın daha verimli olabileceği anlaşılmaktadır[45]. Uzaktan eğitimde kullanılan video konferans yazılımlarından biri olan Zoom'un "Odak Modu"

[43] Murat Akçayır, Ebru Kılıç Çakmak, "Uzaktan Eğitimde Grafik Tablet Teknolojisinin Kullanımı", **Journal of Turkish Studies**. V. 12, 2017.
[44] (Çevrimiçi), https://www.xp-pen.com/topic/E-learning, 27 Nisan 2023.
[45] Ayşegül Akdemir, Barca Arda, "Çevrimiçi Eğitimde Görsel İletişim: Sanal Sınıf Deneyiminde Kamera Kullanımının Toplumsal Analizi", **19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi** , V. 3 (4), 2022.

özelliği, öğrencilerin gizlilik kaygılarını azaltarak kamera görüntülerini açmalarını teşvik etmek amacıyla kullanılabilmektedir. Bu özellik etkinleştirildiğinde öğretim elemanı tüm öğrencilerin kamera görüntülerini görebilirken, diğer öğrenciler sadece öğretim elemanını ve kendi görüntüsünü görebilmektedir[46].



Şekil 1.3: Zoom odak modu öğretim elemanı ekranı.

[46] "Odak modunu kullanma", **Zoom Desteği**, (Çevrimiçi), https://support.zoom.us/hc/tr/articles/360061113751-Odak-modunu-kullanma, 27 Nisan 2023.



Şekil 1.4: Zoom odak modu öğrenci ekranı.

Şekil 1.3'te görüldüğü gibi odak modu etkinleştirildiğinde öğretim elemanı tüm öğrencilerin kamera görüntülerini üst kısımda görebilmektedir. Şekil 1.4'te görüldüğü gibi öğrenciler üst kısımda sadece kendisinin ve öğretim elemanının kamera görüntüsünü görebilmektedir, diğer öğrencilerin ise sadece adları görünmektedir. Zoom'un odak modu özelliği ve grafik tablet kullanımı uzaktan eğitimde verimliliği artırmaya yönelik yapılabilecek uygulamalardan bazılardır. Öğretim elemanlarının kullanılan video konferans yazılımının özellikleri bilmeleri ve ayrıca bu yazılımlara güncellemeler sonrasında eklenen yeni özellikleri takip etmeleri önemli olabilir. Bu sayede farklı ihtiyaçlara daha iyi çözümler sunan video konferans yazılımlarının tercihi konusunda öğretim elemanları yükseköğretim kurumlarını yönlendirebilirler ve uzaktan eğitim sürecinde daha verimli öğrenme ve öğretim deneyimi sağlanabilir.

Uzaktan eğitimde kullanılan bu temel web araçlarına ek olarak öğretim elemanları ders dışında öğrencilerle hızlı iletişim kurmak amacıyla WhatsApp gibi anlık mesajlaşma uygulamalarını tercih edebilmektedir. Bu tür anlık mesajlaşma uygulamalarında gruplar oluşturulabilmekte, grup içi ses, görsel ve ders materyali

paylaşımı yapılabilmektedir[47]. Not alma uygulamaları öğrencilerin uzaktan eğitim dersleri sürecinde hızlı bir şekilde not almalarına olanak sağlar. Öğrenciler bu uygulamalar sayesinde ders notlarına mobil cihazlardan diledikleri yerde ve zamanda erişim sağlayabilirler ve birbirleriyle bu notları paylaşabilirler[48]. Uzaktan eğitimde bu tür web araçları, öğretim elemanları ve öğrenciler arasında iletişim ve etkileşimi artırmak için farklı şekillerde kullanılabilmektedir. Özellikle uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminde iletişim ve etkileşim olanakları öğrenme verimliğini daha çok etkileyebilmektedir. Uzaktan eğitimde yabancı dil öğretiminde web araçlarının kullanımına yönelik literatürde birçok çalışma olduğu görülmektedir, bu çalışmalar *Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi (CALL)* gibi kavramlar altında yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Bu bağlamda öğretim elemanlarının uzaktan eğitimdeki ihtiyaçlara farklı web teknolojileri ile çözüm arayışlarında, literatürde öne çıkan kavramları bilmeleri alan araştırmaları için yararlı olabilir.

1.5. Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretiminde Temel Kavramlar

Web teknolojilerinin hızlı gelişimiyle birlikte geleneksel öğretimdeki temel kavramlardan farklı olarak, literatürde teknoloji ile ilişkilendirilen yeni kavramlar oluşabilmektedir. Eğitimin her alanında olduğu gibi yabancı dil öğretimi de bu teknolojik gelişmelerden etkilenmiş ve *Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi (CALL)* gibi yaygın olarak kullanılan kavramlar bulunmaktadır. Bu kavramlar, teknolojiler aracılığıyla farklı yabancı dil öğretim yaklaşımlarını kapsayan genel tasarımlardır. Bu tasarımlar ile öğretim elemanları ve öğrenciler için daha etkileşimli ve anlamlı bir yabancı dil eğitimi süreci sunmayı amaçlayan farklı yaklaşımlar ifade edilmekte ve öğretim şeklinde ve materyallerinde farklı teknolojiler kullanılmaktadır[49]. Öğretim elemanlarının yaygın olarak kullanılan kavramları bilmeleri uzaktan eğitim yoluyla

[47] Marielle Venturino, Yu-Chang Hsu, "Using WhatsApp to Enhance International Distance Education at the University of South Africa", **TechTrends**, V. 66, 2022, s. 401–404.
[48] Mari van Wyk, Linda van Ryneveld, "Affordances of mobile devices and note-taking apps to support cognitively demanding note-taking", **Education and Information Technologies**, V. 23, 2018.
[49] Francisco Javier Palacios-Hidalgo, "TELL, CALL, and MALL: Approaches to bridge the language gap", **International Approaches to Bridging the Language Gap**, IGI Global, 2020, s. 118-134.

yabancı dil öğretiminde farklı öğretim yöntemleri arayışlarında veya literatür araştırmalarında yararlı olabilir.

Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi: CALL (Computer-Assisted Language Learning), yabancı dil öğreniminde ve öğretiminde bilgisayar tabanlı teknolojilerin kullanımı olarak tanımlanmaktadır. Eğitimde ilk kullanılan teknolojilerden biri bilgisayar olduğu için bu kavram 1960'lı yıllardan bu yana kullanılmaya devam etmektedir. Temelde yabancı dil öğretiminde öğrencilere öğretim materyallerini farklı bilgisayar teknolojileri aracılığı ile sunmak amaçlanmaktadır. Bu kavram sadece bir aygıt olarak bilgisayar kullanımı ile ilişkili değildir; dünya genelinde öğretim elemanları ve araştırmacılar tarafından yabancı dil öğretiminde ve öğreniminde teknoloji kullanımını genel olarak ifade etmek için kullanılmaktadır[50]. Bu kavram altında teknolojik araçlar ve kaynaklar kullanılarak öğrencilere daha etkili ve esnek yabancı dil öğrenme deneyimi sunulmasına yönelik çalışmalar yapılır. Bu sayede öğrencilerin kendi kendine yabancı dil öğrenmeye devam etmeleri sağlanırken; öğretim elemanları için yabancı dil öğretiminde tamamlayıcı bileşenler oluşturulmaktadır[51]. CALL, teknoloji ile yabancı dil öğretimini ya da öğrenimini ifade eden diğer kavramları da kapsadığı görülmektedir. Literatürde CALL kavramı yerine, TELL (Technology-Enhanced Language Learning) ve TALL (Technology-Assisted Language Learning) gibi farklı tanımlamalar ve sınıflandırmalar yapılsa da, bu kavramların temelde teknolojik araçlar ile gerçekleştirilen yabancı dil eğitimini ifade ettiği anlaşılmaktadır.

Web Tabanlı Dil Öğretimi: WBLL (Web-Based Language Learning) kavramı; CALL, TELL ve TALL kavramlarından teknoloji olarak internete ve web araçlarına odaklanması ile ayrılmaktadır[52].

Mobil Destekli Dil Öğretimi: MALL (Mobile-Assisted Language Learning), akıllı telefonlar, tabletler gibi mobil cihazlarla desteklenen dil öğrenimini ifade

[50] Zhen Wang, "On Computer Assisted Language Learning (CALL) and Change of Teachers' Role", **IOP Conference Series: Earth and Environmental Science**, V.632, 2021, s. 1-2.
[51] Sanja Seljan v.d., "CALL (Computer-Assisted Language Learning) and Distance Learning", **Proceedings of the 29th International Convention MIPRO 2006**, Rijeka, 2006, s. 145-150.
[52] Jeong-Bae Son, "Using Web-Based Language Learning Activities in the ESL Classroom", **International Journal of Pedagogies & Learning**, V. 4 (4), 2008, s. 34.

etmektedir. MALL, yabancı dil öğrenenlerin mobil cihazlar ve teknolojiler aracılığıyla istenilen zamanda ve yerde öğretim materyallerine erişimini ve öğrenci ile öğretim elemanı arasındaki iletişimi ve etkileşimi kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. MALL kavramının araştırmacılar tarafından *Mobil Öğrenme (M-Learning)* ile sıklıkla ilişkilendirildiği görülmektedir[53].

Oyunlaştırılmış Dil Öğretimi: Bu kavram İngilizce olarak "Game-Based Language Learning" veya "Gamified Language Learning" olarak ifade edilmektedir. Oyunlaştırılmış dil öğretimi, öğrencilerin eğlenerek ve interaktif bir şekilde dil öğrenmelerini sağlamak amacıyla tasarlanan bir yaklaşımdır[54].

Yabancı dil öğretiminde teknoloji kullanımını ifade eden bu kavramların odaklanılan teknolojiye göre ayrıldığı görülmektedir. Bu kavramlardaki İngilizce "learning" ifadesi Türkçede "öğrenme, öğrenim" anlamına gelse de kullanım olarak "eğitim, öğretim" anlamlarını da içerdiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle Türkçe bilimsel çalışmalarda CALL için *Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi*, *Bilgisayar Destekli Dil Eğitimi*, *Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi*, *Bilgisayar Destekli Dil Öğrenme* gibi farklı kullanımların yer aldığı görülmektedir. Farklı türdeki teknolojilerin yabancı dil öğretiminde yaygınlaşması ile başka kavramların daha yaygın olarak kullanılabileceği söylenebilir. Örneğin, yapay zekâ teknolojilerinin yabancı dil öğretiminde kullanımı yaygınlaştıkça araştırmacılar tarafından *Yapay Zekâ Temelli Dil Öğretimi (AI-Based Language Learning)* kavramının kullanımı yaygınlaşabilir, CALL kavramı yerine daha çok tercih edilebilir.

Dil İçin Herkese Açık Online Kurslar: İngilizce "Language" ve *MOOC (Massive Open Online Courses)* ifadelerinin birleşimi ile *LMOOC (Language Massive Open Online Courses)* kavramı oluşmuştur. Bu kavram Udemy, Coursera, Udacity gibi MOOC olan platformlarda ya da sadece dil öğretimi yapılan Duolingo gibi LMOOC olan platformlarda herkese açık online kurslar aracılığıyla gerçekleşen yabancı dil öğrenimini ifade etmektedir. Öğretim elemanları için LMOOC'lar dil

[53] Palacios-Hidalgo, **a.g.e**, s. 122.
[54] Zhihong Xu v.d., "A scoping review of digital game-based technology on English language learning", **Educational Technology Research and Development**, V. 68, Springer, 2020, s. 878.

öğretimini genişletici bir birleşen görevinde olup, öğrencilerin daha çeşitli dil materyallerine erişimini sağlayarak özerk öğrenmelerini desteklemede kullanılabilmektedir[55].

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni: CEFR (Common European Framework of Reference for Languages), yabancı dil öğretimi, öğrenimi ve değerlendirme süreçlerinin verimliliğini artırmaya yönelik çeşitli yönergeleri içeren ortak bir çerçevedir. Bu çerçeve; yabancı dil öğretiminde müfredat oluşturma, yöntem geliştirme, sınav yapma ve ders kitabı oluşturma gibi konularda ortak bir temel sağlamaktadır. CEFR, hedef dilde iletişim becerilerini geliştirmek için nelere odaklanılması gerektiğini kültürel bağlama da vurgu yaparak özetlemektedir.[56] Çerçeve, aynı zamanda öğrencilerin gelişimini izlemek ve dil becerilerinin ölçülmesini kolaylaştırmak amacıyla ortak dil yeterlik seviyelerini de tanımlamaktadır. Bu seviyelerin amacı, farklı yeterlik sistemleri arasındaki karşılaştırmaları kolaylaştırmak, ölçme ve değerlendirme aşamasında oluşturulan testler ve sınavlar için ortak bir standart oluşturmaktır. CEFR standartlarında yabancı dil öğrenenler *kullanıcı* olarak adlandırılarak altı farklı seviyede değerlendirilmektedir:[57]

- **Temel Kullanıcı (Basic User):** A1 (Giriş Seviyesi), A2 (İlerleme Aşaması)
- **Bağımsız Kullanıcı (Independent User):** B1 (Temel Yeterlik), B2 (İleri Seviye Yeterlik)
- **Yetkin Kullanıcı (Proficient User):** C1 (Üst Düzey Yeterlik), C2 (Ustalık Aşaması)

[55] Napat Jitpaisarnwattana, Hayo Reinders, Pornapit Darasawang, "Language MOOCs: An expanding field", **Technology in Language Teaching & Learning**, V. 27(2), 2019, s.46.
[56] Council of Europe, **Common European Framework of Reference for Languages : Learning Teaching Assessment**, Press Syndicate of the University of Cambridge, 2001, s. 1.
[57] **A.e.**, s. 21-23.

Kullanıcı	Seviye	Açıklama
Temel Kullanıcı	A1	Bilinen günlük ifadeleri ve somut ihtiyaçların karşılanmasına yönelik çok temel ifadeleri anlayabilir, kullanabilir ve yardım alarak basit bir şekilde iletişim kurabilir.
	A2	Yakın ilgi alanıyla ilgili cümleleri ve sık kullanılan ifadeleri anlayabilir, kullanabilir ve ihtiyaç duyduğunda basit terimlerle kendini ifade edebilir.
Bağımsız Kullanıcı	B1	Günlük hayatta karşılaşılan, rutin olarak gerekli olan ifadeleri anlayabilir, kullanabilir ve kendini ilgi ya da ihtiyaç duyduğu birçok konuda temelde yeterli sayılabilecek düzeyde ifade edebilir.
	B2	Uzmanlık alanı olan konular da dahil olmak üzere daha teknik düzeydeki ifadeleri ve fikirleri anlayabilir, akışı bozmadan iletişim kurabilir, daha ayrıntılı olarak kendini ifade edebilir.
Yetkin Kullanıcı	C1	Anlaşılması zor olan, dolaylı anlatımı olan ifadeleri anlayabilir, zorlanmadan kendini akıcı bir şekilde edebilir, dili etkili ve esnek bir biçimde kullanabilir, karmaşık konularda ayrıntılı bağlamlar ve fikirler üretebilir.
	C2	Duyduğu veya okuduğu hemen hemen her şeyi kolaylıkla anlayabilir. Çok karmaşık durumlarda bile kendini çok net ve akıcı bir şekilde ifade edebilir.

Tablo 1.4: CEFR dil yeterlik seviyeleri[58].

CEFR dil yeterlik seviyeleri için Tablo 1.4'te genel bir bakış sunulmaktadır. Bu şekilde öğretim elemanları öğrencilerin genel dil yeterlik seviyelerini belirleyebilmektedir. İlgili çerçevede dil yeterlik seviyelerinin konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerine göre ayrı ayrı sınıflandırılması yapılmaktadır. Uzaktan eğitimde yabancı dil öğretiminde kullanılan öğretim materyallerinde ve yöntemlerinde CEFR standartlarının göz önünde bulundurulması önemli olabilir. Öğretim elemanları yabancı dil öğretiminde teknolojik yenilikleri uzaktan eğitime uyarlamak için yabancı dil öğretim yöntemlerini de gözden geçirmeleri gerekebilir. Web teknolojilerinin yabancı dil öğretim yöntemleri ile nasıl kullanılabileceğini anlamak uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminde verimliliği artırmak açısından yararlı olabilir.

1.6. Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri

Yabancı dil öğretiminde teknoloji kullanımında temelde öğretim yöntemlerini iyileştirmek ve farklı öğretim materyallerine ulaşmak amaçlanmaktadır. Web teknolojileri sayesinde öğrenciler daha çeşitli yabancı dil öğretim materyallerine ulaşmakla kalmayıp, aynı zamanda hedef dilde daha fazla iletişim ve etkileşim olanağı bulmaktadır. Böylece hedef dili öğrenmenin nerede, ne zaman gerçekleşeceği ve öğretim elemanlarının öğretime bakış açısı değişebilmektedir. Teknolojik araçlar kullanılarak uzaktan eğitim yoluyla yapılan yabancı dil öğretimi ise herkes için erişilebilir dil öğrenme fırsatları sunmaktadır.[59] Eğitimde web teknolojilerinin kullanım alanlarının yaygınlaşması ile yabancı dil öğretim yöntemlerinin yeniden değerlendirilmesi ve bu teknolojiler ile uygulamaların nasıl yapılacağı tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Yabancı dil öğretiminde verimliliği artırmaya yönelik uygulamalar, genellikle öğretim yöntemlerindeki değişikliklere odaklanmaktadır. Her yöntem kendinden önceki yöntemlere kıyasla daha etkili ve kuramsal olarak sağlam bir temele dayandığı düşüncesiyle geliştirilmektedir.[60] Yabancı dil öğretim

[58] **A.e.**, s. 24.
[59] Diane Larsen-Freeman, Marti Anderson, **Techniques and Principles in Language Teaching**, 3.bs., New York, Oxford University Press, 2011, s. 250-263.
[60] Jack C. Richards, Theodore S. Rodgers, **Approaches and Methods in Language Teaching**. 3. bs., Cambridge, Cambridge University Press, 2014, s. 3-4.

yöntemlerinin temel amaç ve işlevlerini bilmek öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sürecinde kendi öğretim yaklaşımlarını geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu bağlamda öğretim elemanlarının yararlanabileceği yabancı dil öğretim yöntemlerinden bazıları şunlardır:[61]

- **Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method):** Dil bilgisi-çeviri yöntemi, yabancı dil öğretiminde kullanılan en geleneksel yöntemlerden biridir. Bu yöntemde hedef dilin dil bilgisi kuralları açık bir şekilde öğretilerek hedef dilden ana dile ya da tam tersi çeviri yapılmaktadır. Bu yöntemin ana amacı öğrencilerin hedef dilde okuma ve yazma becerilerini geliştirmektir.
- **Doğrudan Yaklaşım (Direct Method):** Dil bilgisi-çeviri yönteminin tersine bu yaklaşımda öğrencilere açık bir şekilde dil bilgisi kuralları öğretilmemektedir. Ana dil kullanımı olmadan hedef dildeki kavramlar, çeşitli bağlamlar yoluyla öğretilmektedir. Bu yaklaşımın temel amacı öğrencilerin hedef dilde düşünerek konuşmalarını sağlamaktır.
- **İşitsel-Dilsel Yöntem (Audio-Lingual Method):** Bu yöntemde temel amaç hedef dilde iletişim becerilerini geliştirmektir. Bunu yapabilmek için öğrencilerin hedef dilde yeni iletişim alışkanlıkları edinerek, ana dildeki alışkanlıklarından vazgeçmeyi öğrenmeleri gerekmektedir. Bu yöntemde hedef dilde iletişim becerileri diyaloglar aracılığı ile kalıp ifadeler kullanılarak geliştirilmektedir. Dil bilgisi kuralları doğrudan değil, diyaloglardaki örnekler üzerinden dolaylı olarak öğretilmektedir; ayrıca hedef dilde konuşma ve dinleme becerileri ön planda tutularak temel dil becerileri geliştirilmeye çalışılmaktadır.
- **Sessiz Yöntem (Silent Way):** Bu yöntemde öğrenciler hedef dili kendi kendilerine öğrenmektedir, öğretim elemanı ise yönlendirici ve yardımcı görevi görmektedir. Öğrenciler hedef dilin temel yapı taşlarına, yani seslere odaklanarak öğrenmeye başlarken; öğretim elemanı hedef dile özgü bir ses-renk tablosu kullanarak öğrenim sürecinde öğrencilere rehberlik etmektedir. Öğretim elemanı öğrencilerin hedef dilde bildiği kelime ve yapıların üzerine

[61] Larsen-Freeman, Anderson, **a.g.e.**, s. 32-208.

inşa ederek öğrenim sürecini yönlendirmektedir. Yöntemde okuma ve yazma becerilerine odaklanılarak temel dil becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

- **Önermeme Yaklaşımı (Desuggestopedia):** Bu yaklaşımda, öğrencilerin psikolojik engeller nedeniyle potansiyellerini tam kullanamadığı ve hedef dil öğreniminin aslında daha hızlı gerçekleşebileceği fikrinden yola çıkılmaktadır. Öğretim elemanı öğrencilerin hedef dili öğrenmelerine engel olan şeyleri tespit edip bunları "önermemesi" ve öğrenimi kolaylaştıracak uygulamalar önermesi ile süreç başlamaktadır. Bu yaklaşımda hedef dilin kullanımına odaklanılarak dil bilgisi kuralları asgari düzeyde öğretilmektedir, temel amaç öğrencilerin hedef dilde iletişim becerilerini geliştirmektir.
- **Toplulukla Dil Öğretimi Yaklaşımı (Community Language Learning):** Bu yaklaşımda, öğrencilerin hedef dili öğrenmek için bireysel olarak değil, topluluk halinde hareket etmeleri gerektiği düşünülmektedir. Bu yaklaşımda öğrenciler topluluk bilinci ile hareket ederek hedef dilde ne öğrenmek istediklerine birlikte karar vermektedir. Öğretim elemanı ise belirlenen hedeflere yönelik olarak dil bilgisi, ses ve kelime gibi yapılara odaklanarak öğrencileri hedef dilde iletişim kurmaları ve kendi öğrenmelerinden sorumlu olmaları konusunda yönlendirmektedir.
- **Bütüncül Fiziksel Tepki Yaklaşımı (Total Physical Response):** Bu yaklaşımda çocukların ana dillerini öğrenme biçimleri temel alınmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin hedef dilde konuşmaya başlamadan önce, dinleme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu yaklaşımda hedef dilde kavramların ve kuralların anlaşılması için fiziksel tepkiler ve komutlar kullanılarak öğrencilerin iletişim becerileri geliştirilmeye çalışılmaktadır.
- **İletişimsel Dil Öğretimi (Communicative Language Teaching):** Bu yaklaşım, öğrencilerin gerçek hayatta kullanabileceği şekilde hedef dilde iletişim becerilerinin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Bu yaklaşımda hedef dilin kuralları tam olarak bilinmese bile, asıl amacın anlaşılmak olduğu fikri ile öğrencilerden iletişim kurmaya çalışmaları beklenmektedir. Bu amaçla

hedef dilde iletişim becerilerinin geliştirilmesi için gerçek hayatta pratik yapmaları konusunda öğrenciler yönlendirilmektedir.

- **İçerik Temelli Dil Öğretimi (Content-based Instruction):** Bu yaklaşımda öğrencilerin hedef dil becerileri geliştirilirken belirli bir konu veya içerik hakkında bilgi edinmelerine odaklanılmaktadır. İçerik, öğrencilerin kendi ilgi alanlarına dayalı ya da öğretim elemanının ihtiyaçları olacağını düşündüğü konularda olabilmektedir. İçerikler temel alınarak belirli konularda bilgi sahibi olan öğrencilerin hedef dilde iletişim becerilerinin daha kolay geliştirilebileceği düşünülür.
- **Görev Temelli Dil Öğretimi (Task-based Language Teaching):** Bu yöntemde öğrencilerin hedef dilde iletişim becerileri gerçek sonuçları olan görevler aracılığıyla geliştirilmesi hedeflenmektedir. Yöntemin temel amacı ölçülebilir sonuçları olan çeşitli görevler ile öğrencilerin hedef dili öğrenmelerini kolaylaştırmaktır. Öğretim elemanı ihtiyaçları belirleyerek öğrencilere çeşitli görevler tanımlamaktadır, ayrıca elde edilen sonuçları göz önünde bulundurarak öğrencileri hedef dili daha iyi öğrenme konusunda yönlendirmektedir.

Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminde öğretim elemanları dersin hedef ve amaçlarına uygun olarak bu yöntemlerden birini ya da birkaçını birlikte kullanarak kendi öğretim yaklaşımlarını geliştirebileceği söylenebilir. Örneğin, *Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi* ile *İçerik Temelli Dil Öğretimi* yöntemi birlikte kullanılarak öğrencilere hem dil bilgisi kuralları öğretilebilir hem de öğrencilerin belirli bir konuda bilgi sahibi olmaları sağlanabilir. *İletişimsel Dil Öğretimi* ve *Görev Temelli Dil Öğretimi* yöntemleri birleştirilerek öğrencilere gerçek hayatta ana dil konuşurları ile iletişim kurmalarını sağlayacak çeşitli görevler verilebilir. *Toplulukla Dil Öğretimi Yaklaşımı* kapsamında öğrencilerin sorumluluk alarak öğretim ile ilgili kararlar almaları ve birlikte hareket ederek öğrenmeleri sağlanabilir. *Önermeme Yaklaşımı* ile öğrencilerin yabancı dil öğrenmelerine engel olan psikolojik faktörler göz önünde bulundurularak öğrencilerin motivasyonunu artırmaya yönelik çeşitli uygulamalar yapılabilir. Öğretim elemanları hedef dilin temellerini doğrudan aktarmanın önemli olduğunu düşünerek *Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi* ile öğretim sürecine başlayıp, sonraki

aşamalarda *Doğrudan Yaklaşım*, *Sessiz Yöntem* ya da *Bütüncül Fiziksel Tepki Yaklaşımı* gibi uygulamalara geçiş yapabilir.

Öğretim elemanlarının bu yöntemlerin yanı sıra, literatürdeki diğer yabancı dil öğretim yaklaşımlarını araştırarak kendi öğretim yaklaşımını geliştirme anlayışı içerisinde olmalarının öğretim sürecinin verimliliğini artırmak açısından önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bu süreci kolaylaştırmak için öğretim elemanlarının web teknolojilerinden yararlanabilecekleri söylenebilir. Literatürde öğrencilerin hedef dilde becerilerinin geliştirilmesinde kullanılabilecek web araçlarına yönelik birçok çalışma bulunduğu görülmektedir. Bu web araçlarına çalışmamızın ikinci bölümde yer verilecektir. Çalışmada ele alınan yabancı dil öğretim yöntemlerinden, öğretim sürecinin öğrenciler açısından değerlendirilerek öğrenci merkezi yaklaşımların kullanılabileceği anlaşılmaktadır. Bu amaçla yabancı dil öğretim yöntemlerinden farklı olarak öğrencilerin verimliliğini artırmada yararlı olabileceği düşünülen çeşitli yaklaşımlar ele alınacaktır.

1.7. Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar

Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminde öğrencilerin daha etkili bir şekilde öğrenmelerini sağlayabilecek çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlardan bazılarına öğretim elemanlarının yabancı dil öğretim yöntemlerini geliştirmelerine yardımcı olması amacıyla değinilecektir.

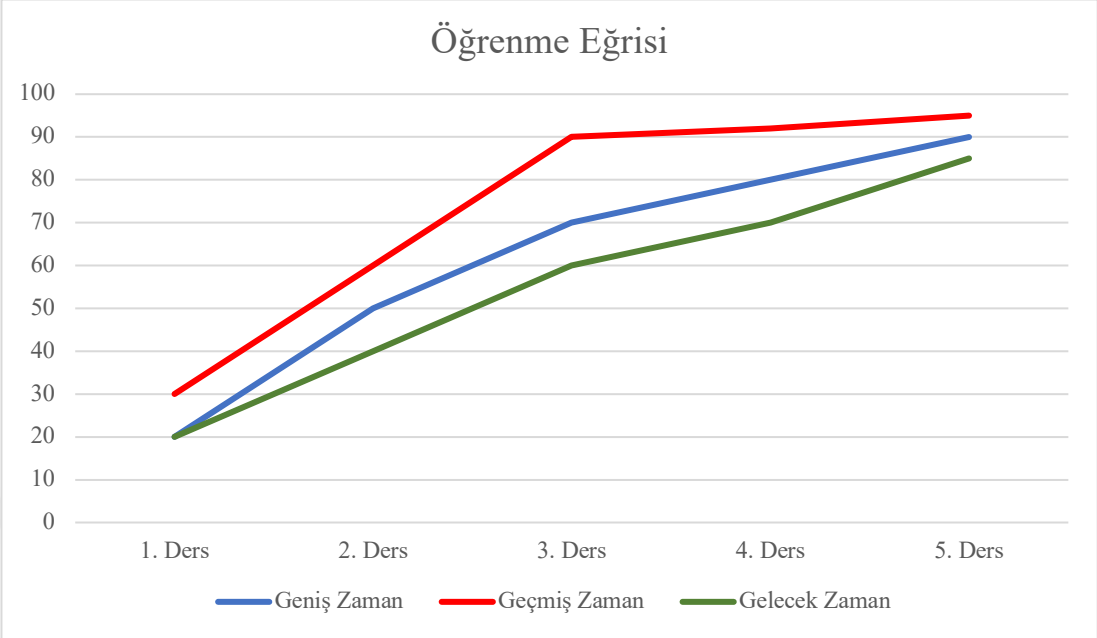
Test Etkisi (Testing Effect): Araştırmalar, başlangıçtaki öğrenme sürecinin ardından bilgiyi ölçmeye yönelik yapılan bir veya birden fazla ara testin, aynı öğretim materyalini eşdeğer süre boyunca tekrar etmeye kıyasla daha uzun süre akılda kalıcılık sağlayabileceğini göstermektedir. Bu durum *test etkisi* olarak adlandırılmaktadır.[62] Belirli bir yöntemle öğrenilen bilgilerin aralıklı olarak test edilmesi *Geri Çağırma Pratiği (Retrieval Practice)* olarak tanımlanmaktadır. Geri çağırma pratiği, tekrarlanan testlere dayalı bir öğretim yaklaşımıdır. Bazı araştırmalar, belirli bir öğretim yöntemi

[62] Peter Verkoeijen, Samantha Bouwmeester, Gino Camp, "A short term testing effect in cross-language recognition", **Psychological Science**, V. 23(6), 2012, s. 567-571.

kullanmaya kıyasla, bir aylık öğrenme sürecinden sonra geri çağırma pratiğinin uygulanmasının daha uzun süre akılda kalıcılık sağlayabileceğini göstermektedir. Uzun süre akılda kalıcılık (*Long-Term Retention*) sağlamak yabancı dil öğretiminde önemli faktörlerden biridir. Bu nedenle test etkisi ve geri çağırma pratiklerinin etkili bir öğrenme süreci için yabancı dil öğretiminde etkin bir şekilde kullanılması önerilmektedir.[63]

Öğrenme Eğrisi (Learning Curve): Bu kavram, öğrenme için harcanan zaman ile öğrenme başarısı arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Bu amaçla öğrencinin öğretilen konuya ilişkin zaman içerisindeki öğrenme performansını gösteren bir grafik oluşturulmaktadır. Yabancı dil öğretim sürecinin analizi yapmak ve başarısını ölçmek amacıyla öğrenme eğrisi grafikleri oluşturularak sürecin takip edilmesi önerilmektedir. Bu şekilde elde edilen veriler ile öğretim elemanları gelecekte hangi konular üzerinde ne kadar süre durması gerektiğine yönelik öngörüde bulunabilmektedir.[64] Öğretim elemanları uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi derslerinde hangi konuların ne kadar sürede başarılı bir şekilde öğrenildiğine yönelik verilerin nasıl toplanacağı konusunda fikir vermesi açısından şu şekilde örnek oluşturulabilir:

[63] Satoru Yokoyama, Katsuhiro Chiba, "A Smart Method for Becoming Bilingual in a Foreign Language Learning Context: Recent Developments in use of the Testing Effect in Foreign Language Learning", **Bilingualism: Cultural Influences, Global Perspectives and Advantages/Disadvantages**, Ed. by. Carroll E. Wilson, New York, NOVA Science Publishers, 2016, s. 59.
[64] Zh. A. Mukanova v.d., "Analysis of the learning curve in a foreign language study: The methods development", **AIP Conference Proceedings**, V. 2186 (1), 2019, s. 1.

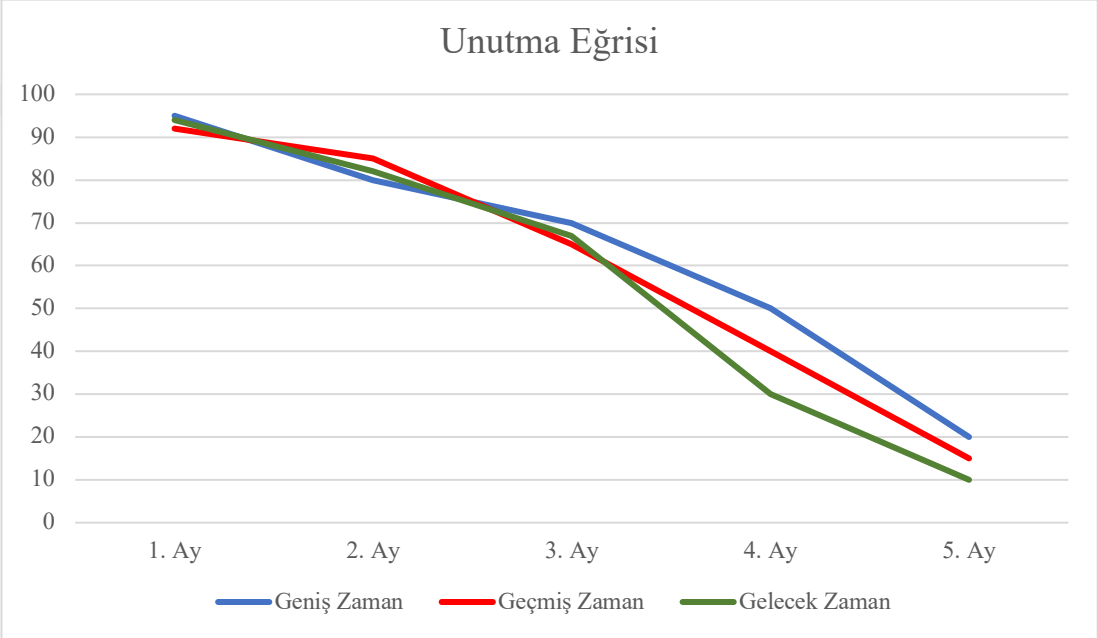


Şekil 1.5: Öğrenme eğrisi grafik örneği.

Şekil 1.5'te dil bilgisi konularından *geniş zaman*, *geçmiş zaman* ve *gelecek zaman* konularının işlenen ders sayısına göre öğrencilerin öğrenme performansı 0 ile 100 arasında puanlama yapılarak varsayıma dayalı bir örnek oluşturulmuştur. Örnekte üçüncü dersten itibaren ilgili konularda iyi bir performans elde edildiği görülmektedir. Öğretim elemanları test etkisi ile aralıklı olarak öğrencilerin öğrenme başarısını ölçerek bu şekilde öğrenme eğrileri oluşturabilir ve öğretim sürecinin sonraki aşamalarda hangi konulara kaç ders ayırması gerektiğine dair daha kesin sonuçlar elde edebilir.

Unutma Eğrisi (Forgetting Curve): Bu kavram, öğrenilen bilginin zaman içerisinde ne kadar unutulduğunu ifade etmektedir. Öğretim yöntemlerinin etkisi de bilgilerin ne kadar süre akılda kalıcılığının sağlandığı ile ölçülebilmektedir. Unutma eğrisinde başarılı bir şekilde öğretilen bilginin zaman içerisinde ne kadarının unutulduğunu gösteren bir grafik oluşturulmaktadır. Bu öğrenme eğrileri oluşturulurken, aslında öğrencilerin bilişsel özellikleri, öğretim yöntemi ve öğretim materyali gibi diğer etkenlerin göz önünde bulundurulması gerektiği için daha çok her

öğrenciyi kapsayacak gerçeğe yakın varsayımlar yapılmaktadır.[65] Öğrenme eğrisinde bilginin zaman içerisindeki öğrenme başarısı ölçülürken, bu kavramda başarılı bir şekilde öğrenilen bilginin zaman içerisinde ne derece unutulduğu üzerine odaklanılmaktadır. Yabancı dil öğretiminde öğretim elemanları öğrencilerin zaman içerisinde hangi konuları ne derece unuttuklarına dair verileri göz önünde bulundurarak öğretim yöntemlerini geliştirebilirler. Örnek olması açısından unutma eğrisi ile ilgili şu şekilde bir grafik oluşturulabilir:



Şekil 1.6: Unutma eğrisi grafik örneği.

Şekil 1.6'da *geniş zaman*, *geçmiş zaman* ve *gelecek zaman* dil bilgisi konularının aylara göre öğrencilerin unutma yüzdesi 0 ile 100 arasında puanlama yapılarak varsayıma dayalı bir örnek oluşturulmuştur. Örnekte dördüncü aydan itibaren öğrenilen bilgilerin en az yarısının unutulduğu, beşinci ayda bilgilerin büyük bir kısmının unutulduğu görülmektedir. Öğretim elemanları daha önce öğrettiği konular için daha geniş aralıklarda testler yaparak öğrencilerin başarılı bir şekilde öğrendikleri bilgileri zaman içerisinde ne derece unuttuğuna yönelik veriler

[65] Ahmed H. Zaidi v.d., "Adaptive Forgetting Curves for Spaced Repetition Language Learning" **Artificial Intelligence in Education**, V. 12164, 2020, s. 358.

toplayabilir, bu aralıkları dikkate alarak ilgili konunun tekrar edilmesine yönelik plan oluşturabilir.

Aralıklı Tekrar (Spaced Repetition): Bu kavram, öğrenilen bilgilerin belirli aralıklarla tekrar edilmesini ifade etmektedir. Bu tekrar aralıklarının zaman içerisinde artırılması *Gecikme Etkisi (Lag Effect)* ile ilişkilendirilmektedir. Öğrenilen bilgiyi sabit bir aralıkta tekrar etmek yerine, kademeli olarak tekrarlar arasında geçen zaman artırılarak daha etkili öğrenme sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu aralıklı tekrar planlaması saniye, dakika, gün veya ay bazında yapılabilmektedir, yapılan her bir tekrar daha uzun süre akılda kalıcılık sağlayabilmektedir. Yabancı dil öğretiminde aralıklı tekrar üzerine uygulamalar ve araştırmalar yapılmaktadır, günümüzde çeşitli web araçları kullanılarak aralıklı tekrar uygulamaları yapılabilmektedir. Yabancı dil öğretiminde aralıklı tekrar yapmada *Leither Sistemi (Leitner System)* gibi yaklaşımlar kullanılmaktadır. Bu sistemde öğrenilmesi gereken bilgiler kartlara yazılır ve kutulara yerleştirilir. Öğrenci, kartları başarıyla hatırladıkça, kartlar daha az sık tekrar edilen kutulara geçer. Eğer öğrenci bir karttaki bilgiyi hatırlayamazsa, kart en baştaki kutuya geri döner. Bu sistemde genel olarak gün bazında "1.gün, 2.gün, 4.gün, 8.gün, 16.gün, …" şeklinde ikiye katlayarak tekrar yapılır[66]. Aralıklı tekrar yönteminde öğrenilen bilgilerin tekrar edilme aralığının belirlenmesinde *Fibonacci Dizisi (Fibonacci Sequence)* kullanılabilir. Bu dizi, "1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, …" kendinden önceki iki sayının toplamını içerecek şekilde oluşturulur.[67] Aralıklı tekrar planlaması, Fibonacci dizisi ve ikiye katlama sistemi ile şu şekilde yapılabilir:

Tekrar Sırası	Fibonacci Dizisi ile	İkiye Katlayarak
1. Tekrar	1. Gün	1. Gün
2. Tekrar	2. Gün	2. Gün

[66] Burr Settles, Brendan Meeder, "A Trainable Spaced Repetition Model for Language Learning", **Proceedings of the 54th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics**, V. 1, Berlin, Association for Computational Linguistics, 2016, s. 1848-1850.
[67] The Editors of Encyclopaedia Britannica, "Fibonacci sequence", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/science/Fibonacci-number, 6 Mayıs 2023.

3. Tekrar	3. Gün	4. Gün
4. Tekrar	5. Gün	8. Gün
5. Tekrar	8. Gün	16. Gün
6. Tekrar	13. Gün	32. Gün
7. Tekrar	21. Gün	64. Gün
8. Tekrar	34. Gün	128. Gün
9. Tekrar	55. Gün	256. Gün
10. Tekrar	89. Gün	512. Gün
11. Tekrar	144. Gün	1024. Gün
12. Tekrar	233. Gün	2048. Gün
13. Tekrar	377. Gün	4096. Gün

Tablo 1.5: Gün bazında aralıklı tekrar planlama örneği.

Şekil 1.5'te görüldüğü gibi Fibonacci dizisine göre yapılan bir tekrar planında 13. tekrar 377. gün, ikiye katlama sisteminde ise 4096. gün yapılmaktadır. Öğretilen konularda uzun süre akılda kalıcılık sağlamak için öğretim elemanları tarafından bu şekilde aralıklı tekrar planlaması yapılabilir, öğrenciler de bu planlamaya uygun olarak konu tekrarı yapabilir. Bilginin bu şekilde giderek daha geniş aralıklarda tekrar edilmesi ve her tekrara ilerleyen süreçlerde daha az zaman ayrılması bu planlamanın uygulanma başarını artırabilmektedir. Bu bilgiler bilimsel olarak kanıtlanmamıştır, bilgiyi tekrar etmenin daha uzun süre akılda kalıcılık sağladığı bilinmektedir. Bu gerçekten yola çıkılarak daha etkili bir aralıklı tekrar planlaması yapılmasına yönelik araştırmacılar tarafından oluşturulan önerilerdir.

Ara Verme Etkisi (Spacing Effect): Bu kavram ara vermeden yoğun bir bilgi aktarma sürecine kıyasla, öğretimin daha uzun zaman içerisinde belirli aralıklar verilerek yapıldığında daha başarılı bir öğrenme sağlanabileceğini ifade etmektedir. Araştırmalar, ara vermeden yapılan yoğun bir öğretim süreci yerine; daha uzun aralar verilerek yapılan öğretimin daha verimli olabileceğine ve bu aralıkların uzunluğunun önemli olduğuna dikkat çekmektedir. Verilen aranın süresi uzadıkça daha uzun süre akılda kalıcılık sağlanabilirken, bu ara verme süresinin optimal süreyi aşması durumunda akılda kalıcılık azalabilmektedir. Yabancı dil öğretiminde en iyi ara verme süresinin öğretilen konulara veya öğrencilerin durumuna göre değişebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.[68] Örneğin; üç ders saatinde anlatılması planlanan bir konunun, aynı gün içerisinde tamamlanmasına kıyasla, birer gün ara vererek üç farklı günde tamamlanmasının öğrencilerin öğrenme verimliliği artırabileceği düşünülmektedir. Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminde ara verme etkisi sadece belirli bir derse yönelik değil, tüm öğretim müfredatı göz önünde bulundurularak düşünülmesi yararlı olabilir. Tüm gün boyunca ara verme etkisi oluşmadan ders alan bir öğrencinin genel olarak öğrenme performansı düşebilir. Gün bazında ara verme etkisi oluşturmanın olanaklı olmadığı durumlarda saat bazında bir ara verme etkisi oluşturulabilir.

Serpiştirme Etkisi (Interleaving Effect): Araştırmalar tek bir konuya odaklanmaya kıyasla, araya başka konular serpiştirildiğinde öğrencilerin daha iyi öğrenebileceklerini göstermektedir. Bu durum *serpiştirme etkisi* olarak adlandırılmaktadır. Geleneksel olarak öğretim süreçlerinde konular sırasıyla ele alınır, bir konu bitirilmeden başka bir konuya geçiş yapılmamaktadır. Tek bir konuyu ele almak *bloke (blocked)*, araya başka konuları dahil etmek ise *serpiştirilmiş (interleaved)* uygulama olarak ifade edilmektedir. Yabancı dil öğretiminde ise ele alınan konunun türüne bağlı olarak bloke ya da serpiştirilmiş uygulamalarının hangisinin daha iyi sonuç verdiği değişebilmektedir. Bazı araştırmalar yabancı dil öğretiminde örneğin fiil çekimlerinde "şimdiki zaman, geçmiş zaman, geniş zaman" konularını karışık bir sırayla basit yapılardan zor yapılara doğru ilerleyerek ele

[68] John Rogers, "The Spacing Effect and its Relevance to Second Language Acquisition", **Applied Linguistics**, V. 38, 2017, s. 907-908.

almanın, yani serpiştirilmiş uygulamanın daha etkili sonuçlar verebileceğini göstermektedir. Bazı araştırmalar ise yabancı dil öğretiminde bir kurala bağlı telaffuz örneklerinin ele alındığı konuda, bloke uygulamanın daha verimli sonuçlar verebileceğini ortaya koymaktadır[69].

Zeigarnik Etkisi (Zeigarnik Effect): Rus psikolog Bluma Zeigarnik, gittiği restoranda garsonun siparişleri masaya teslim edene kadar not almadan aklında tuttuğunu, teslim ettikten sonra unuttuğunu ve ayrıca ödeme yapılana kadar sadece toplam sipariş tutarını hatırladığını, ödeme gerçekleştikten sonra ise bunu da unuttuğunu gözlemlemiştir. Bu gözlem, tamamlanmamış görevlerin tamamlanmış görevlere göre daha kolay hatırlandığını ifade eden Zeigarnik etkisini ortaya çıkarmıştır. Zeigarnik etkisine göre tamamlanmamış görevler, tamamlanana kadar akılda bir şekilde yer etmekte ve tamamlandıktan kısa bir süre sonra unutulmaktadır. Bu etkinin telefona gelen mesajların kontrol edilene kadar akılda kalması gibi olumsuz yanları da olabilmektedir, bu tür durumlar dış faktörlerle oluşan tamamlanmamış görevlerdir. Kodden, Maslow'un etkili bir öğrenme süreci için tanımladığı dört aşamayı Zeigarnik etkisi ile ilişkilendirerek şu şekilde açıklamaktadır:[70]

1. **Bilinçsiz Yetersizlik (Unconscious Incompetence):** Bilinçli olarak farkında olmak, etkili bir öğrenmenin ilk aşamasıdır. Görevlerin ya da hedeflerin farkında olunmadığında bilinçsiz bir yetersizlik durumu oluşmaktadır, öğrenme performansının neden düşük olduğu anlaşılmamaktadır. Bilinçli olarak tamamlanmamış görevlerin farkına varıldığında Zeigarnik etkisi oluşmaya başlamaktadır.
2. **Bilinçli Yetersizlik (Conscious Incompetence):** Tamamlanmamış görevlerin ya da hedeflerin farkına varıldığında, yapılması gerekenlerin yapılmadığı anlaşıldığında bilinçli bir yetersizlik durumu oluşmaktadır. Bir görevi tamamlamak için yapılacak eylemlerle alakalı düşünme süreci, Zeigarnik etkisini tam olarak başlatmaktadır.

[69] Shana K. Carpenter, Frank E. Mueller, "The effects of interleaving versus blocking on foreign language pronunciation learning", **Memory & Cognition**, V. 41, Springer, 2013, s. 671-682.
[70] Bas Kodden, "The Art of Sustainable Performance: The Zeigarnik Effect", **The Art of Sustainable Performance**, SpringerBriefs in Busines, Cham, Springer, 2020, s. 67-71.

3. **Bilinçli Yeterlik (Conscious Competence):** Görevi tamamlamaya ya da hedefe yönelik bir plan ya da sistem ile performans artırıldığında bilinçli bir yeterlik durumu oluşmaktadır. Hedeflere yönelik sürekli olarak gerçekleştirilen değişiklikler, sürdürülebilir bir öğrenme performansı sağlamaktadır. Bunun için başlangıçta bir plana ihtiyaç duyulsa da zamanla buna ihtiyaç duyulmamaktadır.
4. **Bilinçsiz Yeterlik (Unconscious Competence):** Oluşturulan bilinçli yeterlik durumu zamanla düşünmeden, plan yapmadan uygulanmaya başlandığında bilinçsiz bir yeterlik durumu oluşmaktadır. Sürdürülebilir ve verimli bir öğrenme performansı da bu aşamada oluşmaktadır ve tam olarak Zeigarnik etkisi olumlu anlamda kullanılmış olur.

Zeigarnik etkisine öğrencilerin sınava kadar öğretilen bilgileri iyi bir şekilde hatırlayıp, sınav sonrasında unutmaları örnek gösterilebilir. Yabancı dil öğretiminde bir öğrencinin görevi ya da hedefi sınavdan iyi not almak ise, sınav sonrasında görev tamamlanmış olacağından bilgilerin akılda kalıcılığında problemler oluşabilir. Öğretim elemanları, öğrencilerin yabancı dil öğrenme amaçları ve bu amaçları gerçekleştirmeye yönelik görevleri sınav odaklı olmaktan çıkararak; Zeigarnik etkisini olumlu yönde kullanabilir. Aksi takdirde amacı sadece sınavdan iyi not almak olan öğrencilerde olumsuz bir Zeigarnik etkisi oluşabilir.

Bloom Taksonomisi (Bloom's Taxonomy): Bloom Taksonomisi, öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirerek öğrenme verimini artırmaya yönelik bir sınıflandırma sistemidir. Bu sistem, öğretim elemanlarının öğrenciler için belirlediği öğrenme hedeflerini sınıflandırmaya ve ölçme, değerlendirme süreçlerinde daha bilinçli olmalarına yardımcı olmaktadır. Bu sınıflandırma, öğrencilerin öğrenme sürecinde bilişsel düzeylerini belirlemek için kullanılmaktadır. Bloom taksonomisinde, öğrencilerin öğrenme sürecinde altı aşamadan geçtiği savunulmaktadır:[71]

- **Hatırlama (Remembering):** İlgili bilginin uzun süreli hafızadan çağrılması

[71] Dinçay Köksal, Ömer Gökhan Ulum, "Language assessment through Bloom's Taxonomy", **Journal of Language and Linguistic Studies**, V. 14(2), s. 77.

- **Anlamlandırma (Understanding):** İlgili bilginin anlamlandırılması
- **Uygulama (Applying):** İlgili bilginin farklı şekillerde kullanılması
- **Analiz (Analysing):** İlgili bilginin farklı parçalara ayrılarak nasıl oluştuğunun analiz edilmesi
- **Değerlendirme (Evaluating):** Bir yönergeye ya da kapsama göre ilgili bilginin değerlendirilmesi
- **Oluşturma (Creating):** Yeni bir yaklaşım ile elde edilen tüm bilgilerin ele alınması

Bloom taksonomisindeki her aşama önceki aşamayı içerebilir, öğrenci herhangi bir aşamadan başka bir aşamaya geçiş de yapabilir. Ölçme ve değerlendirme aşamalarında öğrencinin bir soruya cevap verebilmesi için öncelikle soruyla ilgili bilgilerin hatırlanması gerekir. Hatırlanan bilgiler anlamlandırıldıktan sonra bu bilgilerin nasıl kullanılabileceği düşünülür. Bilgiler farklı parçalara ayrılarak analiz edilir. İlgili soruya göre bilgiler değerlendirilir ve elde edilen tüm veriler birleştirilerek soruya cevap verilir. Bir soru Bloom taksonomisindeki aşamalardan birini ya da birkaçını ölçmeye yönelik olabileceği gibi tüm aşamaları da içerebilmektedir. Yabancı dil öğretiminde öğretim elemanlarına ölçme ve değerlendirme süreçlerinde bu aşamaları göz önünde bulundurmaları önerilmektedir.[72]

Tersine Çevrilmiş Sınıf Sistemi (Flipped Classroom): Bu kavram, öğrencilerin ders materyalleri aracılığıyla öğretim sürecini kendi başlarına gerçekleştirdiği, sınıfta ise öğretim elemanı rehberliğinde uygulamaların yapıldığı öğrenci merkezli bir sistemdir. Öğrenciler kendi hızlarında öğrenirken, ders sürecinde öğretim elemanları anlaşılmakta zorlanılan kavramları açıklar, tartışır, soruları yanıtlar, çeşitli etkinlikler ve uygulamalar gerçekleştirir. Tersine çevrilmiş sınıf sistemi, ders zamanının daha etkileşimli etkinliklerle geçirilmesine olanak sağlayarak verimli bir öğrenme sağlayabilir. Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminde öğretim elemanları, öğrenme yönetim sistemine öğretim materyallerini ya da doğrudan ders anlatımını video olarak yükleyebilir; eş zamanlı dersler sırasında uygulamalı

[72] **A.e.**, s. 78.

etkinlikler yapılabilir. Bu sistemden daha çok verim alınabilmesi için ders sırasında etkileşimi artıracak web araçlarının kullanılması önerilmektedir[73].

Nimonik (Mnemonic): Nimonik, farklı bağlamlar kullanılarak bir bilginin hatırlanmasını kolaylaştırmaya yönelik bir hafıza tekniğidir. Bilginin hatırlanmasını kolaylaştıracak, kısaltmalar, akrostişler kullanılabilir ya da hayali durumlar oluşturulabilir[74]. Yabancı dil öğretiminde hedef dilde kelime bilgisinin artırılmasında bu tekniğin kullanılması *Kelime Nimoniği (Keyword Mnemonic)* olarak adlandırılmaktadır. Bu teknik, geri çağırma pratiği ile birlikte yabancı dil öğretiminde öğrencilerin hedef dilde kelime bilgilerinin artırılmasında kullanılabilir. Öğrencinin ana dilindeki bir kelime ile hedef dildeki kelime ilişkilendirilerek ilgili kelimenin akılda kalıcılığı artırılabilir[75]. Örneğin Rusça "мама" (anne) kelimesi, Türkçede "mama" kelimesi ile ilişkilendirilebilir. Bir bebeğin annesine mama verdiği hayal edilerek ilgili Rusça kelimenin daha kolay hatırlanması sağlanabilir. Nimonik tekniği kelime öğretimi ile sınırlı olmayıp uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğretim elemanının tercihine bağlı olarak birçok farklı durumda öğrenme verimliliğini artırmak için kullanılabilir.

Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminde öğretim elemanlarının, öğrencilerin öğrenme verimliliğini artırmada kullanabileceği bu yaklaşımlarla birlikte web teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlanmaları gerekebilir. Öğrenme eğrisi, unutma eğrisi, aralıklı tekrar, ara verme etkisi, serpiştirme etkisi, Zeigarnik etkisi, Bloom taksonomisi, tersine çevrilmiş sınıf sistemi ve nimonik gibi ele alınan yaklaşımlar örnek niteliğinde olup; uzaktan eğitimde yabancı dil öğretiminin etkinliğini artırmak için öğretim elemanlarının öğrenci merkezli kavramları, pedagojik yaklaşımları ve öğrenme kuramlarını sürekli olarak araştırmaları ve uygulamaları önerilmektedir.

---

[73] Ahmet Başal, "The Implementation of A Flipped Classroom in Foreign Language Teaching", **Turkish Online Journal of Distance Education**, V. 16(4), 2015, s. 28-37.

[74] Jeannette L. Nolen, "mnemonic", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/topic/mnemonic, 6 Mayıs 2023.

[75] Toshiya Miyatsu, Mark A. McDaniel, "Adding the keyword mnemonic to retrieval practice: A potent combination for foreign language vocabulary learning?", **Memory & Cognition**, V. 47, Springer, 2019, s. 1328–1329.

İKİNCİ BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA RUSÇA ÖĞRETİMİNDE WEB ARAÇLARI

2.1. Uygulamalı Bilimsel Çalışmalarda Kullanılan Web Araçları

Türkiye'de uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde uygulamalı bilimsel çalışmalarda yer alan web araçlarının incelenmesi, literatürdeki sınırlılıklar ile potansiyel gelişim alanlarının belirlenmesi açısından önemli olabilir. Bu bağlamda uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine katkı sunabilecek teknolojik yöntemler ve web araçları için bir temel oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde Türkiye'de gerçekleştirilen uygulamalı bilimsel çalışmalarda kullanılan web araçlarına değinilecektir.

Türkiye'de 2014-2015 eğitim-öğretim yılında İstanbul Üniversitesi, Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı lisans programında "Rusçanın Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Olarak Öğretimi"[76] başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında Onur Aydın tarafından uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine yönelik öğrenci görüşlerini almak amacıyla çalışma yapılmıştır. İlgili programın 1. Sınıf öğrencilerinden 21 öğrencinin katılımıyla "Rusça Uygulamalı Dil Bilgisi 2" dersinde "Hareket Fiilleri" konusu uzaktan eğitim yoluyla işlenmiştir. Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde ilk örneklerden biri olan çalışmada kullanılan web araçları şu şekildedir:

Tür	Web Araçları	Açıklama
Öğrenme Yönetim Sistemi	Yok	LMS kullanılmamış.

[76] Onur Aydın, "Rusçanın Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Olarak Öğretimi", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul, 2015.

Video Konferans Yazılımı	Adobe Connect	İstanbul Üniversitesi'nin lisans ile Adobe Connect oturumu oluşturularak öğrencilere erişim bağlantısı iletilmiştir.
Yardımcı Web Araçları	WhatsApp, Gmail	Öğrenciler ile anlık iletişim WhatsApp uygulaması üzerinden sağlanmış olup, ayrıca Gmail üzerinden de duyurular yapılmıştır.

Tablo 2.1: Onur Aydın tarafından yapılan çalışmada kullanılan web araçları.

İlgili çalışmada 1 ders saatini kapsadığı için çalışmaya özel bir LMS kullanılmamış olup, ölçme ve değerlendirme olarak yüz yüze görüşme tekniği ile çalışma verimliliği ölçülmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşme formu tekniği ile öğrenci görüşleri alınmış ve öğrencilerin uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine ilişkin olumlu tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nükhet Eltut Kalender tarafından 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi ve 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz dönemini kapsayan "Covid-19 Pandemi Döneminde Rusça Dersleri Özelinde Uzaktan Öğretim Programının Analizi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği"[77] başlıklı çalışmada, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde uzaktan eğitim yoluyla yürütülen seçmeli Rusça derslerindeki verimliliği ölçmek amacıyla 40 öğrencinin katılımıyla anket çalışması yapılmıştır. Çalışmada, belirtilen dönemlerde uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde kullanılan web araçları hakkında şu şekilde bilgi verilmiştir:

Tür	**Web Araçları**	**Açıklama**

[77] Nükhet Eltut Kalender, "Analiz programmı distantsionnogo obuçeniya po russkomu yazıku vo vremya pandemii Kovid-19: na primere Universiteta Van Yüzüncü Yıl", **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Van Özel Sayısı, 2021, s. 883-906.

Öğrenme Yönetim Sistemi	ALMS	Eş zamansız dersler LMS'ye doc, pdf ve ppt formatlarında öğretim materyalleri yüklenerek yapılmıştır.
Video Konferans Yazılımı	TeamLink, Perculus	Eş zamanlı dersler TeamLink ve Perculus video konferans yazılımları aracılığıyla yapılmıştır.
Yardımcı Web Araçları	Web site, e-posta, anlık mesajlaşma uygulamaları, sosyal ağlar	Duyurular için kurumun web sitesi, sosyal ağlar, e-posta ve anlık mesajlaşma uygulamaları kullanılmıştır.

Tablo 2.2: Nükhet Eltut Kalender tarafından yapılan çalışmada kullanılan web araçları.

İlgili çalışmada internet bağlantısı ve teknolojik altyapı problemlerinin süreci olumsuz etkilediği, öğrencilerin eş zamanlı dersleri eş zamansız derslere göre daha verimli bulduğu, acil uzaktan eğitim sürecine geçişin zorluklarına rağmen öğrencilerin yarısından fazlasının olumlu tutum sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada öğrencilerin Rusça klavye kullanımda zorluk yaşadıkları ve bu durumun süreci olumsuz etkilediği vurgulanmıştır.

Zoya Şengüder tarafından 2022 yılında yapılan "Yabancı Dil Olarak Uzaktan Rusça Öğretiminde Edebi Metinlerin Kullanımı"[78] başlıklı çalışmada İstanbul Üniversitesi, Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim dalı öğrencilerine yönelik uzaktan eğitim yoluyla yürütülen "Sözlü ve Yazılı Kompozisyon" dersinde edebi metinlerin kullanımının etkisi ölçülmüştür. Çalışmada kullanılan web araçları şu şekildedir:

[78] Zoya Şengüder, "Yabancı Dil Olarak Uzaktan Rusça Öğretiminde Edebi Metinlerin Kullanımı" **Avrasya İncelemeleri Dergisi**, V.11(2), 2022, s. 223-239.

Tür	Web Araçları	Açıklama
Öğrenme Yönetim Sistemi	Özel	İstanbul Üniversitesinin kendi geliştirdiği özel LMS kullanılmıştır.
Video Konferans Yazılımı	Zoom	İlgili ders eş zamanlı olarak Zoom video konferans yazılımı ile yapılmıştır.
Yardımcı Web Araçları	E-posta	Öğrencilere bilgilendirmeler e-posta üzerinden yapılmış olup, öğrencilerden geri-bildirimler e-posta aracılığıyla alınmıştır.

Tablo 2.3: Zoya Şengüder tarafından yapılan çalışmada kullanılan web araçları.

İlgili çalışmanın sonucunda, uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde edebi metinlerin kullanımının, öğrencilerin motivasyonunu artırarak etkili bir öğrenme sağladığı belirtilmiştir. Edebi metinlerin Rusça temel dil becerilerinin geliştirilmesinde yararlı olduğuna, uzaktan eğitimde geleneksel yöntemler ve dijital içerikli uygulamalarla birlikte daha fazla kullanılması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Türkiye'de uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde web araçlarının kullanımına yönelik uygulamalı bilimsel çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Ayrıca mevcut çalışmalardan Rusça öğretiminde web araçlarının kullanımında çeşitliliğin az sayıda olduğu anlaşılmaktadır. Bu yüzden çalışmamızda uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde hem öğretim elemanları hem de öğrenciler tarafından kullanılabilecek farklı amaçlara yönelik web araçlarına yer verilmesi amaçlanmaktadır.

Uzaktan eğitimde öğrencilerin kendi öğrenmesinin sorumluluğunu alarak hedef belirleme, bağımsız hareket etme, materyal, yöntem ya da görevleri seçme konusunda karar alma yeteneği *Öğrenci Özerkliği (Student Autonomy)* olarak ifade edilir. Bu kavramla, öğrencinin *Hayat Boyu Öğrenme (Life-Long Learning)* prensibini

benimseyerek kendi öğrenme sorumluluğunu alması amaçlanır. Verimli bir uzaktan eğitim için öğrencilerin kendi öğrenme alışkanlıklarını geliştirmesi önemlidir. Öğretim elemanları, uzaktan eğitimdeki öğrenme ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra, öğrencileri öğrenme hedeflerine ulaşmalarını sağlamak amacıyla öğrencileri özerk öğrenme yöntemleri ve kaynakları konusunda yönlendirmelidir[79]. Bu bağlamda uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğretim elemanlarının kullanabileceği web araçlarının yanı sıra öğrencilerin özerk öğrenme alışkanlıklarını desteklemede kullanılabilecek araçlara değinilecektir. Çalışmada elde edilen veriler, nitel bilimsel araştırma yöntemlerinden *doküman analizi*[80] yöntemiyle ilgili araçların web sayfaları incelenerek toplanmıştır. Bu kapsamda ilgili web araçlarının hangi amaçla kullanılabileceği, temel işlevi ve diğer web araçlarından ayırt edici özellikleri ele alınarak yorumlanmıştır. Çalışmada yer alan web araçları, herhangi bir aracın ya da markanın tanıtımı niteliğinde olmayıp; uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğretim elemanlarında ve öğrencilerde web araçlarının kullanımına yönelik genel bir anlayış oluşturulması amacıyla ele alınmıştır. Bu web araçlarının kullanımdan kalkabileceği, adlarında ya da kullanım şekillerinde değişiklikler olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

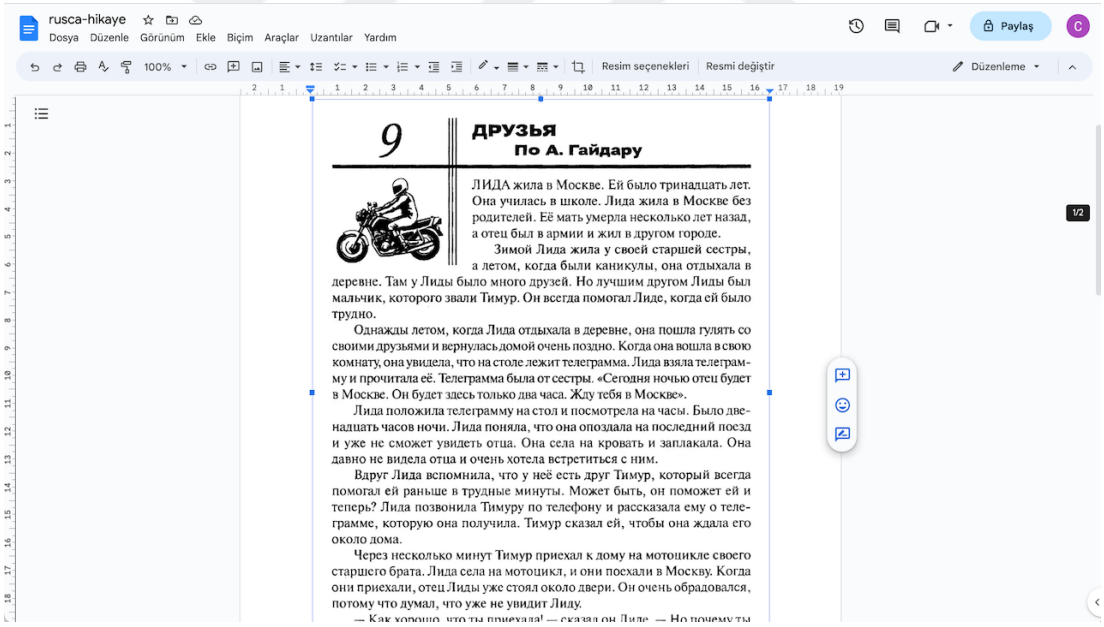
2.2. Geleneksel Öğretim Materyallerinin Dijitalleştirilmesi

Uzaktan eğitimde basılı öğretim materyalleri öğretim elemanları tarafından genellikle taranarak ya da fotoğrafı çekilerek dijital ortama aktarılmaktadır. Bu şekilde dijital ortama aktarılan materyal üzerinde düzenleme yapılamamaktadır. Basılı materyaller tarandıktan sonra dijital ortamda düzenlenebilir hale getirmek için *Optik Karakter Tanıma (Optical Character Recognition)* teknolojisi kullanılmaktadır. OCR, taranmış basılı materyallerdeki metinlerin düzenlenebilir bir şekilde dijital ortama aktarılması işlemidir[81]. OCR, taranan metinlerdeki karakterler ile kendi

[79] Aggeliki Fotiadou, Christina Angelaki, Ilias Mavroidis, "Learner Autonomy as a Factor of the Learning Process in Distance Education", **European Journal of Open, Distance and E-Learning**, V. 20 (1), 2017, s. 97-98.
[80] Bilgen Kıral, "Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi", **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, V. 15, 2020, s. 170-189.
[81] Karez Abdulwahhab Hamad, Mehmet Kaya, "A Detailed Analysis of Optical Character Recognition Technology", **International Journal of Applied Mathematics, Electronics and Computers**, V. 4, 2016, s. 244.

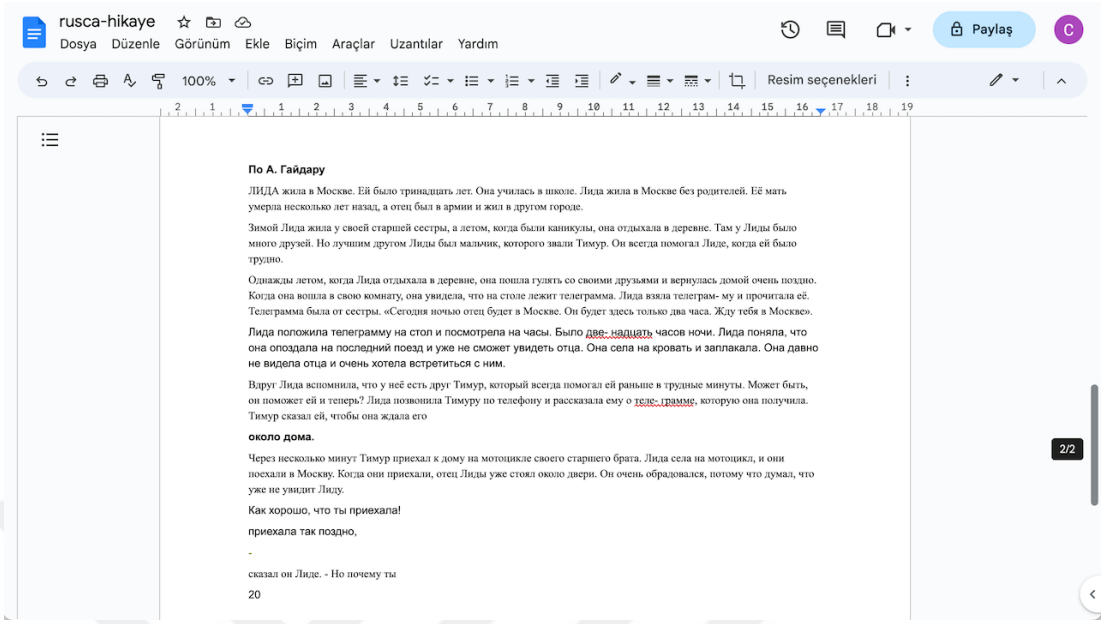
kütüphanesindeki karakterlere en benzer olanları ile eşleştirir; ancak bu işlemin doğruluğu tarama kalitesi düştükçe azalır, bu yüzden yüksek çözünürlüklü ve net bir tarama yapmak önemlidir[82]. Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde kullanılacak OCR teknolojisinin Türkçe ve Rusça karakter desteğinin olması gerekmektedir. Taranan dosyalar PDF ya da PNG, JPEG gibi standart görsel formatlarında bu web araçlarına yüklenebilmektedir.

Google Drive: OCR teknolojisini kullanmak için taranan materyalin öncelikle Google Drive'a (https://drive.google.com/) yüklenmesi gerekmektedir. Google Drive'a ilgili dosya yüklendikten sonra ilgili dosyanın üzerine sağ tıklayarak "Birlikte Aç" seçeneğinden "Google Dokümanlar" seçeneği seçildiğinde dosya, Google Dokümanlar'da OCR teknolojisi kullanılarak açılacaktır. Açılan dokümanda dosyanın hem orijinali hem de metne dönüştürülmüş şekli yer alacaktır[83].



Şekil 2.1: Google Dokümanlar orijinal görsel.

[82] The Editors of Encyclopaedia Britannica, "OCR", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi) https://www.britannica.com/technology/OCR, 7 Nisan 2023.
[83] "PDF ve fotoğraf dosyalarını metne dönüştürme", **Google Drive Yardım**, (Çevrimiçi), https://support.google.com/drive/answer/176692?hl=tr, 11 Nisan 2023.



Şekil 2.2: Google Dokümanlar görselin metne dönüştürülmüş biçimi.

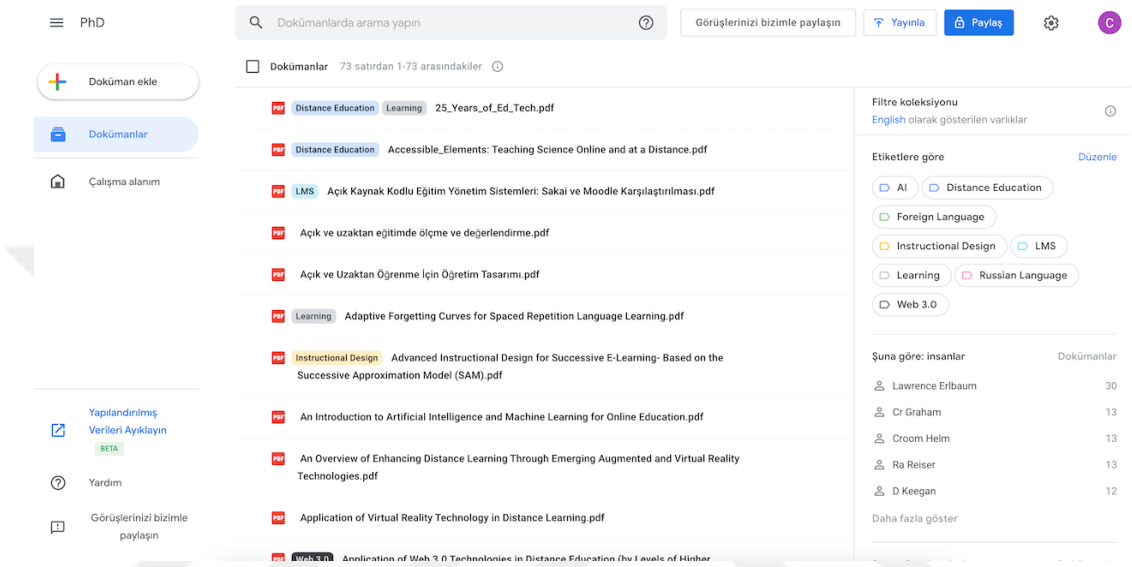
Şekil 2.1'de Google Drive'a yüklenen görselin Google Dokümanlar'da orijinali yer almakta, ikinci sayfada ise görselin metne dönüştürülmüş şekli Şekil 2.2'te yer almaktadır. Bu şekilde PDF ya da görsel formatlarda dosyaların metne dönüştürülme işlemi hızlı bir şekilde Google Drive ve Google Dokümanlar web araçları ile yapılabilmektedir.

Pinpoint (https://journaliststudio.google.com/pinpoint/about): Pinpoint, gazetecilerin ve akademisyenlerin kullanımına açık olan dosya kullanımı ve yönetimine yönelik Google tarafından sunulan bir web aracıdır. Pinpoint'e yüklenen dokümanlar otomatik olarak OCR teknolojisi ile metne dönüştürülmektedir. Pinpoint aracının genel özellikleri şu şekildedir[84]:

- Sisteme yüklenen dokümanlar içerisinde toplu olarak hızlı ve gelişmiş arama yapabilme
- El yazısı da dahil olmak üzere yüklenen dosyaların metne dönüştürülmesi
- Ses dosyalarının metne dönüştürülmesi
- Yüklenen dokümanları özel etiketler ile organize edebilme

[84] "Pinpoint hakkında", **Pinpoint Yardım**, (Çevrimiçi), https://support.google.com/pinpoint/answer/11948320?hl=tr, 11 Nisan 2023.

- Dokümanın herhangi bir kısmını kopyalama, işaretleme, erişim bağlantısı oluşturma ve paylaşabilme
- Benzer şekilde yapılandırılmış dokümanlardaki verilerin toplu olarak tabloya aktarılması



Şekil 2.3: Pinpoint Kullanıcı Ekranı Örneği

OCR teknolojisi ile uzaktan eğitimde basılı Rusça öğretim materyalleri kolaylıkla düzenlenebilir, kopyalanabilir biçime dönüştürülebilmektedir. OCR teknolojisi sunan web araçları incelendiğinde Pinpoint aracının daha gelişmiş özellikler sunduğu görülmektedir. Ses dosyalarının da metne dönüştürülebiliyor olması öğretim elemanlarının farklı amaçlarını karşılayabilir. Pinpoint aracına ön inceleme sonrası kullanım izni verilmektedir, öğretim elemanları yükseköğretim kurumunun sağladığı e-posta ile başvuru yaparak erişim izni isteyebilir.

Açık Bağlantı ile Dijital Öğretim Materyallerine Erişim: Öğretim elemanları taradığı Rusça öğretim materyali için öğrencilere erişim vermek isteyebilir. Kolay bir çözüm olarak, öğretim elemanlarının ilgili materyali Google Drive'a yükledikten sonra sağ tıklayarak "Bağlantı Al" seçeneğini tıklayıp açılan sayfada "Genel Erişim" başlığının altındaki seçeneği "Bağlantıya sahip olan herkes" olarak değiştirmeleri ve ardından "Bağlantıyı kopyala" seçeneğine tıklayıp oluşan bağlantıyı

öğrencilere iletmeleri yeterli olacaktır[85]. Bu şekilde bağlantıya tıklayan tüm öğrencilere ayrı ayrı erişim vermeye gerek kalmadan ilgili öğretim materyaline erişim verilmiş olacaktır.

QR Kod ile Dijital Öğretim Materyallerine Erişim: Uzaktan eğitimde bir sunum kullanılarak yürütülen derslerde sunumlar üzerindeki bağlantılara tıklanamaması ya da kayıt altına alınan dersi sonradan izleyen öğrencilerin bu bağlantılara ulaşamaması gibi zorluklar yaşanabilmektedir. Sunumlar içerisine QR kod görseli yerleştirilerek bu zorluk ortadan kaldırılabilir. Bu şekilde web sayfalarına ya da dijital öğretim materyallerine erişimi kolaylaştırmak için öncelikle ilgili bağlantı Google Chrome tarayıcısında açılır ve adres çubuğunun en sağ kısmındaki "Paylaş" butonuna tıklayarak "QR Kodu" seçeneği seçilir ve oluşan QR görüntüsü indirilerek sunumlar içerisine görsel olarak yerleştirilebilir[86]. Bu sayede öğrenciler QR kodu akıllı telefonlardan okutarak ilgili materyale ya da web sayfasına kolaylıkla erişim sağlayabilirler.

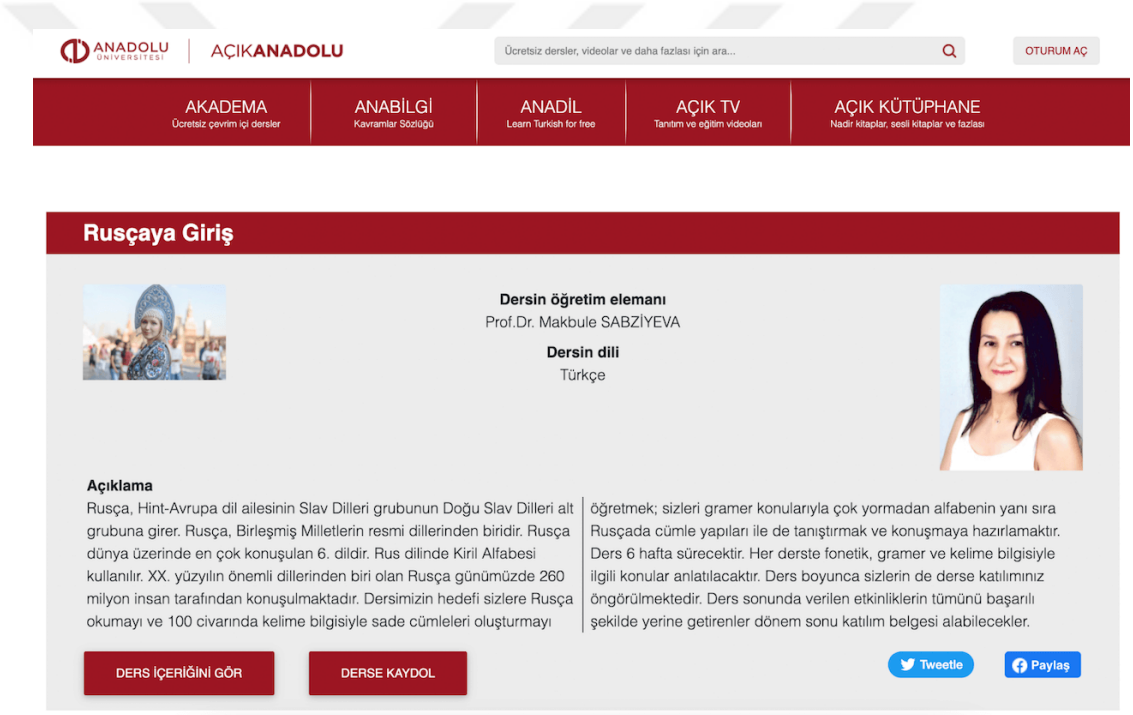
2.3. Yükseköğretim Kurumları Tarafından Yürütülen Online Rusça Kurslar

Yükseköğretim kurumları tarafından yürütülen çeşitli dil seviyelerine yönelik birçok online Rusça kurs bulunmaktadır. Bu online Rusça kurslardan bazılarına öğretim elemanlarında ve öğrencilerde bilgi ve farkındalık oluşturması amacıyla değinilecektir.

Akadema Rusça Kursları: Akadema, Anadolu Üniversitesi'nin bir sosyal sorumluluk projesidir ve isteyen herkesin ücretsiz olarak öğrenme olanağı bulmasına yardımcı olmayı amaçlar. Akadema, *Rehber Gözetimli Öğrenme (Guided Learning)* ve *Kendi Hızında Öğrenme (Self-Paced Learning)* olmak üzere iki farklı öğretim stratejisi uygulamaktadır. Kendi hızında öğrenme stratejisi, öğrenenlerin kendi kendilerine çalışarak dersleri diledikleri zamanda ve hızda tamamlamalarını

[85] "Google Drive'dan dosya paylaşma", **Google Drive Yardım**, (Çevrimiçi), https://support.google.com/drive/answer/2494822, 7 Mayıs 2023.
[86] "QR Kodu ile sayfa paylaşma", **Google Chrome Yardım**, (Çevrimiçi), https://support.google.com/chrome/answer/9979877, 7 Mayıs 2023.

öngörürken, rehber gözetimli öğrenme stratejisi öğrencilerin dersleri belirlenen zamanlarda tamamlamasını ve öğretim elemanıyla iletişim ve etkileşim kurmasını gerektirir. Dersler belirli zaman aralıklarında sunulur ve öğrenciler belirtilen sürede dersleri ve öğretim elemanı tarafından belirlenen öğrenme etkinliklerini tamamlayarak bir *Ders Tamamlama Belgesi* almaya hak kazanırlar[87]. Akadema'da *Rusçaya Giriş*, *Rusça Öğreniyorum 1*, *Rusça Öğreniyorum 2 (Fiil)* olmak üzere Makbule Sabziyeva tarafından yürütülen öğretim dili Türkçe olan üç farklı Rusça kurs bulunmaktadır. Özellikle Rusça hazırlık öğrencilerinin özerk öğrenmelerini desteklemek amacıyla öğretim elemanları tarafından bu kurslar öğrencilere önerilebilir.

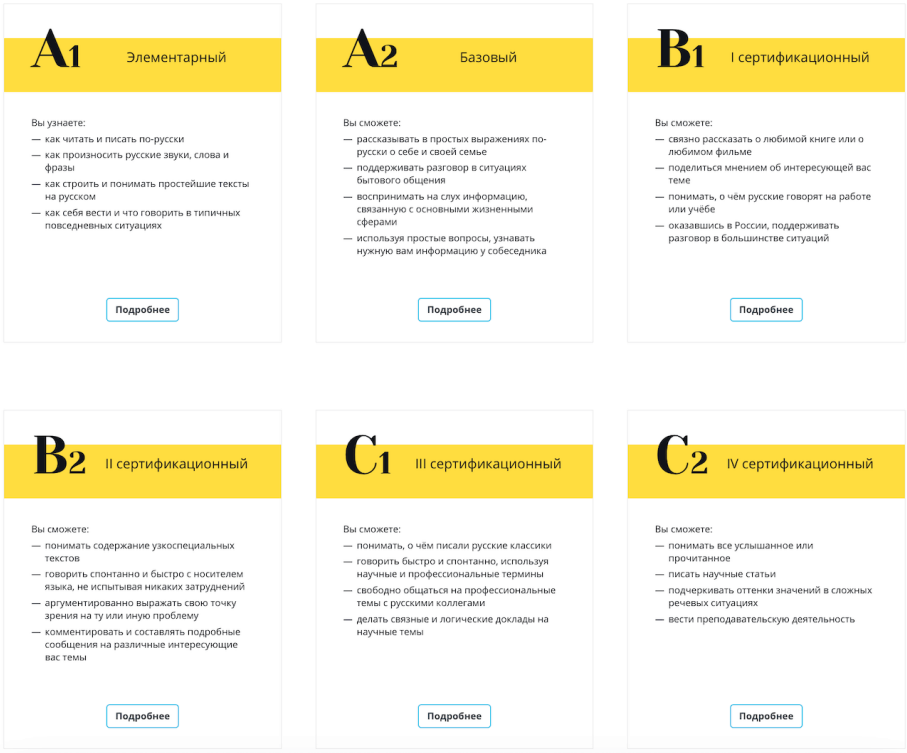


Şekil 2.4: Akadema Rusçaya Giriş Kursu Genel Bakış[88]

Bu kurslarda öğretim elemanı tarafından öğrencilerin Rusça temel dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik ödevler verilmektedir. Öğretim elemanları tarafından Akadema Rusça derslerinin her birini tamamlayarak *Ders Tamamlama Belgesi* almaları şeklinde öğrencilere ödev ya da proje verilebilir.

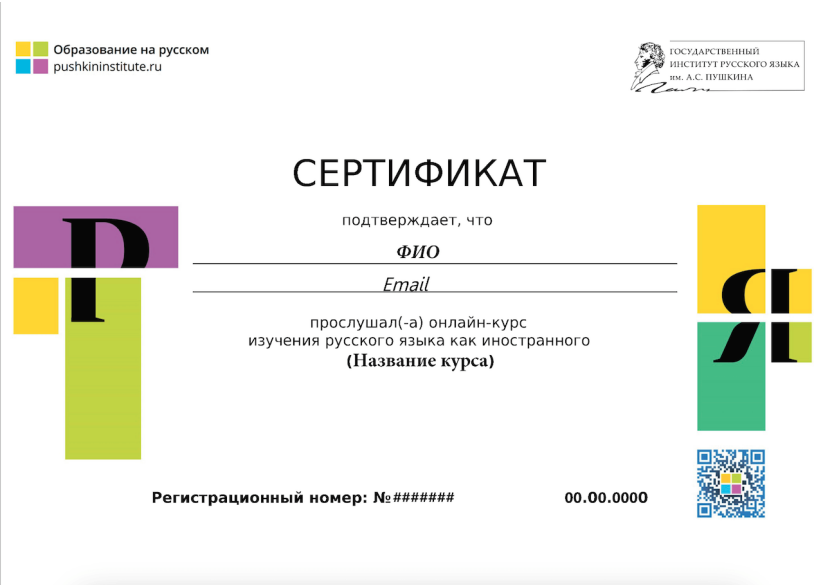
[87] "Hakkımızda", **Akadema**, (Çevrimiçi), https://acik.anadolu.edu.tr/SourceLanding/AkademaAbout, 7 Mayıs 2023.
[88] "Rusçaya Giriş", **Akadema**, (Çevrimiçi), https://acik.anadolu.edu.tr/MaterialDetail?materialCode=10920&sourceId=1, 7 Mayıs 2023.

Puşkin Devlet Rus Dili Enstitüsü - Rusça Kursları: *Rusça Eğitim Portalı (Портал «Образование на русском»)*, Puşkin Devlet Rus Dili Enstitüsü tarafından dünya genelinde Rusçayı yabancı dil olarak öğretmek ve Rusçanın kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla yürütülen bir projedir[89]. A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 seviyelerinde altı farklı ücretsiz online Rusça kurs ile günlük iletişim, Rusça klasikleri okuma, bilimsel metinler ve iş hayatı gibi konularda temel dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik Rusça eğitim verilmektedir[90].



Şekil 2.5: Puşkin Devlet Rus Dili Enstitüsü Rusça Kursları Genel Bakış

[89] "O proyekte", **Portal Obrazovaniye na russkom**, (Çevrimiçi) https://pushkininstitute.ru/about, 7 Mayıs 2023.
[90] "Uçit russkiy", **Portal Obrazovaniye na russkom**, (Çevrimiçi), https://pushkininstitute.ru/learn, 7 Mayıs 2023.



Şekil 2.6: Puşkin Devlet Rus Dili Enstitüsü Sertifika Örneği

B1 seviyesinden itibaren ilgili Rusça kursları tamamlayanlara Puşkin Devlet Rus Dili Enstitüsü tarafından sertifika verilmektedir. Rusça kursları tamamlamak için tüm derslerin tamamlanması ve verilen ödevlerin yapılması gerekmektedir. Puşkin Devlet Dil Enstitüsünün Rusça kursları her seviyedeki öğrenciye uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde özerk öğrenmelerini desteklemek ve Rusça yeterlik düzeyini sertifikalandırmak amacıyla öğretim elemanları tarafından tavsiye edilebilir.[91] Ayrıca dünya genelinde yükseköğretim kurumları tarafından yürütülen diğer online Rusça kurslarından bazıları şu şekildedir:

Kurum Adı	Sertifika	Ücret	URL
İstanbul Üniversitesi	Evet	Evet	https://dilmerkezi.istanbul.edu.tr/tr/content/yabanci-dil-kurslari/rusca-kurslari
Moskova Devlet Üniversitesi	Evet	Evet	https://irlc.msu.ru/

[91] L. S. Zyabkina, S. M. Lyasoviç, "Onlayn-obuçeniye v rossiyskoy i belorusskoy praktike prepodavaniya rki", **Vestnik Polotskogo gosudarstvennogo universiteta**, Seriya E. Pedagogiçeskiye nauki, V. 15, 2021, s. 20.

St. Peterburg Devlet Üniversitesi	Evet	Evet	https://russian4foreigners.spbu.ru/en/education/rki/general-course.html
Oxford Üniversitesi	Evet	Evet	https://www.lang.ox.ac.uk/russian
Cambridge Üniversitesi	Evet	Evet	https://www.langcen.cam.ac.uk/culp/russian/culp-russian.html

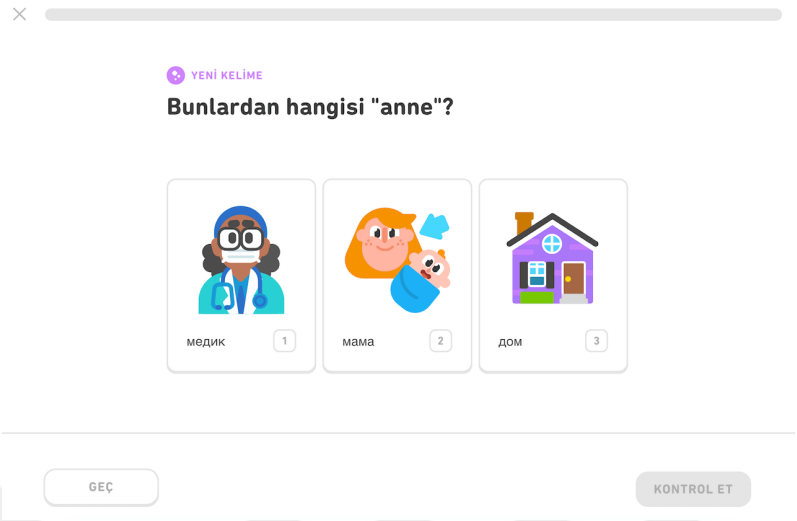
Tablo 2.4: Diğer yükseköğretim kurumlarının online Rusça kursları.

2.4. Online Rusça Öğrenme Platformları

Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğretim elemanları eş zamanlı derslerde hazır öğretim materyalleri kullanmak, iletişim ve etkileşimi artırmak amacıyla online Rusça öğrenme platformlarını müfredatın içerisine dahil ederek kullanabilir. Ayrıca öğrencileri özerk öğrenmeye teşvik etmek ve kendi hızlarında Rusça öğrenmeye devam etmelerini sağlamak için öğretim elemanları tarafından bu platformlar öğrencilere önerilebilir. Online Rusça öğrenme platformlarından bazıları şu şekildedir:

Duolingo (https://www.duolingo.com): Duolingo, bir yabancı dil öğrenme platformudur. Oyunlaştırılmış etkinlikler, özel aralıklı tekrar algoritması, günlük görevler ve makine öğrenmesi ile zorluk düzeyi kişiselleştirilmiş öğretim materyalleri sunması özellikleri ile öne çıkmaktadır[92]. Yükseköğretim düzeyinde dört dönem ders alan öğrencilerin yabancı dil okuma ve dinleme yeterliklerine yakın bir sonuç, Duolingo'da yarı zaman harcayarak elde edilebilmektedir[93]. Duolingo'nun başlangıç seviyesindeki öğrencilerin Rusça dil becerilerinin geliştirilmesinde kullanılması önerilmektedir[94].

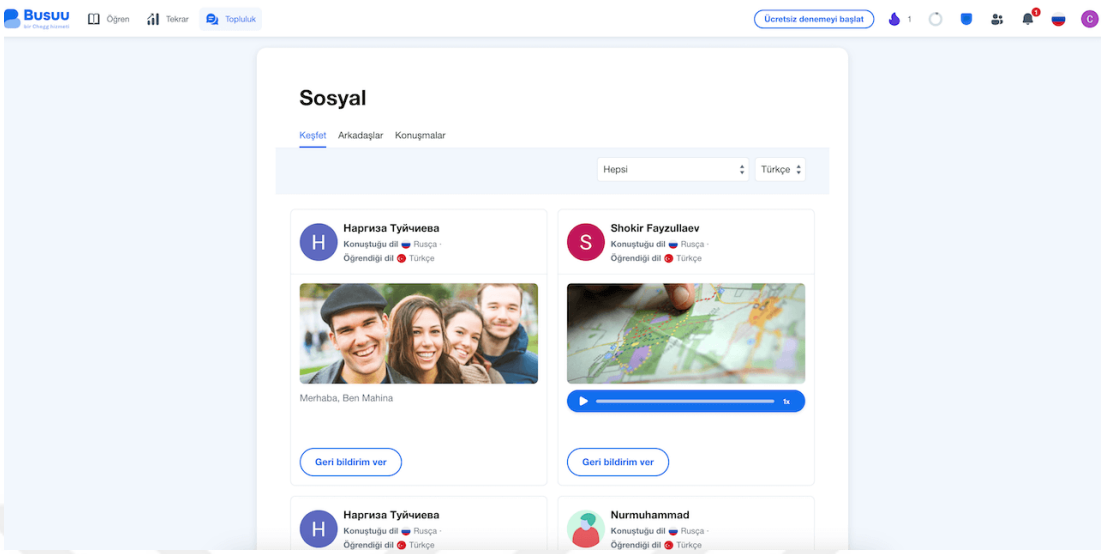
[92] "About Us", **Duolingo**, (Çevrimiçi), https://en.duolingo.com/approach, 8 Mayıs 2023.
[93] Xiangying Jiang v.d.,"Duolingo efficacy study: beginning-level courses equivalent to four university semesters", **Duolingo Research Report**, DRR-20-04, 2020, s. 1.
[94] A. Carluccio, "Is the Duolingo Challenge Valid For Russian?", **İzuçeniye i prepodavaniye russkogo yazıka v raznıh lingvokulturnıh sredah**, Moskova, RUDN, 2019, s. 355.



Şekil 2.7: Duolingo Rusça kursu öğrenme etkinliği örneği.

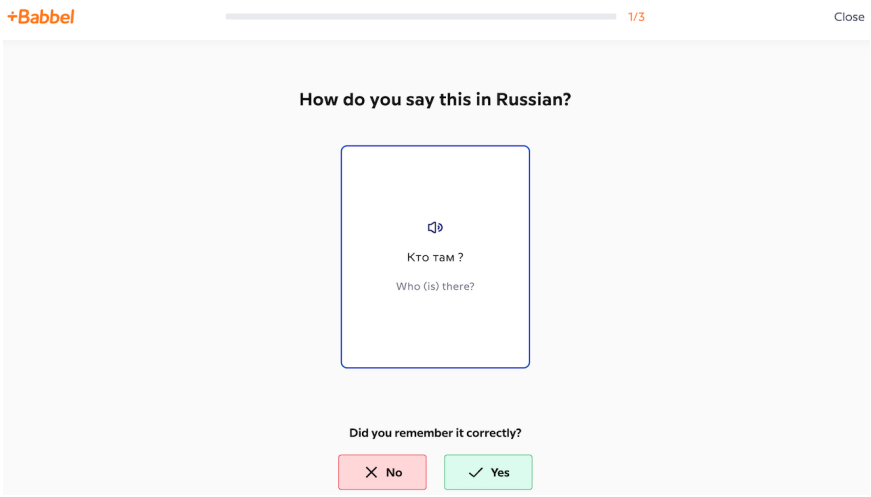
Busuu (https://www.busuu.com/): Busuu, bir yabancı dil öğrenme platformudur. Platform üzerinde yapılan etkinlikler için ana dil konuşurlarından geri bildirimler alınabilmesi ve dil değişimi amacıyla diğer kullanıcılar iletişime olanak sağlaması ile öne çıkmaktadır[95]. Kullanıcılar arasında iş birliği ve sosyalliği sağlaması ile hedef dilde iletişim becerilerinin geliştirilmesinde yararlı olduğu düşünülmektedir[96].

[95] "The Busuu methodology", **Busuu**, (Çevrimiçi), https://www.busuu.com/en/it-works/busuu-methodology, 9 Mayıs 2023.
[96] Naoya Shibata, "The Usefulness of Busuu Online Courses for Foreign Language Learning", **Computer-Assisted Language Learning Electronic Journal**, V. 21 (2), 2020, s. 202.



Şekil 2.8: Busuu Sosyal: Rusça-Türkçe dil değişimi sayfası.

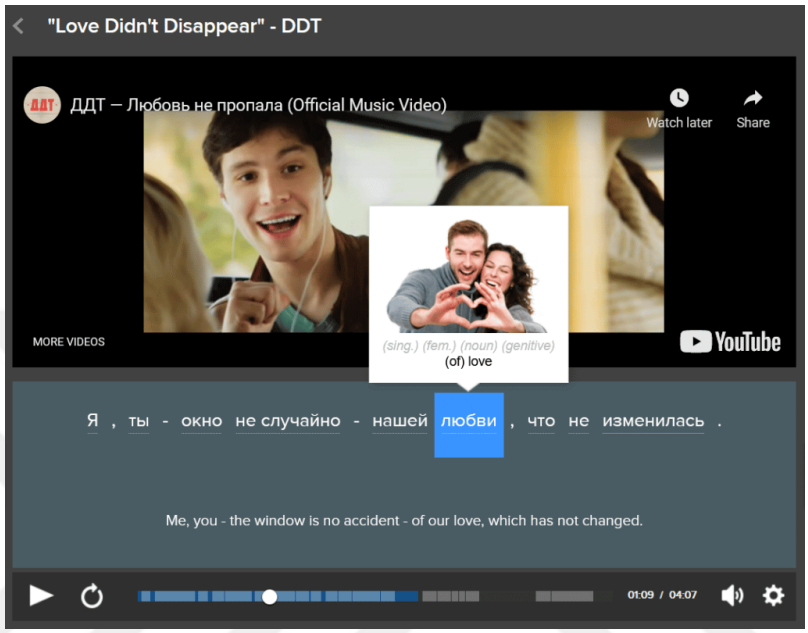
Babbel (https://www.babbel.com/): Babbel, bir yabancı dil öğrenme platformudur. Platform, öğretim yaklaşımında sadece gerçek hayattan cümle örnekleri kullanması ve ana dil konuşurları tarafından materyallerin seslendirilmesi ile öne çıkmaktadır[97].



Şekil 2.9: Babbel Rusça kursu etkinlik örneği.

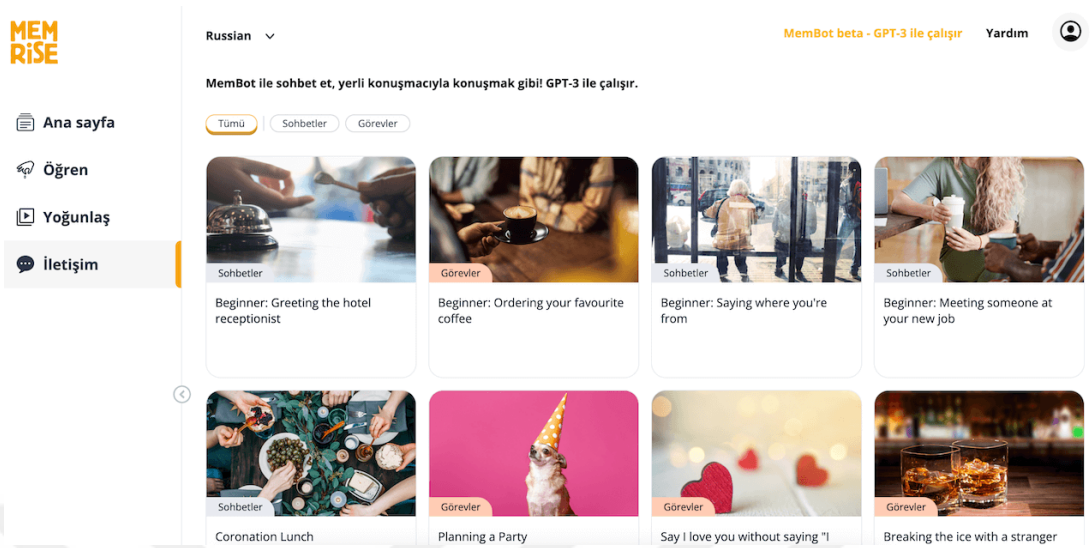
[97] "The Babbel Method", **Babbel**, (Çevrimiçi), https://about.babbel.com/en/, 9 Mayıs 2023.

FluentU (https://www.fluentu.com/): FluentU, bir yabancı dil öğrenme platformudur. Reklam, klip, film ve televizyon programları gibi gerçek hayattaki videolar üzerinden yabancı dil öğretimi ile öne çıkmaktadır.



Şekil 2.10: FluentU Rusça kursu etkinlik örneği.

Memrise (https://www.memrise.com/): Memrise, bir yabancı dil öğrenme platformudur. Yabancı dil öğretiminde aralıklı tekrar, nimonik gibi çeşitli hafıza teknikleri kullanması ve yapay zekâ temelli sohbet robotu özellikleri ile öne çıkmaktadır. Yapay zekâ sohbet modülünde konu seçimi yapılarak sohbet edilebilmektedir.



Şekil 2.11: Memrise Rusça kursu yapay zekâ sohbet modülü.

Mondly AR (https://www.mondly.com/ar): Mondly AR, artırılmış gerçeklik teknolojisini kullanan bir yabancı dil öğrenme uygulamasıdır. Mondly AR, gerçek dünyada bulunan ortama eşyalar, hayvanlar ve çeşitli hareketli nesneler eklemesinin yanı sıra, sanal insanlar ekleyerek yapay zekâ sohbet robotu aracılığıyla öğrencilerin Rusça dil becerilerinin geliştirilmesine olanak sağlaması özellikleriyle öne çıkmaktadır.

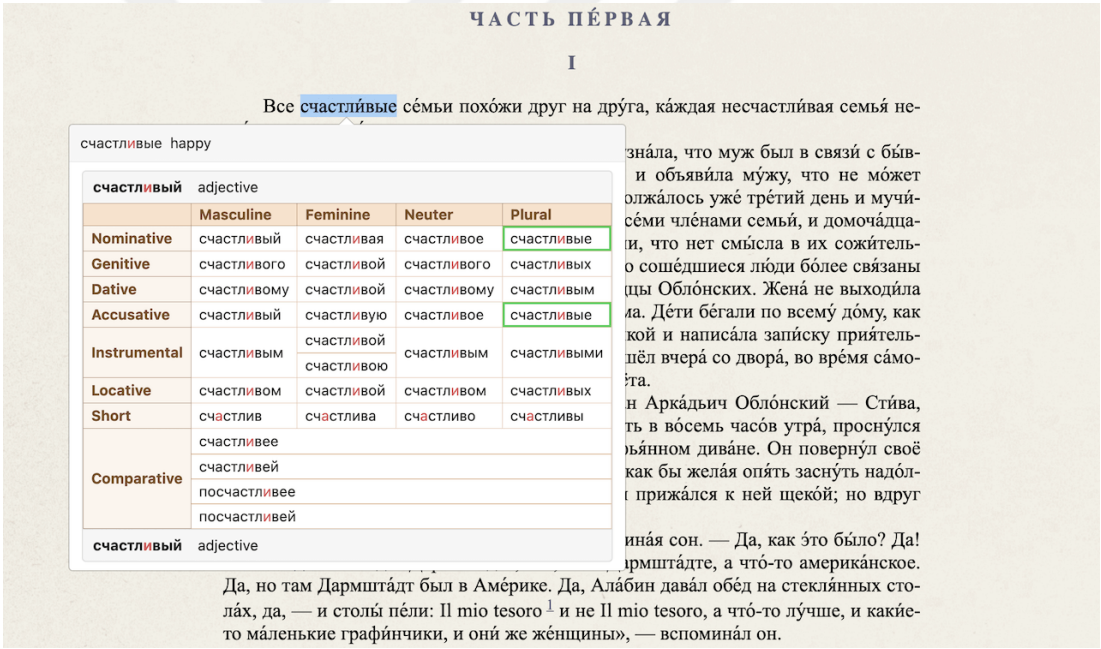


Şekil 2.12: Mondly AR artırılmış gerçeklik teknolojisi örneği.

2.5. Uzaktan Eğitim Yoluyla Rusça Öğretiminde Kullanılabilecek Web Araçları

Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde çeşitli amaçlarla öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından kullanılabilecek web araçlarından bazıları şu şekildedir:

RussianGram (https://russiangram.com/): RussianGram, Rusça metinlere vurgu işareti eklemeyi sağlayan bir web aracıdır. Bu araç ile kopyala-yapıştır yöntemiyle Rusça metinlere hızlı bir şekilde vurgu işareti eklenebilmektedir. Ayrıca aracın Google Chrome tarayıcı uzantısı[98] ile herhangi bir Rusça web sayfasındaki metinlere vurgu işareti eklenebilir ve ayrıca araç seçilen kelimenin türü, çekimi, çoğul hali gibi farklı biçimlerini göstermektedir.

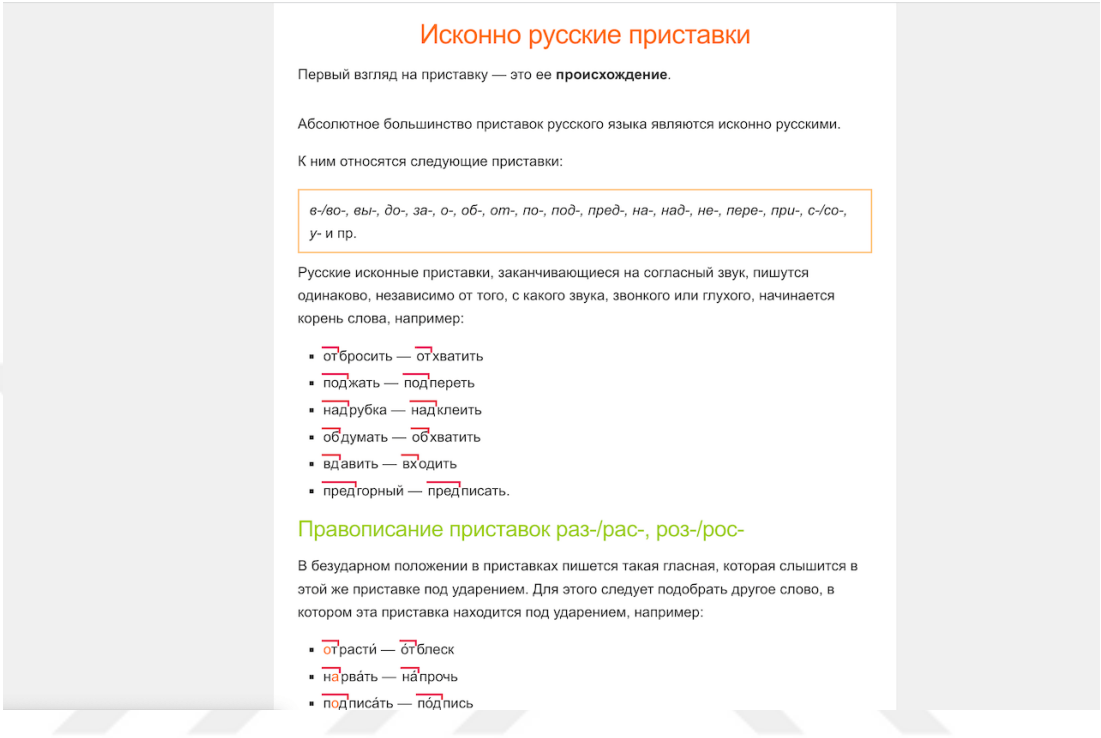


Şekil 2.13: RussianGram tarayıcı eklentisi kullanım örneği.

Russkii Yazyk (https://russkiiyazyk.ru/): Bu web sitede, Rusça dil bilgisi, sözcük türetme, yazım kuralları ve dil kullanımına yönelik çeşitli dersler ve

98 "RussianGram", **Chrome Web Mağazası**, (Çevrimiçi), https://chrome.google.com/webstore/detail/russiangram/bidcnmfhffpamjhgkemdmjdmnchjnmdf/related, 9 Mayıs 2023.

alıştırmalar görsel açıdan zengin bir şekilde sunulmaktadır. Ders materyali olarak Rusça ile ilgili birçok konuda öğretim elemanları tarafından bu web site kullanılabilir.



Исконно русские приставки

Первый взгляд на приставку — это ее **происхождение**.

Абсолютное большинство приставок русского языка являются исконно русскими.

К ним относятся следующие приставки:

в-/во-, вы-, до-, за-, о-, об-, от-, по-, под-, пред-, на-, над-, не-, пере-, при-, с-/со-, у- и пр.

Русские исконные приставки, заканчивающиеся на согласный звук, пишутся одинаково, независимо от того, с какого звука, звонкого или глухого, начинается корень слова, например:

- отбросить — отхватить
- поджать — подпереть
- надрубка — наддклеить
- обдумать — обхватить
- вдавить — входить
- предгорный — предписать.

Правописание приставок раз-/рас-, роз-/рос-

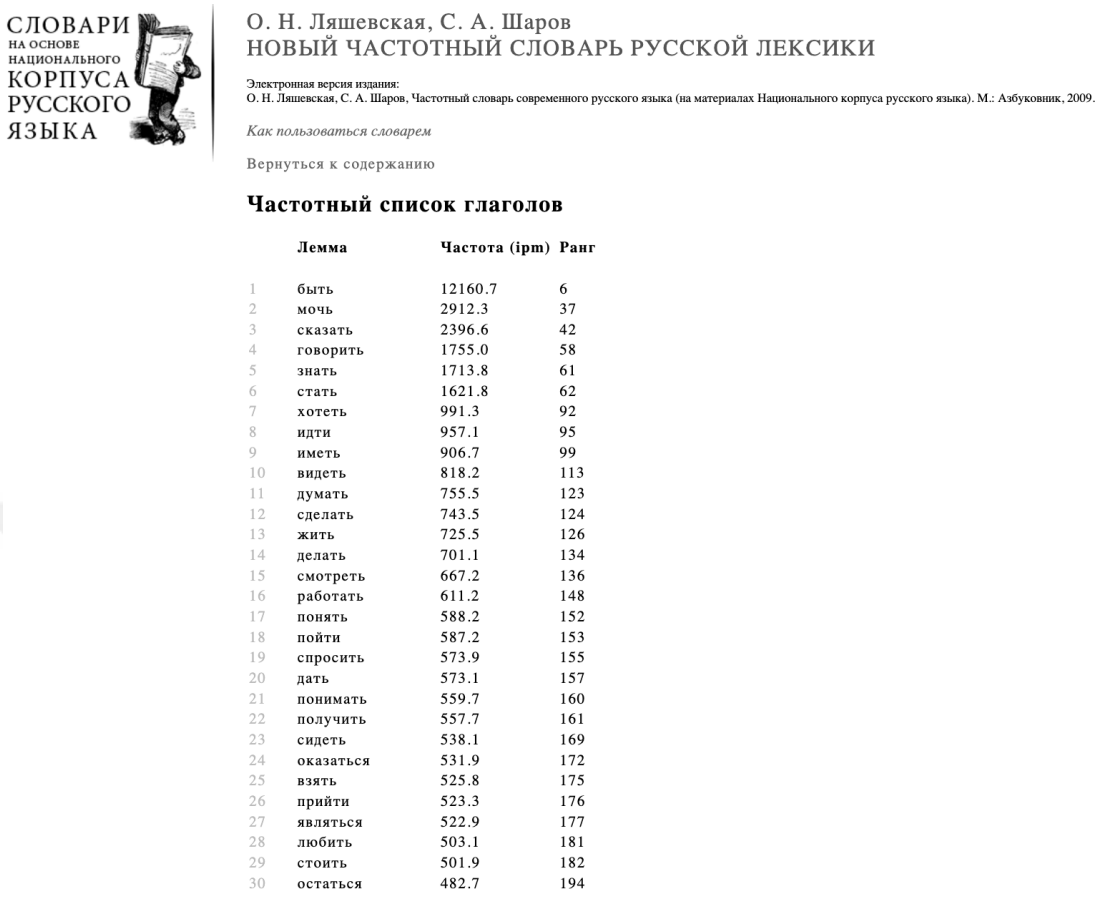
В безударном положении в приставках пишется такая гласная, которая слышится в этой же приставке под ударением. Для этого следует подобрать другое слово, в котором эта приставка находится под ударением, например:

- отрасти́ — отблеск
- нарва́ть — напрочь
- подписа́ть — по́дпись

Şekil 2.14: Russkii Yazyk Rusça konu anlatım örneği.

Rusça Sıklık Sözlüğü[99]: Rusya Bilimler Akademisi (*Российская академия наук*) Rus Dili Enstitüsü tarafından hazırlanan web tabanlı Rusça sıklık sözlüğünde farklı sınıflandırmalara göre en çok kullanılan Rusça kelimeler listelenmektedir. Edebi metinler, konuşma metinleri, haber metinleri gibi farklı kaynaklar üzerinden istatistiksel bir tarama çalışması yapılarak kullanım sıklığına göre isimler, fiiller, sıfatlar, zarflar ve diğer dil bilgisi yapıları için farklı kelime listeleri oluşturulmuştur. Bu araç, öğrencilerin bireysel olarak kelime bilgisi çalışmalarında ve Rusça öğretim materyali hazırlamada öğretim elemanları için yararlı olabilir.

[99] "Novıy çastotnıy slovar russkoy leksiki", **İnstitut russkogo yazıka im. V. V. Vinogradova RAN**, (Çevrimiçi), http://dict.ruslang.ru/freq.php, 7 Mayıs 2023.



СЛОВАРИ НА ОСНОВЕ НАЦИОНАЛЬНОГО КОРПУСА РУССКОГО ЯЗЫКА

О. Н. Ляшевская, С. А. Шаров
НОВЫЙ ЧАСТОТНЫЙ СЛОВАРЬ РУССКОЙ ЛЕКСИКИ

Электронная версия издания:
О. Н. Ляшевская, С. А. Шаров, Частотный словарь современного русского языка (на материалах Национального корпуса русского языка). М.: Азбуковник, 2009.

Как пользоваться словарем

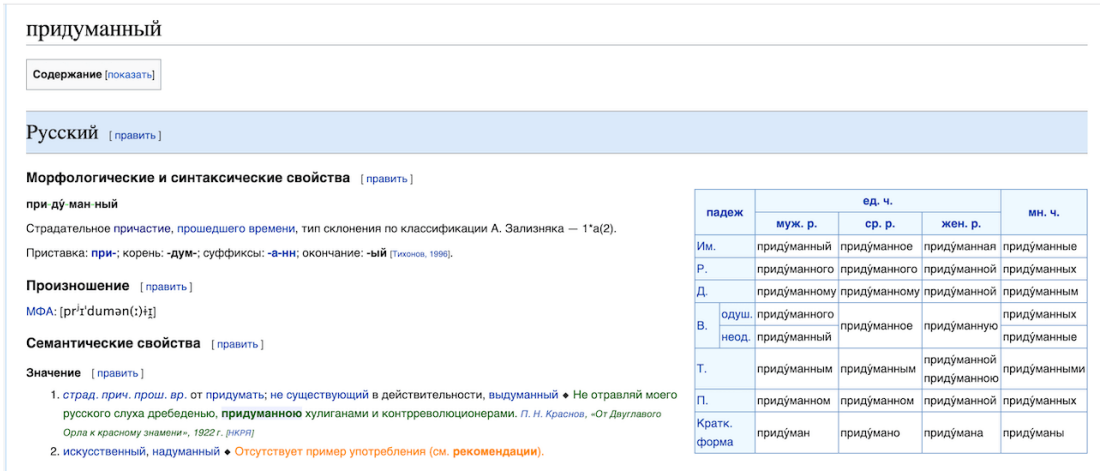
Вернуться к содержанию

Частотный список глаголов

	Лемма	Частота (ipm)	Ранг
1	быть	12160.7	6
2	мочь	2912.3	37
3	сказать	2396.6	42
4	говорить	1755.0	58
5	знать	1713.8	61
6	стать	1621.8	62
7	хотеть	991.3	92
8	идти	957.1	95
9	иметь	906.7	99
10	видеть	818.2	113
11	думать	755.5	123
12	сделать	743.5	124
13	жить	725.5	126
14	делать	701.1	134
15	смотреть	667.2	136
16	работать	611.2	148
17	понять	588.2	152
18	пойти	587.2	153
19	спросить	573.9	155
20	дать	573.1	157
21	понимать	559.7	160
22	получить	557.7	161
23	сидеть	538.1	169
24	оказаться	531.9	172
25	взять	525.8	175
26	прийти	523.3	176
27	являться	522.9	177
28	любить	503.1	181
29	стоить	501.9	182
30	остаться	482.7	194

Şekil 2.15: Rusça sıklık sözlüğü en sık kullanılan Rusça fiiller.

Wiktionary (https://ru.wiktionary.org/): Bu online sözlük, Rusça kelimelerin morfolojik yapısı, anlamı, eş anlamlıları, zıt anlamlıları ve çekimi olmak üzere birçok özelliğini göstermektedir. Rusça kelimelerin kökleri, ön ekleri, son ekleri ve türetme süreçlerinin anlaşılmasında yararlı bir araç olabilir.



придуманный

Содержание [показать]

Русский [править]

Морфологические и синтаксические свойства [править]

при-ду́-ман-ный

Страдательное причастие, прошедшего времени, тип склонения по классификации А. Зализняка — 1*a(2).

Приставка: **при-**; корень: **-дум-**; суффиксы: **-а-нн**; окончание: **-ый** [Тихонов, 1996].

Произношение [править]

МФА: [prʲɪˈdumən(ː)ɨɪ̯]

Семантические свойства [править]

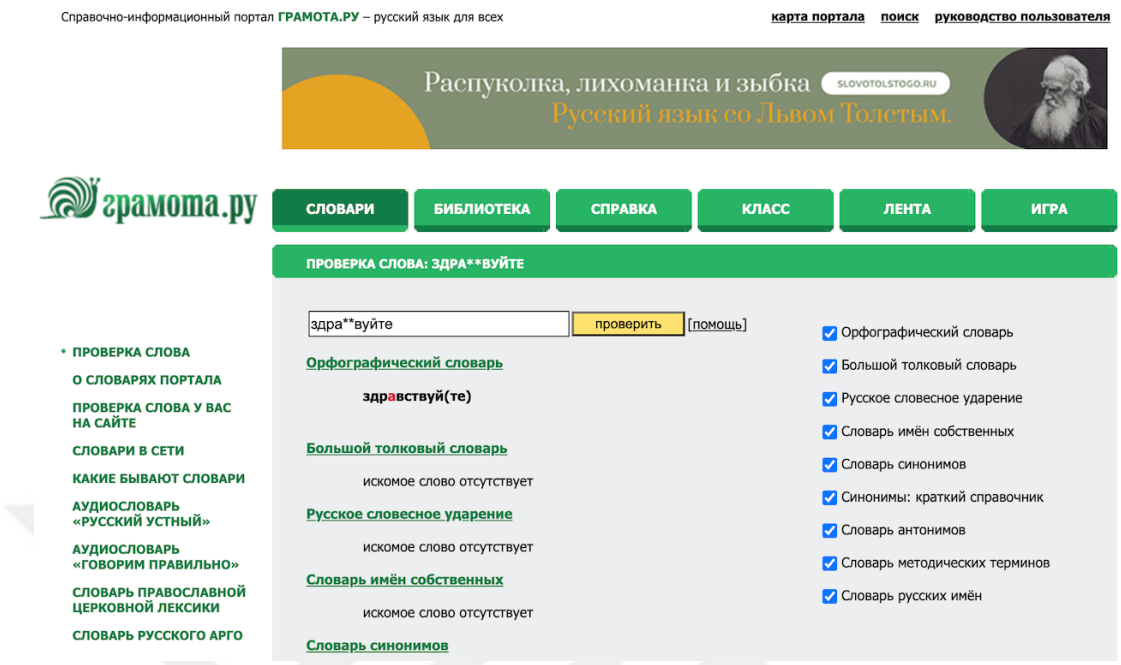
Значение [править]

1. *страд. прич. прош. вр.* от придумать; не существующий в действительности, выдуманный ◆ Не отравляй моего русского слуха дребеденью, **придуманною** хулиганами и контрреволюционерами. *П. Н. Краснов, «От Двуглавого Орла к красному знамени», 1922 г.* [НКРЯ]
2. искусственный, надуманный ◆ Отсутствует пример употребления (см. **рекомендации**).

падеж		ед. ч.			мн. ч.
		муж. р.	ср. р.	жен. р.	
Им.		приду́манный	приду́манное	приду́манная	приду́манные
Р.		приду́манного	приду́манного	приду́манной	приду́манных
Д.		приду́манному	приду́манному	приду́манной	приду́манным
В.	одуш.	приду́манного	приду́манное	приду́манную	приду́манных
	неод.	приду́манный			приду́манные
Т.		приду́манным	приду́манным	приду́манной приду́манною	приду́манными
П.		приду́манном	приду́манном	приду́манной	приду́манных
Кратк. форма		приду́ман	приду́мано	приду́мана	приду́маны

Şekil 2.16: Wiktionary Rusça kelime örneği.

Gramota.ru (http://gramota.ru/): Gramota.ru Rus diline, dil bilimine ve dil tarihi gibi konulara odaklanan bir web sitesidir. Bu web sitede Rusça yazım kuralları, sözlükler, morfoloji ve dil bilimi gibi konularda birçok bilgi, kaynak ve araç bulunmaktadır. Ayrıca bu web sitenin forumu üzerinde Rus diline yönelik konularda tartışmalar yapılabilmektedir. Bu web sitede yazılışı unutulan bir Rusça kelimenin unutulan kısımlara yıldız işareti koyularak doğru yazılışının kontrol edilebileceği bir araç bulunmaktadır. Bu özellik aynı köke ya da yapıya sahip diğer kelimelerin bulunması amacıyla da öğretim elemanları tarafından kullanılabilir.



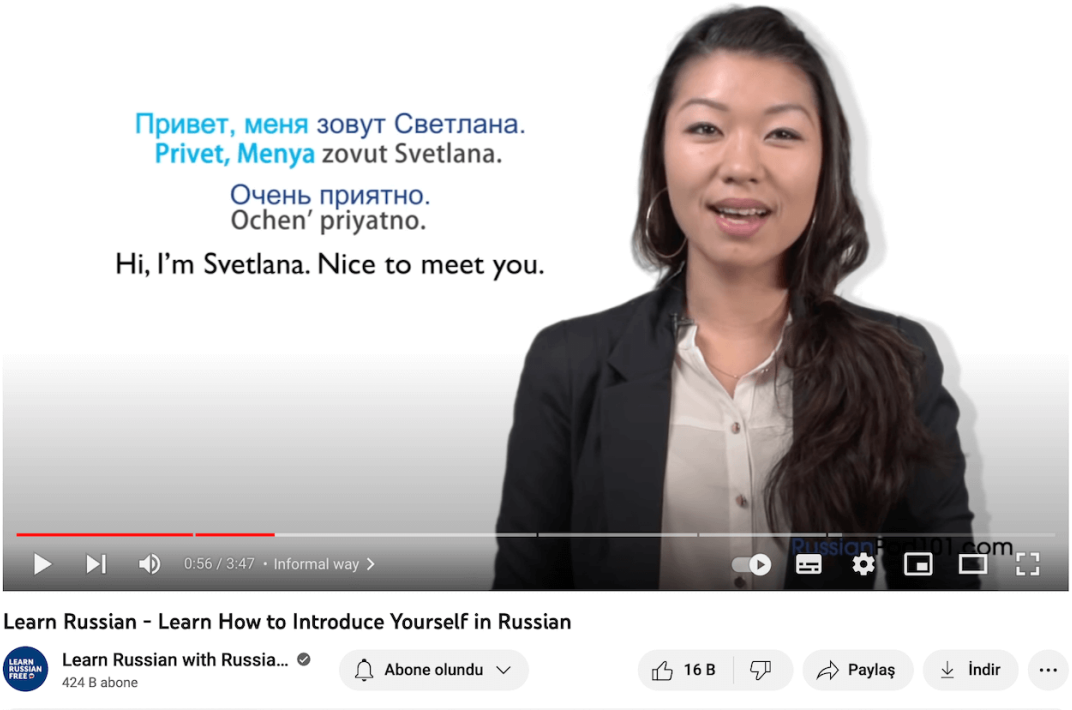
Şekil 2.17: Gramota.ru bir Rusça kelimenin doğru yazılışını kontrol etme örneği.

Morfologija.ru (https://www.morfologija.ru/): Morfologija.ru, bir Rusça kelimenin farklı biçimlerinin görülebileceği bir web aracıdır. Öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından Rusça kelimelerin farklı biçimlerini görmek için yararlı olabilecek bir araçtır.



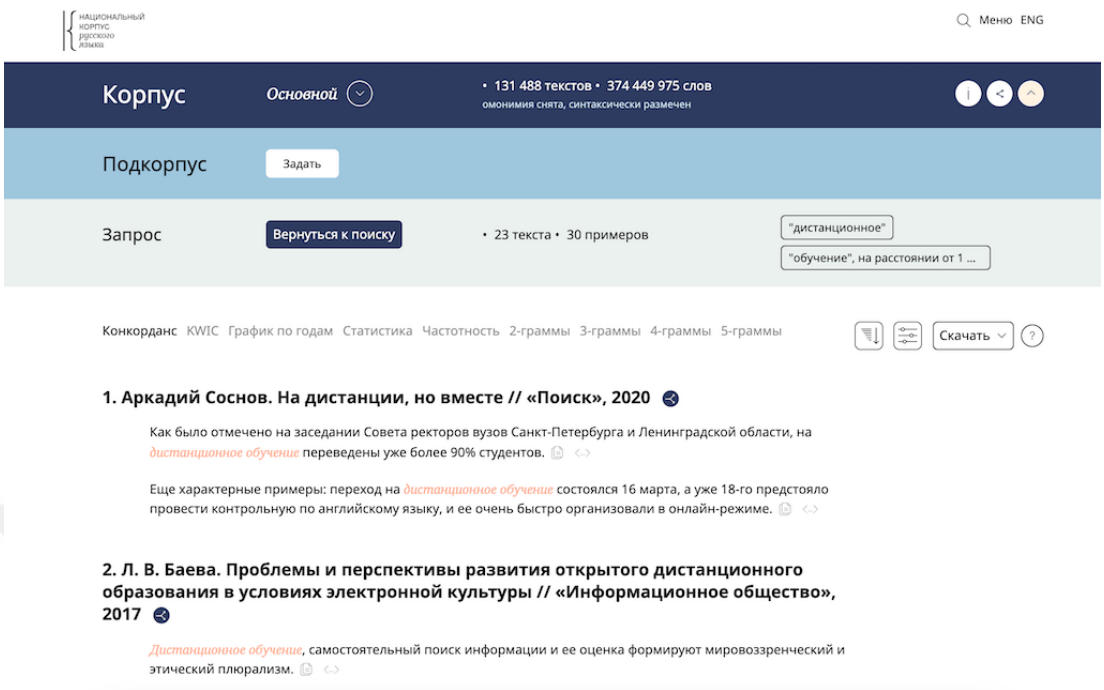
Şekil 2.18: Morfologija.ru bir Rusça kelimenin farklı biçimleri.

RussianPod101 (https://www.russianpod101.com/): RussianPod101, öğrencilerin Rusça dinleme becerilerinin geliştirilmesine yönelik ana dil konuşurları arasında geçen birçok konuşma materyali de içeren bir Rusça öğrenme platformudur. İlgili platformun YouTube kanalında Rusça dinleme becerilerinin geliştirilmesine yönelik farklı konularda ücretsiz videolar bulunmaktadır.



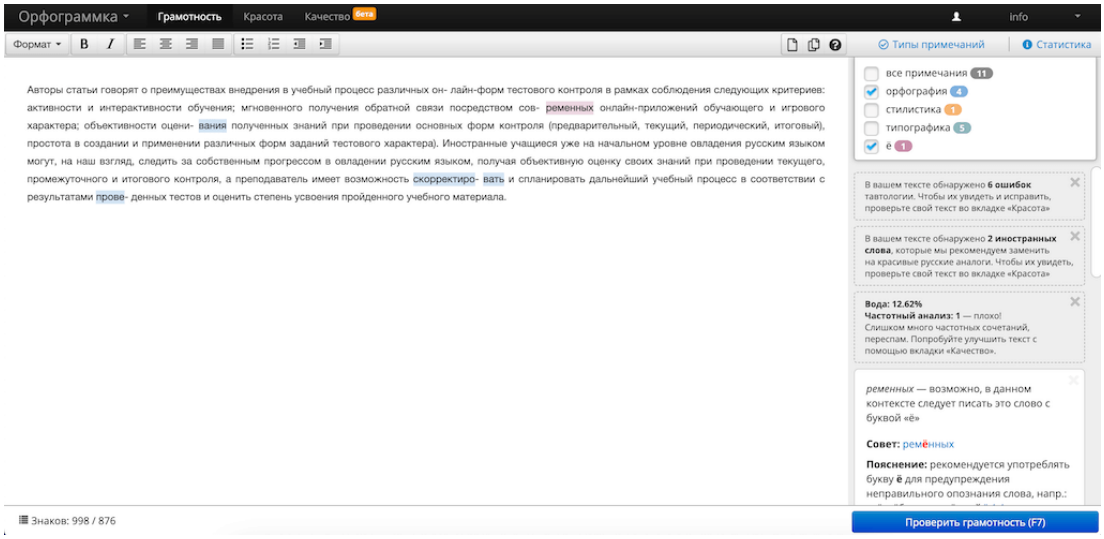
Şekil 2.19: RussianPod101 Youtube kanalı Rusça dinleme materyali örneği.

Ruscorpora.ru (https://ruscorpora.ru/): Ruscorpora.ru, çok sayıda Rusça kelimenin dil bilimsel sınıflandırılmasına ve metinler içerisinde kullanımlarına yönelik araçlar içeren ulusal Rus dili korpusudur. Öğretim elemanları Rusça kelimelerin cümle içerisinde farklı kullanım örneklerini bulmak amacıyla bu aracı kullanabilirler.



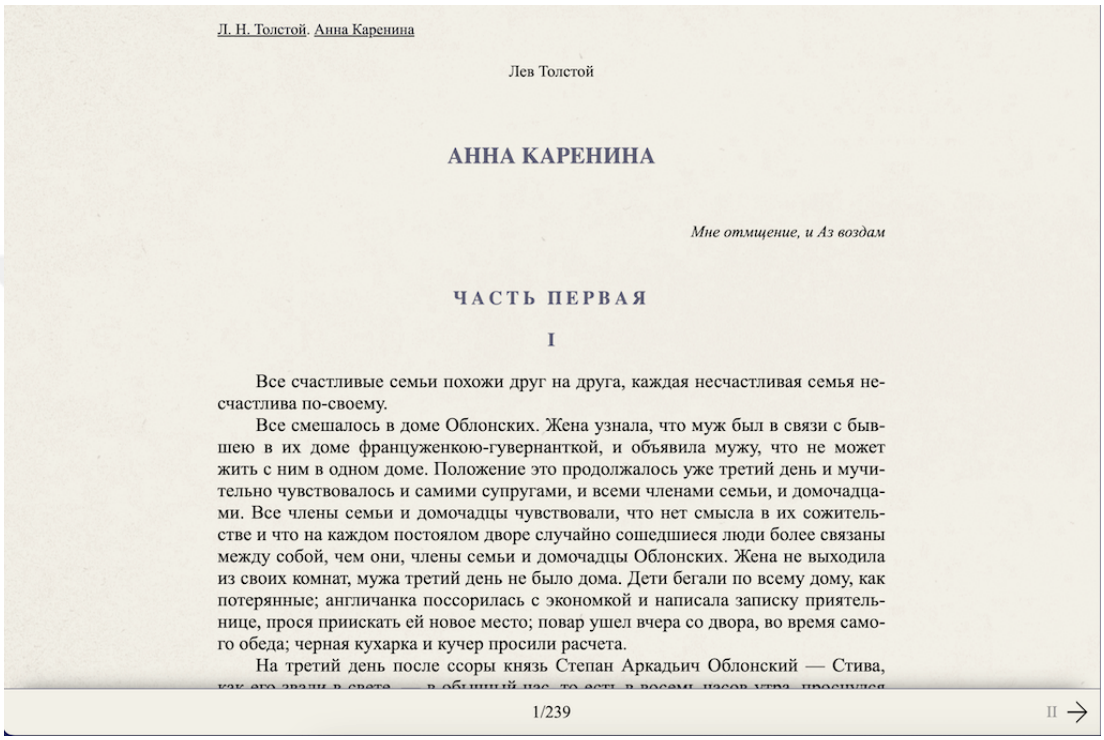
Şekil 2.20: Ruscorpora.ru bir Rusça kelimenin cümle içerisinde kullanımlarına yönelik sonuç örneği.

Orfogrammka (https://orfogrammka.ru/): Orfogrammka, Rusça bir metindeki dil bilgisi ve imla kurallarını kontrol etmek için kullanılan bir web aracıdır. Öğrenciler, metinleri bu platforma yükleyerek Rusça dil bilgisi ve yazım hatalarını tespit edebilir, cümle yapısını düzeltebilir ve Rusça yazma becerilerini geliştirebilir.



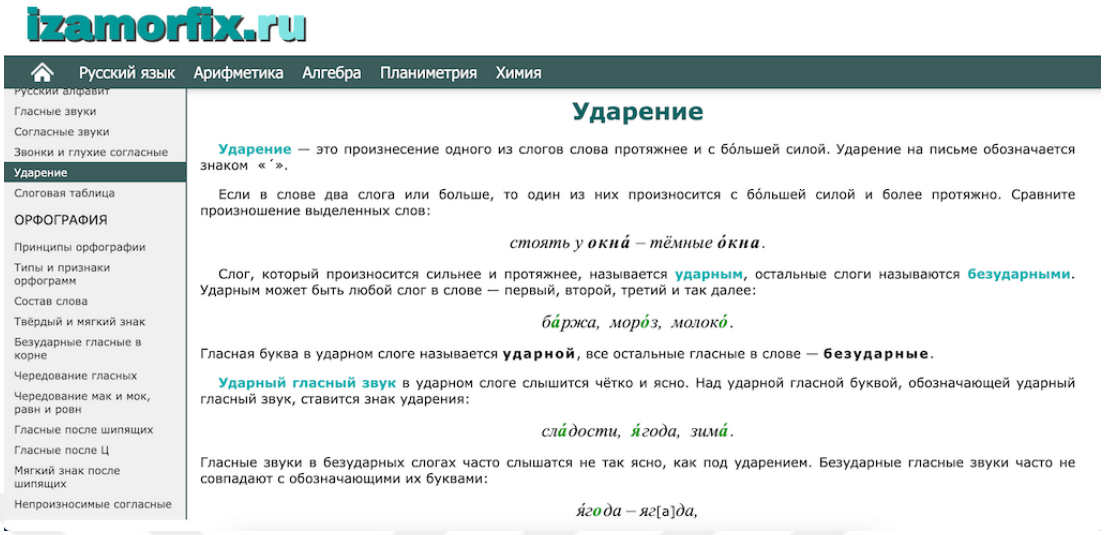
Şekil 2.21: Orfogrammka Rusça metindeki örnek hatalar.

iLibrary.ru (https://ilibrary.ru/): iLibrary.ru, Rusça öğretiminde edebi metin kullanmak isteyen öğretim elemanlarına Rus edebiyatının klasiklerini sunan web aracıdır. Okunaklı ve sade arayüzü ile Rusça çeviri dersleri için de edebi metin arayışlarında bu web aracı kullanılabilir.



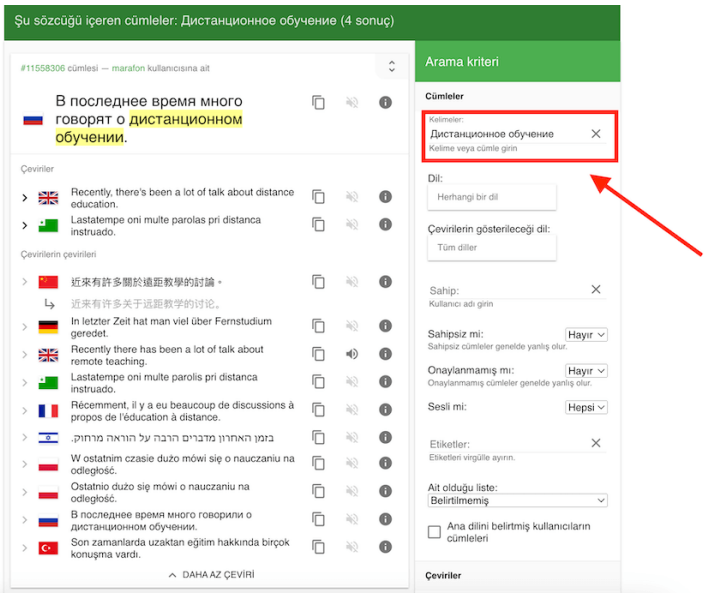
Şekil 2.22: iLibrary.ru Rusça edebi metin örneği.

Izomorfix (https://izamorfix.ru/): Izomorfix, öğretim elemanları tarafından hazır Rusça öğretim materyali olarak kullanılabilecek bir web aracıdır. Bu web site Rusça dil bilgisi kurallarına ve dil yapılarına yönelik birçok farklı içerik barındırmaktadır. Ayrıca öğrencilerin özerk olarak Rusça öğrenmelerine devam etmeleri için öğretim elemanları tarafından bu web site önerilebilir.



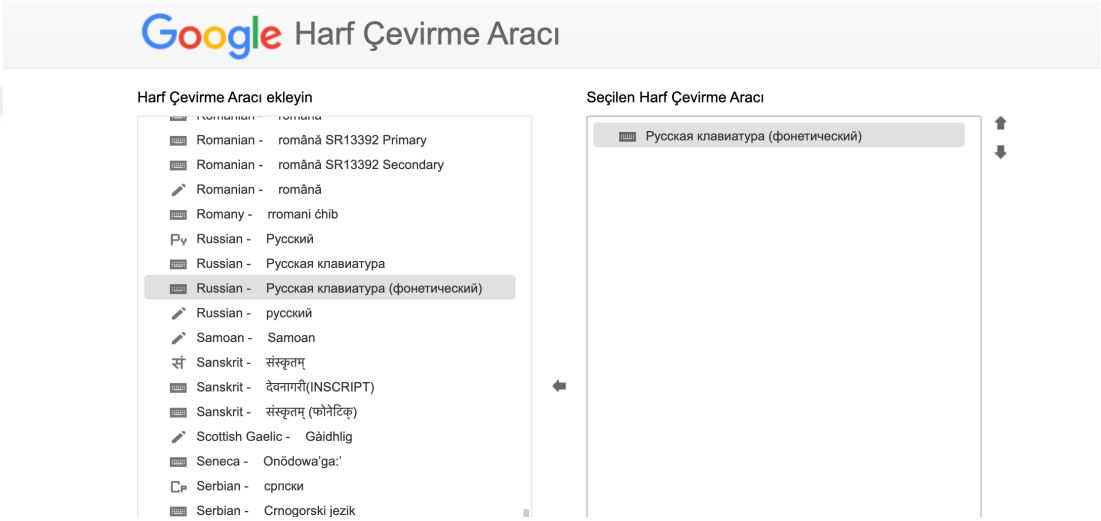
Şekil 2.23: Izomorfix Rusça öğretim materyali örneği.

Tatoeba (https://tatoeba.org/): Tatoeba, cümle ve çeviri topluluğu platformudur. Bu araç ile bir Rusça kelimenin ya da ifadenin cümle içinde kullanım örneklerine ve diğer dillerdeki çevirilerine erişilebilmektedir. Tatoeba'da farklı yabancı dillerde cümle ve çeviri örnekleri gönüllüler tarafından geliştirilmektedir.



Şekil 2.24: Tatoeba örnek Rusça cümle ve çeviri sonuç ekranı.

Google Harf Çevirme Aracı[100]: Google Chrome tarayıcısında uzantı olarak kullanılan harf çevirme aracıdır. Bu araç, Google Chrome tarayıcısını kullanırken klavyede fonetik olarak karşılığı olan harfe basıldığında Rusça karakterin yazılmasını sağlamaktadır. Örneğin, klavyede "f" harfine basıldığında, Rusça karşılığı olarak "ф" harfi yazılacaktır. Uzantı etkinleştirildikten sonra seçeneklerden Rusça fonetik klavyenin eklenmesi gerekmektedir. Bu araç, Rusça klavye ile yazmakta zorlanan öğrenciler için yararlı olacaktır.



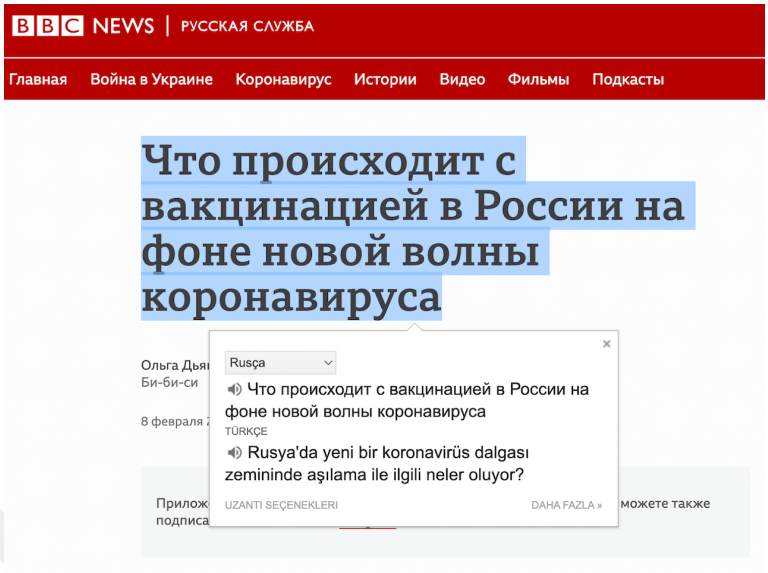
Şekil 2.25: Google harf çevirme aracı Rusça fonetik klavye seçim ekranı.

Google Chrome için Google Çeviri Uzantısı[101]: Google Chrome tarayıcısında Google Çeviri uzantısı etkinleştirildikten sonra ayarlardan "Anında pop-up'ı görüntüle" seçeneği ile web sayfalarındaki Rusça cümle ya da kelime seçildiğinde doğrudan Türkçe çevirisi gösterilmektedir.

---

100 "Google Harf Çevirme Aracı", **Chrome Web Mağazası**, (Çevrimiçi), https://chrome.google.com/webstore/detail/google-input-tools/mclkkofklkfljcocdinagocijmpgbhab/, 9 Mayıs 2023.

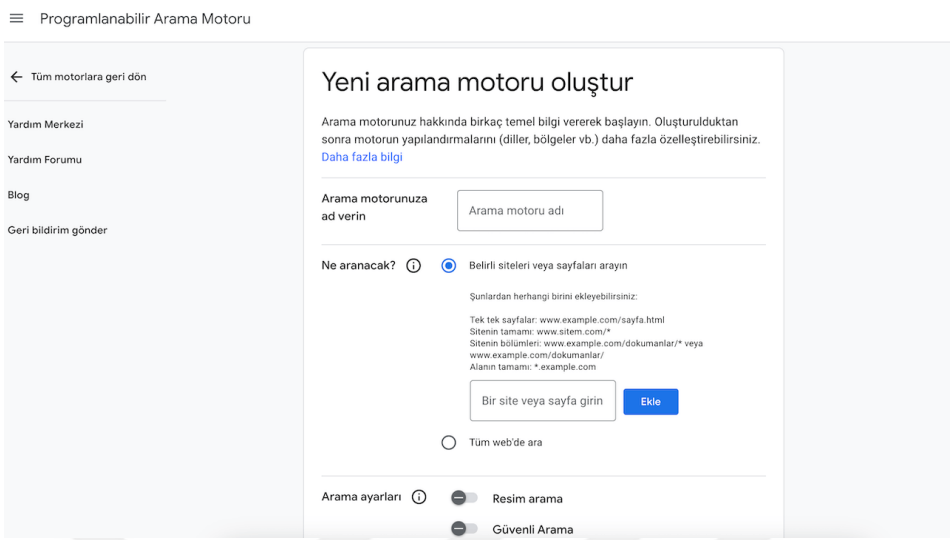
101 "Google Çeviri", **Chrome Web Mağazası**, (Çevrimiçi), https://chrome.google.com/webstore/detail/google-translate/aapbdbdomjkkjkaonfhkkikfgjllcleb, 9 Mayıs 2023.



Şekil 2.26: Google çeviri uzantısı Rusça-Türkçe çeviri örneği.

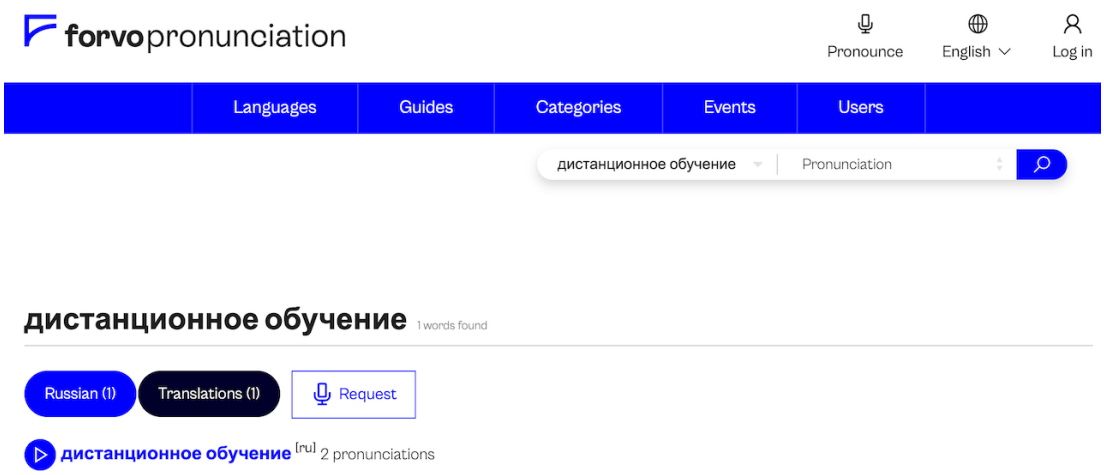
Google Programlanabilir Arama Motoru[102]: Kullanıcıların kendilerine özel arama motoru geliştirmelerine olanak sağlayan web aracıdır. Bu araç, Google'da tüm web üzerinde arama yapmak yerine, sadece tercih edilen web sitelerde arama yapılmasına olanak sağlar. Gereken ayarlar yapıldığında herkese açık bir URL oluşur. Öğretim elemanları özel arama motorunun URL'sini öğrencilerle paylaşarak çok çeşitli amaçlarla kullanabilir. Mevcut ders konusuyla ilgili belirli kaynaklara odaklanacak şekilde arama motoru yapılandırılabilir. Örneğin, öğretim elemanı Rusça öğretiminde edebiyat, tarih, coğrafya veya kültür gibi konular üzerinde çalışırken, öğrencilere yalnızca bu konularla ilgili kaynakları aramalarına olanak tanıyan bir arama motoru sağlayabilir.

102 "Programmable Search Engine by Google", **Google**, (Çevrimiçi), https://programmablesearchengine.google.com/about/, 9 Mayıs 2023.



Şekil 2.27: Google programlanabilir arama motoru ayarlar ekranı.

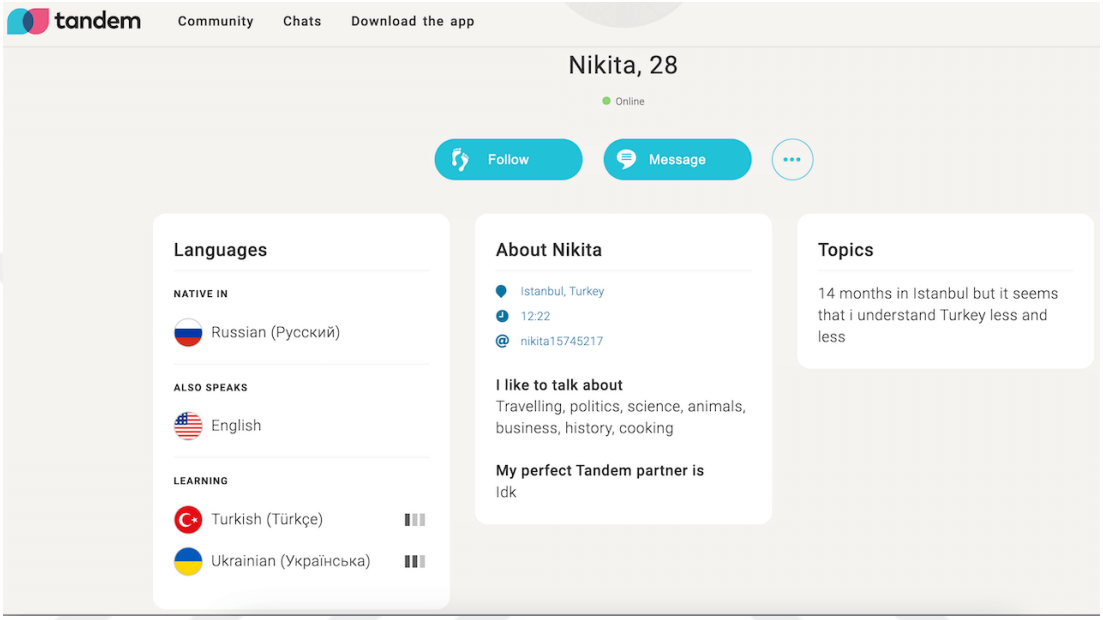
Forvo (https://forvo.com/): Forvo, kullanıcılar tarafından oluşturulan bir telaffuz kılavuzu platformudur. Bu platformda, Rusça kelimelerin veya ifadelerin ana dili Rusça olanlar tarafından kaydedilmiş sesli telaffuz örneklerine erişim sağlanabilmektedir.



Şekil 2.28: Forvo Rusça ifade telaffuz örneği.

Tandem (https://www.tandem.net/): Tandem.net, bir dil değişimi platformudur. Kullanıcı ana dilini, konuştuğu dili ve öğrenmek istediği dili seçerek bir profil oluşturur. Platform üzerinde örneğin, ana dili Türkçe olup Rusça öğrenmek

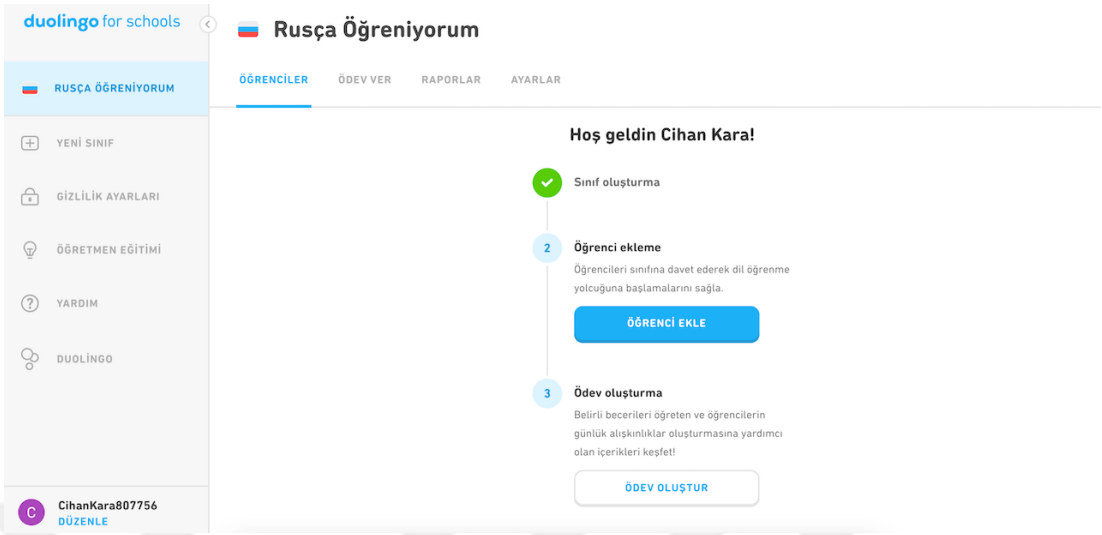
isteyen kullanıcı ile ana dili Rusça olup Türkçe öğrenmek isteyen profiller eşleşerek yazılı, sesli ya da görüntülü olarak iletişime geçerler. Tandem dil öğrenimi olarak bilinen bu yöntemde hedef dilde iletişim sağlanmasının yanı sıra kültür aktarımı da gerçekleşir[103].



Şekil 2.29: Tandem.net ana dili Rusça olup Türkçe öğrenmek isteyen profil örneği.

Duolingo for Schools (https://schools.duolingo.com/): Duolingo for Schools, yabancı dil öğrenme platformu olan Duolingo'daki Rusça öğretim materyalleri üzerinden öğretim elemanlarının öğrencilere ödevler tanımlayabileceği ve eğitici eğitimleri alabileceği bir platformdur. Öğretim elemanları, öğrencilere Rusça dil becerilerine yönelik farklı türde ödevler vererek öğrencilerin gelişimini bu platform üzerinden takip edebilmektedir.

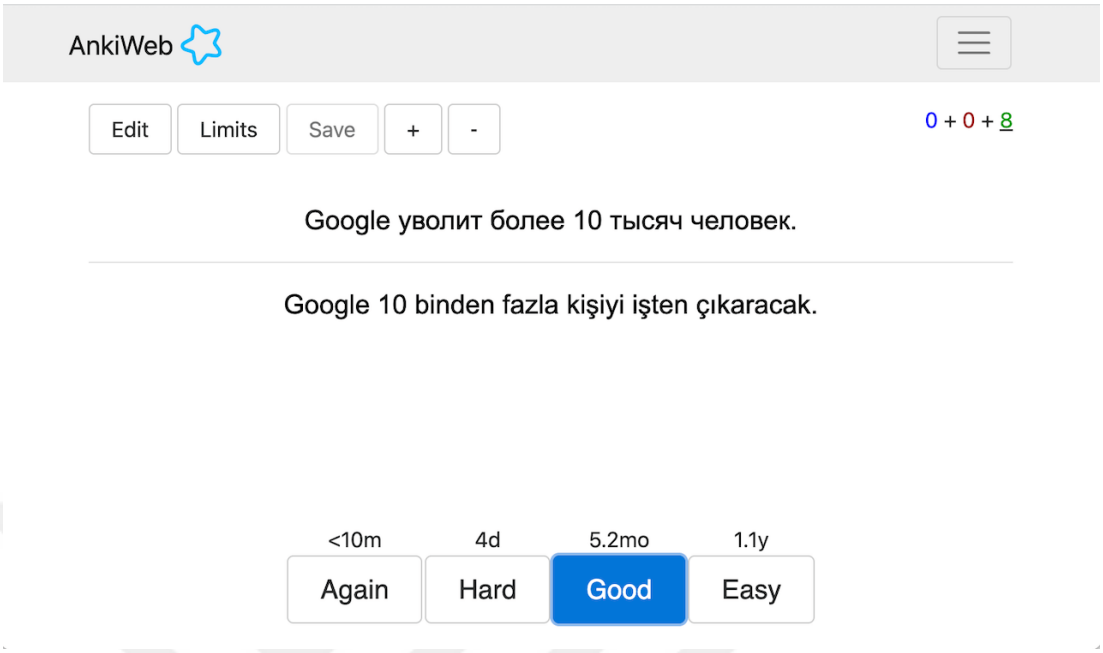
[103] Nadezhda V. Bogdanova v.d., "Tandem Language Learning: Research Experience in Russian Universities Context", Ed. by. Zhanna Anikina, **Integrating Engineering Education and Humanities for Global Intercultural Perspectives**. IEEHGIP 2022, Lecture Notes in Networks and Systems, V. 131, Cham, Springer, 2022, s. 276.



Şekil 2.30: Duolingo for Schools genel bakış.

AnkiWeb (https://ankiweb.net/): AnkiWeb, flaş kartlar üzerinden bilgilerin aralıklı olarak tekrar edilmesine olanak sağlayan bir platformdur. Öğretim elemanı tarafından oluşturulan flaş kartlar ya da hazır Rusça öğrenme koleksiyonları üzerinden öğrenciler aralıklı olarak öğretim materyallerini hem web üzerinden hem de mobil cihazlardan tekrar ederek Rusça dil becerilerini bu platform üzerinden geliştirebilmektedir. Bu platform üzerinde öğrenci günlük olarak karşısına çıkan flaş kartların zorluk seviyesini belirterek tekrar aralıklarını öğrenme düzeyine göre belirleyebilmektedir.[104]

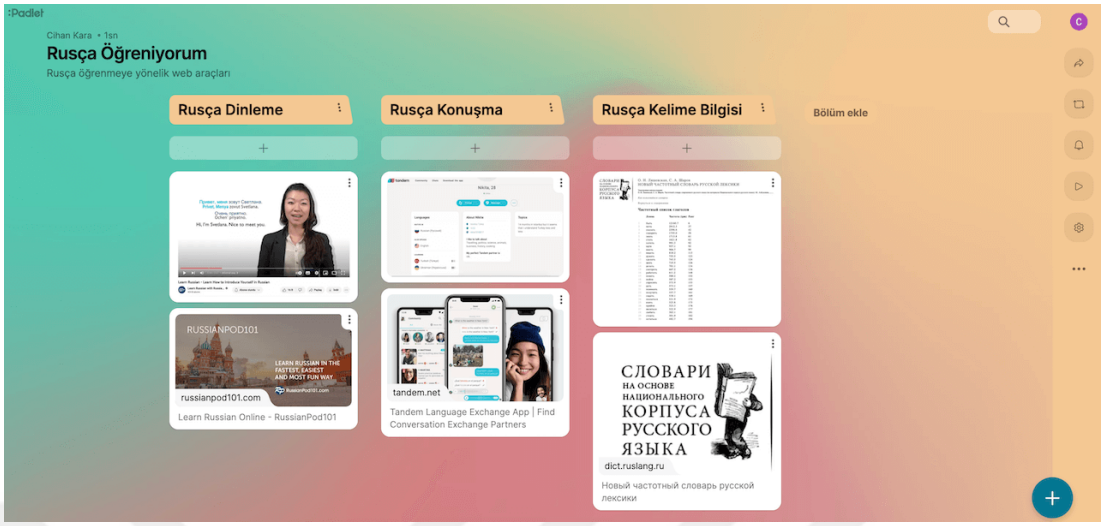
[104] N. V. Kazanskaya, "Sovremennıy podhod k prepodavaniyu russkogo yazıka kak inostrannogo v vuze", **World Science**, V. 5, N. 10 (14), 2016, s. 18.



Şekil 2.31: AnkiWeb Rusça flaş kart örneği.

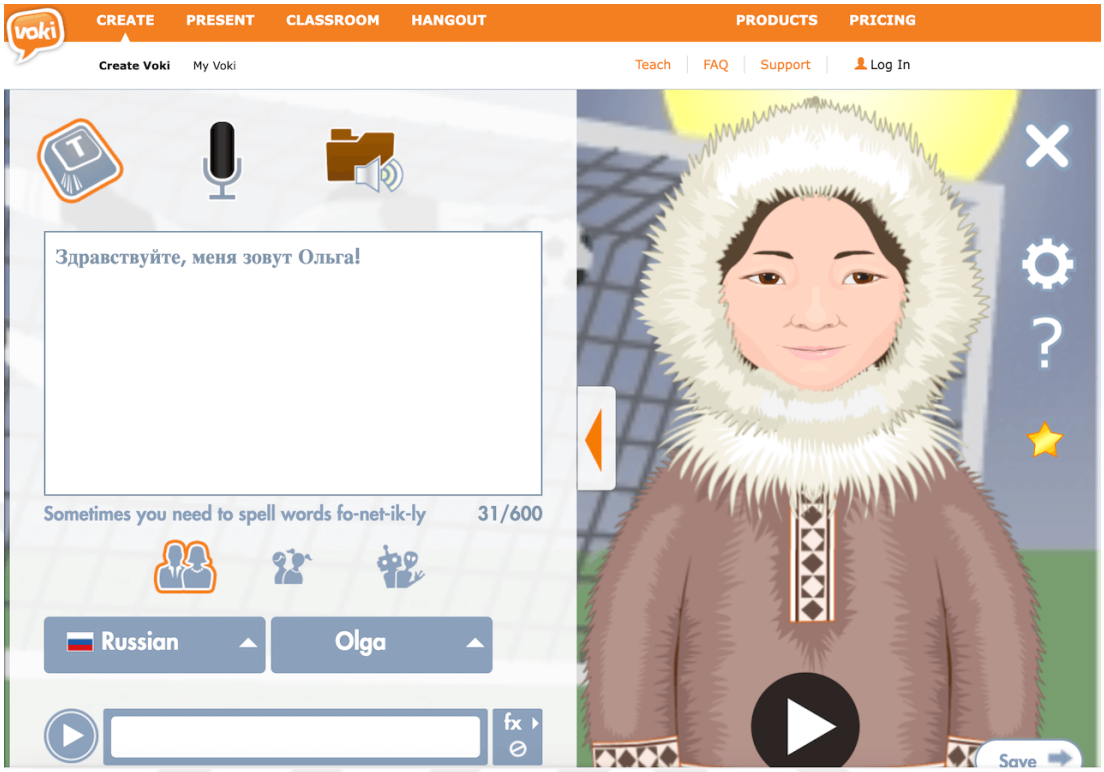
Padlet (https://tr.padlet.com/): Padlet, bir online pano platformudur. Bu platform kullanıcılar arasında metin, görsel, video, doküman ve web site gibi farklı türde medyaların bir pano üzerinde düzenlenmesine ve paylaşımına olanak sağlar. Öğretim elemanları, ders ile ilgili farklı medya türündeki öğretim materyallerini bu platformda oluşturduğu pano üzerinden öğrenciler ile etkileşimli ve iş birliğine dayalı çalışmalar yapabilir[105].

[105] E. V. Kaunova, "Tehnologiya sotrudniçestva na urokah russkogo yazıka v usloviyah distantsionnogo obuçeniya", **İzvestiya Volgogradskogo gosudarstvennogo pedagogiçeskogo universiteta**, V. 9 (162), 2021, s.45.



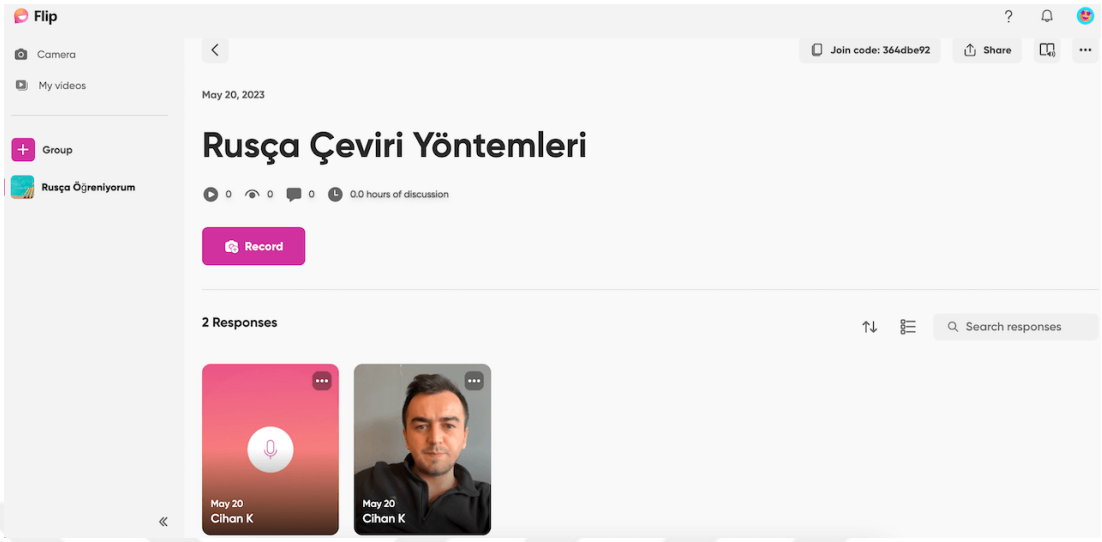
Şekil 2.32: Padlet üzerinde oluşturulan bir online pano örneği.

Voki (https://l-www.voki.com/): Voki, eğitim amaçlı özelleştirilebilen konuşan sanal karakterler oluşturulabilen bir platformdur. Bu platformda sanal karakterler yazılı metinler üzerinden otomatik olarak seslendirilebileceği gibi öğretim elemanı tarafından da seslendirilebilmekte, ayrıca platforma ses dosyaları da yüklenebilmektedir.



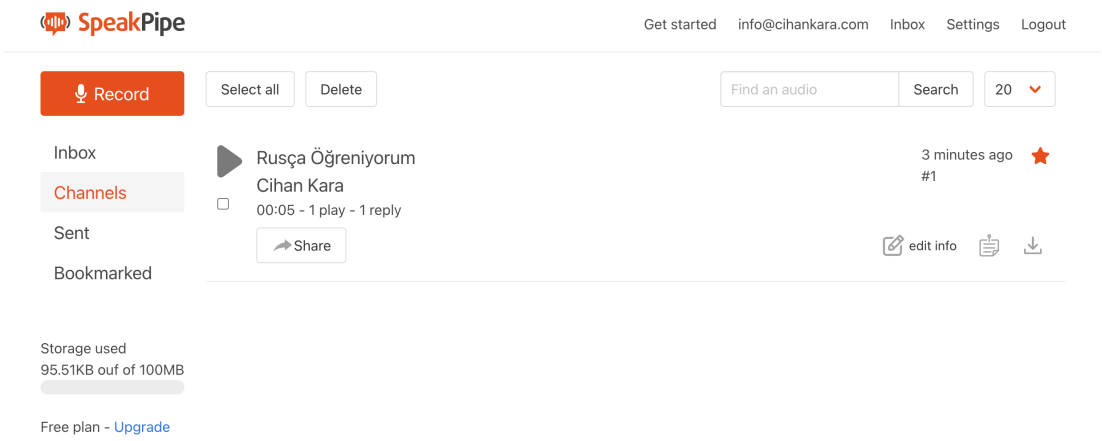
Şekil 2.33: Voki Rusça metin üzerinden konuşan sanal karakter oluşturma örneği.

Flip (https://flip.com/): Flip, kullanıcılar arasında belirlenen konularda sesli ve videolu olarak tartışma yapılmasına olanak sağlayan bir platformdur. Öğretim elemanı dersi ve ilgili konuları bu platform üzerinde oluşturarak, öğrencilere ileteceği davet kodu ile öğrencilerden ilgili konularda sesli veya videolu olarak Rusça konuşma yapmalarına olanak sağlayabilmektedir. Ayrıca, öğrenciler de diğer öğrencilerin seslerini dinleyebilmekte, videolarını izleyebilmekte ve geri bildirimlerde bulunarak tartışma ortamı oluşturabilmektedirler.



Şekil 2.34: Flip üzerinde Rusça çeviri yöntemleri konulu sesli ve videolu tartışma örneği.

SpeakPipe (https://www.speakpipe.com/): SpeakPipe, sesli bir e-posta sistemi olarak tanımlanabilir. Öğretim elemanı her ders için ayrı bölümler oluşturarak, öğrencilerden sesli geri bildirimler almak için bu aracı kullanabilir. Ayrıca Rusça konuşma becerilerine yönelik derslerde öğrenci ödevleri bu platform üzerinden alınabilir.



Şekil 2.35: SpeakPipe kullanım örneği.

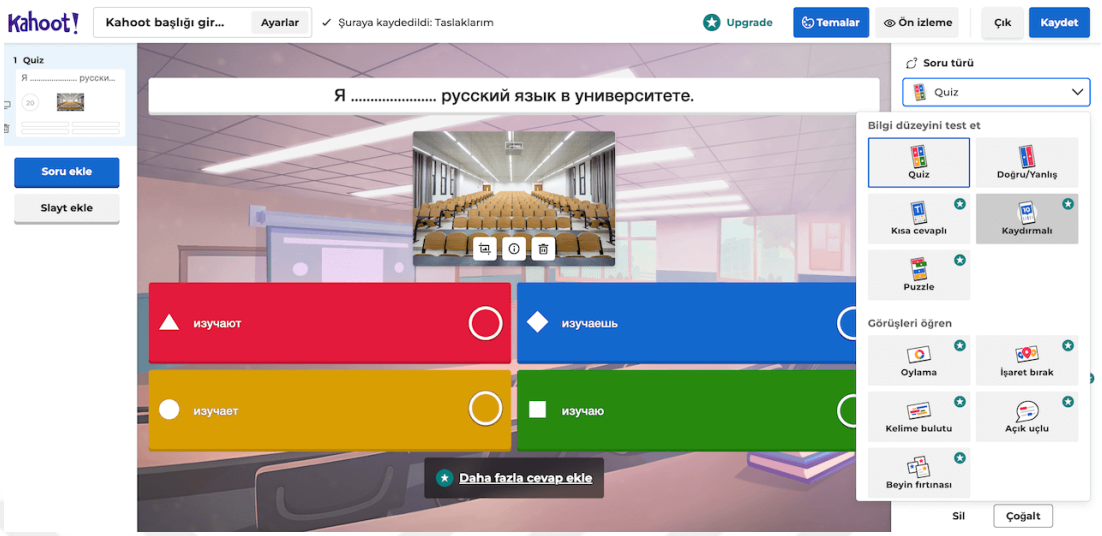
VoiceThread (https://voicethread.com/): VoiceThread, ses, görsel, video, doküman ve web sitesi gibi farklı türde materyaller üzerinde sesli veya görüntülü olarak yorum ya da anlatım yapılmasına olanak sağlayan bir web aracıdır. Öğretim elemanları sesli ve görüntülü olarak online bir kalem ile önemli noktaları işaretleyerek bir öğretim materyali üzerinden anlatım yaptığı videoyu bu aracı kullanarak oluşturabilmekte ve öğrencilerle paylaşabilmektedir.[106]



Şekil 2.36: VoiceThread görsel materyal üzerinden videolu anlatım örneği.

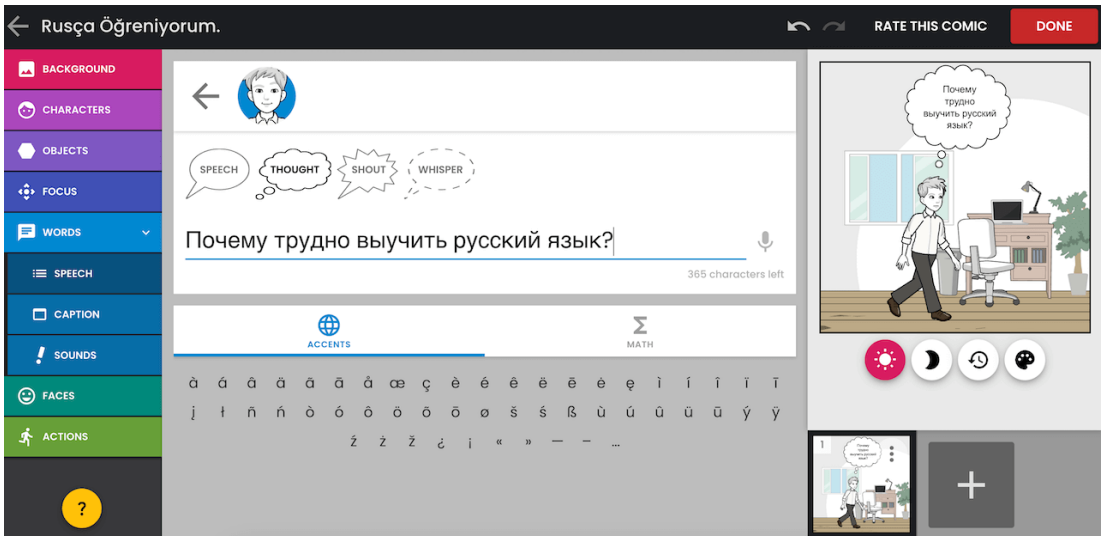
Kahoot! (https://kahoot.com/): Kahoot! bir etkileşimli öğrenme platformudur. Bu platform üzerinde öğretim elemanları öğrenciler için farklı soru türlerinde öğrenme etkinlikleri ve yarışmalar düzenleyerek oyunlaştırılmış bir öğrenme deneyimi sağlayabilirler. Platform üzerinde çoktan seçmeli, doğru-yanlış, eşleştirme, kısa cevaplı ve açık uçlu gibi birçok farklı türde sorular oluşturulabilmektedir. Kahoot! üzerinde oluşturulan etkileşimli öğrenme materyalleri aynı zamanda ders sürecinde de öğretim elemanları tarafından kullanılabilmektedir.

[106] A. A. Rakova, "Platforma 'Voicethread' v razvitii razgovornoy reçi studentov vo vneauditornoye vremya", **Sotsiokulturnıye i filologiçeskiye aspektı v obrazovatelnom i nauçnom kontekste**, V.9, Kiyoto, 2014, s. 510-514.



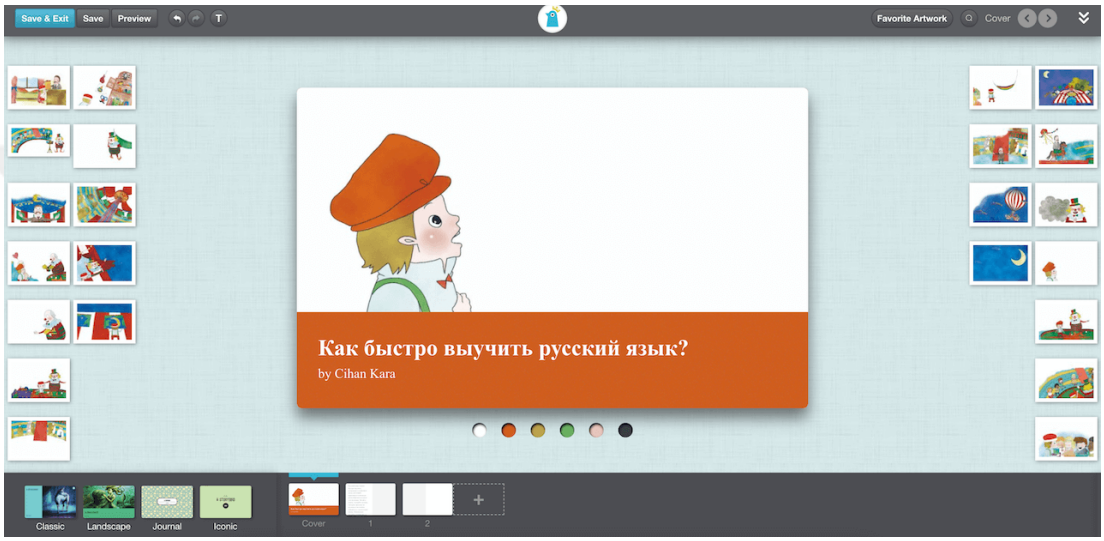
Şekil 2.37: Kahoot! Rusça kelime öğrenme etkinliği örneği.

Pixton (https://www.pixton.com/): Pixton, kullanıcıların çizgi romanlar ve görsel hikayeler oluşturabildiği bir web aracıdır. Bu araç ile çeşitli şablonlar, karakterler, nesneler, arka plan gibi özelleştirilebilir özellikler kullanılarak hikayeleştirilmiş öğretim materyali tasarlanabilmektedir. Öğretim elemanları, eğlenceli öğretim materyalleri tasarlayarak öğrencilerin motivasyonunu artırmak amacıyla bu aracı kullanabilir.



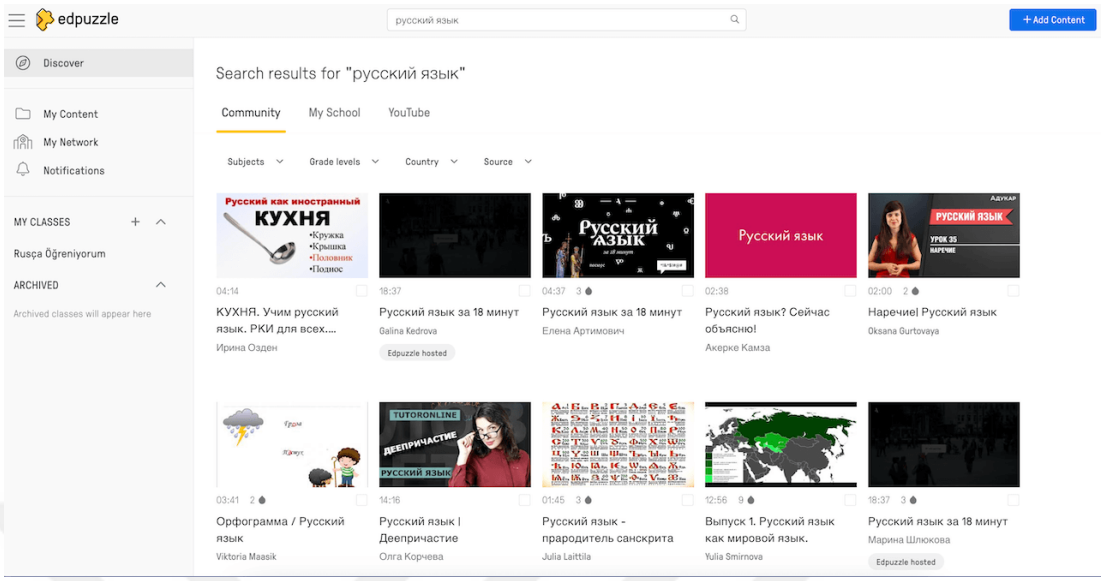
Şekil 2.38: Pixton Rusça öğretim materyali örneği.

StoryBird (https://storybird.com/): StoryBird, kullanıcıların hazır zengin görsel materyaller ile görsel hikayeler ve kitaplar oluşturabildiği bir web aracıdır. Öğretim elemanları bu platform üzerinde sanal bir sınıf oluşturup öğrencileri davet edebilmekte ve onlara ödevler tanımlayabilmektedir. Öğretim elemanları, bu araç ile oluşturduğu öğretim materyalini doğrudan öğrenciler ile sanal sınıfta paylaşabilmekte, ayrıca PDF olarak indirebilmektedir.



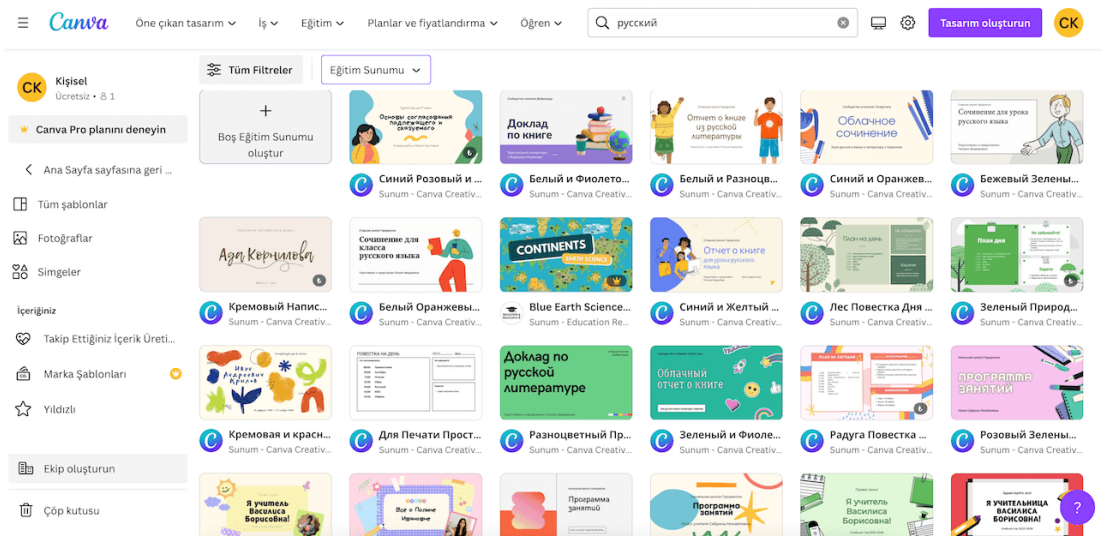
Şekil 2.39: StoryBird Rusça öğretim materyali örneği.

Edpuzzle (https://edpuzzle.com/): Edpuzzle kullanıcılara videoları seçme, düzenleme, kırpma, kendi seslerini ekleyebilme ve video akışına etkileşimli sınav soruları ekleyebilme gibi özelleştirme olanakları sunan bir web tabanlı öğrenme platformudur. Öğretim elemanı kendi oluşturduğu videolar ya da YouTube üzerindeki öğrenciler için yararlı olacağını düşündüğü videolar ile bu platform üzerinde bir koleksiyon oluşturabilmektedir. Öğretim elemanı platform üzerinde sanal sınıf oluşturup video içerikler üzerinden öğrencilere ödevler tanımlayabilmektedir. Ayrıca platform üzerindeki diğer öğretim elemanları tarafından oluşturulan Rusça dil becerilerine yönelik video formatındaki öğretim materyalleri de kullanılabilmektedir.



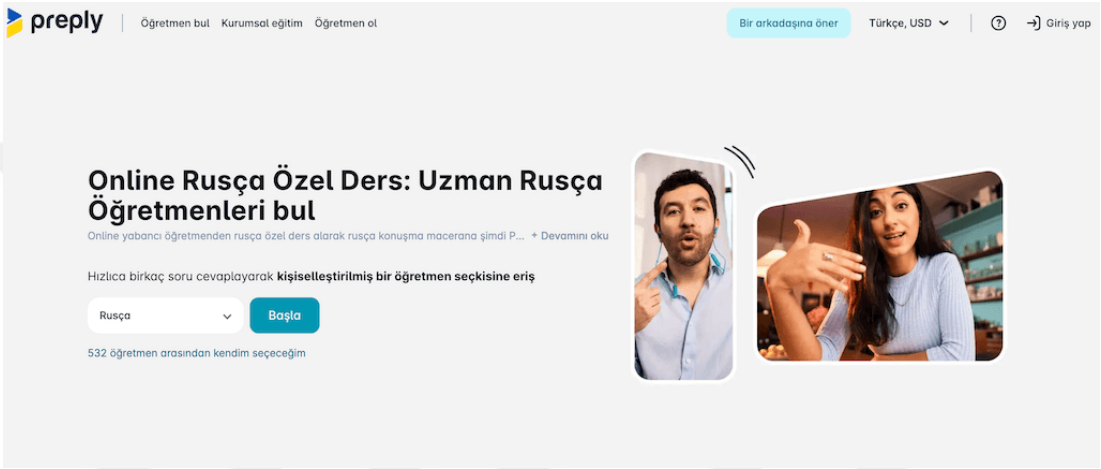
Şekil 2.40: Edpuzzle video türünde Rusça öğretim materyalleri örnekleri.

Canva (https://www.canva.com/): Canva, kullanıcıların görsel, sunum, afiş, infografik, kitap kapağı, zihin haritası, fotoğraf kolajları, logo, ders programı ve arka plan gibi farklı türlerde hazır şablonlardan da yararlanarak grafik tasarımı yapabileceği bir web aracıdır. Ayrıca Canva'nın dijital beyaz tahta özelliği de bulunmaktadır. Öğretim elemanları uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça dersler için öğretim materyalleri hazırlarken birçok ihtiyacını bu araç ile karşılayabileceği söylenebilir.



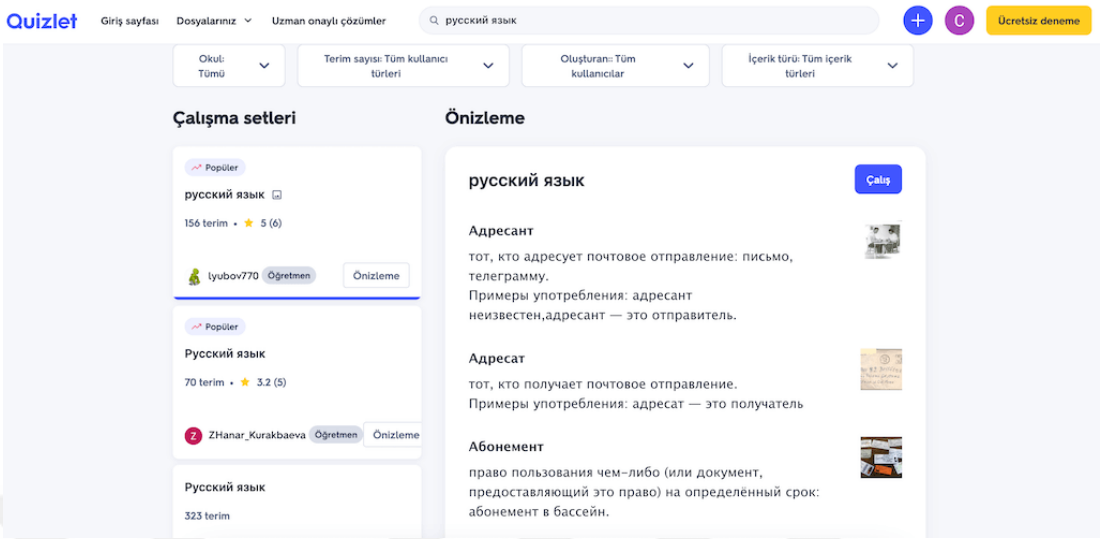
Şekil 2.41: Canva Rusça hazır şablonlar.

Preply (https://preply.com/tr/): Preply, kullanıcıların yabancı dil iletişim becerilerini geliştirmeleri amacıyla hedef dilin uzmanları ile bağlantı kurabileceği ve hedef dilde özel ders alabileceği bir platformdur. Öğretim elemanının Rusça dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi amacıyla öğrencilere önerebileceği bir web aracıdır. Aynı amaçla Verbling (https://www.verbling.com/) platformu da kullanılabilmektedir.



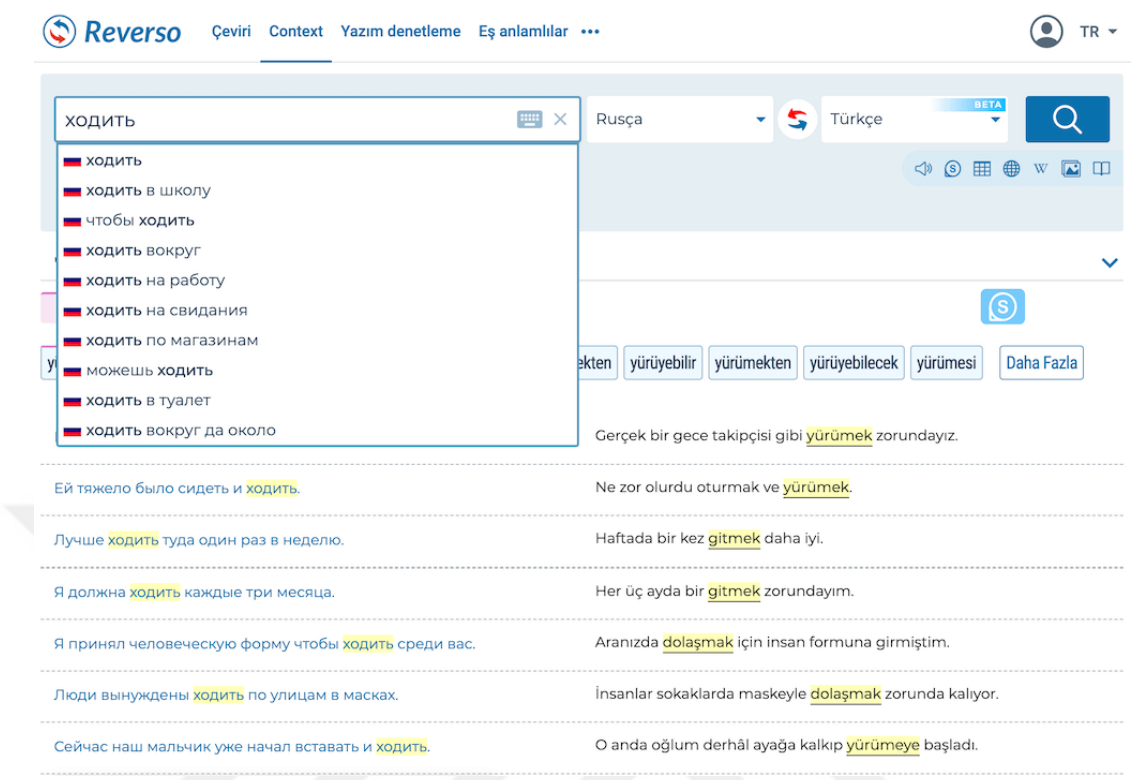
Şekil 2.42: Preply Rusça dil uzmanları sayfası.

Quizlet (https://quizlet.com/): Quizlet farklı amaçlara yönelik öğrenme ve öğretme kaynakları sağlayan bir platformdur. Öğretim elemanları bu platform üzerinde sanal sınıf oluşturarak öğrencileri davet edebilmektedir. Bu platform üzerinde öğretim elemanları Rusça flaş kartlar, sınavlar ve ödevler oluşturup öğrenciler ile paylaşabilmektedirler. Ayrıca platform üzerinde hazır Rusça öğretim materyalleri de yer almaktadır.



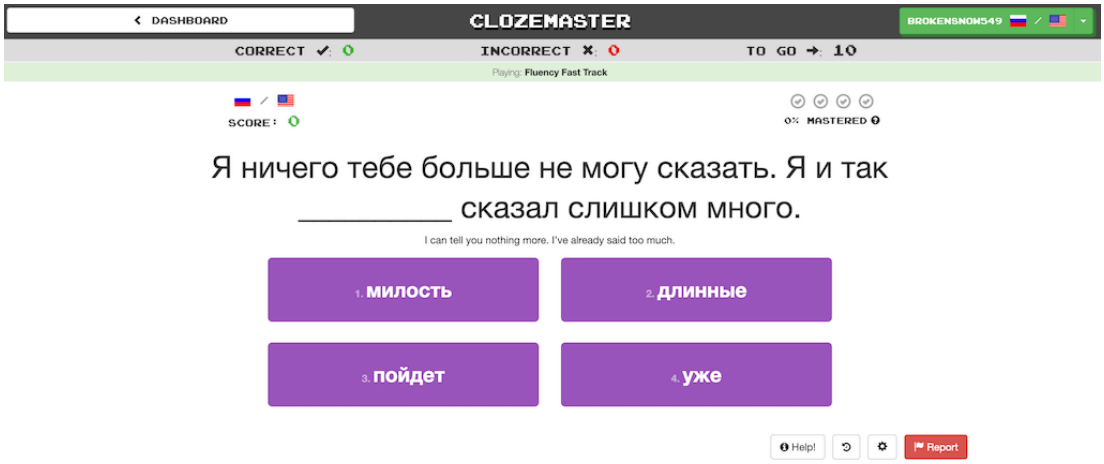
Şekil 2.43: Quizlet Rusça öğretim materyali örnekleri.

Reverso Context (https://context.reverso.net/): Reverso Context, Rusça kelimeler ile ilgili farklı kullanım örneklerini ve anlamlarını sunarak kelimenin daha iyi anlaşılmasına yönelik farklı özellikler sunan bir web aracıdır. Bu araç ile öğretim elemanları öğretim materyalleri oluştururken Rusça kelimeler için farklı bağlamlarda kullanım örneklerini Türkçe anlamları ile bulabilirler. Ayrıca uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde özerk öğrenmeyi desteklemek amacıyla bu araç öğretim elemanları tarafından öğrencilere önerilebilir.



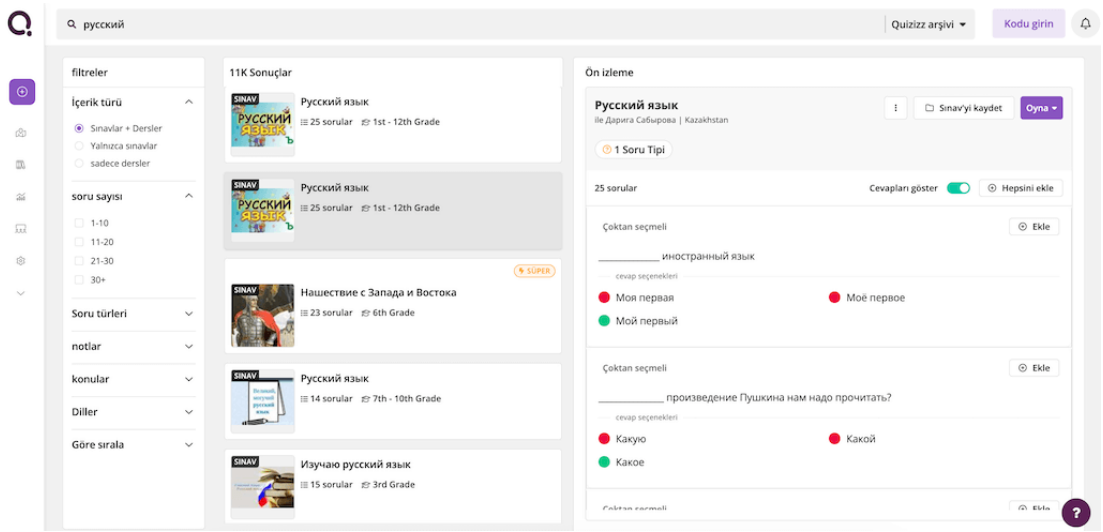
Şekil 2.44: Reverso Context bir Rusça kelimenin farklı kullanım örnekleri.

Clozemaster (https://www.clozemaster.com/): Clozemaster, aralıklı tekrar yöntemini kullanarak Rusça kelime bilgisi başta olmak üzere, dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olan bir web aracıdır. Bu araç, çok sayıda farklı türlerdeki etkileşimli hazır öğretim materyalleri ile Rusça dil becerilerinin geliştirilmesinde öğrenciler tarafından kullanılabilir, ayrıca öğretim elemanları tarafından uzaktan eğitim derslerinde öğretim materyali olarak da kullanılabilir.



Şekil 2.45: Clozemaster Rusça kelime öğrenme etkinliği örneği.

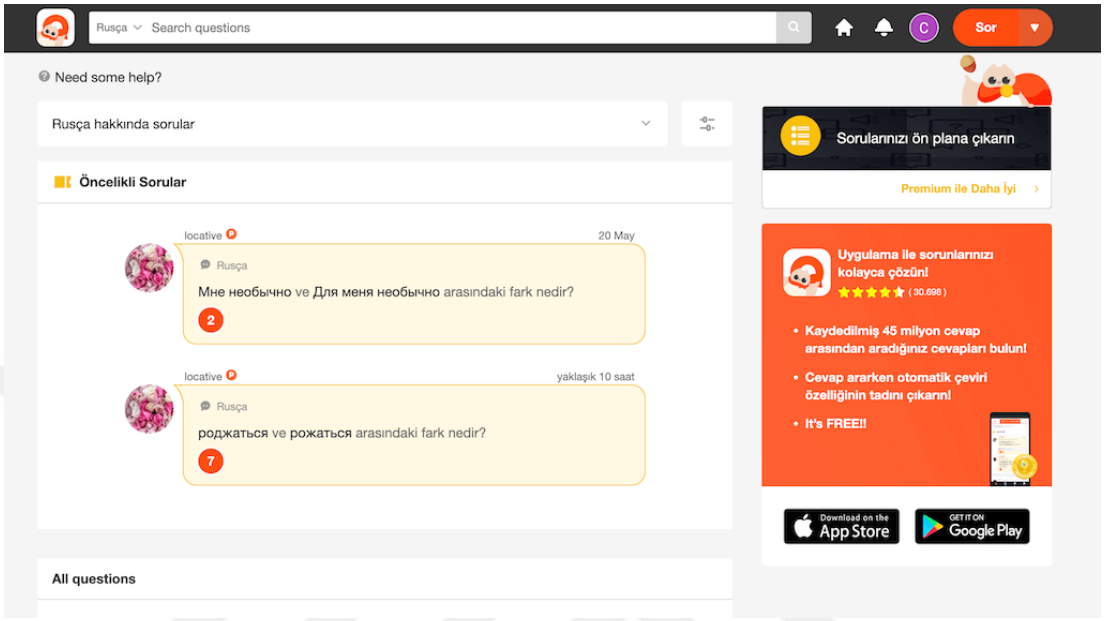
Quiziz (https://quizizz.com/): Quiziz, öğretim elemanlarının sanal sınıflar oluşturarak öğrenciler için etkileşimli sınavlar ve dersler oluşturabileceği bir öğrenme platformudur. Bu platformda öğretim elemanlarının uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça dersler için kullanabileceği farklı seviyelere göre hazırlanmış Rusça öğretim materyalleri de bulunmaktadır.



Şekil 2.46: Quiziz Rusça öğretim materyali örnekleri.

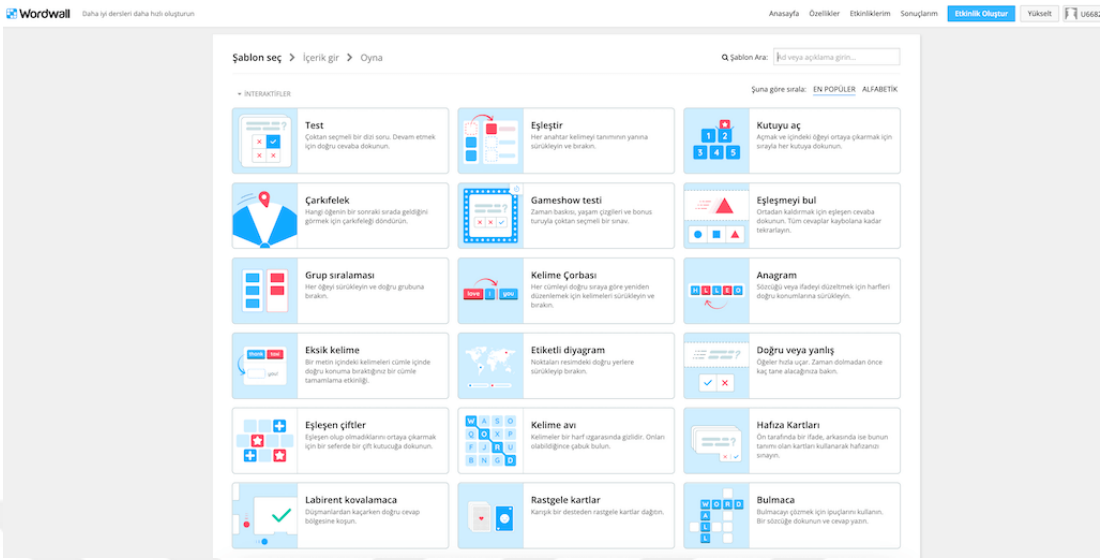
HiNative (https://tr.hinative.com/): HiNative, kullanıcıların ana dilleri hakkında sesli ve yazılı olarak oluşturulan soruları yanıtlayabileceği, öğrendiği dil ile ilgili ana dil konuşurlarına sesli ve yazılı olarak sorular sorabildiği bir platformdur.

Öğrenciler sesli veya yazılı olarak oluşturacağı soruları ana dili Rusça olanlara yönelterek bu platformdan yaralanabilirler.



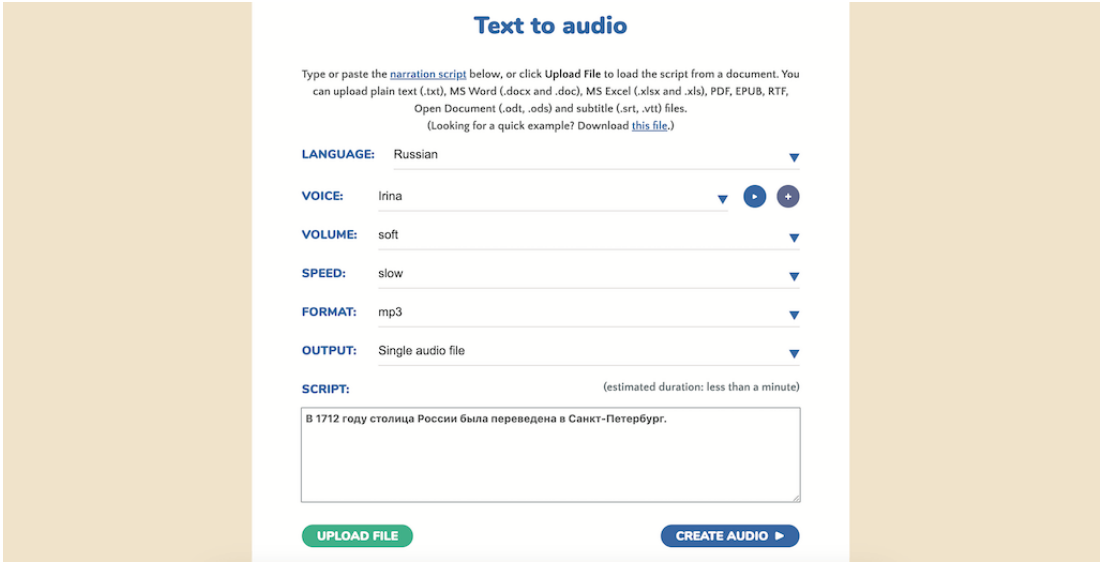
Şekil 2.47: HiNative kullanıcılar tarafından oluşturulan Rusça yazılı soru örnekleri.

WordWall (https://wordwall.net/): WordWall, öğrencilerin Rusça kelime becerilerinin geliştirilmesinde öğretim elemanları tarafından oyunlaştırılmış, etkileşimli etkinliklerin oluşturulmasında kullanılabilecek bir web aracıdır. Araç Rusça kelime etkinliklerine yönelik birçok seçenek sunmaktadır. Öğretim elemanı oluşturacağı Rusça kelime etkinlikleri ile platform üzerinden öğrencilere ödevler tanımlayabilmektedir.



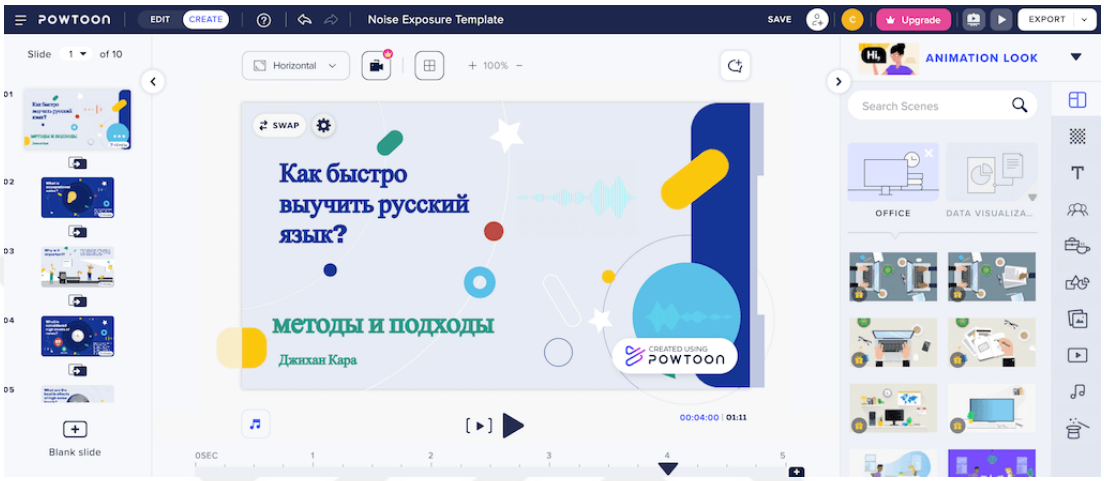
Şekil 2.48: WordWall kelime etkinlik türleri.

Narakeet (https://www.narakeet.com/): Narakeet, metinlerin ya da farklı türdeki dosyalarda yer alan metinlerin Rusça olarak seslendirilmesinde öğretim elemanları tarafından kullanılabilecek bir web aracıdır. Bu araç Rusça olarak farklı türde seslendirme seçenekleri, konuşma hızı, tonu ve Rusça kelimelerdeki vurguların belirtilebilmesi gibi özellikleri ile otomatik olarak daha doğal seslendirmelerin yapılmasına ve istenilen formatta dışarı aktarılmasına olanak sağlamaktadır.



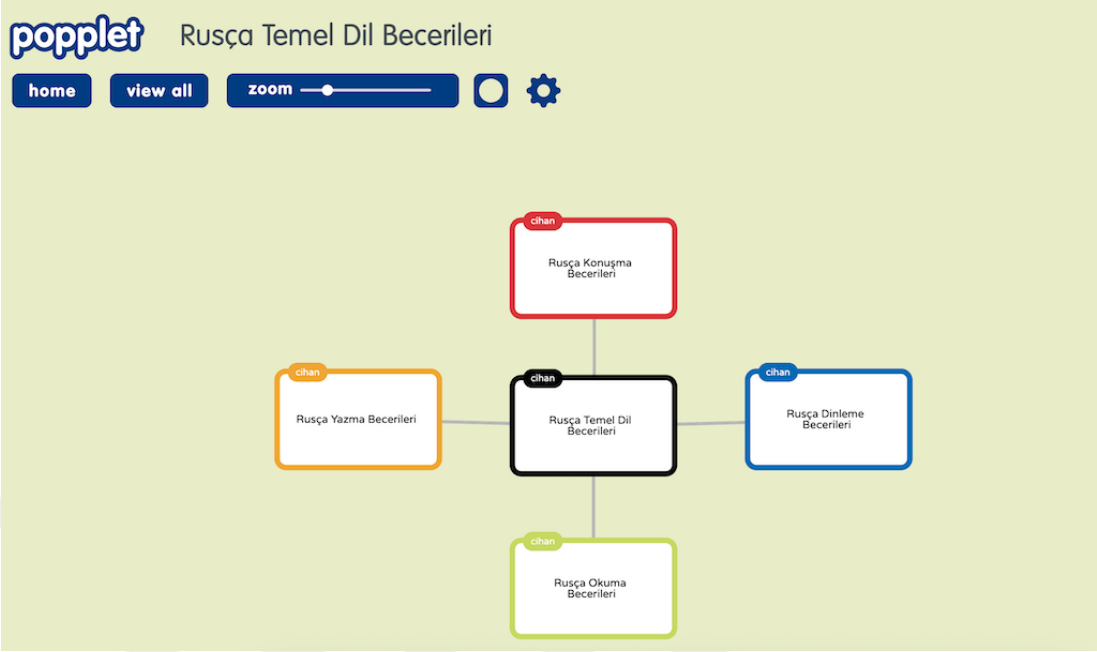
Şekil 2.49: Narakeet Rusça seslendirme seçenekleri.

Powtoon (https://www.powtoon.com/): Powtoon, öğretim elemanlarının uzaktan eğitim derslerinde profesyonel video sunumlar hazırlamada kullanabileceği bir web aracıdır. Bu araç ile hazır animasyonlar, grafikler ve tasarımlar kullanılarak, zengin görsel seçenekleri ile eğitim amaçlı videolar oluşturabilmektedir.



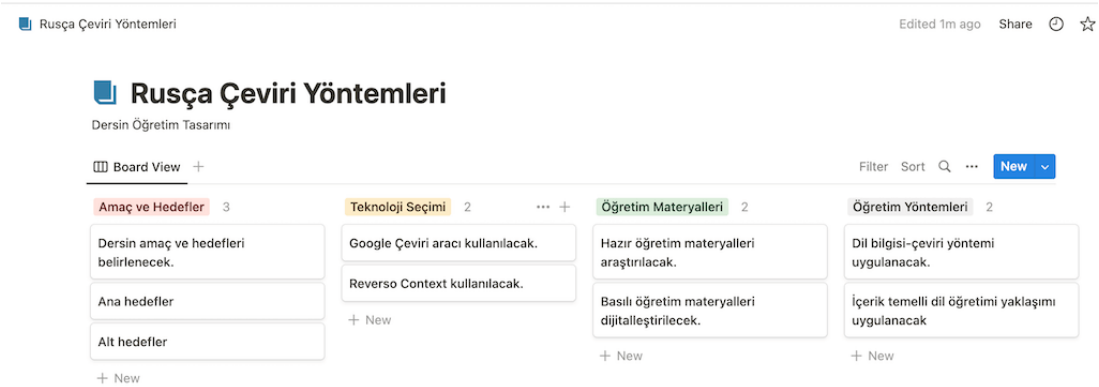
Şekil 2.50: Powtoon video oluşturma sayfası.

Popplet (https://www.popplet.com/): Popplet, öğretim elemanlarının öğrenciler ile iş birliği içerisinde kullanabileceği zihin haritası oluşturmaya yönelik bir web aracıdır. Öğretim elemanları uzaktan eğitim derslerinde anlatımı zenginleştirmek ve kavramları sınıflandırarak açıklamak amacıyla da bu aracı kullanabilirler. Bu araç üzerinde oluşturulan panolara metin, görsel, video ya da web site bağlantısı gibi farklı türde medyalar eklenebilmektedir.



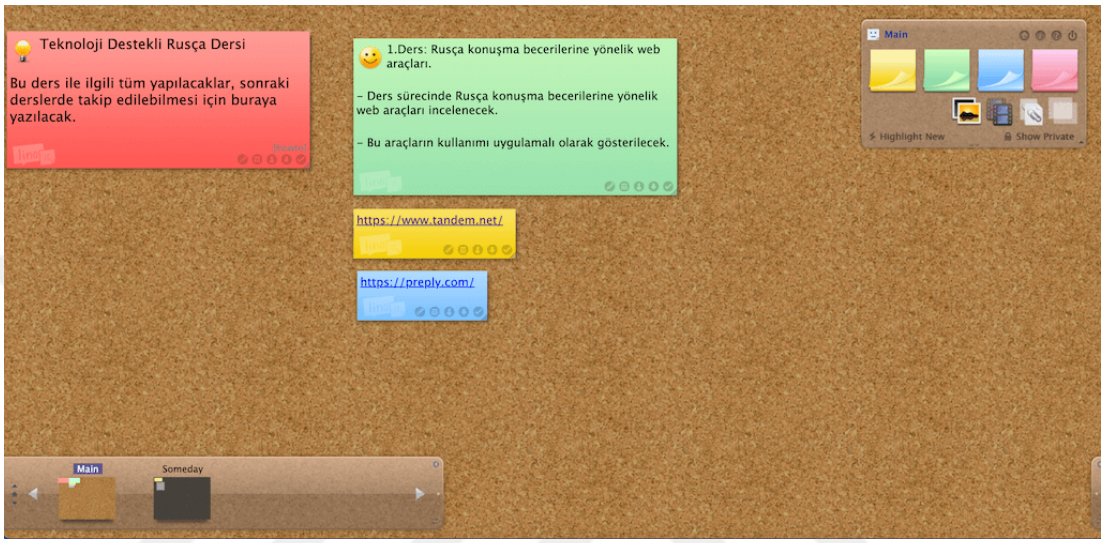
Şekil 2.51: Popplet örnek tasarım.

Notion (https://www.notion.so/): Notion, çok yönlü bir iş birliği ve not alma platformudur. Uzaktan eğitimde öğretim elemanları bu aracı ders materyallerini organize etmek, görevleri takip etmek, öğrencilerle iletişim kurmak ve ders içeriklerini paylaşmak için kullanabilirler. Öğretim elemanları bu araç ile ders planlarını oluşturabilir, notlar alabilir, materyalleri paylaşabilir, öğrenci ilerlemesini takip edebilir ve grup çalışmalarını kolaylıkla yönetebilirler.



Şekil 2.52: Notion kullanım örneği.

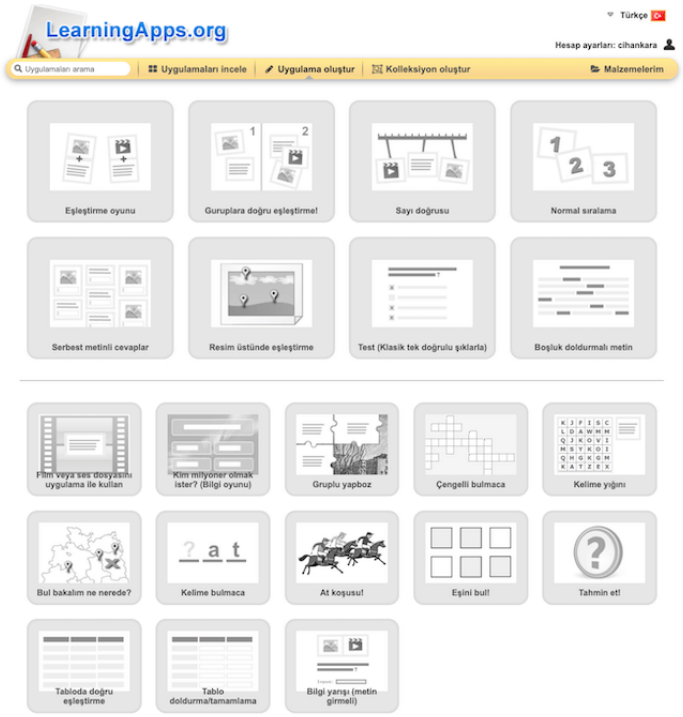
Linoit (http://linoit.com/): Linoit, basit bir mantar pano aracıdır. Öğretim elemanları uzaktan eğitimde her ders için farklı mantar panolar oluşturup, ders sürecine ilişkin planlarını bu araç ile yapabilirler, aynı zamanda öğrencilere mantar panolar için erişim verebilirler.



Şekil 2.53: Linoit mantar pano kullanım örneği.

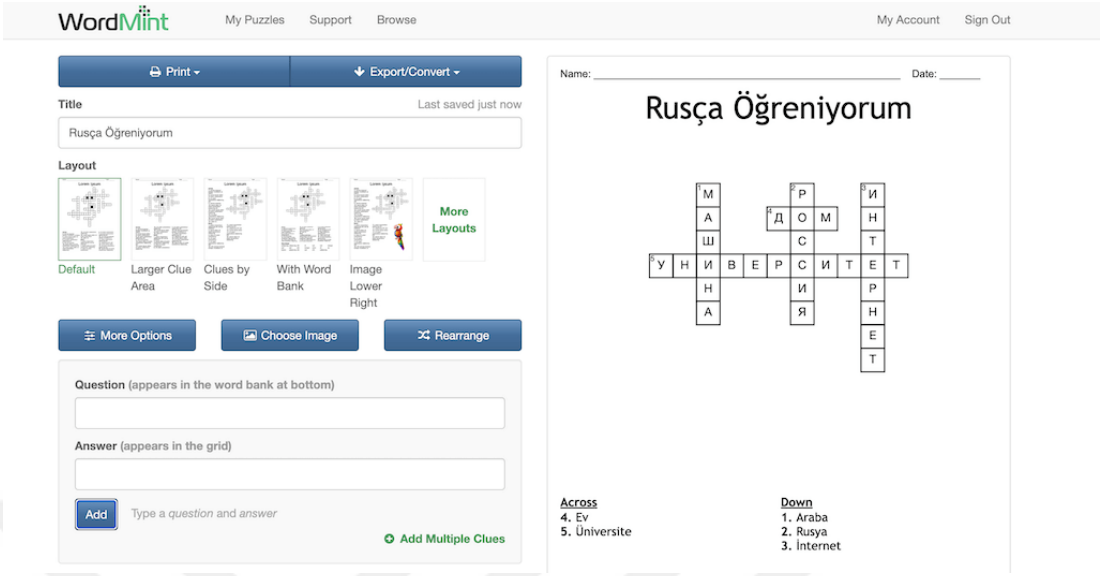
LearningApps (https://learningapps.org/): LearningApps öğretim elemanlarının öğrenciler için hızlı ve kolay bir şekilde etkileşimli öğrenme etkinlikleri oluşturabilecekleri bir web aracıdır. Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğretim elemanları tarafından çeşitli türlerde etkileşimli öğretim materyalleri oluşturmak için bu araç kullanılabilir[107].

[107] T. K. Vereniç, S. A. Zlobina ve V. C. Srmikyan, "İz opıta primeneniya tehnologiy Web 2.0 v sisteme testirovaniya inostrannıh studentov na urokah russkogo yazıka", **Problemı sovremennogo obrazovaniya**, V. 2, 2021, s. 197.



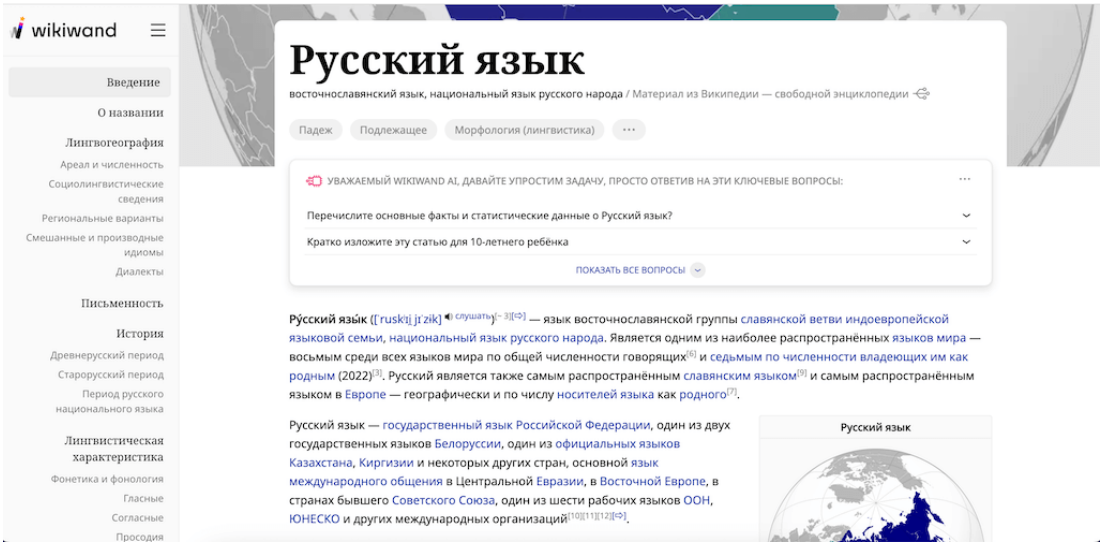
Şekil 2.54: LearningApps etkinlik şablonları.

WordMint (https://wordmint.com/): WordMint, öğretim elemanlarının öğrenciler için Rusça kelime öğretiminde bulmaca türünde öğretim materyalleri oluşturmalarına olanak sağlayan web aracıdır. Farklı bulmaca türleri ve kullanım kolaylığı ile öğretim elemanları bulmacaları tasarlamaya çalışmadan sadece Rusça kelimelerin Türkçe anlamlarını girerek hızlı ve kolay bir şekilde öğrenciler için Rusça kelime etkinlikleri oluşturabilmekte ve yazılı olarak da çıktı alabilmektedir.



Şekil 2.55: WordMint Rusça kelime bulmaca örneği.

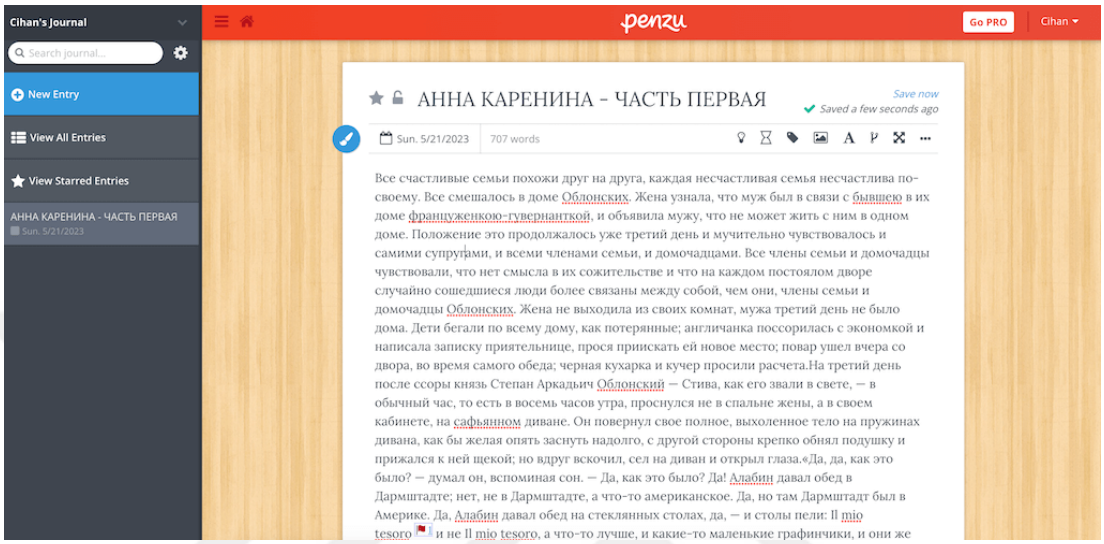
Wikiwand (https://www.wikiwand.com/): Wikipedia web sitesinin içeriklerini daha kullanıcı dostu bir arayüz ile daha okunaklı hale getiren web aracıdır. Wikipedia üzerindeki Rusça ile ilgili içeriklerin öğretim materyali formatına uygun bir şekilde sunulmasında öğretim elemanları tarafından kullanılabilir.



Şekil 2.56: Wikiwand Rusça içerik örneği.

Penzu (https://penzu.com/): Penzu, öğretim elemanlarının dergi formatında öğretim materyalleri oluşturup öğrenciler ile paylaşabileceği bir web aracıdır. Sade

arayüzü ve kullanım kolaylığı ile öğretim elemanları tarafından geleneksel öğretim materyallerini OCR teknolojisi ile dışa aktarılan metinlerin okunaklı öğretim materyallerine dönüştürülmesinde kullanılabilir.



Şekil 2.57: Penzu Rusça öğretim materyali örneği.

Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde kullanılabilecek farklı amaçlara yönelik online Rusça sözlüklerden bazıları şu şekildedir:

Sözlük Türü	**URL**
Çeşitli Rusça sözlükler	https://slovari.ru/
Rusça eş anlamlı kelimeler sözlüğü	https://sinonim.org/
Rusça zıt anlamlı kelimeler sözlüğü	https://antonymonline.ru/
Rusça deyimler sözlüğü	https://www.slovorod.ru/russian-lexicography/rus-idiomatic.html

Rusça atasözleri sözlüğü	https://rus-proverbs-dict.slovaronline.com/
Rusça vurgu sözlüğü	https://accentonline.ru/
Rusça kısaltmalar sözlüğü	https://www.sokr.ru/
Rusça tarihsel ve etimolojik sözlük	https://etymolog.ruslang.ru/
Rusça teknoloji sözlüğü	https://www.dicsonline.ru/tehnicheskie-slovari
Açıklamalı Rusça sözlük	https://ozhegov.textologia.ru/
Açıklama Rusça sözlük 2	https://ozhegov.slovaronline.com/
Rusça kelime sözlüğü	https://wordsonline.ru/
Rusça-Türkçe sözlük	https://www.multitran.com/m.exe?l1=2&l2=32
Türkçe-Rusça sözlük	https://www.multitran.com/m.exe?l1=32&l2=2

Tablo 2.5: Online Rusça sözlükler.

Öğretim elemanları tarafından Rusça öğretim materyali olarak kullanılabilecek, öğrencilerin de Rusça bilgilerini test etmeye olanak sağlayan web sayfalarından bazıları şu şekildedir:

Web Site Adı	**URL**

Rusyaz Online	https://rusyaz-online.ru/uprajnenija
Mgu Russian	https://mgu-russian.com/ru/learn/test-online/
Learn Russian	https://learnrussian.rt.com/tests/index.html
Skill4u.ru	https://skills4u.ru/school/russkij-yazyk/
Gramotei.online	https://gramotei.online/
Online Test Pad	https://onlinetestpad.com/ru/tests/russian
Russian for Free	https://www.russianforfree.com/exercises-vocabulary-and-grammar.php
Don't Speak Russian	http://dontspeakrussian.com/exercises/
Auburn University	http://webhome.auburn.edu/~mitrege/russian/exercises/
Study Russian Online	http://www.study-languages-online.com/russian-grammar.html
Everyday Russian	https://everydayrussianlanguage.com/en/russian-grammar-tests/
Russian for Everyone	http://www.russianforeveryone.com/Rufe/Games/GrammarGamesIndex.htm

Tablo 2.6: Rusça dil becerilerinin test edilmesine yönelik web sayfaları.

Uzaktan eğitim dersleri dışında öğrencilerin özerk olarak Rusça öğrenmeye devam edebileceği YouTube kanallarından bazıları şunlardır:

YouTube Kanalı	URL
Russianpod101	https://www.youtube.com/@russianpod101
Real Russian Club	https://www.youtube.com/c/RealRussianClubchannel
Be Fluent in Russian	https://www.youtube.com/c/BeFluentinRussian
Russian With Max	https://www.youtube.com/c/RussianWithMax
Russian with Dasha	https://www.youtube.com/c/RussianwithDasha/
Easy Russian	https://www.youtube.com/c/EasyRussianVideos/
Anna Cher: Russian from the Heart	https://www.youtube.com/channel/UC3r_jGuhcb7D48Vh0pakNcA/
Russian Progress	https://www.youtube.com/c/RussianProgress/
Russian with Anastasia	https://www.youtube.com/c/AnastasiaSemina

Learn Russian	https://www.youtube.com/c/LearnRussianStanislavAcademy/
Rush Into Russian	https://www.youtube.com/@RushintoRussian
Weekly Russian	https://www.youtube.com/@weeklyrussian/
Learn Russian with Denis Fedorov	https://www.youtube.com/c/DenisFedorov/
Amazing Russian	https://www.youtube.com/@AmazingRussian/
Russian from Russia	https://www.youtube.com/c/RussianfromRussia
Learnrussian.org	https://www.youtube.com/@learnrussianorg/
Boost Your Russian	https://www.youtube.com/c/BoostYourRussian/
Hack Your Russian	https://www.youtube.com/@hackyourrussian4091/
Russian with Nastya	https://www.youtube.com/@Russianlanguage/

Tablo 2.7: Rusça öğrenmeye yönelik YouTube kanalları.

Öğretim elemanları ve öğrenciler için uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerinde farklı amaçlarla yararlanılabilecek diğer web araçları şu şekildedir:

Araç Adı	Kullanım Amacı	URL
OCRSpace	Jpeg, png, webp, pdf gibi dosyalardaki kopyalanamayan metinleri OCR teknolojisi ile dışarı aktarmak	https://ocr.space/
SimilarSites	Beğenilen bir web sitesine benzeyen başka web siteleri bulmak	https://www.similarsites.com/
TinyJPG	Jpeg, png, webp gibi farklı türlerdeki görsel dosyaların boyutlarını küçültmek	https://tinyjpg.com/
iLovePDF: Merge PDF	PDF türündeki farklı dosyaları birleştirmek	https://www.ilovepdf.com/merge_pdf
iLovePDF: Split PDF	Bir PDF türündeki dosyada istenen sayfaları seçerek farklı bir PDF olarak kaydetmek	https://www.ilovepdf.com/split_pdf
iLovePDF: Compresss PDF	Boyutu yüksek olan bir PDF dosyasının boyutunu küçültmek	https://www.ilovepdf.com/compress_pdf
iLovePDF: JPG to PDF	Jpeg, png gibi görsel dosyaları birleştirerek PDF'e dönüştürmek	https://www.ilovepdf.com/jpg_to_pdf

Bulk Resize Photos	Toplu olarak birden fazla görsel üzerinde boyut küçültme, genişlik yükseklik ayarlama, istenilen dosya boyutuna küçültme gibi işlemler yapmak	https://bulkresizephotos.com/tr
PhotoJoiner	Farklı görselleri birleştirerek istenilen şekilde kolaj oluşturmak	https://www.photojoiner.com/editor/collage-editor
Photopea	Photoshop programındaki gibi gelişmiş görsel işlemleri online olarak yapmak	https://www.photopea.com/
Vocaroo	Anonim olarak hızlı bir şekilde ses kaydı oluşturmak ve paylaşmak	https://vocaroo.com/
MindMeister	Yol haritası, zihin haritası oluşturmak	https://www.mindmeister.com/
Diffchecker	Metnin orijinali ile değiştirilen hali arasındaki farklılıkları bulmak	https://www.diffchecker.com/text-compare/
Removebg	Bir görseldeki arka planı kaldırmak	https://www.remove.bg/
CamScanner	Belgeleri web üzerinde mobil cihazlardan hızlıca taramak	https://www.camscanner.com/

Hemingway Editor	Metin üzerinde hızlı bir şekilde stil düzenlemeleri yaparak daha okunur hale getirmek	https://hemingwayapp.com/
WordClouds	Kelime bulutları oluşturmak	https://www.wordclouds.com/
PDFescape	PDF dosyalarını online olarak düzenlemek	https://www.pdfescape.com/
Zamzar	1000'den fazla dosya türünü başka dosya türüne dönüştürmek	https://www.zamzar.com/
Plotagon	Hazır materyaller ile hızlı ve kolay ses eklenebilen animasyon videoları oluşturmak	https://www.plotagon.com/
10 Minute Mail	10 dakikalığına geçici e-posta adresi oluşturup, e-posta almak	https://10minutemail.com/
RescueTime	Web üzerinde, bilgisayarda ya da mobil cihazlarda etkinliklere harcanan zamanları görmek	https://www.rescuetime.com/
Giphy	Görsel ya da videolar üzerinden GIF oluşturmak	https://giphy.com/
Bitly	Uzun web site bağlantılarını kısaltarak paylaşmak	https://bitly.com/

WeTransfer	Yüksek boyuttaki dosyaları üyelik oluşturmadan göndermek	https://wetransfer.com/
AdBlock	Web sitelerdeki reklamları engellemek	https://getadblock.com/tr/
Copyscape	Turnitin, iThenticate gibi araçlara alternatif olarak benzerlik kontrolü yapmak	https://www.copyscape.com/

Tablo 2.8: Farklı amaçlara yönelik web araçları.

Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde farklı amaçlarla kullanılabilecek bu web araçlarının yanı sıra farklı sorunlara çözümler sunan birçok web aracı bulunmaktadır. Web teknolojilerinin hızlı gelişiminden dolayı uzaktan eğitim derslerindeki iletişim ve etkileşimi artırabilecek veya öğrencilerin özerk öğrenmelerini destekleyebilecek web araçlarının öğretim elemanları tarafından düzenli olarak araştırılması yararlı olabilir. Öğretim elemanları bu araçları değerlendirirken ilgili web aracının güncelliği, hızı, tasarımı, kullanım kolaylığı ve teknik destek olanağı gibi bir dizi faktörü göz önünde bulundurması gerekebilir[108]. Bu amaçla teknoloji seçiminde öğretim elemanlarının kullanabileceği SECTIONS modeline çalışmanın son bölümünde yer verilecektir. Ayrıca uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerin öğretim tasarımına yönelik model önerisinde teknoloji seçimini kolaylaştırabilecek bir aşama bulunmaktadır.

[108] E. G. Azimov, **Metodika organizatsii distantsionnogo obuçeniya Russkomu yazıku kak inostrannomu**, Moskova, Russkiy yazık kursı, 2006, s. 50-51.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

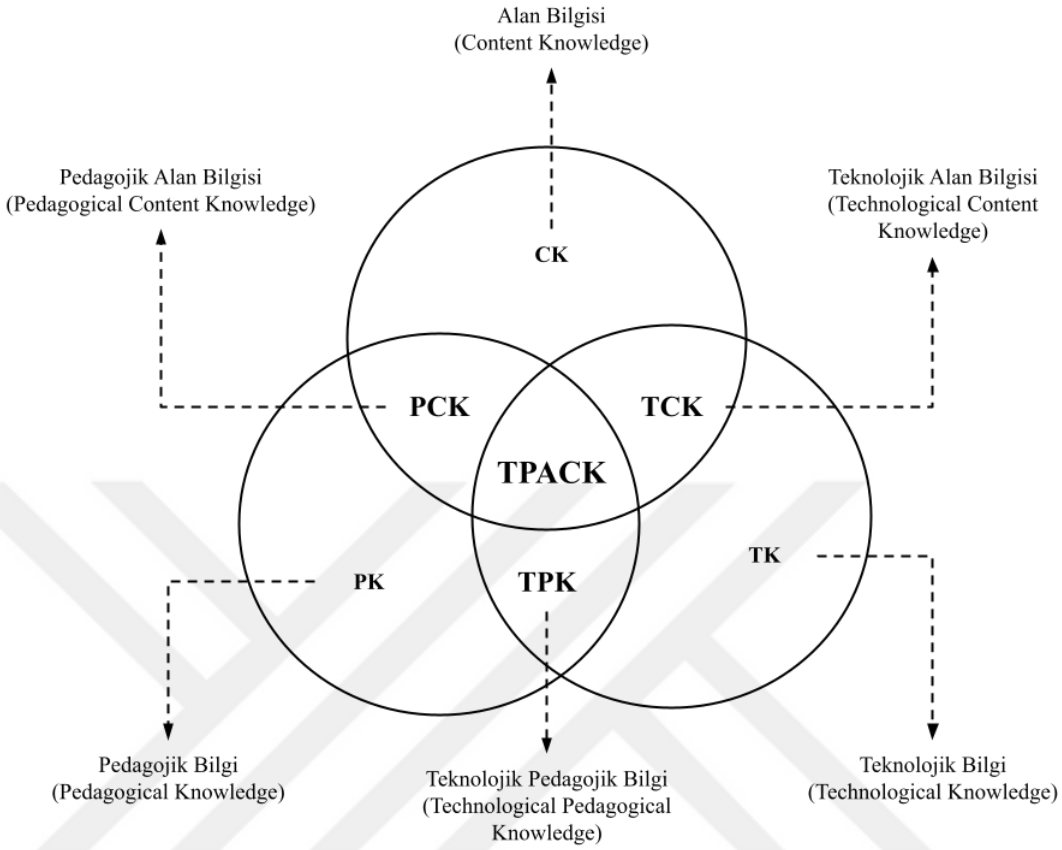
UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA RUSÇA ÖĞRETİMİNDE TEKNOLOJİ SEÇİMİ, ÖĞRETİM TASARIMI VE MODEL ÖNERİSİ

Çalışmanın bu bölümünün temel amacı, uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretim sürecinin etkin bir şekilde planlanmasına ve yönetilmesine yönelik öğretim elemanlarına bir öğretim tasarımı modeli önerisinde bulunmaktır. Bu amaçla öncelikle öğretim elemanlarının teknolojik, pedagojik alan bilgisine dikkat çeken TPACK kavramı ele alınacak olup, öğretim tasarımı süreçlerinde teknoloji seçiminin nasıl yapılması gerektiğine kuramsal bir yaklaşım olarak SECTIONS modeli incelenecektir. Ardından öğretim tasarımında yaygın olarak kullanılan ADDIE modelinin genel özellikleri, kapsamı ve sınırlılıkları araştırılacaktır. Bu model, etkili bir öğretim tasarımının çeşitli bileşenlerini ve aşamalarını belirleyerek oluşturulacak olan model önerisi için kuramsal bir altyapı sağlayacaktır. Elde edilen verilerden ve analizlerden yola çıkılarak, uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğretim elemanları tarafından kullanılabilecek bir öğretim tasarımı modeli önerilmesi hedeflenmektedir. Bu model, Rusçanın uzaktan öğretiminde etkinliği, esnekliği ve erişilebilirliği artırmak açısından önemli olabilir.

3.1. Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPACK)

TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge), öğretim elemanlarının öğretim sürecine teknolojiyi entegre edebilmeleri için gerekli olan bilgi türlerini tanımlayan bir çerçevedir. TPACK çerçevesi üç ana bileşen ve üç ek bileşen olmak üzere toplamda altı bileşenden oluşmaktadır[109]:

[109] Gökçe Kurt v.d., "TPACK in practice: A qualitative study on technology integrated lesson planning and implementation of Turkish pre-service teachers of English", **International Association of Research in Foreign Language Education and Applied Linguistics ELT Research Journal**, V. 3 (3), 2014, s. 154.



Şekil 3.1: TPACK ve bileşenleri.

- **Alan Bilgisi (Content Knowledge - CK):** Bu bileşen, öğretim elemanlarının öğretim yaptığı konuyla ilgili alan bilgisini ifade etmektedir. Öğretim elemanları kendi alanında yeterli bilgiye sahip olmalıdır.
- **Pedagojik Bilgi (Pedagogical Knowledge - PK):** Bu bileşen, öğretim elemanlarının öğretim sürecinde kullandığı yöntem ve yaklaşımları ifade etmektedir. Öğretim elemanları etkili öğretim yöntemleri ve yaklaşımları kullanmalıdır.
- **Teknolojik Bilgi (Technological Knowledge - TK):** Bu bileşen, öğretim elemanlarının ihtiyaç duyulan teknolojiler hakkında bilgi ve kullanım yeterliklerini ifade etmektedir. Öğretim elemanlarının gerekli teknolojiler hakkında yeterli bilgiye ve kullanım becerilerine sahip olmaları gerekir.

Çerçevede, bu üç ana bileşenin birleşiminden oluşan üç ek bileşen yer almaktadır:

- **Pedagojik Alan Bilgisi (Pedagogical Content Knowledge - PCK):** Bu kavram, öğretim elemanlarının alanındaki bir konuyu nasıl öğreteceklerini ve öğrencilerin bu konuyu nasıl öğreneceklerini anlama yeteneklerini ifade etmektedir.
- **Teknolojik Alan Bilgisi (Technological Content Knowledge - TCK):** Bu kavram, öğretim elemanlarının mevcut teknolojileri, alan bilgileri ile birlikte nasıl kullanabileceklerini anlama yeteneklerini ifade etmektedir.
- **Teknolojik Pedagojik Bilgi (Technological Pedagogical Knowledge - TPK):** Bu kavram, öğretim elemanlarının öğretim yöntemlerini ve yaklaşımlarını uygulamak için mevcut teknolojileri nasıl kullanabileceklerini anlama yeteneklerini ifade etmektedir.

TPACK ise tüm bu bileşenlerin birleşimini ifade etmek için kullanılır. Öğretim elemanının öğretim sürecine teknolojiyi başarılı bir şekilde entegre edebilmesi için yeterli düzeyde hem alan bilgisine hem pedagojik bilgiye hem de teknoloji bilgisine sahip olmaları gerektiği düşünülür. Yapılan araştırmalar öğretim elemanlarının alan ve pedagojik bilgilerine kıyasla teknolojik bilgi ve kullanım yeterliklerinin daha düşük seviyelerde olduğunu göstermektedir. TPACK anlayışının geliştirilmesi için öğretim elemanlarının deneyimlerini birbirleri ile paylaşmaları, iş birliği içerisinde çalışmaları hem alan hem pedagoji hem de teknolojik bilgilerini geliştirmeleri önerilmektedir. TPACK, yabancı dil öğretiminde teknoloji destekli öğretim ortamlarının geliştirilmesinde yararlı olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminde öğretim elemanları örneğin, yapay zekâ gibi gelişen teknolojileri müfredata nasıl entegre edebileceklerini araştırmalıdırlar. TPACK anlayışıyla oluşturulan öğretim süreci teknoloji, pedagoji ve alan bilgisi arasındaki ilişkileri geliştirmede yararlı olabilir[110].

Uzaktan eğitimin tamamen teknolojiler aracılığıyla yürütüldüğü göz önünde bulundurulduğunda alan bilgisinin ve öğretim yöntemlerinin yanı sıra; teknolojik bilginin ve yeterliğin önemi daha çok artmaktadır. Bu bağlamda uzaktan eğitim

[110] Jun-Jie Tseng v.d., "A critical review of research on technological pedagogical and content knowledge (TPACK) in language teaching", **Computer Assisted Language Learning**, V. 35 (4), 2022, s. 954.

yoluyla Rusça öğretiminde öğretim elemanlarının teknolojileri kullanarak verimli bir öğretim süreci sağlayabilmesi için TPACK anlayışı geliştirmeleri ve özellikle teknolojik bilgi edinme ve bu teknolojileri kullanma konusunda yeterliklerini geliştirilmeleri önemlidir. Bu bağlamda Rusçanın uzaktan eğitimde kullanımında çok çeşitli teknolojiler kullanılabileceğinden dolayı bir teknolojinin uygunluğuna nasıl karar verilebileceğini anlamak için SECTIONS modeli ele alınacaktır.

3.2. Uzaktan Eğitimde Teknoloji Seçimi: SECTIONS Modeli

SECTIONS, uzaktan eğitimde teknoloji seçiminin nasıl yapılması gerektiğine yönelik Tony Bates tarafından geliştirilen bir modeldir. Bates'in SECTIONS modeli medya kuramlarındaki teknoloji seçimi aşamasının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. *Medya* ve *teknoloji* birbirlerinin yerine kullanılabilen kavramlar olup, kuramsal yapılarda daha çok medya kelimesinin tercih edildiği anlaşılmaktadır. Medya kuramları, bir teknolojinin ya da aracın eğitimde daha etkin kullanımına yönelik öğretim, öğrenme yaklaşımlarını ve açık talimatları içermektedir. Özellikle uzaktan eğitimde teknolojik yeniliklerin öğretim ve öğrenme için yeni olanaklar ya da fırsatlar sunabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle medya kuramları değişen bir yapıda olup, mevcut yaklaşımların dinamik ve esnek bir yapıda olması önerilmektedir. Medya kuramları öğretim elemanları ve program tasarımcıları için kullanışlı yönergeler sunmaktadır[111].

Medya kuramları uzun bir geçmişe sahip olup eğitimde teknolojik araçların kullanımının yaygınlaşması ile önemi daha çok artmıştır. Öğretim tasarımında yaygın olarak kullanılan ADDIE modelinde uygun teknolojisinin seçilmesi gerektiğine yönelik bir adım bulunmaktadır, ancak bu modelde teknoloji seçiminin nasıl yapılacağı konusunda bir kuram önerisi bulunmamaktadır. Teknoloji seçiminde medya kuramları ile kuramsal bir altyapının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda medya kuramlarında ele alınan temel kavramlar ele alınacaktır[112]:

[111] A. W. (Tony) Bates, "Media Theory", **Open and Distance Education Theory Revisited**, SpringerBriefs in Education, 2019, s. 95.
[112] **A.e.**, s. 96-97.

Medyanın İkamesi (Media Substitution): Eğitim amaçlı medya kullanımında teknolojiler arasındaki ayırt edici özellikleri belirlemek zor olabilir. Bunun nedeni bir aracın sıklıkla diğer bir araçla ikame edilebiliyor olmasıdır. Bir öğrenci eş zamanlı derse katılamıyorsa; dersin kaydedilip yayınlanması içerikte ya da öğrenme sonuçlarında fark edilir biçimde değişiklik olmayabilir. Ancak, bir medya türünün bir diğerinin yerine kullanılabilmesine rağmen, bazı durumlarda bir medya türünün diğerine karşı belirgin bir avantajı olabilir. Örneğin, derse katılamayan öğrencinin yazılı öğretim materyali yerine dersin kayıt altına alınan videosunu izleyerek dersi tekrar etmesi daha iyi sonuçlar verebilir. Araştırmalar medyaların birbirlerinin yerine kullanımında önemli farklılıklar bulunmadığını gösterse de bu durum değişkenlerin genelleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Medya kullanılmadan iyi tasarlanmış bir ders, en iyi medyalarla kötü tasarlanmış bir dersten daha iyi olabilir. Bu nedenle eğitim amaçlı medyalar arasındaki farklılıkları araştırmak yerine, her bir medyanın hangi koşullarda daha iyi sonuçlar verdiğine yönelik araştırmalara odaklanılması gerekmektedir[113].

Medyanın Olanakları (Media Affordances): Medyanın eğitim amaçlı kullanımını anlamak ve bunları en iyi şekilde kullanmak için her medya türünün öncelikle pedagojik olanaklarının, yani belirli öğretim amaçları ve yöntemleri için sağladığı kolaylıkları anlamak önemlidir. Bu, öğretim elemanlarının öğrenme hedeflerine yönelik en uygun medya türünü seçmelerine yardımcı olur. Medyanın pedagojik olanakların belirlenmesinde şu ölçütlerin kullanılması önerilmektedir[114]:

- **İletişim türü**: Bu ölçüt, medyanın bilgiyi nasıl ilettiği ve kullanıcıların bu bilgiyle nasıl etkileşim kurabildiğiyle ilgilidir. Tek yönlü iletişim olanağı sağlayan bir medya yerine, aynı amaca yönelik çift yönlü medyanın seçimi daha yararlı olabilir. Ancak hangi medya türünün iletişim olanağının daha yararlı olabileceği belirli bir öğrenme bağlamına ve hedefine bağlıdır.
- **Yer ve zaman:** Medyanın eş zamanlı ya da eş zamansız olarak kullanım olanağı öğretim ve öğrenme süreci için önemlidir. Eş zamanlı olarak kullanılan

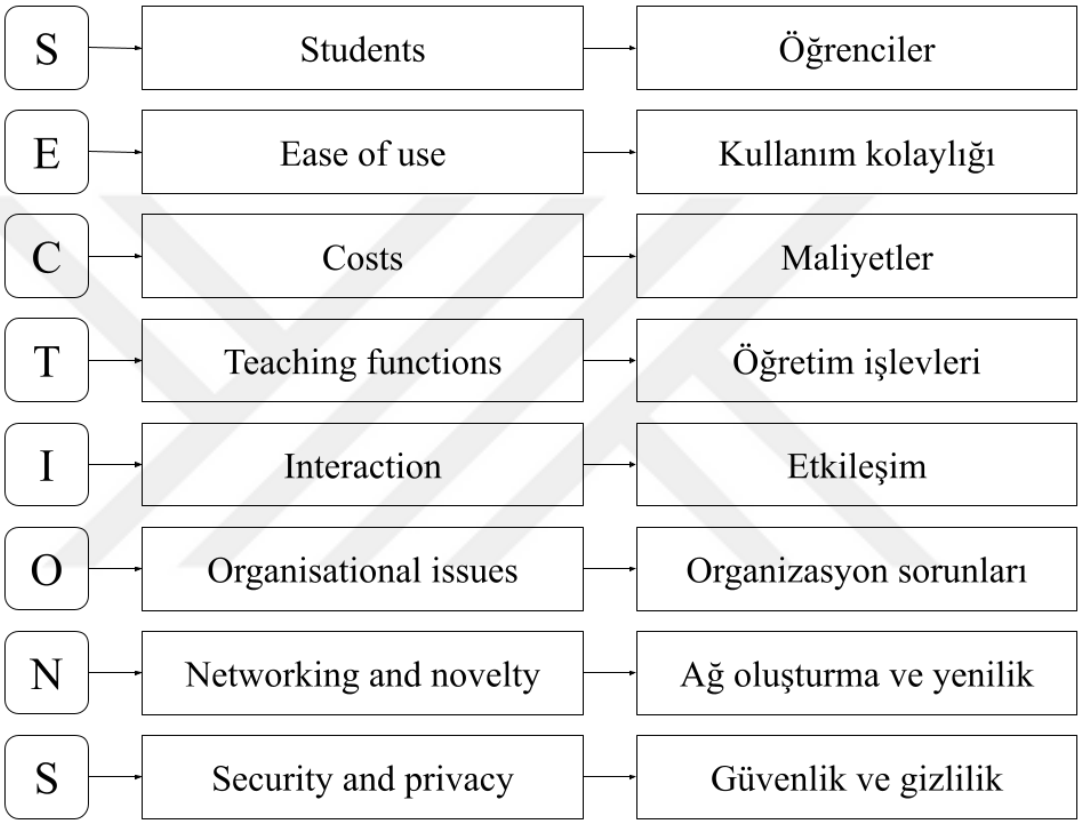
[113] **A.e.**, s. 97.
[114] **A.e.**, s. 98-100.

bir medya öğretim elemanlarının ve öğrencilerin aynı anda bir arada olmasını gerektirirken, eş zamansız olarak kullanılan bir medya istenilen yerde ve zamanda bilgiye erişim olanağı sağlar.

- **İçeriğin sunumu:** Farklı medya türlerinin bilgiyi nasıl sunduğunun ayırt edilmesi önemlidir. Bazı medyalar bilginin yazılı, sesli ve görsel olarak sunulmasına olanak sağlarken, bazı medyalar bunlara ek olarak video, animasyon gibi ek sunum özelliklerine sahip olabilir.
- **İçeriğin yapısı:** Medyanın bilgiyi nasıl düzenlediğini ve sunuş sırasını anlamak önemlidir. Video türü gibi medyalar bilgiyi sırayla sunarken, görsel tür gibi medyalar bilgiyi daha bütüncül olarak sunar ve istenilen bilgiye doğrudan erişim olanağı sağlar. Öğretim amacı ve hedefi bir görsel medya ile karşılanabiliyorsa, video türünde medya yerine tercih edilebilir.
- **Beceri geliştirme:** Medyanın belirli bir öğrenme hedefine ya da beceri gelişimine uygun olup olmadığının anlaşılması önemlidir. Öğrencinin bir becerisinin geliştirilmesine yönelik öğrenme hedefi ilgili işlemin sırayla yapılmasını gerektiriyorsa video türünde medya tercih edilebilir, ancak daha çok kavramın anlaşılması ve analiz edilmesine yönelikse metin türünde medya tercih edilebilir.
- **İnternetin önemi:** Medyanın internet ile kullanım olanağının olması önemlidir. Daha önce belirtilen tüm ölçütler dahil olmak üzere web araçları çeşitli medya türleri için istenilen yer ve zamanda, tercih edilen şekilde ve sırayla eş zamanlı ve eş zamansız olarak iletişim ve etkileşim olanağı sağlar. Basılı bir öğretim materyalinin taranarak, internet üzerinde düzenlenebilir formata dönüştürülmesi aynı medya ile daha çeşitli öğretim hedeflerinin ve amaçlarının karşılanmasını sağlayabilir.

Medya Seçimi (Media Selection): Eğitimde uygun medya veya teknoloji seçiminin önemine yönelik birçok araştırma bulunmasına rağmen, bunun nasıl yapılacağına yönelik sınırlı sayıda araştırma olduğu görülmektedir. Bu durum teknolojilerin hızlı gelişmesi, yeni teknolojilerin çıkması, teknolojilerin genellikle birbirlerinin yerine kullanılabiliyor olması ve belirli bir teknoloji ile öğretim yöntemleri konusundaki görüş çeşitliliği gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır. Medya

seçimine yönelik araştırmaların çoğu, sadece öğretimin pedagojik boyutuna odaklanmaktadır; öğrencilerin teknolojiye erişimi, kullanım kolaylığı, gerekli organizasyon koşulları, altyapı uygunluğu ve maliyet gibi diğer önemli faktörler göz ardı edilebilmektedir. Bu yüzden eğitimde teknoloji seçimine yönelik kuramsal ve işlevsel bir yapı sağlamak amacıyla SECTIONS modeli geliştirilmiştir[115].



Şekil 3.2: Tony Bates'in SECTIONS modeli.

Bates, SECTIONS modelindeki kavramlarını sırasıyla ele alarak öğretim elemanlarının uygun teknolojiye karar vermeden önce cevaplaması gereken çeşitli sorular sormaktadır.

[115] **A.e.**, s. 100-101.

Öğrenciler (Students): Öğretim elemanlarının bir teknolojinin uygunluğuna karar vermeden önce öğrenciler açısından cevaplaması gereken sorular şu şekildedir[116]:

Öğrenciler ilgili teknolojiyi kurumun cihazları ile kullanacaklarsa:

- Öğrencilerin bilgisayar, tablet veya cep telefonlarına erişimi konusunda sizin veya kurumunuzun politikası nedir?
- İlgili teknoloji için herhangi bir cihazı kullanılabilir mi, kurumunuzun cihazları bu teknolojiyi destekliyor mu?
- İlgili teknoloji her marka cep telefonu ile uyumlu mu?
- İlgili teknolojinin altyapısı çok sayıda öğrenciyi desteklemeye uygun mu?
- İlgili teknoloji belirli bir cihazın kullanılmasını gerektiriyorsa, bu durumu kurumunuzda sizin dışınızda başka kimler biliyor?

Öğrenciler ilgili teknolojiyi kendi cihazları ile kullanacaklarsa:

- İlgili teknolojiyi kullanmak için öğrencilerin hangi tür cihaza ihtiyacı var? Evde internet erişimi olan bir cihaz yeterli mi, yoksa taşınabilir bir cihaz mı gerekli?
- Öğrenciler diğer derslerde farklı teknolojiler için aynı cihazları kullanabilecekler mi?
- İlgili teknolojiyi kullanmak için öğrencilerin kendi cihazlarına başka bir uygulama ya da yazılım yüklemeleri gerekiyor mu?

Diğer sorular:

- İlgili teknolojiyi kullanabilmeleri için öğrencilerin hangi teknolojik becerilere ihtiyaçları var?
- İlgili teknolojiyi kullanmak için öğrencilerin ders öncesi eğitim alması gerekiyor mu?

[116] A.W. (Tony) Bates, "Choosing and using media in education: the SECTIONS model", **Teaching in a digital age: Guidelines for designing teaching and learning**, 3. bs., Vancouver, Tony Bates Associates Ltd., 2022, s. 623-624.

- İlgili teknolojiyi kullanmak için öğrencilerin eğitim alması gerekiyorsa, bu zamanı gerçekten ayırmaya değer mi?
- İlgili teknolojiyi kullanmak için alacakları eğitim, farklı teknolojileri kullanmada yararlı olacak mı?
- Öğrencilerin ilgili teknolojiyi kullanmak için ödeme yapmaları gerekiyorsa, bu harcamaya değecek benzersiz bir öğretim deneyimi sağlayabilecek misiniz?

Kullanım kolaylığı (Ease of use): Öğretim elemanlarının bir teknolojinin uygunluğuna karar vermeden önce kullanım kolaylığını anlamak açısından cevaplaması gereken sorular şunlardır[117]:

- İlgili teknolojinin kullanımı hem öğrenciler hem de sizin için ne kadar kolay?
- İlgili teknolojinin farklı çalışma türlerinde kullanımı zorlaştıran özellikleri var mı ya da aynı düzeyde çalışmayı devam ettirecek kadar dayanaklı mı?
- İlgili teknolojinin bakımı ve güncellenmesi kolay mı?
- İlgili teknoloji ile öğretim materyali tasarlamak için yeterli teknolojik bilgiye sahip misiniz ya da teknik destek alma olanağınız var mı?
- İlgili teknolojiyi sağlayan şirket ya da yapı yeni bir oluşum mu? İlerleyen yıllarda ilgili teknolojinin iptal edilme olasılığı var mı? İlgili teknolojinin iptal edilmesi durumunda teknoloji üzerinde oluşturduğunuz öğretim materyallerini koruyabilecek misiniz?
- İlgili teknolojinin kullanımını kolaylaştırmak için yapılması gereken işlemleri sizin yerinize başkaları da yapabilir mi?

Maliyetler (Costs): Öğretim elemanlarının bir teknolojinin uygunluğuna karar vermeden önce maliyet durumunu değerlendirmek açısından cevaplaması gereken sorular şunlardır[118]:

- Zaman kaybedeceğiniz endişesi teknoloji seçiminize ilişkin kararlarınızı etkiliyor mu? Farklı teknolojileri kullanmanın daha çok zaman kaybettireceği endişesi ile mi bu teknolojiyi tercih etmek istiyorsunuz?

[117] **A.e.**, s. 639.
[118] **A.e.**, s. 651-652.

- İlgili teknoloji ile derse hazırlanmak için ne kadar zaman harcamanız gerekecek? Bu teknoloji ile öğretim materyali hazırlayacağınız zamanı öğrencilerle iletişim ve etkileşime ayırmak daha yararlı olur mu?
- İlgili teknolojinin bir kullanım maliyeti varsa bu konuda kurumunuzdan destek alabilecek misiniz? İlgili teknolojiye benzer diğer teknolojileri ya da ücretsiz eğitim kaynaklarını yeterince araştırdınız mı? Benzer ücretsiz teknolojiler öğretimdeki ihtiyaçlarınızı karşılamıyor mu?

Öğretim işlevleri (Teaching functions): Öğretim elemanlarının bir teknolojinin uygunluğuna karar vermeden önce öğretimdeki işlevini değerlendirmek için cevaplaması gereken sorular şunlardır[119]:

- İlgili teknoloji ile hangi türde öğretim materyalleri sunabileceksiniz?
- İlgili teknoloji ile hangi öğretim çıktılarını elde etmeyi hedefliyorsunuz?
- İlgili teknoloji ile hangi öğretim yöntemlerini ya da yaklaşımlarını kullanacaksınız?
- İlgili teknoloji öğretim materyallerinin sunumunu kolaylaştırıyor mu?
- İlgili teknoloji ile benzer teknolojileri kıyasladığınızda bu teknolojinin sağladığı benzersiz özellikler neler? Farklı teknolojilere göre bu teknoloji öğretim materyali sunumunda ya da öğrencilerin becerilerinin geliştirilmesinde daha iyi özellikler sunabilir mi?
- Geliştirilmesi hedeflenen becerilerin hangisini bu teknolojinin hangi özelliği destekliyor?
- İlgili teknolojiden en iyi şekilde verim almak için öğretim materyali tasarımında nelere dikkat etmeniz gerekiyor?

Etkileşim (Interaction): Öğretim elemanlarının bir teknolojinin uygunluğuna karar vermeden önce etkileşim bağlamında cevaplaması gereken sorular şu şekildedir[120]:

[119] **A.e.**, s. 654.
[120] **A.e.**, s. 666.

- Öğrencilerde hedeflediğiniz becerilerin geliştirilmesinde ilgili teknoloji ne tür etkileşimler sağlıyor?
- Bu etkileşimleri kolaylaştırmak için başka hangi teknolojiler kullanılabilir? Bu teknoloji diğerlerine göre etkileşimde avantaj sağlıyor mu?
- İlgili teknoloji ile öğrencilerin gelişimini sağlarken hangi tür etkileşimler zamanınızı daha verimli kullanmanız açısından yararlı olur?

Organizasyon sorunları (Organisational issues): Öğretim elemanlarının bir teknolojinin uygunluğuna karar vermeden önce oluşabilecek organizasyon sorunları ile ilgili cevaplaması gereken sorular şu şekildedir[121]:

- İlgili teknolojinin seçimi ve kullanımı konusunda kurumunuzdan destek alabilir misiniz?
- İlgili teknolojinin satın alınması konusunda kurumunuz tarafından sağlanan bir destek fonu var mı?
- Kurumunuz ilgili teknolojinin seçimi ve kullanımı konusunda destek sağlıyorsa bu desteğe kolayca erişilebiliyor mu ve ne kadar iyi destek sağlanıyor? Kurumunuzun teknik ekibi güncel teknolojilerle ilgili destek sağlamada yeterli mi?
- İlgili teknolojiyi kullanırken öğretim tasarımı sürecine odaklanabilmeniz için size yardımcı olabilecek bir öğretim yardımcısı var mı?
- İlgili teknolojiyi kullanırken dikkate almanız gereken standart yönergeler ya da prosedürler var mı? İlgili teknolojiyi kullanmanıza için yasal bir engel oluşturan durum var mı ya da ileride olabilir mi?

Ağ oluşturma ve yenilik (Networking and novelty): Bu aşamadaki *yenilik* kavramı ile yeni teknolojilerin veya yeni öğretim yaklaşımlarının kullanması gerektiğine dikkat çekilmektedir. Öğretim elemanlarının bir teknolojinin uygunluğuna karar vermeden önce ağ oluşturmaya ilişkin cevaplaması gereken sorular şunlardır[122]:

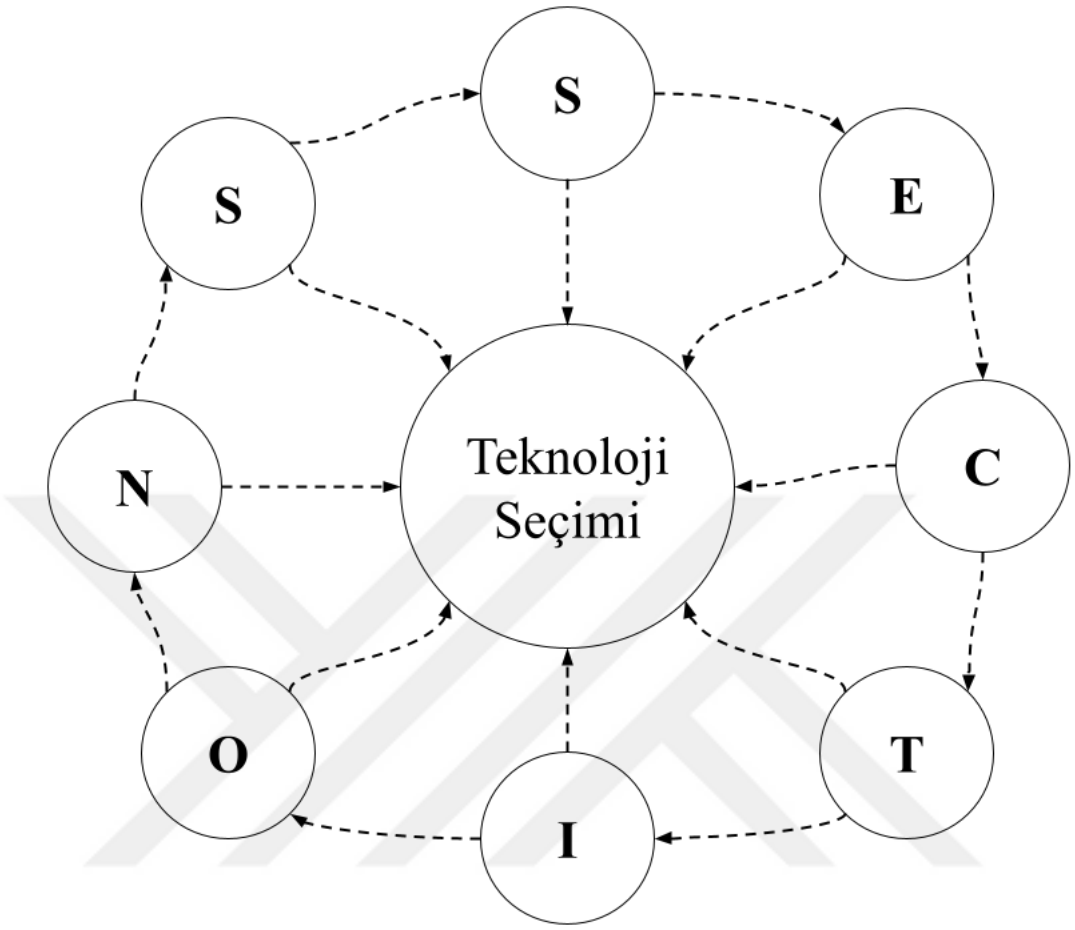
[121] **A.e.**, s. 672.
[122] **A.e.**, s. 678.

- İlgili teknolojinin seçimine ya da kullanımı konusunda alan uzmanlarından öneri alabilir misiniz? Alan bilgisi ya da teknik açıdan bilgisine güvendiğiniz uzmanlardan bu teknoloji ile ilgili görüş alıyor musunuz?
- Öğretim tasarımında bu teknolojinin kullanımı ile ilgili diğer uzmanlardan ne kadar yararlanabilirsiniz?
- Öğrencileriniz bu teknolojinin kullanımında diğer uzmanlardan ne kadar yararlanabilir?
- İlgili teknoloji kurumunuzun mevcut sistemleri ile entegre edilebilir mi ya da bu gerekli mi?
- İlgili teknolojinin seçiminde ya da öğretim tasarımı sürecinde öğrencilerinize görevler veriyor musunuz?

Güvenlik ve gizlilik (Security and privacy): Öğretim elemanlarının bir teknolojinin uygunluğuna karar vermeden önce güvenlik ve gizlilik konularına ilişkin cevaplaması gereken sorular şu şekildedir[123]:

- İlgili teknolojiyi öğretim sürecine dahil ederken öğrencilerin hangi bilgilerinin güvenliğini ve gizliliğini sağlamanız gerekiyor? Kurumunuzun bu konudaki politikaları nelerdir?
- İlgili teknolojinin sizin ya da öğrencilerinizin veri güvenliğini ya da gizliliğini ihlal etme riski var mıdır? Bu konuda kurumunuzdan görüş alabileceğiniz uzmanlar var mıdır?
- Verilerin gizliliğinin ve güvenliğinin ihlal edilme ihtimaline ilişkin hangi önlemleri alabilirsiniz? Bu konuda daha iyi özellikler sunan farklı bir teknoloji var mıdır?

[123] **A.e.**, s. 684.



Şekil 3.3: Tekrarlanan bir süreç olarak SECTIONS modeli.

Bates, SECTIONS modelindeki her bir kavramın göz önünde bulundurularak yapılacak olan değerlendirmelerde ve alınacak kararlarda tekrarlanan bir süreç olması gerektiğini savunmaktadır, yani modeldeki her bir aşama teknoloji seçiminde birbirleri ile ilişkili olarak sürekli değerlendirilmelidir. Ayrıca Bates, teknoloji seçiminin öğretim tasarımı sürecine dahil edilmesi gereken bir aşama olduğunu vurgulayarak uzaktan eğitimde öğretim tasarımı sürecinde öğretim elemanlarına kullanışlı bir rehber sunmak amacıyla şu önerilerde bulunmaktadır[124]:

- Kullanılan teknoloji fark etmeksizin, açık öğretim hedeflerin belirlenmesi, öğretim materyallerinin iyi bir şekilde düzenlenmesi, öğrenciler için etkin

[124] A. W. (Tony) Bates, **Open and Distance Education Theory Revisited**, s. 102-103.

öğretim etkinliklerinin oluşturulması ve süreç sonunda kaliteli bir değerlendirme yapılması önemlidir.

- Her teknolojinin farklı bir öğretim potansiyeli olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Teknolojiler arasındaki farklılık öğretim ve öğrenme biçimlerinde değişiklikler oluşturabileceği dikkate alınarak teknoloji seçimi yapılmalıdır.
- Her teknolojinin kendisine özgü bir tasarım ve üretim özelliği bulunmaktadır. Teknoloji kullanım becerilerinin geliştirilmesine odaklanılmalıdır. Bir teknolojiye yeterince uyum sağlamadan diğerine geçmek öğretim sürecini iyileştirmeyebilir.
- Bir teknoloji ile elde edilebilecek kazanımlar genellikle başka bir teknoloji ile de edilebilir. Bu yüzden teknoloji seçiminde daha az çaba gerektirenlere odaklanılması tavsiye edilir.
- Fiziksel olarak yüz yüze eğitim ortamını sağlaması hariç olmak üzere internet ile tüm öğretim ve öğrenim olanakları sağlanabilir. İnternetin eğitimde aktif bir şekilde kullanılması önemlidir.
- Tek bir öğretim materyali yerine farklı türde öğretim materyalleri kullanmak genellikle daha iyi verim alınmasını sağlar. Farklı türde öğretim materyalleri aynı bilginin farklı yönlerinin daha iyi şekilde anlaşılması açısından önemlidir.
- Teknoloji seçiminde öğrenci sayısı önemli bir faktördür. Bazı teknolojiler daha küçük çalışma gruplarında daha etkili olabiliyorken, bazıları geniş kitlelerde kullanılabilmektedir.
- Yeni teknolojiler, eski teknolojilerden daha iyi olmak zorunda değillerdir. Teknoloji seçimi yaparken yeni teknolojiler hakkındaki araştırmalar incelenmelidir; her zaman daha yeni olana değil, daha çok işe yarayana odaklanmak önemlidir.
- Öğretim elemanları teknolojiyi daha etkili bir şekilde kullanmak için eğitim almalıdırlar. Hızla gelişen teknolojiler arasından uygun teknolojiyi seçebilme yeteneği öğretim elemanları için temel bir gereksinimdir.
- Teknoloji seçiminde doğru kararlar alabilmek takım çalışması gerektirir. Kimse bir teknolojinin seçimi, öğretim yöntemleri ile kullanımı ve olası etkileri

gibi konularda her türlü bilgiye sahip olamaz. Bu konuda daha doğru kararlar alabilmek için alan uzmanları ile teknoloji uzmanlarının takım çalışması yapması ve öğretim elemanlarının birbirlerinin deneyimlerinden yararlanmaları önemlidir.

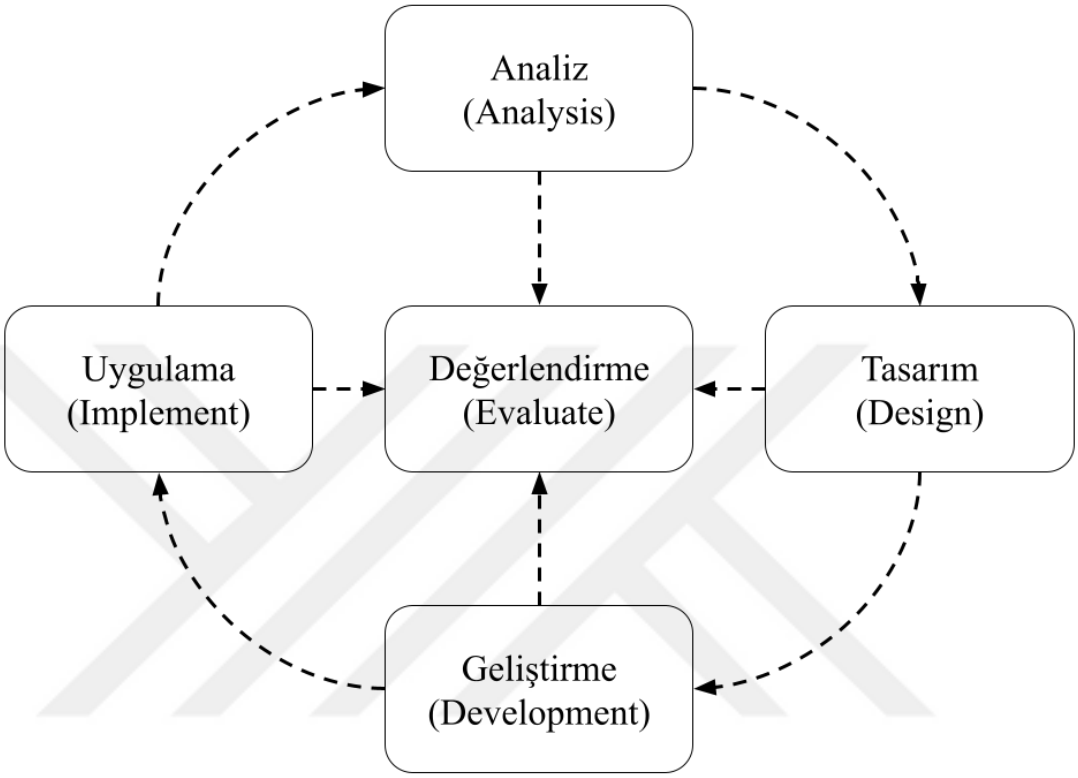
3.3. Uzaktan Eğitimde Öğretim Tasarımı: ADDIE Modeli

Öğretim tasarımı (Instructional design), eğitim ve öğretim programlarını tutarlı ve güvenilir şekilde geliştirmede kullanılan sistematik bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu süreç, genellikle öğretim sürecinin analizi, tasarımı, geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi adımlarını içerir. Öğretim tasarımı, geleneksel eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de önemli bir süreçtir. Teknolojilerin hızlı bir şekilde gelişmesi ve yeni teknolojilerin ortaya çıkması, öğretim tasarımında hem öğretim hem de öğrenme açısından farklı kuramların ve yaklaşımların kullanılmasını gerektirmektedir. Etkili bir öğretimin sağlanabilmesi için aynı şekilde etkili öğrenme yöntemlerinin kullanılması önemlidir. Bu nedenle öğretim tasarımı öğrenme bağlamları ile birleştiğinde en iyi şekilde işler duruma gelebilmektedir. Bu bağlamda, öğretim tasarımı yaparken öğretimi ve öğrenimi kolaylaştırma amacıyla ADDIE gibi mevcut öğretim tasarım modellerinden yararlanılarak sürekli bir arayışta olmak gereklidir. Bu sayede daha etkili bir öğretim tasarımı yapılabilir[125].

ADDIE, öğretim tasarımcıları tarafından teknoloji destekli öğretimde yaygın olarak bir öğretim tasarımı modelidir. *Analiz (Analysis)*, *Tasarım (Design)*, *Geliştirme (Develop)*, *Uygulama (Implement)*, *Değerlendirme (Evaluate)* kelimelerinin baş harflerinden oluşan bir kısaltma modele adını vermektedir. Bu model uzaktan eğitim programlarının geliştirilmesinde neredeyse bir standart haline gelmiştir. ADDIE modeli temel alınarak birçok farklı öğretim tasarımı modeli geliştirilmiştir. Bu model,

[125] Robert Maribe (Rob) Branch, Jill E. Stefaniak, "Instructional Design Theory", **Open and Distance Education Theory Revisited**, SpringerBriefs in Education, 2019, s. 85-86.

yeniden analizlere, farklı tasarımlara ve geliştirmeye yönelik uygulamalara olanak sağlayan değerlendirmeler ile temelde tekrarlanan bir süreç olarak uygulanır[126].



Şekil 3.4: ADDIE modeli.

ADDIE modelinde yer alan beş aşama şu şekildedir[127]:

- **Analiz (Analysis):** Bu aşamada öğrenci özellikleri, öğrencilerin mevcut bilgileri, elde bulunan öğretim materyalleri gibi öğretim sürecini tasarlarken dikkate alınması gereken tüm değişkenler tanımlanır.
- **Tasarım (Design):** Bu aşamada öğrenme hedeflerinin ve materyallerin nasıl oluşturulup tasarlanacağının belirlenmesine odaklanılır. Teknoloji seçimi bu aşamada yapılır. Hangi derslerde hangi tür web araçlarının kullanılabileceğine karar verilir.

[126] A.W. (Tony) Bates, "Methods of teaching with an online focus", **Teaching in a digital age: Guidelines for designing teaching and learning**, 3. bs., Vancouver, Tony Bates Associates Ltd., 2022, s. 237.
[127] **A.e.**, s. 236-237.

- **Geliştirme (Develop):** Bu aşamada öğretim sürecinin gerçekleştirileceği online ortama odaklanılır. Kullanılacak olan LMS, video konferans sistemi ve diğer web araçları gibi teknolojilere kurum içi olanaklarla mı yoksa dış kaynaklarla mı ulaşılacağına karar verilir. Seçilen teknolojiler ile öğretim materyallerinin oluşturulması ve ilgili sistemlere yüklenmesi gibi teknik geliştirmeler bu aşamada yapılır.
- **Uygulama (Implement):** Bu aşamada öğretim süreci başlamış olur. İlgili teknolojileri kullanmak için gerekli eğitimler, ölçme ve değerlendirme aşamaları da dahil olmak üzere uzaktan eğitim süreci başlamış olur.
- **Değerlendirme (Evaluate):** Bu aşamada iyileştirilmesi gereken alanları belirlemek için geri bildirimler ve veriler toplanır. Bu sayede tekrarlanan bir analiz, tasarım, geliştirme ve uygulama sürecine girilmiş olunur.

ADDIE modeli, net öğrenme hedeflerini içermesi, sistemli bir geliştirme aşaması sunması, öğretim elemanları ve öğrenciler için gerekli yöntemlerin belirlenmesi, öğrenme etkinlikleri gibi konularda tekrarlanan bir değerlendirme süreci içerdiğinden dolayı başarılı bir öğretim tasarımı modeli olarak tanımlanır. Bu model öğretim tasarımı ilkelerinin sistemli ve kapsamlı bir şekilde belirlenmesini ve uygulanmasını sağlar. Model, ayrıca çok sayıda ders için yüksek standartlarda tasarım yapılabilmesine ve geliştirilmesine olanak sağlar[128].

ADDIE modeli ile her büyüklükte uzaktan eğitim programı için öğretim tasarımı yapılabilir, ancak daha çok büyük ve karmaşık yapıdaki programlar için kullanılması uygun görülmektedir. Az sayıda öğrenci, öğrenme hedefleri ve materyalleri olan basit yapıdaki uzaktan eğitim programları için öğretim tasarımı sürecinde gereksiz zaman kaybına neden olabilir. Ayrıca model, tekrarlanan bir geliştirme ve değerlendirme süreci içerdiği için buna ayrılan zaman öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki iletişime ve etkileşime harcandığında daha çok verim alınabilir. ADDIE, farklı teknolojiler arasında nasıl seçim yapılacağına yönelik talimatlar içermemektedir. Bu yüzden teknoloji seçimini de kapsayan ve daha basit yapıdaki

[128] **A.e.**, s. 238.

uzaktan eğitim programlarında öğretim tasarımı sürecinde kullanılabilecek hızlı geliştirilebilen yaklaşımlar ile ADDIE modelinin temel alınması yararlı olabilir[129].

Uzaktan eğitimde hızlı bir şekilde geliştirilebilen ve uygulanabilen öğretim tasarımlarına yönelik birçok yaklaşım bulunmaktadır. Hızlı gelişen teknolojiler, öğretim tasarımlarında ve uygulamalarında kolaylıklar sağlaması ile standart öğretim tasarımı modelleri yerine bu tür hızlı yaklaşımlar daha çok tercih edilebilmektedir. Mevcut hızlı öğretim tasarımı yaklaşımlarının ADDIE modelindeki aşamaların sıkıştırılmış ya da basite indirgenmiş biçimi olduğu görülmektedir. Hızlı şekilde uygulanabilen bir öğretim tasarımı modeli için dikkat edilmesi gerekenler şunlardır[130]:

- Hızlı bir öğretim tasarımı yaklaşımında hızlı bir şekilde uygulanabilir kararlar alınabilmelidir. Öğretim sürecinin başlamasından önce öğretim hedeflerine ve amaçlarına yönelik kısa bir hazırlık yapılabilir, ancak ders içeriği, hangi araçların kullanılacağı, öğrencilerin hangi etkinlikleri yapacağı ve öğrencilerin nasıl değerlendirileceği gibi konular öğretim süreci devam ederken de kararlaştırılabilir.
- Bir dersin içeriği, öğrencilerin ilgi alanları veya önceden sahip oldukları deneyime bağlı olarak, ortaya çıkan yeniliklere uygun ve esnek yapıda olmalıdır. Ancak, genellikle dersin geliştirmeyi hedeflediği temel beceriler sabit kalır. Teknolojiler hızla geliştiği ve her yıl yeni teknolojiler ortaya çıktığı için dersin içeriği, öğrenci etkinlikleri ve değerlendirme yöntemleri de değişebilir. Öğrenciler bu yeni teknolojileri derste yer alan konuları kendileri öğrenmek amacıyla da kullanabilir.
- Hızlı bir öğretim tasarımı, yeni araçların veya yazılımların pedagojik potansiyelini tam olarak kullanmayı hedeflemelidir, bu amaçla bazen alt hedeflerin değiştirilmesi gerekebilir. Teknolojinin değişmesi ve yeni yöntemlerin ortaya çıkması ile öğrencilerde yıldan yıla farklı beceriler geliştirebilir. Buradaki amaç yeni teknolojilerle aynı şeyi daha iyi yapmak

[129] **A.e.**, s. 238-239.
[130] **A.e.**, s. 277-279.

değil, dijitalleşen dünyada daha uygun olan yeni ve farklı sonuçlara ulaşmak için çabalamak olmalıdır.

- İyi bir öğretim tasarımının belirli öğrenme hedefleri ve çıktıları, bu hedeflere bağlı olarak değerlendirmeler, geri bildirimlerin zaman kaybetmeden dikkate alınarak uygulanması, öğrenci desteği, etkin bir öğrenme deneyimi, işbirlikçi öğrenme, zengin tasarıma sahip bir öğrenme ortamı gibi özellikleri bulunmaktadır. Fakat bazen bu en iyi uygulamalardan bilinçli olarak vazgeçilerek öğretim tasarımı sürecini hızlandırmak gerekir. Hızlı bir öğretim tasarımında yapılan planlamaların işleyip işlemediğini görmek için planlar sırasıyla küçük ölçekte yapılmalı, deneyime odaklı yaklaşımlar uygulanarak ilerlenmelidir.
- Deneyimlere bağlı, açık ve uygulamalı öğrenme fikirleri hızlı bir öğretim tasarımının merkezinde yer almalıdır. Uzaktan eğitimdeki açıklık ilkesine bağlı olarak derslerin herkese açık olması ya da belli konuların dışarıya açılması gibi yaklaşımlar uygulanmalıdır. Ayrıca, ders materyallerinin ve ders ile ilgili tartışmaların online olarak erişilebilir hale getirilmesi, dışarıdaki kişilerin derse katkıda bulunmasına olanak sağlayabilir. Bu sayede öğrenme deneyimini zenginleştirilebilir ve öğrencilerin farklı bakış açılarını görmeleri sağlanabilir.

Hızlı bir öğretim tasarımı, öğretim elemanları ve öğrenciler için hızlı gelişen ve değişen dijital dünyada gerekli olan becerilerin geliştirilmesine yardımcı olabilir. Bu yaklaşım, derslerin hızlı bir şekilde geliştirilmesine olanak sağlarken aynı zamanda motivasyon artırıcı ve eğlenceli olabilir. Ancak, bu yaklaşımın başarısı öğretim elemanlarının deneyimine ve bilgisine bağlıdır[131].

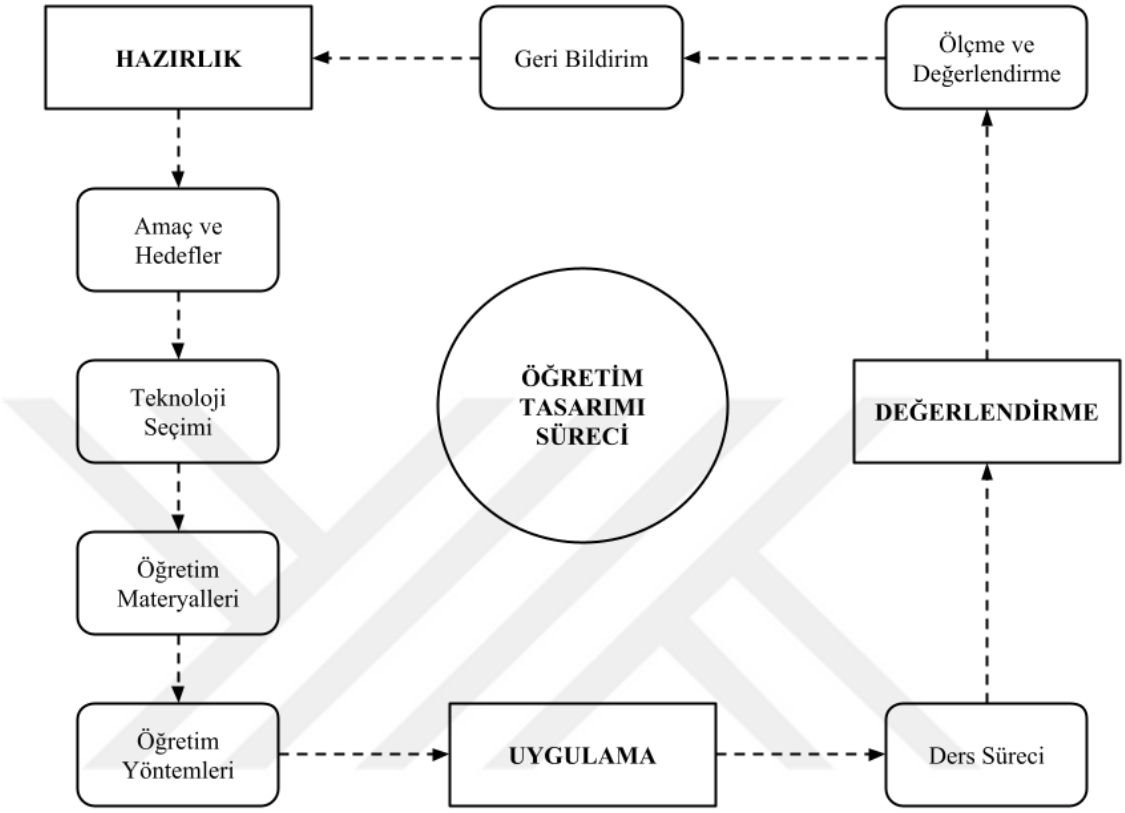
3.4. Uzaktan Eğitim Yoluyla Rusça Öğretim Tasarımı Model Önerisi

Bu modelin amacı, uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğretim elemanlarının ihtiyaç duyabilecekleri aşamaları içeren hızlıca uygulayabilecekleri bir öğretim tasarımı önerisinde bulunmaktır. Öğretim elemanlarının TPACK anlayışına

[131] **A.e.**, s. 280-281.

uygun olarak teknolojik bilgisini geliştirmeye açık olmaları önemlidir. Bu model, öğretim elemanlarının TPACK'in ana bileşenleri olan alan bilgisi ve pedagoji bilgisini teknolojik bilgi ile nasıl ilişkilendirebilecekleri konusunda fikir sağlayabilir. Ayrıca teknoloji seçiminde öğretim elemanlarının daha doğru kararlar alabilmesi için anlaşılabilir yaklaşımlar aktarılacaktır. SECTIONS modelinde olduğu gibi bu modelde de öğretim elemanlarına etkin bir öğretim tasarımı yapabilmeleri için sorular sorulmaktadır. Kuramsal ve teknik bilgiler aktarmak yerine, tüm öğretim elemanları tarafından anlaşılabilir olması amacıyla modelde soru tekniği kullanılmaktadır. ADDIE modelinden farklı olarak, sorulan sorulara öğretim elemanlarının kendi cevaplarını bulmaları ve bu sayede hızlı bir öğretim tasarımı yaklaşımının uygulanması amaçlanmaktadır. Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerde daha etkin bir öğretim ve öğrenim sağlamak için öğretim elemanları kendi ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak bu modelde düzenleme yapmaları önerilmektedir.

3.4.1. Modelin Yapısı



Şekil 2.5: Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretim tasarımı model önerisine genel bakış.

Model, temelde üç ana başlıkta yedi farklı aşamadan oluşturmaktadır. *Hazırlık*, *Uygulama* ve *Değerlendirme* başlıkları altında yer alan aşamalarda öğretim elemanlarına sorular sorulmaktadır.

Başlık	Aşamalar	Açıklama
	1.Amaç ve Hedefler	Bu aşamada dersin amaç ve hedeflerine yönelik sorular sorulmaktadır.

Hazırlık	2.Teknoloji Seçimi	Bu aşamada ders sürecinde kullanılacak teknolojilere ve web araçlarına ilişkin sorular sorulmaktadır.
	3.Öğretim Materyalleri	Bu aşamada ders sürecinde kullanılacak dijital öğretim materyallerinin seçilmesine veya hazırlanmasına yönelik sorular sorulmaktadır.
	4.Öğretim Yöntemleri	Bu aşamada derste kullanılacak öğretim yöntemlerine yönelik sorular sorulmaktadır.
Uygulama	5.Ders Süreci	Bu aşamada soru sorulmamaktadır, öğretim elemanının ders sürecine başladığı aşamadır.
Değerlendirme	6.Ölçme ve değerlendirme	Bu aşamada ölçme ve değerlendirme süreçlerine ilişkin sorular sorulmaktadır.
	7.Geri Bildirim	Bu aşamada geri bildirimler alınması için öğrencilere yönelik sorular bulunmaktadır.

Tablo 3.1: Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretim tasarımı model önerisinin aşamalarına genel bakış.

ADDIE modeline daha basit yapıdaki uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerin öğretim tasarımında hızlı şekilde kullanılabilecek bir alternatif olarak

çalışmada model önerisinde bulunulmuştur. Bu model *Hazırlık*, *Uygulama* ve *Değerlendirme* başlıkları altında yer alan aşamalarda yapılması gerekenlere yönelik öğretim elemanlarına sorular sormaktadır. Bu modelin ADDIE modeli ile kıyaslanarak yapısının açıklanması, öğretim tasarımı sürecini daha iyi anlamak açısından önemlidir.

ADDIE modelindeki *Analiz*, *Tasarım* ve *Geliştirme* aşamaları aslında *Uygulama* sürecinden önceki hazırlık sürecine işaret ettiği anlaşılmaktadır. Bu aşamalardaki talimatların çeşitli olması ve bu üç kavramın altında yer alan talimatların hangisine yönelik olduğu konusu kafa karıştırıcı bir süreç olabileceği için modelimizde *Uygulama* öncesi süreç doğrudan *Hazırlık* başlığı altında toplanmıştır ve bu kullanımın ilgili süreci tanımlamak için daha uygun olduğu düşünülmektedir. Modelimizde *Hazırlık* sürecinde yapılması gerekenler kesin olarak kararlaştırılmış olup, sırasıyla dersin amaç ve hedeflerinin belirlenmesi, uygun teknolojilerin seçimi, dijital öğretim materyallerinin hazırlanması ve öğretim yöntemlerinin belirlenmesi aşamalarını içermektedir.

Modelimizin *Hazırlık* sürecindeki aşamaların ve sırasının belirlenmesinde ADDIE modelinin yanı sıra, TPACK anlayışı ve SECTIONS modeli göz önünde bulundurulmuştur. SECTIONS modelinde önerildiği gibi teknoloji seçimi aşaması öğretim tasarımına dahil edilip, öğretim elemanlarını TPACK anlayışına uygun olarak teknolojik pedagojik süreçlere yönlendirmek için ayrıca dijital öğretim materyallerinin hazırlanması ve öğretim yöntemlerinin belirlenmesi aşamaları eklenmiştir. ADDIE modelinin hazırlık aşamasında olduğu gibi dersin amaç ve hedefleri belirlenmesi birincil önceliktir, çünkü tüm öğretim süreci başlangıçta belirlenen amaç ve hedefler göz önünde bulundurularak tasarlanmaktadır. Dersin amaç ve hedefleri belirlendiğinden sonra teknoloji seçimi yapılması önerilmektedir. SECTIONS modeline göre bir teknolojinin uygunluğuna karar vermeden önce sunabileceği öğretim materyali ve kullanılabilecek öğretim yöntemi çeşitliliğine bakılmalıdır. Dolayısıyla bu da teknoloji seçimi aşamasının dersin amaç ve hedefleri belirlendikten hemen sonra yapılmasını gerektirmektedir. TPACK anlayışına göre öğretim elemanının teknolojik pedagojik ve teknolojik alan bilgisi yeterliğine sahip olması gerekmektedir. Bu da teknolojilerin hem öğretim yöntemleri ile hem de alan bilgisi ile birlikte etkili bir şekilde kullanılması anlamına gelmektedir. Modelimizde teknoloji

seçimi yapıldıktan sonra dijital öğretim materyallerinin belirlenmesi aşaması yer almaktadır. Dijital öğretim materyallerinin belirlenmesi; mevcut basılı öğretim materyallerinin dijitalleştirilmesi, seçilen teknolojinin sunduğu öğretim materyallerinin kullanılması ya da seçilen teknoloji üzerinde öğretim materyalinin geliştirilmesi şeklinde üç farklı şekilde yapılabilir. Bu da öğretim materyalinin belirlenmesi aşamasının bir önceki teknoloji seçimi aşamasıyla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla teknoloji seçiminin ardından dijital öğretim materyallerinin belirlenmesinin daha uygun olacağı anlaşılmaktadır. Ayrıca TPACK anlayışındaki teknolojik pedagojik alan bilgisine göre öğretim elemanları teknolojilere uygun olarak öğretim yöntemi geliştirme konusunda yeterliğe sahip olmaları konusunda desteklenmiş olacaktır.

ADDIE modelinde *Uygulama* sürecinde ders aşaması ve ölçme ve değerlendirme süreçleri dahil olmak üzere yapılacak tüm uygulamalara yer verildiği görülmektedir; ayrıca *Değerlendirme* aşamasında ise geri bildirimlerden elde edilen veriler kullanılarak öğretim tasarımının iyileştirilmesi amacıyla değerlendirmeler yapılır. Modelimizdeki *Uygulama* başlığı öğretim elemanın öğretim sürecine girdiği aşamayı temsil etmektedir; ders başladığında öğretim tasarımına yönelik herhangi bir işlem yapmadan öğretim elemanı *Hazırlık* sürecindeki edinimlerle öğretimi sürdürmektedir. Bu sayede öğretim elemanının öğrenciler ile iletişim ve etkileşimde kalması gereken süreç ile öğretim tasarımı süreci kesin olarak birbirinden ayrılmaktadır. Öğretim devam ederken öğretim elemanının öğretim tasarımına yönelik ADDIE modelindeki gibi tekrarlayan işlemler yapması öğretimin sürecinin verimliliğini etkileyebileceği anlaşıldığından dolayı bu ayrımın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

ADDIE modeline ilk bakışta *Değerlendirme* aşamasının ölçme ve değerlendirmeyi de içerdiği şeklinde fikir oluşabilmektedir; ancak ölçme ve değerlendirme, modelin *Uygulama* aşamasında yapılmaktadır. Modelimizdeki *Değerlendirme* başlığı ise kelimenin anlamını da karşılayarak hem ölçme ve değerlendirme sürecini hem de öğrencilerden geri bildirimler alınmasını ifade etmektedir. Ölçme ve değerlendirme sonuçlarından elde edilen veriler öğretim tasarımındaki olası sorunları belirlemek için önemlidir. Geliştirilmesi hedeflenen bir

dil becerisinde genel olarak istenilen başarıya ulaşılıp ulaşılmadığı bu sonuçlara göre daha kolay anlaşılabilmektedir. Bu sayede öğretim elemanı ölçme ve değerlendirme sonuçlarını göz önünde bulundurarak öğrencilerden geri bildirim almak için daha sağlıklı sorular oluşturabilmektedir. Bu bağlamda daha etkili geri dönüşler alabilmek için modelimizin *Değerlendirme* aşamasında ölçme ve değerlendirme sürecinin ardından öğrencilerden geri bildirim alma aşamasına yer verilmesi kararlaştırılmıştır. Ancak modelimizde geri bildirim alma aşamasının ölçme ve değerlendirme sürecine nasıl dahil edilebileceği konusunda ayrıca bir uygulama önerisi de bulunmaktadır.

ADDIE modelinde öğretim tasarımı süreci tekrarlanan bir yapıda olup, belirlenen sorunlara hızlı çözümler üretmek amacıyla aşamalar arasında sürekli geçiş yapılmaktadır. Bu da modelin basit yapıdaki dersler için uygulanabilirliğini zorlaştırabilmektedir. Öğretim elemanının bu anlayış ile öğretim tasarımını iyileştirmeye öğretim sürecinden daha çok zaman ayırması gerekebilmektedir. Modelimizde ise öğretim tasarımına yönelik tüm aşamalar sırasıyla yapılmaktadır ve öğretim sürecinden kesin olarak ayrılmaktadır. Ölçme ve değerlendirme aşamasının ardından öğrencilerden geri bildirimler alındıktan sonra öğretim tasarımının değerlendirilmesi yapılıp hazırlık sürecine geri dönülmektedir.

Modelimizde uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerin öğretim tasarımı sürecinde daha doğru kararlar alınabilmesi için amaç ve hedeflerin belirlenmesi, teknoloji seçimi, öğretim materyalleri ve yöntemlerinin belirlenmesi, geri bildirim, ölçme ve değerlendirme aşamalarına yönelik sorular ve örnek yanıtlar yer almaktadır. Modelde aşamalarda yer alan açıklamalar, sorular ve örnek yanıtlar, çalışmanın öğretim tasarımı bölümü ile sınırlı olmayıp diğer bölümlerdeki kavramları, yöntemleri ve yaklaşımları da içermektedir. Oluşturulan örnek yanıtlar ile soruların daha iyi anlaşılmasının sağlanması ve yanıtlarda verilen ek bilgilerle öğretim tasarımı sürecine yönelik genel bir anlayış oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda öğretim tasarımı sürecinin daha iyi anlaşılması için örnek yanıtların da dikkate alınması önerilmektedir.

3.4.2. HAZIRLIK Aşama 1: Amaç ve Hedefler

Dersin amaç ve hedeflerinin belirlenmesi tüm öğretim sürecinin tasarlanması için gereken ilk aşamadır. Bu amaç ve hedeflerin iyi belirlenmesi öğretim sürecinin tasarımını kolaylaştırmasının yanı sıra verimliliğini de etkileyebilmektedir. Bu bağlamda uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça dersler için öğretim elemanlarının ulaşılabilir amaç ve hedefler oluşturması önemli bir aşamadır. Amaç, bir ders için öğrencilere kazandırılması istenen genel bir başarı ya da beceri düzeyi olarak tanımlanabilir. Dersin amaçlarını oluşturulurken bu amaca nasıl ulaşılacağı ya da bu amaca yönelik tüm bileşenlere yer verilmesi gerekmemektedir. Hedefler ise amaçlara göre daha belirgin olarak belirlenir ve ek bileşenleri içerebilir. Hedefler, ölçme ve değerlendirme aşamasında ölçülecek belirgin beceri ya da başarı düzeyleri olarak tanımlanabilir[132]. Örneğin, "Öğrencilerin Rusça konuşma becerilerini geliştirmek" dersin genel amacını ifade ederken, "Öğrencilere en az A2 seviyesinde Rusça konuşma becerisi kazandırmak" belirgin bir hedefi tanımlar. Bu hedef, öğrencilerin belirli bir Rusça dil seviyesine ulaşmasına yöneliktir; ayrıca ölçme ve değerlendirme aşamasında ölçülebilir niteliktedir. Dersin amaç ve hedeflerinin belirlenmesini kolaylaştırmak için müfredatta yer alan konular da göz önünde bulundurulabilir. Modelimizde öğretim elemanının dersin amaç ve hedeflerini daha kolay belirleyebilmesi için sırasıyla yanıtlaması gereken sorular şu şekildedir:

1) Bu dersin uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine yönelik genel amacı nedir?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Öğrencilerin Rusça yazılı anlatım becerilerini geliştirmek*
2) Belirlediğiniz bu amaç öğrencilerin hangi Rusça dil alanları ya da becerileri ile ilişkilidir?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Rusça kelime bilgisi*, *Rusça dil bilgisi kuralları, Rusça yazma becerileri*
3) Bu ilişkili olan Rusça dil alanlarını ya da becerilerini hangi seviyede ya da ölçüde geliştirmek istiyorsunuz?

[132] Muhammad Ajmal Chaudry, Fazal-ur-Rahman, "A critical review of instructional design process of distance learning system", **Turkish Online Journal of Distance Education**, V. 11 (3), 2010, s. 195.

i. ***Örnek yanıt:*** *B1 seviyesi*, *günlük hayatta ihtiyaç duyulan birçok konuda yeterli sayılabilecek düzeyde*

4) Önceki yanıtlarınızı göz önünde bulundurarak bu dersin ana hedeflerini belirleyebilir misiniz?
   i. ***Örnek yanıt:*** *Öğrencilere en az B1 seviyesinde Rusça kelime bilgisi kazandırmak* ve *bu seviyede yazılı anlatım için gerekli olan Rusça dil bilgisi kurallarını öğretmek*
5) Belirlediğiniz bu ana hedeflere daha kolay ulaşılmasını sağlayabilecek alt hedefler var mı, varsa bunlar neler olabilir?
   i. ***Örnek yanıt:*** *B1 seviyesinde Rusça kelime bilgisi kazandırmak için öğrenciye Rusçada en çok kullanılan 2000 kelimeyi öğretmek*, *Fiil çekimleri, zamanlar ve padejler konularında öğrencilere B1 seviyesinde Rusça dil bilgisi yeterliği kazandırmak* ve *Rusça yazılı anlatım kurallarının ve özelliklerinin anlaşılmasını sağlamak*
6) Belirlediğiniz tüm bu hedefler için öğrencilerin belirli bir seviyede Rusça dil yeterliğine sahip olması gerekiyor mu? Gerekiyorsa genel olarak öğrencilerin ne kadarı buna uygun durumda?
   i. ***Örnek yanıt:*** *Evet, öğrencilerin en az A2 seviyesinde belirttiğim yeterliklere sahip olmaları gerekiyor, öğrencilerin çoğunluğu bu dersin daha alt seviyelerine yönelik dersleri başarıyla tamamladıkları için bu yeterliğe zaten ulaşmış durumdalar.*
7) Belirlediğiniz tüm bu hedefler ile bu dersin müfredatında yer alan konular arasında nasıl bir uyumluluk var? Hedeflerin ya da müfredatın gözden geçirilmesi gerekiyor mu?
   i. ***Örnek yanıt:*** *Genel olarak müfredatta yer alan konular, belirlediğim hedeflere ulaşmaya yardımcı olacak nitelikte, fakat bazı konuların hedeflerle çok alakasız olduğunu fark ettim, bu tür konuları hedeflere daha uygun konularla değiştirebilirim.*
8) Belirlediğiniz tüm bu hedefler ölçme ve değerlendirme aşamasında ölçülebilir ve değerlendirilebilir nitelikte mi? Hedeflerin gözden geçirilmesi gerekiyor mu?

i. ***Örnek yanıt:*** *Hayır, hedefler gayet yerinde, öğrencilerin hedeflenen Rusça kelime bilgisi seviyesine ulaşıp ulaşmadığını, gerekli Rusça dil bilgisi kurallarını öğrenip öğrenmediğini ve Rusça yazılı anlatım kurallarını ve özelliklerini göz önünde bulundurup bulundurmadığını sınavlarda kolaylıkla ölçebilir ve değerlendirebilirim.*

9) Belirlediğiniz tüm bu hedefler, ölçme ve değerlendirme aşamasında test edildiğinde hedeflediğiniz yeterlikleri öğrencilerin sağlayabileceğini öngörebiliyor musunuz? Öngörebiliyorsanız, sizce öğrencilerin ne kadarı bu yeterliklere sahip olabilecek?
   i. ***Örnek yanıt:*** *Bence bazı öğrenciler yeterlik sağlamayacak ama büyük bir çoğunluğu belirlediğim hedeflerdeki yeterliklere ulaşmış olacak.*

Bu soruların, öğretim elemanına dersin amaç ve hedeflerini belirleme konusunda yardımcı olarak; aynı zamanda dersin genel yapısı ve içeriği hakkında daha iyi bir anlayış oluşmasını sağlayabileceği düşünülmektedir.

3.4.3. HAZIRLIK Aşama 2: Teknoloji Seçimi

Modelin ilk aşamasında belirlenen hedeflere ve SECTIONS modeline uygun olarak hem öğretim materyallerinde hem de öğretim yöntemlerinde çeşitlilik ve esneklik sağlayabilecek teknolojilerin seçilmesi modelin ikinci aşamasıdır. SECTIONS modeline göre öğretim elemanının teknoloji seçimi sürecinde öğrenciler, kullanım kolaylığı, maliyetler, öğretim işlevleri, etkileşim olanakları, oluşabilecek organizasyon sorunları, ağ oluşturma olanağı, gizlilik ve güvenlik açılarından değerlendirme yapması gerektiği anlaşılmaktadır. SECTIONS modeli genel olarak uzaktan eğitim için teknoloji seçiminde doğru kararlar alınmasına yardımcı olmayı amaçladığından dolayı, modelde farklı amaçlara yönelik oldukça fazla sayıda soru yer aldığı görülmektedir. Modelimizde ise uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerin kapsamı göz önünde bulundurularak daha az sayıda soru ile teknoloji seçiminde doğru kararların alınabilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda öğretim elemanlarının teknoloji seçimde daha doğru kararlar alabilmesi için yanıtlaması gereken sorular şu şekildedir:

1) Dersin amaç ve hedeflerini göz önünde bulundurarak hangi teknolojileri kullanmayı düşünüyorsunuz?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Mevcut kullandığım teknolojilere ek olarak, öğrencilere B1 seviyesinde Rusça kelime bilgisi kazandırma hedefime yönelik olarak Kahoot! web aracını kullanmayı düşünüyorum. Bu aracı kullanarak belirlediğim seviyede oyunlaştırılmış Rusça kelime öğrenme etkinlikleri oluşturabiliyorum. Etkinliklerin çeşitliliği ve oyunlaştırılmış olması da öğretim sürecini daha eğlenceli hale getiriyor.*
2) İlgili teknoloji hedeflediğiniz yeterliklere ulaşmada sizce etkili olacak mı? Literatürde buna yönelik araştırmalar var mı?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Kahoot!'un Rusça kelime bilgisinin artırılmasında etkili olacağını düşünüyorum. Literatürde de bu aracın kelime bilgisinin artırılması amacıyla kullanımına ve etkisine yönelik birçok araştırma var, bu çalışmalarda genel olarak olumlu sonuçlar elde edilmiş.*
3) İlgili teknoloji mevcut kullandığınız teknolojiler ya da uzaktan eğitim sistemleri ile uyumlu mu?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Kahoot! aracını eş zamanlı dersler esnasında kendi tarayıcımda açtıktan sonra Zoom üzerinden ekran paylaşımı yaparak kullanacağım. Ekran paylaşımı yaptığım için bu konuda herhangi bir olumsuz durum bulunmamakta. Oluşturacağım Rusça kelime pratiği etkinlikleri için yine Zoom aracının sohbet kısmından öğrencilere URL iletmem yeterli olacak. Uzaktan eğitim sistemleri dahil, mevcut kullandığım tüm teknolojiler ile uyum sorunu oluşabilecek bir durum bulunmamakta.*
4) İlgili teknolojinin siz ya da öğrenciler için bütçe gerektirecek bir durumu var mı?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Aracın ücretsiz kullanımında eş zamanlı etkileşim olanağı az sayıda öğrenci sayısı ile sınırlı, daha fazla öğrencinin kullanabilmesi için ücretli plana geçiş yapmam gerekiyor. Fakat maliyet gerektirdiği için mevcut sınırları ile etkisini iyice test edip ilerleyen zamanlarda ücretli planını kullanmayı düşünüyorum.*

Öğretim elemanı olarak sadece benim ödeme yapmam yeterli olacak, öğrencilerin açısından maliyet oluşturacak bir durum bulunmamakta.

5) İlgili teknolojinin siz ve öğrenciler açısından kullanımı kolay mı, eğitim alınması gerekiyor mu?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Evet; kullanımı kolay, öğrencilerin eğitim alması gerekmiyor. İlgili aracın gerekli tüm özelliklerini test ettim, bazı etkinlik türleri benim açımdan daha fazla zaman aldığı için zorluk oluşabiliyor ama öğrenciler açısından bir kullanım zorluğu bulunmamakta.*
6) İlgili teknolojiyi kullanmak için öğrencilerin cihaz türü, modeli gibi özel bir gereksinime sahip olmaları gerekiyor mu? İlgili teknoloji mobil cihazlarla da uyumlu çalışıyor mu?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Özel bir gereksinim bulunmamakta, uzaktan eğitim sürecinde de gerektiği gibi internet bağlantısı olan herhangi bir cihazla bu aracı kullanabiliyorlar, mobil cihazlarla da uyumlu çalışıyor.*
7) İlgili teknoloji ihtiyaç duymanız halinde farklı türde medyaları destekliyor mu?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Evet; görsel, işitsel ve video gibi birçok türde medyayı destekliyor.*
8) İlgili teknoloji öğrenciler ile etkileşime ve iş birliğine yönelik çalışmaya olanak sağlıyor mu?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Bu aracı zaten öğrenciler arasında iş birliğine yönelik çalışma ve daha fazla etkileşim olanağı sunduğu için kullanmak istiyorum.*
9) İlgili teknoloji yeni bir oluşum mu, düzenli olarak güncelleniyor mu? Kısa bir süre sonra ilgili teknolojinin geliştirilmesinin durdurulma olasılığı var mı?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Kahoot! 2013 yılından bu yana, adıyla aynı şirket tarafından düzenli olarak geliştirilen milyonlarca kullanıcısı olan bir web aracı olduğundan dolayı kısa bir süre içerisinde geliştirilmesinin durdurulma olasılığı olduğunu düşünmüyorum, aksine daha da gelişeceğini düşünüyorum.*
10) İlgili teknoloji için ihtiyaç durumunda teknik destek alma olanağınız var mı?

i. ***Örnek yanıt:*** *Aracın teknik desteği bulunuyor, fakat kullanımı kolay olduğu için bu konuda bir sorun yaşayacağımı düşünmüyorum. Kullanımda zorluk yaşamam durumunda kurumumdaki teknolojik bilgisine güvendiğim diğer öğretim elemanlarından da ayrıca destek alabilirim.*

11) İlgili teknolojide güvenlik ve gizlilik önlemleri alınıyor mu? Olası veri kaybına karşı alabileceğiniz önlemler var mı?

ii. ***Örnek yanıt:*** *Sadece kullanıcı deneyimini ve aracın özelliklerini geliştirmek amacıyla verilerin kullanıldığı, dışarıya herhangi bir şekilde veri aktarılmadığı açık bir şekilde belirtiliyor. Olası veri kaybı ihtimaline karşın oluşturulan öğretim materyallerinin dışarı aktarılmasına yönelik farklı seçenekler bulunmakta, bu şekilde verileri düzenli aralıklarla yedekleyerek önlem alabilirim. Ayrıca bilgisayarımda bir klasör altında verileri oluşturup sonra Kahoot!'a yükleyebilirim, aynı zamanda bu klasörleri Google Drive'a yedekleyebilirim.*

12) İlgili teknolojinin seçimine veya kullanımına harcanan zaman öğrenciler ile iletişime ve etkileşime ayrılırsa hedeflere yönelik daha çok kazanım elde edilebilir mi?

i. ***Örnek yanıt:*** *Rusça kelime bilgisinin artırılmasında bu aracın kullanımına ayrılan zaman ile hedefe yönelik daha çok kazanım elde edebileceğimi düşünüyorum. Rusça dil bilgisi kurallarının, yazılı anlatım kurallarının ve özelliklerinin öğretim süreci tamamlandıktan sonra, bilgilerin pekiştirilmesi amacıyla bu araca zaman ayrılabilir.*

Bu soruların, öğretim elemanlarının kullanmayı düşündüğü teknolojileri detaylı bir şekilde ele alarak uygunluğuna ya da gerekliliğine karar vermesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

3.4.4. HAZIRLIK Aşama 3: Öğretim Materyalleri

Ders sürecinde kullanmak üzere öğretim materyallerinin belirlenmesi konusunda çeşitli uygulamalar yapılabilmektedir. Öğretim elemanları dersin

hedeflerini daha iyi karşılayabilmek için mevcut basılı öğretim materyallerini dijital ortama düzenlenebilir biçimde aktarmayı tercih edebilmektedir. Web üzerinde ya da teknoloji seçiminde kararlaştırılan araçlar üzerinde bulunan hazır dijital öğretim materyallerinin kullanılması diğer bir seçenek olarak düşünülebilir. Öğretim elemanları teknoloji seçimi aşamasında kararlaştırılan araçlar üzerinde ya da mevcut uzaktan eğitim sistemlerinde yeni öğretim materyalleri de oluşturabilmektedir. Bu seçeneklerden herhangi biriyle öğretim materyalleri belirlenirken dersin hedeflerine uygunluğunun ya da potansiyel katkılarının da göz önünde bulundurulması önerilmektedir. Bu bağlamda uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça dersler için öğretim elemanlarının öğretim materyallerini belirlerken süreci kolaylaştırmak amacıyla sırasıyla yanıtlaması gereken sorular şu şekildedir:

1) Dersin amaç ve hedeflerini göz önünde bulundurarak hangi öğretim materyallerini kullanmayı düşünüyorsunuz?
    i. ***Örnek yanıt:*** *B1 seviyesinde öğrencilere Rusça kelime bilgisi kazandırmaya yönelik olarak çoğunlukla Kahoot! üzerinde oluşturacağım öğretim materyallerini kullanacağım. Rusça dil bilgisi kurallarının, yazılı anlatım kurallarının ve özelliklerinin anlaşılmasını sağlamak için önceden tarayarak dijital ortama aktardığım öğretim materyallerini kullanacağım. Ayrıca müfredatta yer alan bazı konular için web üzerinde yer alan hazır öğretim materyallerini de tercih edebilirim.*
2) Bu öğretim materyalleri hedeflediğiniz yeterliklere ulaşmada sizce etkili olacak mı?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Öğretim materyalleri iyi tasarlanırsa öğretim sürecindeki verimliliği mutlaka etkileyecektir. Ancak bu etkinin yüksek oranda olacağını söyleyemem, çünkü öğretim materyallerini öğretim yöntemlerimi zenginleştirmek için araç olarak kullanacağım. Öğretim materyalleri üzerinden bilgileri nasıl aktardığım konusunun daha önemli olduğunu düşünüyorum.*
3) Bu öğretim materyalleri dersin müfredatında yer alan konuları ele almak için sizce yeterli olacak mı?

i. ***Örnek yanıt:*** *Evet, müfredattaki tüm konular için farklı öğretim materyalleri mevcut, bu konuları aktarmada yeterli olacak.*

4) Dersin müfredatına baktığınızda doğrudan bu öğretim materyalleri aracılığıyla anlaşılabilecek konular var mı? Varsa bu konuda ne yapılabilir?
   i. ***Örnek yanıt:*** *Müfredatta yer alan bazı konuların doğrudan öğretim materyalleri üzerinden anlaşılabileceğini söyleyebilirim. Bu tür konuları içeren öğretim materyallerini öğrencilere kendi başlarına okumaları için ders sürecinden önce iletebilirim, ders sürecinde de bilgilerin anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol edebilirim.*
5) Bu öğretim materyalleri mevcut uzaktan eğitim sistemleri veya kullanmayı düşündüğünüz teknolojiler ile uyumlu mu?
   i. ***Örnek yanıt:*** *Evet, belirlediğim öğretim materyalleri mevcut sistemler ve teknolojiler ile uyumlu. Dijitalleştirdiğim öğretim materyallerini ve web üzerinde bulduğum hazır materyalleri Zoom üzerinden ekran paylaşımı yaparak kullanacağım. Kahoot! üzerinde oluşturduğum materyalleri için de yine ekran paylaşımı yapacağım ve Zoom'un sohbet kısmından öğrencilere URL ileteceğim. Bu şekilde bakıldığında uyumluluk açısından bir sorun görünmüyor.*
6) Bu öğretim materyalleri üzerinde istediğinizde düzenleme yapma olanağınız var mı?
   i. ***Örnek yanıt:*** *Web üzerinde bulduğum hazır öğretim materyalleri üzerinde düzenleme yapma olanağım olmayabilir. Dijital ortama aktardığım öğretim materyallerini OCR teknolojisi ile düzenlenebilir biçime dönüştürmüştüm. Kahoot! üzerinde oluştaracağım öğretim materyallerinde de istediğim değişikliği yapabiliyorum.*
7) Bu öğretim materyalleri ihtiyaç duymanız halinde farklı türde medyaları destekliyor mu?
   i. ***Örnek yanıt:*** *Kullanacağım hazır öğretim materyallerinde farklı türde medya kullanamayabilirim, ancak kendi öğretim materyallerimi sunuma dönüştürerek birçok türde medya ile birlikte kullanabilirim. Kahoot üzerinde oluşturacağım materyaller de birçok türde medyayı destekliyor.*

8) Bu öğretim materyallerinin siz ya da öğrenciler için bütçe gerektirecek bir durumu var mı?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Hayır, sadece Kahoot!'un ücretli planına geçersem ödeme yapacağım, oluşturacağım materyaller için ekstra bir bütçe gerekmeyecek.*
9) Bu öğretim materyalleri öğrencilerin kolay anlayabileceği bir yapıda mı? Mobil cihazlarda bu materyaller kolaylıkla anlaşılıyor mu?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Evet, tüm öğretim materyallerini öğrencilerin kolaylıkla anlayabileceği şekilde tasarlamaya çalışıyorum. Mobil cihazlarda anlaşılabilirlik konusunda bazı materyalleri düzenlemem gerekebilir, çoğunlukla materyaller mobil cihazlarla da uyumlu durumdalar.*
10) Bu öğretim materyallerini kullanmak için öğrencilerin özel bir gereksinime sahip olmaları gerekiyor mu?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Hayır, hiçbir özel gereksinim gerekmiyor. İnternet bağlantısı olan herhangi bir cihaz yeterli olacak.*
11) Bu öğretim materyalleri öğrenciler ile etkileşime ve iş birliğine yönelik çalışmaya olanak sağlıyor mu?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Kahoot! üzerinde oluşturacağım öğretim materyallerinde bu olanak mevcut. Diğer öğretim materyallerinde bu olanaklar sınırlı.*
12) Bu öğretim materyallerini kaybetme ihtimaline karşı alabileceğiniz önlemler var mı?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Tüm öğretim materyallerini diğer teknolojilerde kullanmadan önce bilgisayarımda bir dosyaya kaydediyorum, ardından Google Drive'a yedekliyorum.*
13) Bu öğretim materyallerini belirlemeye veya oluşturmaya harcanan zaman öğrenciler ile iletişime ve etkileşime ayrılırsa hedeflere yönelik daha çok kazanım elde edilebilir mi?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Bu durumu göz önünde bulundurarak özellikle Kahoot! üzerinde fazla zaman alacağını düşündüğüm etkinlikleri kullanmaktan vazgeçtim. Genel olarak kullanacağım öğretim materyalleri için ayırdığım zamanın hedefler açısından daha verimli olduğunu söyleyebilirim.*

Bu soruların uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça dersler için öğretim materyallerinin seçilmesi veya hazırlanması sürecinde öğretim elemanlarının içerik uygunluğunu, erişilebilirliği, teknik becerileri, öğrenci desteği ve etkileşim konularını belirlemesinde yardımcı olacağı düşünülmektedir.

3.4.5. HAZIRLIK Aşama 4: Öğretim Yöntemleri

Dersin hedeflerine uygun, seçilen teknolojiler ile uyumlu, belirlenen öğretim materyalleri ile kullanılabilecek öğretim yöntemlerinin belirlenmesi modelin dördüncü aşamasıdır. Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde çalışmanın birinci bölümünde de belirtildiği gibi yabancı dil öğretim yöntemlerinin yanı sıra öğrenme verimliliğini artırabilecek diğer yaklaşımların da uygulanması yararlı olabilir. Öğretim tasarımı sürecinde öğretim elemanının öğretim yöntemlerini belirlemesine yardımcı olabilecek sorular şu şekildedir:

1) Dersin amaç ve hedefleri kapsamında nasıl bir öğretim tarzı ile ders sürecini yöneteceksiniz?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Müfredatta yer alan konuya göre öğretim tarzım değişecek. Genel olarak belirtmem gerekirse, ilgili konuda düz anlatım yaparak ön bilgileri aktarmayı düşünüyorum. Ön bilgilerin anlaşıldığından emin olduktan sonra mümkün olduğunca bilginin daha iyi anlaşılması için farklı örnekler üzerinden pekiştirilmesini sağlayacağım. Öğrencilerin anlayıp anlamadıklarından emin olmak için sık sık sorular sorup, örnekler üzerinde uygulamalarını isteyeceğim. Özellikle Rusça kelime bilgisinin geliştirilmesi için Kahoot! aracı üzerinden öğrencilerle öğretim etkinlikleri yapacağım. Rusça dil bilgisi kurallarına da bilgi eksikliği gördüğüm aşamalarda değinerek daha iyi anlaşılması için kısaca açıklamalar ve örnek uygulamalar yapacağım.*
2) Öğretim tarzınıza ve dersin hedeflerine uygun olarak kullanmayı düşündüğünüz öğretim yöntemleri nelerdir?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Öğrencilere B1 seviyesinde Rusça kelime bilgisi kazandırırken Türkçe karşılıklarını da bilmelerini istiyorum. Bu*

seviyede yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi gerekli olan Rusça dil bilgisi kurallarını da ele alacağım. Bu amaçlarla dil bilgisi-çeviri yöntemini kullanacağım. Yazılı anlatım kurallarını ve özelliklerini düz anlatım yöntemiyle anlatacağım. Ayrıca soru-cevap ve tartışma yöntemleri de tüm süreçte yer alacak.

3) Bu öğretim yöntemleri mevcut teknolojiler ve öğretim materyalleri ile kullanılabilir mi?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Mevcut uzaktan eğitim sistemleri öğretim yöntemimi etkilemiyor. Kullanmayı düşündüğüm Kahoot! aracı da dil bilgisi-çeviri yöntemini destekliyor. Belirttiğim tüm öğretim yöntemleri kullanacağım öğretim materyalleri ile uyumlu.*
4) Bu öğretim yöntemleri hedeflediğiniz yeterliklere ulaşmada sizce etkili olacak mı?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Kahoot! aracı üzerinde hazırlayacağım öğretim materyalleri ile öğrencilerin hedeflediğim Rusça kelimelerin Türkçe karşılıklarını öğrenmeleri için çok farklı türde etkinlikler oluşturacağım. Rusça dil bilgisi kurallarını aktarırken bazı kısımlarda düz anlatım yapacağım, öğrencilerin anlayıp anlamadığından emin olmak için her fırsatta soru-cevap yöntemini kullanacağım. Ayrıca belirttiğim Türkçe ifadelerin Rusça olarak daha iyi nasıl yazılabileceği konusunda öğrenciler arasında zaman zaman tartışma ortamları da oluşturacağım. Bu süreçlerde hem Rusça dil bilgisi öğretimi hem de çeviri yapıldığı için genel olarak dil bilgisi-çeviri yöntemini kullanmış olacağım. Genel olarak baktığımda hedeflediğim yeterliklere ulaşılması için bu öğretim yöntemlerinin etkili ve yeterli olacağını düşünüyorum.*
5) Bu öğretim yöntemleri dersin müfredatında yer alan konuları aktarmak için sizce yeterli olacak mı? Başka bir yöntem kullanmanızı gerektirecek bir konu var mı?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Müfredatta yer alan konular genel olarak belirlediğim hedefleri desteklemeye yönelik olduğu için başka bir öğretim yöntemi kullanmam gereken bir durum olduğunu zannetmiyorum.*

6) Bu öğretim yöntemlerinde öğrenci motivasyonunu artırmaya yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Öğretim yöntemlerimde öğrencilerin motivasyonunu artırmaya yönelik özel bir yaklaşım yok, fakat ben genel olarak öğrencilerin motivasyonunu artırmaya çalışıyorum. Kahoot! aracı üzerinde oluşturacağım oyunlaştırılmış etkinliklerin öğrencilerin motivasyonunu artıracağını düşünüyorum, tabi diğer süreçlerde bu mümkün olmayabilir. Bunun için bir yabancı dil öğretim yöntemi kullanmam gerekirse, önermeme yaklaşımına uygun olarak öğrencilerin Rusçada hedeflediğim yeterliklere ulaşmalarını engelleyen durumları tespit edip, olumsuzlukları kaldırmaya yönelik özel bir yaklaşım sergileyebilirim.*
7) Bu öğretim yöntemlerinde öğrencilerin daha kolay öğrenmesine yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Öğretim yöntemlerimin aslında temel amacı öğrencilerin daha kolay öğrenmesini sağlaması olduğunu düşünüyorum, özellikle şu yaklaşımı öğrencilerin daha kolay öğrenmesi için kullanıyorum diyemem. Bunun için özel bir yaklaşım kullanmam gerekirse, öğrencilerin Rusça kelimeleri daha kolay öğrenmesi için farklı şeylerle ilişkilendirerek nimonik tekniğini kullanabilirim. Müfredatta yer alan tüm konuları öğrencilerin ne kadar sürede başarılı bir şekilde öğrendiklerini tespit etmek için öğrenme eğrileri oluşturabilirim. Sonraki süreçlerde bu, öğrencilerin hangi konuyu daha kolay öğrendiğini anlamama yardımcı olabilir. Daha zor öğrenilen konuları daha uzun süre ele alarak öğrencilerin daha kolay öğrenmesi için çabalayabilirim.*
8) Bu öğretim yöntemlerinde öğrencilere başarılı bir şekilde öğrettiğiniz bilgilerin unutulmasını engellemeye ve uzun süre akılda kalıcılık sağlamaya yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Ders sürecinde unutulan bir konu olduğunu fark ettiğimde aynı konuyu kısaca tekrar anlatıyorum, fakat uzun süre akılda kalıcılık sağlamak için özel bir yaklaşım kullanmıyorum. Bunu*

sağlamak için öğrencilerin hangi konuları ne kadar sürede unuttuklarına dair unutma eğrileri oluşturabilirim. Sonraki süreçlerde bu unutma aralıklarını göz önünde bulundurarak bir aralıklı tekrar planlaması yapabilirim. Aralıklı tekrar yöntemiyle öğrettiğim konuları belirlediğim aralıklarda tekrar ederek, bu bilgilerin daha uzun süre öğrencilerin akıllarında kalmasını sağlayabilirim.

9) Bu öğretim yöntemlerinde öğrenciler arasında etkileşim ve iş birliği sağlamaya yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Öğrenciler arasında etkileşim ve iş birliği sağlamak için Kahoot! aracı üzerinde Rusça kelime etkinlikleri oluşturacağım. Bu etkinlikler yarışma şeklinde oluyor, öğrenciler arasında oldukça iyi bir etkileşim oluşacağını düşünüyorum, ayrıca ders sürecinde diğer konular için tartışma ortamları oluşturuyorum. Bunun için özel bir yabancı dil öğretim yöntemi kullanmam gerekirse, toplulukla dil öğretimi yaklaşımına uygun olarak öğrencilere hedeflediğim yeterliklere yönelik sorumluluklar verebilirim. Böylece öğrenciler topluluk bilinci ile hareket ederek bu hedeflediğim yeterliklere daha kolay ulaşmak için ne öğrenmek istediklerine ve nasıl öğrenmek istediklerine birlikte karar verebilirler. Bu da öğrenciler arasında etkileşimi artırarak iş birliğine yönelik çalışmalar yapılmasını sağlamış olur.*

10) Bu öğretim yöntemlerinde öğrencilerin özerk öğrenmelerini desteklemeye yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Öğretim yöntemlerimde bunun için özel bir yaklaşım yok, fakat öğretim materyallerini oluştururken bazı konuların doğrudan öğretim materyalleri üzerinden anlaşılabileceğini fark etmiştim. Özel bir yaklaşım olarak bu konular için tersine çevrilmiş sınıf sistemini uygulayabilirim. Bu sayede öğrencilerin bu konuları kendileri öğrenmesini sağlayarak, özerk öğrenme alışkanlıklarını destekleyebilirim. Sonrasında bu konuların daha iyi anlaşılması için eş*

zamanlı dersler esnasında anlaşılmayan noktalar varsa, onları tekrar edip, daha çok uygulamalı çalışmalar yapabilirim. Böylece hem ilgili konuların daha iyi anlaşılması sağlanmış olacak, hem de uygulamaya daha çok zaman ayrılmış olacak.

11) Bu öğretim yöntemlerinde hedeflerinizi destekleyecek şekilde öğrencilerin gerçek hayatta Rusça pratik yapmalarına yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Öğretim yöntemlerimde bu konuda özel bir yaklaşım yok, fakat ben genel olarak tüm öğrencilerime gerçek hayatta Rusça pratik yapmalarını tavsiye ediyorum. Bunun için özel bir yöntem kullanmam gerekirse iletişimsel ve görev odaklı dil öğretimi yaklaşımlarını birleştirerek, gerçek hayatta Rusça yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi için tanımlayacağım görevleri öğrencilere ödev olarak verebilirim. Bu görevler tercih edilen online platformlarda öğrencilerin ana dili Rusça olanlarla en az bir saatlik yazışma yapmaları ve süreç sonunda bunun ekran görüntüleri alınarak ödevi teslim etmeleri şeklinde olabilir.*

Bu soruların, dersin amaç ve hedeflerine uygun, teknolojik araçlar ve öğretim materyalleriyle uyumlu, etkili ve çeşitlilik içeren öğretim yöntemlerinin belirlenmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

3.4.6. UYGULAMA Aşama 5: Ders Süreci

Bu aşamada öğretim elemanı belirlediği teknolojiler, öğretim materyalleri ve yöntemleri ile ders sürecine başlamaktadır. Modelimizin ilk aşamasında belirlenen hedeflerdeki yeterliklere öğrencilerin ulaşabilmesi için yapılacak olan uygulamalar bu aşamada başlamaktadır. Öğretim elemanı bu aşamada hazırlık sürecindeki edinimleri ile ders sürecine devam etmektedir. Ayrıca öğretim elemanlarına modelimizde bu aşamada soru sorulmamaktadır. Öğretim sürecinin verimliliğinin etkilenmemesi amacıyla öğretim tasarımında gereğinden fazla zaman kaybedilmemesi amaçlanmaktadır. Modelimizin uygulanma biçiminin anlatıldığı başlıkta, ders sürecinde öğretim tasarımına yönelik neler yapılabileceği ayrıca tartışılmaktadır.

3.4.7. DEĞERLENDİRME Aşama 6: Ölçme ve Değerlendirme

Dersin amaç ve hedeflerine uygun olarak öğrencilerin Rusça dil becerilerinin etkili bir şekilde ölçülmesi ve değerlendirilmesi modelin altıncı aşamasıdır. Bloom taksonomisi, öğretim elemanlarının belirlenen hedeflerdeki yeterliklere ne ölçüde ulaşıldığını değerlendirirken öğrencilerin bilgilerini test etmeleri için bir yöntem sunmaktadır. Bloom taksonomisine göre bilişsel olarak öğrenciler hatırlama, anlamlandırma, uygulama, analiz, değerlendirme ve oluşturma süreçlerinden geçerek bilgiyi kullanmaktadırlar. Öğretim elemanlarının da öğrencilerin bu bilişsel düzeylerini göz önünde bulundurarak ölçme ve değerlendirme yapmaları önemlidir. Öğrencilerin sadece bilgiyi hatırlayarak yanıtlayacağı sorular değil, bilgileri anlamlandırarak farklı şekillerde analiz etmesine olanak sağlayarak uygulama yapmalarına yönelik sorular da sorulmalıdır. Edinilen bilgiler oluşturma sürecinden geçirilerek yeni bilgiler üretilmesini sağlayan soruları da öğrencinin yanıtlaması istenilen yeterliklerde özgün bir anlayış sergileyebilmesi açısından önemli olabilir.

Ölçme ve değerlendirme aşamasında öğrencilerde edinilen bilgilerle ilişkili görevin tamamlanmış olduğu anlayışı ile olumsuz bir Zeigarnik etkisi oluşabilmektedir. Bu da ölçme ve değerlendirme sonrası öğrencilerin edindiği bilgileri kısa bir süre sonra unutmalarına neden olabilmektedir. Öğretim elemanlarının öğrencilerde oluşabilecek bu Zeigarnik etkisini olumlu anlamda kullanabilmeleri için ölçme ve değerlendirme aşamasında görevin henüz tamamlanmadığını, uzun vadede başka görevlerin olduğu bilincini aktarması yararlı olabilir. Bu sayede görevlerin henüz tamamlanmış olduğu algısı, olumlu anlamda Zeigarnik etkisi oluşturarak öğrencilerin edindiği bilgileri daha uzun süre akılda tutmalarını sağlayabilmektedir. Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerde öğretim elemanının daha etkili bir ölçme ve değerlendirme yapmasına yardımcı olabilecek sorular şu şekildedir:

1) Dersin amacı kapsamında belirlediğiniz hedeflerdeki yeterliklere öğrencilerin hangi derecede ulaştıklarını anlamak için nasıl bir ölçme ve değerlendirme yapmayı düşünüyorsunuz?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Öğretim sürecinde genel olarak soru-cevap yöntemiyle öğrencilerin bu yeterliklere ne derece ulaştıklarını*

gözlemleyebiliyorum. Öğrencilere verdiğim ödevlerle de genel durumlarını değerlendirebiliyorum. Sınav sürecinde ise hedeflediğim yeterliklere ulaşıp ulaşmadıklarını anlamak için farklı soru türleri kullanacağım. Rusça kelime bilgisini test etmek için Rusça kelimenin Türkçe anlamını ya da tersini soran çoktan seçmeli sorulara yer vereceğim. Boşluk doldurma soruları ile Rusça kelimelerin cümle içinde doğru bir şekilde kullanıp kullanamadıklarını test edeceğim. İlişkili Rusça kelimeleri bilip bilmediklerini test etmek için eş anlamlı-zıt anlamlı karşılıklarını isteyen eşleştirme soruları soracağım. Yazılı anlatım kurallarına ve özelliklerine yönelik ön bilgileri hatırlayıp hatırlamadıklarını test etmek için doğru-yanlış soruları soracağım. Dil bilgisi kurallarına uygun olarak Türkçe bir ifadeyi Rusça olarak yazıp yazamadıklarını test etmek için de klasik kısa yanıtlı sorular oluşturacağım. Son olarak da genel olarak Rusça yazma becerilerinin gelişip gelişmediğini anlayabilmek için belirleyeceğim konu ile alakalı Rusça bir kompozisyon yazmalarını isteyeceğim.

2) Bu ölçme ve değerlendirme yaklaşımınız öğrencilerin hedeflediğiniz yeterliklere ulaşıp ulaşmadığını anlamanız için sizce yeterli olacak mı?
    i. ***Örnek yanıt:*** *İlk soruda belirttiğim gibi zaten öğrencilerin gelişimi ders sürecinde genel olarak gözlemleyebiliyorum. Bu yaklaşımımın benim gözlemimi doğrulamak için yeterli olacağını düşünüyorum. Belirlediğim hedeflerdeki yeterliklerin hepsini bu yaklaşım ile doğru bir şekilde ölçebileceğimi düşünüyorum.*
3) Bu ölçme ve değerlendirme yaklaşımınız Bloom taksonomisine göre öğrencilerin farklı bilişsel düzeylerini ölçmeye yönelik sorular ya da değerlendirmeler içeriyor mu?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Evet, Bloom taksonomisini göz önünde bulundurarak sınavı oluşturuyorum. İlk sorudaki cevabımda belirttiğim gibi çoktan seçmeli sorular hatırlama düzeyi ile ilişkili. Boşluk doldurma ve eşleştirme soruları hatırlama, anlamlandırma ve uygulama düzeylerini test ediyor. Öğrencilerin oluşturma düzeyini test etmek için kompozisyon yazmalarını istiyorum. Tüm soruların cevaplarının*

doğruluğunu öğrenciler kontrol edecekleri için de değerlendirme düzeyi her aşamada test edilmiş olacaktır.

4) Bu ölçme ve değerlendirme yaklaşımınız ile elde edilecek sonuçlar öğretim tasarımı sürecindeki olası sorunları görmenize yardımcı olabilecek mi?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Öğretim tasarımı sürecindeki sorunları genel olarak öğretim sürecinde de anlayabiliyorum. Fakat ölçme ve değerlendirme sonuçlarında beklentilerimden farklı bir sonuçlar olduğunu görürsem elbette bu tasarım sürecindeki sorunları görmeme yardımcı olur. Örneğin Rusça kelime bilgisinin ölçülmesine yönelik sorularda öğrencilerin genel olarak başarısız olduğunu görürsem Kahoot! aracını dolayısıyla teknoloji seçimimi ya da bu araç üzerindeki oluşturduğum öğretim materyallerini gözden geçirmem gerekecek. Öğrencilerin kendileri öğrenmeleri için ilettiğim öğretim materyallerindeki bilgileri yeterince öğrenmediği çıkarımını yaparsam, tersine çevrilmiş sınıf sistemi yaklaşımımı gözden geçirmem gerekecek.*
5) Ölçme ve değerlendirme sonrası öğrencilerde oluşabilecek olumsuz bir Zeigarnik etkisini engellemek için özel bir tutum sergiliyor musunuz? Olumlu bir Zeigarnik etkisi oluşturmak için özel bir çabanız var mı?
    i. ***Örnek yanıt:*** *Evet, bu konuya özellikle dikkat ediyorum. Öğrencilerin sınavlardan sonra ilk derslerde önceki konuları çoğunlukla unuttuklarını yıllardır gözlemliyorum. Bu unutma derecesi özellikle final sınavlarından sonra eğitim-öğretime ara verildiğinde daha belirgin oluyor. Bu etkiyi ortadan kaldırmak için öğrencilere ders sürecinde aktardığım bilgileri hayatları boyunca nasıl kullanabileceklerini ve bu bilgilere neden ihtiyaç duyacaklarını özellikle anlatıyorum. Bazı önemli bilgilerin daha çok akılda kalması için ders sürecinde bunu sınavda soracağım ya da vize sınavında, bunu finalde de soracağım şeklinde telkinlerde bulunuyorum.*

Bu soruların uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerin ölçme ve değerlendirme aşamasında öğretim elemanlarının etkili bir ölçme ve değerlendirme yapabilmesi için yararlı olacağı düşünülmektedir.

3.4.8. DEĞERLENDİRME Aşama 7: Geri Bildirim

Geri bildirimlerde öğrencilerin genel olarak ders süreci ile ilgili fikirlerini sunması, daha farklı teknolojiler ve öğretim materyalleri hakkında öğrencilerden öneriler alınması, öğrencilerin daha rahat öğreneceğini düşündükleri öğretim yaklaşımlarını belirlemeleri, ölçme ve değerlendirme ile ilgili yorumlar yapmaları öğretim tasarım sürecinde daha verimli sonuçlar alınmasını sağlayabilmektedir. Bu yaklaşım aynı zamanda uzaktan eğitimde öğrenci özerkliği anlayışı ile ilişkilidir, çünkü öğretim süreci ile ilgili öğrenciye sorumluluklar vermek ve belirli konularda kararlar almasını istemek öğrenci özerkliğini desteklemektir. Bunun sağlanabilmesi için öğretim elemanının öğrencilerden aldığı geri bildirimleri dikkatle değerlendirerek öğretim tasarımı sürecinde geliştirmeler yapması önemlidir. Öğrencilerden geri bildirim almadan önce dersin amaç ve hedeflerini belirtmek daha verimli dönüşler alınmasına yardımcı olabilir. Bu bağlamda geri bildirim aşamasında modelimizin ilk aşamasında belirlenen amaç ve hedeflerin öğrencilere açık bir şekilde belirtilmesi önerilmektedir. Öğrencilerden geri bildirim alınmasını kolaylaştıracak bir şablon çalışmanın ekler kısmında ayrıca yer almaktadır. Bu amaçla bu aşamada öğrencilere öğretim elemanları tarafından sorulacak sorular şu şekildedir:

1) Bu dersin amaç ve hedefleri aşağıda belirtilmiştir, sizce bu amaç ve hedefler doğru bir şekilde oluşturulmuş mu? Bu konuda neler önerebilirsiniz?
    i. ***Örnek Amaç:*** *Öğrencilerin Rusça yazılı anlatım becerilerini geliştirmek*
    ii. ***Örnek Hedefler:*** *Öğrencilere en az B1 seviyesinde Rusça kelime bilgisi kazandırmak, B1 seviyesinde yazılı anlatım için gerekli olan Rusça dil bilgisi kurallarını öğretmek, Rusça yazılı anlatım kurallarını ve özelliklerini öğretmek*

2) Ders sürecinde kullanılan teknolojiler ve web araçları ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? Başka hangi teknolojiler ile öğretim süreci daha verimli hale getirilebilir?
3) Ders sürecinde kullanılan öğretim materyalleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? Öğretim materyalleri anlaşılabilir yapıda mı? Daha verimli bir öğretim süreci için öğretim materyalleri sizce nasıl tasarlanmalı?
4) Ders sürecinde öğretim elemanının kullandığı öğretim yöntemleri ya da yaklaşımları hakkında bir fikriniz var mı? Öğretim elemanı sizin öğrenme verimliliğinizi artırmak ve size daha iyi öğretmek için neler yapabilir?
5) Ödevler, projeler ya da sınavlar gibi dersin ölçme ve değerlendirme süreçleri ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Dersin amaç ve hedeflerine uygun bir ölçme ve değerlendirme yapılabildiğini düşünüyor musunuz? Bu konuda neler önerebilirsiniz?
6) Genel olarak ders sürecinde karşılaştığınız zorluklar nelerdi? Neleri anlamakta ya da nelerin üstesinden gelmekte zorlandınız? Bu sorunlara çözüm bulabildiniz mi? Ders sürecinde zaman kaybı olarak nitelendirebileceğiniz durumlar oluştu mu?
7) Genel olarak ders sürecinde olumlu olarak değerlendirebileceğiniz şeyler nelerdi? Öğretim elemanının hangi uygulamaları size öğrenme sürecinde kolaylık sağladı? Öğretim elemanının hangi olumlu tutumlarını daha çok görmek istersiniz?
8) Genel olarak ders sürecini daha etkili ve verimli hale getirebilmek için başka neler önerebilirsiniz? Sizce başka hangi değişiklikler veya iyileştirmeler yapılabilir?

Bu sorular, öğrencilerin ders sürecine ve öğrenme deneyimlerine ilişkin görüşlerini alarak öğretim tasarımının geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Öğrencilerin geri bildirimleri dikkate alınarak daha iyi bir öğretim tasarımı yapılabileceği ve öğrenci memnuniyetinin artırılabileceği düşünülmektedir.

3.4.9. Modelin Uygulanma Biçimi

Bu öğretim tasarımı modelinin asıl amacı uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça öğretimine yönelik derslerde daha verimli ve etkili bir öğretim süreci için öğretim elemanlarına hızlı ve kolay uygulanabilir bir yol haritası sunmaktır. Dolayısıyla öğretim tasarım sürecinin kolaylaştırılabilmesi için öğretim elemanlarının aşamalarda yer alan soruları yanıtlamalarının yeterli olacağı düşünülmektedir. Her aşamada sorulardan önce ilgili aşamaya yönelik açıklamalar ile yaklaşımın temeli aktarılmaya çalışılmıştır. Soruların nasıl yanıtlanabileceğini göstermek amacıyla da örnek yanıtlara yer verilmiştir. Bu sorular ve örnek yanıtlar, öğretim tasarımı sürecinde yararlı olacağı düşünülerek çalışmada farklı bölümlerde ele alınan birçok kavram, kuram, yöntem ve yaklaşım ile oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu model öğretim tasarımının kolaylaştırılması için sıralı aşamaları ve soruları içermektedir. Eğer sıralamanın uygun olmadığı, bazı aşamaların gerekli olmadığı ya da başka aşamaların eklenmesi gerektiği düşünülüyorsa istenilen değişikliklerin ve geliştirmelerin uygulanması önerilmektedir. Modelimizde *Hazırlık*, *Uygulama* ve *Değerlendirme* süreçleri ile ilgili yedi aşama yer almaktadır. Modelin uygulanma biçimini kolaylaştırmak amacıyla öğretim elemanları için bu süreçlerdeki aşamalara yönelik ayrıca öneriler oluşturulmuştur.

Modelin *Hazırlık* sürecinde öğretim elemanı öncelikle ders sürecinin başlama tarihini de dikkate alarak öğretim tasarımına ne kadar zaman ayırabileceğini göz önünde bulundurmalıdır. Eğer öğretim tasarımı için yeterli zaman olduğu düşünülüyorsa, her aşamanın dikkatle oluşturulması önerilmektedir. Yeterli zaman ayrılabileceği düşünülmüyorsa dersin hedef ve amaçları belirlendikten sonra hazırlık sürecindeki diğer aşamalardaki yapılacakların ders sürecinde ihtiyaç halinde uygulanması daha iyi bir seçenek olabilir. Her durumda soruların ve örnek yanıtların gözden geçirilmesi öğretim tasarımının *Hazırlık* sürecine yönelik genel bir fikir sağlaması açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Modelin *Hazırlık* sürecinin *Amaç ve Hedefler* aşamasında amaç ve hedeflerin daha kolay belirlenebilmesi için aşamalı olarak yapılandırılmış sorular yer almaktadır. İlk sorularda yer alan Rusça dil alanlarının ve dil seviyelerinin daha iyi anlaşılması

için çalışmanın *Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, *Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretiminde Temel Kavramlar* başlıklarında genel bilgiler bulunmaktadır. Öğretim elemanı bu aşamadaki sorulara yanıt verirken, ayrıca yükseköğretim kurumunda ilgili dersin genel bilgilerinin bulunduğu web sayfasını kullanması kolaylık sağlayabilir. Ayrıca örnek yanıtların incelenmesi amaç ve hedeflerin belirlenmesinde genel bir anlayış oluşturabilir.

Modelin *Hazırlık* sürecinin *Teknoloji Seçimi* aşamasında öğretim elemanı ilgili soruları yanıtlayabilmesi için ders sürecinde kullanılabilecek teknolojileri önceden belirlemiş olması gerekmektedir. Bu aşamanın asıl amacı kullanılması düşünülen teknolojinin uygunluğuna karar verilmesini kolaylaştırmaktır. Bu konuda çalışmanın birinci bölümünde *Uzaktan Eğitimde Kullanılan Temel Web Araçları* başlığında yer alan web araçlarından ve ikinci bölümünde yer verilen farklı amaçlara yönelik web araçlarından yararlanılabilir. Ayrıca literatür araştırması yapılarak uygun web araçları belirlenebilir, bilimsel çalışmalarda genellikle bu tür araçların *Web 2.0 araçları (Web 2.0 tools)* olarak nitelendirildiğini belirtmek yararlı olabilir. Bu şekilde web araçları belirlendikten sonra öğretim elemanı bu araçların uygunluğuna karar verebilmesini kolaylaştırmak için soruları yanıtlayabilir. Ayrıca örnek yanıtların incelenmesi web aracının uygunluğuna karar vermede yardımcı olabilir.

Modelin *Hazırlık* sürecinin *Öğretim Materyalleri* aşamasında yer alan soruların yanıtlanabilmesi için ders sürecinde kullanılması düşünülen öğretim materyallerinin önceden belirlenmiş olması gerekmektedir. Bu aşamanın asıl amacı kullanılması düşünülen materyalin başka hangi açılardan geliştirilebileceği ve uygunluğuna karar verilmesi konusunda öğretim elemanına yardımcı olmaktadır. Bu aşamada yer alan açıklamada uzaktan eğitimde hangi yöntemlerle öğretim materyali oluşturulabileceği bilgisi de ayrıca yer almaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde dijital öğretim materyalleri kullanıldığı için teknoloji seçimi aşaması aslında öğretim materyallerinin belirlenmesine de yardımcı olmaktadır, bu bağlamda çalışmanın ikinci bölümünde yer verilen web araçlarının çoğu, aynı zamanda öğretim materyallerinin belirlenmesine yönelik seçenekler de sunmaktadır. Bu aşamadaki sorulara verilen örnek yanıtlar da ayrıca öğretim materyali geliştirmede yararlı olabilir.

Modelin *Hazırlık* sürecinin *Öğretim Yöntemleri* aşamasında yer alan sorulara öğretim elemanının yanıt verebilmesi için hangi öğretim yöntemlerini kullanabileceğini bilmesi gerekmektedir. Bu aşamanın asıl amacı mevcut öğretim yaklaşımının geliştirilmesine katkıda bulunmak ve öğrenme verimliliğini artırmak için farklı yaklaşımları kullanması konusunda öğretim elemanını yönlendirmektir. Bu amaçla çalışmanın *Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri* ve *Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar* başlıkları öncelikli olmakla birlikte, *Uzaktan Eğitimde Temel ve Yeni Kuramlar* ve *Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretiminde Temel Kavramlar* başlıkları incelenebilir. Ayrıca, farklı öğretim yaklaşımlarının nasıl olabileceği konusunda bu aşamadaki sorulara verilen örnek yanıtları okumak yardımcı olabilir.

Modelin *Uygulama* sürecinin *Ders Süreci* aşaması öğretim elemanının ders sürecine başladığı aşamadır. Bu süreçte öğretim elemanı *Hazırlık* sürecinde verdiği kararların uygulamada verimli olmadığını düşünebilir. Böyle bir durumda öğretim sürecindeki verimliliğin düşürülmemesi amacıyla öğretim elemanının tekrar öğretim tasarımı sürecine girmemesi, yani zaman kaybetmemesi önerilmektedir. Olası sorunlarda öğretim tasarımının ilkelerinden ve bilinen en iyi uygulamalardan bağımsız olarak öğretim elemanının en pratik çözümlere başvurması iyi bir seçenek olarak düşünülebilir. Bu durumun tam tersi olarak öğretim elemanı *Hazırlık* aşamasında verdiği kararların çok verimli olduğunu düşünerek hızlı ve kolay bir şekilde uygulanabilen yaklaşımlar dışında öğretim tasarımına daha çok zaman ayırma girişimlerinde bulunmaması önerilmektedir. Modelin aşamaları sürece göre sırasıyla izlenerek daha verimli öneriler ile *Hazırlık* sürecine geri dönülmesi önerilmektedir. Her durumda ders sürecinde öğretim elemanı öğrencilerin özerk öğrenmesini desteklemek için çalışmanın ikinci bölümünde yer alan özerk öğrenmeyi destekleyen web araçlarını gözden geçirmesi önerilmektedir.

Modelin *Değerlendirme* sürecinin *Ölçme ve Değerlendirme* aşaması ders sürecine ara verildiği ölçme ve değerlendirme sürecinin başladığı aşamadır. Bu aşamanın asıl amacı öğretim elemanının etkili bir şekilde ölçme ve değerlendirme yapmasında yönlendirmeler yapmaktır. Bu aşamadaki açıklamada ölçme ve değerlendirme sürecinde nelere dikkat edilmesi gerektiğine yönelik ek bilgiler

bulunmaktadır. Ayrıca çalışmanın *Bloom taksonomisi* ve *Zeigarnik etkisi* yaklaşımlarını da içeren *Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar* başlığının incelenmesi bu aşamada yararlı olabilir. Öğretim elemanı soruları yanıtlarken örnek yanıtları incelemesi ölçme ve değerlendirme aşamasında yararlı olacağı düşünülmektedir.

Modelin *Değerlendirme* sürecinin *Geri Bildirim* aşaması öğretim elemanlarının ölçme ve değerlendirme aşaması da dahil olmak üzere tüm öğretim sürecine yönelik öğrencilerden geri bildirimler aldığı aşamadır. Bu aşamada öğretim tasarımı sürecinin tüm aşamalarına yönelik öğrencilerin yanıtlaması gereken sorular yer almaktadır. Ayrıca genel olarak öğrencilerden öğretim sürecindeki hem olumsuz hem de olumlu durumları belirtmeleri istenmektedir. Yükseköğretim kurumlarında bir eğitim-öğretim yılı iki yarıyıldan oluşmaktadır. Bir yarıyılda dersler için çoğunlukla bir ara sınav ve bir yarıyıl sonu sınavı yapılmaktadır. Bu bağlamda modelimizde öğretim tasarımı sürecinin değerlendirilmesi ve uygun görülen değişikliklerin yapılması ölçme ve değerlendirme sürecinden sonra yapıldığından bir yarıyılda en fazla iki defa *Hazırlık* sürecine dönülmektedir. Ancak öğretim elemanının daha verimli bir öğretim süreci yönetmesi için yarıyıl sonu sınavlarından sonra öğretim tasarımı sürecini değerlendirmesi bir seçenek olarak önerilmektedir. Gerçekleştirilen sınavlarda ek süre verilerek öğrencilerden geri bildirim alınırsa, bunun için ek bir zaman ayrılmasına gerek kalmayacaktır. Ayrıca geri bildirim süreçlerinde öğrencilerin katılım sağlama sorunlarının da önüne geçilmesi için bu bir çözüm olarak düşünülebilir. Öğrenciler, geri bildirim verme konusunda istekli ya da özenli olmayabilir. Bu soruna çözüm olarak gerçekleştirilen sınavdan sonra geri bildirimin yapılacağı ve özenli bir şekilde geri bildirim yapıldığı takdirde sınav sonuçlarına ek puan verileceği belirtilebilir, bu sayede geri bildirim verme konusunda öğrencilerde motivasyon oluşturulabilir.

3.4.10. Modelin Örnek Uygulaması

Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretim tasarımı modelinde yer alan aşamalarda sorulara verilen örnek yanıtlar ile modelin örnek uygulaması gösterilmiştir. Ancak farklı bir ders ele alınarak öğretim tasarımının baştan sona yapılması, modelin

uygulamasının daha iyi anlaşılması konusunda yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu amaçla İstanbul Üniversitesi, Slav Dilleri ve Edebiyatları, Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı lisans derslerinden uzaktan eğitim yoluyla yürütülen LEDE3081 kodlu *Rusça Çeviri Yöntemleri*[133] adlı ders için bir öğretim tasarımı yapılacaktır. Öğretim tasarımı uygulaması şablonunun boş haline çalışmanın ekler kısmında yer verilecektir. Öğretim tasarımına başlamadan önce ders ile ilgili temel bilgilerin ve müfredatın gözden geçirilmesi önemlidir. Bu derse ilişkin temel bilgiler şu şekildedir:

Dersin Adı:	Rusça Çeviri Yöntemleri
Kod:	LEDE3081
Kredi:	2
AKTS:	6
Teorik Saat:	2
Zorunlu/Seçmeli:	Zorunlu
Ders Dili:	Türkçe
Dersin Veriliş Türü:	Uzaktan
Değerlendirme Sistemi:	Ara sınav (%40), yarı yıl sonu sınavı (%60)
Dersin Öğretim Elemanı:	Öğr. Gör. Nihal Erturan

[133] "Rusça Çeviri Yöntemleri", **İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilgi Sistemi**, (Çevrimiçi), https://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlence/?id=738830&bid=1139&birim=rus_dili_ve_edebiyati__lisans_programi__(orgun_ogretim), 11 Mayıs 2023.

Tablo 3.2: Rusça Çeviri Yöntemleri dersi temel bilgiler.

Rusça Çeviri Yöntemleri dersinin müfredatı ise şu şekilde belirlenmiştir:

Hafta	**Konu Başlıkları**
1	Çevirinin tanımı ve ilişkili temel kavramlar hakkında bilgilendirme
2	Çeviri tarihine bakış, Temel düzeyde çeviri yöntemleri, Rusça-Türkçe eş değerlik sorunları
3	Çeviri bilim kuramları, Batıda çeviri faaliyetleri
4	Rusya'da çeviri yaklaşımları ve Rus çeviri temsilcileri
5	Genel özellikleri ile edebi çeviri kuramı, Rus edebiyatından örnekler ile edebi metin çeviri çalışması
6	Düzyazı çevirisinin genel özellikleri, Rusça düzyazı metin çevirisi çalışması
7	Çeviri amaçlı metin çözümlemesi yapılması, Metinler üzerinde çözümlemeye yönelik açıklamalar ve çözümleme örnekleri
8	Şiir çevirisinin genel özellikleri, Rus edebiyatından örnekler ile Rusça şiir çeviri çalışması
9	Bilimsel metin çevirisinin genel özellikleri, Rusça bilimsel metinler üzerinden çeviri çalışması

10	Hukuki metin çevirisinin genel özellikleri, Rusça hukuki metinler üzerinden çeviri çalışması
11	Türkçeden Rusçaya deyim ve atasözü çevirisinde uygulanan teknikler
12	Kültür dilbilim kavramının genel özellikleri, Kültür dil bilimin çeviri yöntemi olarak kullanılması
13	Çeviri kuramcısı olarak Katharina Reiss, Reiss'in metin türüne göre çeviri yöntemleri kuramı ve çeviri çalışması
14	Ödevler ve dersin genel değerlendirmesi

Tablo 3.3: Rusça Çeviri Yöntemleri dersinin müfredatı[134].

HAZIRLIK Aşama 1: Amaç ve Hedefler

1) Bu dersin uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine yönelik genel amacı nedir?
   i. *Çeviri kuramlarına uygun olarak öğrencilere güncel Rusça çeviri yöntemleri öğretmek*
2) Belirlediğiniz bu amaç öğrencilerin hangi Rusça dil alanları ya da becerileri ile ilişkilidir?
   i. *Rusça kelime bilgisi, Rusça dil bilgisi, Rusça çeviri becerileri*
3) Bu ilişkili olan Rusça dil alanlarını ya da becerilerini hangi seviyede ya da ölçüde geliştirmek istiyorsunuz?
   i. *Edebi, bilimsel ve hukuki Rusça metinleri anlaşılabilir ölçüde çevirebilecek düzeyde*
4) Önceki yanıtlarınızı göz önünde bulundurarak bu dersin ana hedeflerini belirleyebilir misiniz?

[134] "Konu Başlıkları", **İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilgi Sistemi**, (Çevrimiçi), https://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlencekonubaslik/?id=738830&bid=1139&birim=rus_dili_ve_edebiyati__lisans_programi__(orgun_ogretim), 12 Mayıs 2023.

i. *Öğrencilere Rusça edebi, bilimsel ve hukuki metin çevirisine yönelik güncel yöntemler öğretmek; Öğrencilere çeviri kuramlarına uygun olarak Rusça metin çözümlemeyi, çeviri yöntemlerini ve yaklaşımlarını öğretmek*

5) Belirlediğiniz bu ana hedeflere daha kolay ulaşılmasını sağlayabilecek alt hedefler var mı, varsa bunlar neler olabilir?
   i. *Öğrencilere düzyazı, şiir, atasözü ve deyim türündeki metinler üzerinden metin türüne göre çeviri yöntemleri öğretmek; Öğrencilere Rusya'daki ve dünyadaki çeviriye yönelik bakış açısını aktarmak*
6) Belirlediğiniz tüm bu hedefler için öğrencilerin belirli bir seviyede Rusça dil yeterliğine sahip olması gerekiyor mu? Gerekiyorsa genel olarak öğrencilerin ne kadarı buna uygun durumda?
   i. *Evet, öğrencilerin Rusça kelime bilgisinin en az B2 seviyesinde olması ve özellikle Rusça dil bilgisi kurallarına genel olarak hâkim olmaları gerekiyor. Genel olarak öğrencilerin çoğunluğu bu yeterliğe sahip, daha önce ilgili dersleri başarılı bir şekilde tamamlamış 3.sınıf öğrencilerine yönelik bir ders bu.*
7) Belirlediğiniz tüm bu hedefler ile bu dersin müfredatında yer alan konular arasında nasıl bir uyumluluk var? Hedeflerin ya da müfredatın gözden geçirilmesi gerekiyor mu?
   i. *Hedefleri müfredatta yer alan konulara uygun olarak oluşturdum. Müfredatta yer alan bazı konular ön bilgi niteliğinde olduğundan hedeflerde yer vermedim.*
8) Belirlediğiniz tüm bu hedefler ölçme ve değerlendirme aşamasında ölçülebilir ve değerlendirilebilir nitelikte mi? Hedeflerin gözden geçirilmesi gerekiyor mu?
   i. *Evet, belirlediğim tüm hedefleri ölçme ve değerlendirme aşamasında ölçebilirim ve değerlendirebilirim.*
9) Belirlediğiniz tüm bu hedefler, ölçme ve değerlendirme aşamasında test edildiğinde hedeflediğiniz yeterlikleri öğrencilerin sağlayabileceğini öngörebiliyor musunuz? Öngörebiliyorsanız, sizce öğrencilerin ne kadarı bu yeterliklere sahip olabilecek?

i. *Özellikle bilimsel ve hukuki metin çevirisine yönelik ders sürecinde ele almadığım bir Rusça metin çevirisi istersem öğrencilerin çoğunluğu bu yeterliği sağlayamazlar, çünkü bu tür çevirilerin yapılabilmesi için alan bilgisi gerekli. Asıl amacım öğrencilerin Rusça çeviri yöntemlerini uygulayıp uygulayamadıklarını görmek olduğu için çoğu öğrencinin bu yeterliğe ulaşacağını düşünüyorum.*

HAZIRLIK Aşama 2: Teknoloji Seçimi

1) Dersin amaç ve hedeflerini göz önünde bulundurarak hangi teknolojileri kullanmayı düşünüyorsunuz?
   i. *Mevcut uzaktan eğitim sistemlerine ek olarak Google Çeviri web aracını ve tarayıcı uzantısını kullanmak istiyorum.*
2) İlgili teknoloji hedeflediğiniz yeterliklere ulaşmada sizce etkili olacak mı? Literatürde buna yönelik araştırmalar var mı?
   i. *Evet, yeterli olacağını düşünüyorum. Çünkü Google Çeviri aracı makine öğrenmesi kullanıyor ve hedeflediğim edebi, bilimsel ve hukuki Rusça metin çevirilerinin nasıl yapılabileceğini gayet başarılı bir şekilde gösteriyor.*
3) İlgili teknoloji mevcut kullandığınız teknolojiler ya da uzaktan eğitim sistemleri ile uyumlu mu?
   i. *Evet tüm teknolojiler ile uyumlu, Zoom aracı üzerinden ekran paylaşımı yaparak Google Çeviri aracını ve tarayıcı uzantısını kullanacağım.*
4) İlgili teknolojinin siz ya da öğrenciler için bütçe gerektirecek bir durumu var mı?
   i. *Hayır, tamamen ücretsiz bir araç.*
5) İlgili teknolojinin siz ve öğrenciler açısından kullanımı kolay mı, eğitim alınması gerekiyor mu?
   i. *Kullanımı gayet kolay ve sade bir arayüze sahip. Eğitim alınması gerekmiyor.*

6) İlgili teknolojiyi kullanmak için öğrencilerin cihaz türü, modeli gibi özel bir gereksinime sahip olmaları gerekiyor mu? İlgili teknoloji mobil cihazlarla da uyumlu çalışıyor mu?
    i. *Tüm cihaz türleri ile uyumlu çalışıyor, mobil cihazlarla uyumlu ve ayrıca mobil uygulaması da bulunmakta.*
7) İlgili teknoloji ihtiyaç duymanız halinde farklı türde medyaları destekliyor mu?
    i. *Evet, ihtiyaç duyduğum türleri destekliyor. Google Çeviri aracında düz metin, görsel, doküman ve web sitesi çevirisi yapılabiliyor.*
8) İlgili teknoloji öğrenciler ile etkileşime ve iş birliğine yönelik çalışmaya olanak sağlıyor mu?
    i. *Aslında bu araç bunu sağlamıyor, ama öğrenciler bu araç üzerinde yaptığı çevirilere katkıda bulunmak amacıyla geri bildirimlerde bulunabiliyorlar, belki bu iş birliği sayılabilir.*
9) İlgili teknoloji yeni bir oluşum mu, düzenli olarak güncelleniyor mu? Kısa bir süre sonra ilgili teknolojinin geliştirilmesinin durdurulma olasılığı var mı?
    i. *Google şirketine ait bir teknoloji düzenli olarak geliştiriliyor, kısa bir süre içerisinde ilgili aracın durdurulacağını düşünmüyorum.*
10) İlgili teknoloji için ihtiyaç durumunda teknik destek alma olanağınız var mı?
    i. *Aracın kullanımı gayet kolay olduğu için teknik desteğe ihtiyacım olacağını düşünmüyorum. Kullanımda zorluk yaşamam halinde teknik bilgisi olan diğer öğretim elemanlarından destek alabilirim.*
11) İlgili teknolojide güvenlik ve gizlilik önlemleri alınıyor mu? Olası veri kaybına karşı alabileceğiniz önlemler var mı?
    i. *Evet, Google şirketi her ürününde gizlilik ve güvenlik önemleri alıyor. Olası veri kaybı oluşacak bir durum bulunmamakta. Önemli olduğuna karar verdiğim çevirileri bilgisayarımda dosyaya kaydedip, Google Drive'a yedekleyebilirim.*
12) İlgili teknolojinin seçimine veya kullanımına harcanan zaman öğrenciler ile iletişime ve etkileşime ayrılırsa hedeflere yönelik daha çok kazanım elde edilebilir mi?
    i. *Doğrudan çeviri aracı olduğu için dersin hedeflerine gayet uygun bir araç, aksine bana daha çok zaman kazandıracak.*

HAZIRLIK Aşama 3: Öğretim Materyalleri

1) Dersin amaç ve hedeflerini göz önünde bulundurarak hangi öğretim materyallerini kullanmayı düşünüyorsunuz?
    i. *Rusça edebi, bilimsel ve hukuki metin örnekleri olarak öğretim materyali olarak ulaştığım web sayfalarını kullanacağım. Çeviri kuramları, yöntemleri ve yaklaşımları gibi diğer konular hakkında bilgi vermek için de önceden dijital ortama aktardığım öğretim materyallerini kullanacağım.*
2) Bu öğretim materyalleri hedeflediğiniz yeterliklere ulaşmada sizce etkili olacak mı?
    i. *Gayet yeterli olacağını düşünüyorum ama etkisi ise daha çok benim Rusça çeviri yöntemlerini anlatma biçime göre değişecek.*
3) Bu öğretim materyalleri dersin müfredatında yer alan konuları ele almak için sizce yeterli olacak mı?
    i. *Evet, hepsi için bu öğretim materyalleri yeterli olacak, başka bir konu için ihtiyaç duymam halinde yine web sayfalarını öğretim materyali olarak kullanacağım.*
4) Dersin müfredatına baktığınızda doğrudan bu öğretim materyalleri aracılığıyla anlaşılabilecek konular var mı? Varsa bu konuda ne yapılabilir?
    i. *Evet, doğrudan öğretim materyalleri üzerinden anlaşılabilecek konular var. Bu öğretim materyallerini öğrencilere kendileri okumaları için iletebilirim, ders sırasında da bu konuların anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol edebilirim.*
5) Bu öğretim materyalleri mevcut uzaktan eğitim sistemleri veya kullanmayı düşündüğünüz teknolojiler ile uyumlu mu?
    i. *Evet, tüm öğretim materyalleri mevcut teknolojiler ile uyumlu çalışıyor. Web sayfalarını ve dijital dokümanları öğretim materyalleri olarak kullanacağım için Google Çeviri aracı da bu türde materyallerin çevirisini destekliyor.*
6) Bu öğretim materyalleri üzerinde istediğinizde düzenleme yapma olanağınız var mı?

i. *Gerçekten gerekli ise düzenleme yapabilirim, fakat düzenleme yapmaya ihtiyaç duyacağımı düşünmüyorum. Öğretim materyalleri olarak kullanacağım web sayfalarında doğrudan düzenleme yapma olanağım yok ama sadece metinleri kullanacağım için bu metinleri kopyala-yapıştır yöntemiyle bilgisayarıma aktarıp düzenleme yapabilirim.*

7) Bu öğretim materyalleri ihtiyaç duymanız halinde farklı türde medyaları destekliyor mu?
   i. *Gerçekten ihtiyacım olursa, bilgisayarıma aktararak başka türde medya eklemek için öğretim materyallerini sunum türüne çevirebilirim.*
8) Bu öğretim materyallerinin siz ya da öğrenciler için bütçe gerektirecek bir durumu var mı?
   i. *Hayır, bütçe gerektirecek bir durum yok.*
9) Bu öğretim materyalleri öğrencilerin kolay anlayabileceği bir yapıda mı? Mobil cihazlarda bu materyaller kolaylıkla anlaşılıyor mu?
   i. *Evet, çeviri derslerinde metinlerle uğraştığımız için kolay anlaşılıyor. Tüm cihazlarda da kolaylıkla anlaşılabilir yapıdalar.*
10) Bu öğretim materyallerini kullanmak için öğrencilerin özel bir gereksinime sahip olmaları gerekiyor mu?
   i. *Hayır, uzaktan eğitim sürecine katıldıkları şartlar yeterli oluyor.*
11) Bu öğretim materyalleri öğrenciler ile etkileşime ve iş birliğine yönelik çalışmaya olanak sağlıyor mu?
   i. *Hayır, bu öğretim materyallerinde bu olanaklar yok.*
12) Bu öğretim materyallerini kaybetme ihtimaline karşı alabileceğiniz önlemler var mı?
   i. *Öğretim materyalleri olarak kullandığım web sayfalarının URL'lerini bilgisayarımda bir dosyaya kaydediyorum, bunu ayrıca Google Drive'a yedekliyorum. Ayrıca web sayfası türündeki öğretim materyallerini URL olarak Google Keep'e ekliyorum.*
13) Bu öğretim materyallerini belirlemeye veya oluşturmaya harcanan zaman öğrenciler ile iletişime ve etkileşime ayrılırsa hedeflere yönelik daha çok kazanım elde edilebilir mi?

i. *Hayır, tam aksine bu öğretim materyallerini zaman kaybetmemek için belirledim.*

HAZIRLIK Aşama 4: Öğretim Yöntemleri

1) Dersin amaç ve hedefleri kapsamında nasıl bir öğretim tarzı ile ders sürecini yöneteceksiniz?
   i. *İlk haftalarda daha çok teorik bilgiler ele alındığı için bunlar için düz anlatım yapacağım, bu süreci düz anlatım ile sıkıcı hale getirmemek için çeviri yöntemlerine giriş amacıyla basit cümleler üzerinden çeviri uygulamaları da yapacağım. Sonraki haftalarda çevirinin doğru yapılabilmesi için metin çözümlemesinin nasıl yapılabileceğini göstereceğim. Ardından metindeki cümleleri ele alarak, bilinmeyen Rusça kelimeler olup olmadığını kontrol edeceğim. Ayrıca ilgili cümledeki anlamı değiştiren Rusça dil bilgisi kurallarının anlaşıldığından emin olacağım. Bu uygulamaların ardından cümlenin çevirisinden bağımsız olarak cümlede ne anlatılmaya çalışıldığı hakkında öğrencilerin yorum yapmalarını isteyeceğim. Yorumları aldıktan sonra öğrencilerden cümleyi anlaşılabilir ve kurallara uygun şekilde çevirmelerini isteyeceğim. Son olarak Google Çeviri aracında ilgili Rusça cümlenin Türkçe karşılığını öğrencilere göstereceğim. Çeviride hatalar oluşmuşsa bunları bulmalarını isteyeceğim, çeviri onların yaptığından daha iyi olmuşsa olumlu yönleri tespit etmelerini isteyeceğim. Bu hataların ve olumlu yönlerin çeviri yöntemleri ile ilgisini bulmaları ve bunlardan nasıl bir strateji üretilebileceği konusunda onları yönlendireceğim. Genel öğretim tarzım bu şekilde olacak.*
2) Öğretim tarzınıza ve dersin hedeflerine uygun olarak kullanmayı düşündüğünüz öğretim yöntemleri nelerdir?
   i. *Bu ders Rusça çeviri yöntemleri dersi olduğu için mecburen dil bilgisi-çeviri yöntemini kullanmış oluyorum, ama Rusça dil bilgisi öğretmiyorum. Farklı türlerde içerikler üzerinde çalışılacağı için de içerik temelli dil öğretimi yaklaşımını kullanabilirim. Bunu yapmak için*

öğrencilerin ilgi duyacağı konularda içerikler seçerek Rusça çeviri yöntemlerini geliştirmelerini sağlayabilirim. Ayrıca farklı bir içerik olarak Türkçeye çevrilmiş Rusça edebi eserlerin farklı çevirilerini öğrencilerin karşılaştırmalarını isteyebilirim. Kuram, yöntem ve yaklaşım gibi bilgilerinin aktarılmasında da düz anlatım yöntemini kullanacağım. Genel olarak tüm derslerde soru-cevap yöntemi de kullanılmış olacak. Çevirilerin daha iyi nasıl yapılabileceği konusunda da sık sık sınıfta tartışma ortamı oluşturacağım.

3) Bu öğretim yöntemleri mevcut teknolojiler ve öğretim materyalleri ile kullanılabilir mi?
    i. *Evet, bu yöntemler tüm teknolojiler ve öğretim materyalleri ile kullanılabilir.*
4) Bu öğretim yöntemleri hedeflediğiniz yeterliklere ulaşmada sizce etkili olacak mı?
    i. *Evet, yeterli olacağını düşünüyorum.*
5) Bu öğretim yöntemleri dersin müfredatında yer alan konuları aktarmak için sizce yeterli olacak mı? Başka bir yöntem kullanmanızı gerektirecek bir konu var mı?
    i. *Evet, yeterli olacaktır, başka bir yöntem kullanmamı gerektiren bir konu olacağını düşünmüyorum.*
6) Bu öğretim yöntemlerinde öğrenci motivasyonunu artırmaya yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. *Yabancı dil öğretim yöntemlerinden önermeme yaklaşımına uygun olarak öğrencilerin Rusça çeviri yöntemlerine dair olumsuzluklarını tespit edip, bunları kaldırmak için çabalayabilirim.*
7) Bu öğretim yöntemlerinde öğrencilerin daha kolay öğrenmesine yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. *Özel bir öğrenme yaklaşımı olarak serpiştirme etkisini kullanabilirim. Bu etkiyi oluşturmak için temel konuları aktardıktan sonra Rusça çeviri uygulamalarında müfredattaki konuları sırasıyla değil de aynı derste karışık bir şekilde belli ölçüde ele alarak öğrencilerin daha kolay öğrenebileceğini düşünüyorum. Ayrıca olumlu bir Zeigarnik etkisi*

oluşturmak için öğrencilere sık sık görevler verip Rusça çeviri yöntemlerine yönelik Maslow'un tanımladığı bilinçsiz yeterlik durumuna ulaştırmaya çalışacağım. Bu sayede farkında olmadan Rusça çeviri yöntemlerini daha kolay bir şekilde öğrenmiş olacaklar.

8) Bu öğretim yöntemlerinde öğrencilere başarılı bir şekilde öğrettiğiniz bilgilerin unutulmasını engellemeye ve uzun süre akılda kalıcılık sağlamaya yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. *Bunun için Fibonacci dizisine göre bir aralıklı tekrar planlaması yapacağım. 14 haftalık bir öğretim süreci var, haftalık 2 saatten toplamda 28 saatlik bir süreç var. 4. haftadan sonra temel konuları aktarmış olacağım, geriye 24 saat kalmış oluyor. Önemli olduğunu düşündüğüm konular için bu haftadan itibaren başlamak üzere 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21. ders saatlerinde kısaca tekrar edecek bir plan yapabilirim.*
9) Bu öğretim yöntemlerinde öğrenciler arasında etkileşim ve iş birliği sağlamaya yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. *Bunun için toplulukla dil öğretimi yöntemini kullanabilirim, öğrencilerden hedeflere uygun olarak çeviri yapılacak konuları belirlemeleri için birlikte karar vermelerini isteyebilirim. Böylece öğrenciler arasında etkileşim ve iş birliği sağlamış olurum.*
10) Bu öğretim yöntemlerinde öğrencilerin özerk öğrenmelerini desteklemeye yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. *Bunun için doğrudan öğretim materyalleri üzerinden anlaşılabilecek konular için tersine çevrilmiş sınıf sistemi yaklaşımını uygulayabilirim. Öğrencilerin kendileri öğrendikleri konuları anlayıp anlamadıklarını da ders sürecinde test edebilirim.*
11) Bu öğretim yöntemlerinde hedeflerinizi destekleyecek şekilde öğrencilerin gerçek hayatta Rusça pratik yapmalarına yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
    i. *Bu bir çeviri dersi olduğu için bunu gerçek hayatta pratik yapmanın tek yolu, öğrencilerden gerçek bir sonucu olan Rusça çeviri yapmalarını*

istemek olacak. Bunu sağlamak için öğrencilerin az sayıda sayfa içeren basit yapıdaki Türkçe web siteleri olan şirketler ile görüşmelerini isteyebilirim ve bu web sayfalarının Rusça çevirilerini yapmalarına yönelik ödev verebilirim.

UYGULAMA Aşama 5: Ders Süreci

Bu aşamada soru bulunmamaktadır.

DEĞERLENDİRME Aşama 6: Ölçme ve Değerlendirme

1) Dersin amacı kapsamında belirlediğiniz hedeflerdeki yeterliklere öğrencilerin hangi derecede ulaştıklarını anlamak için nasıl bir ölçme ve değerlendirme yapmayı düşünüyorsunuz?
    i. *Öğretim sürecinde genel olarak soru-cevap yöntemiyle öğrencilerin hedeflediğim yeterliklere ne derece ulaştıklarını gözlemleyeceğim. Ayrıca, öğrencilere verdiğim Rusça çeviri ve metin çözümleme ödevleri ile de genel durumlarını değerlendirebileceğim. Sınav sürecinde ise, öğrencilerin hedeflediğim yeterliklere ulaşıp ulaşmadıklarını anlamak için farklı soru türleri kullanacağım. Çeviri kuramları ve yöntemleri üzerine bilgilerini test etmek için çoktan seçmeli sorulara yer vereceğim. Metin türlerine ve çeviri tekniklerine ilişkin kuramsal bilgilerini ölçmek için doğru-yanlış ve eşleştirme soruları kullanacağım. Çeviri becerilerini ve uygulamalarını test etmek için kısa yanıtlı sorular kullanacağım. Son olarak, Rusça çeviri yöntemlerine ve metin çözümlemesine yönelik genel becerilerini test etmek için sırasıyla edebi, bilimsel ve hukuki dilde olan üç kısa paragrafı Türkçeye çevirmelerini isteyeceğim.*
2) Bu ölçme ve değerlendirme yaklaşımınız öğrencilerin hedeflediğiniz yeterliklere ulaşıp ulaşmadığını anlamanız için sizce yeterli olacak mı?
    i. *Bu şekilde oluşturduğum sınav ile hedeflediğim tüm yeterliklere ne derece ulaşılıp ulaşılmadığını test etmiş olacağım.*

3) Bu ölçme ve değerlendirme yaklaşımınız Bloom taksonomisine göre öğrencilerin farklı bilişsel düzeylerini ölçmeye yönelik sorular ya da değerlendirmeler içeriyor mu?
    i. *Bu bir çeviri dersi olduğu için öğrencilerin sınavdaki sorulara cevap vermeleri için Bloom taksonomisindeki oluşturma adımı dahil tüm aşamaları kullanmaları gerekiyor.*
4) Bu ölçme ve değerlendirme yaklaşımınız ile elde edilecek sonuçlar öğretim tasarımı sürecindeki olası sorunları görmenize yardımcı olabilecek mi?
    i. *Kesinlikle görmeme yardımcı olacak. Soruları hedeflere yönelik oluşturduğum için belirli türde sorularda oluşacak zorluklar bana öğretim tasarımı sürecindeki olası sorunları da göstermiş olacak. Örneğin öğrencilerin genel olarak hukuki metin çevirisinde zorlandıklarını görürsem, bu hedefimi gözden geçirmem ya da öğretim yöntemimi geliştirmem gerekecek.*
5) Ölçme ve değerlendirme sonrası öğrencilerde oluşabilecek olumsuz bir Zeigarnik etkisini engellemek için özel bir tutum sergiliyor musunuz? Olumlu bir Zeigarnik etkisi oluşturmak için özel bir çabanız var mı?
    i. *Aslında Rusça çeviri bu bölümü okuyan öğrencilerin günlük hayatta da ihtiyacı olan bir beceri olduğu için bu konuda olumsuz bir durum oluşacağını düşünmüyorum. Olumlu bir Zeigarnik etkisi oluşturmak için öğrettiğim Rusça çeviri yönteminin gerçek hayatta nasıl kullanabileceklerini, neden ihtiyaç duyacaklarını her defasında açıklıyorum.*

DEĞERLENDİRME Aşama 7: Geri Bildirim

Bu aşamada öğretim elemanına yönelik soru bulunmamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın birinci bölümünde uzaktan eğitimin teknolojik gelişimi ve kuramları, güncel web teknolojileri, uzaktan eğitimde kullanılan web araçları, yabancı dil öğretiminde temel kavramlar, yöntemler ve öğrenme yaklaşımları ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine yönelik bilimsel çalışmalarda kullanılan web araçları, öğretim materyallerinin dijitalleştirilmesi ve kullanılabilecek web araçları araştırılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde TPACK kavramı, SECTIONS ve ADDIE modelleri ele alınarak uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerin öğretim tasarımı için bir model önerilmiş olup, ayrıca uygulama örneğine yer verilmiştir. Çalışmanın sonuç ve öneriler kısmında, elde edilen verilerden çıkarılan sonuçlar detaylı bir biçimde ele alınacaktır. Ayrıca, kavramların daha iyi anlaşılmasına yönelik örnekler, öğretim süreçlerini iyileştirmeye yönelik öneriler ve gelecekteki araştırmalar için potansiyel çıkış noktaları ortaya konulacaktır.

Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimine bakıldığında iletişim ve etkileşim aracı olarak kullanılan yaygın teknolojiye göre bilginin uzak bir noktaya aktarılma biçiminin değiştiği görülmektedir. Uzaktan eğitimin ilk yıllarında posta servisleri ile bilginin uzak noktaya iletilmesi uzun zaman alıyorken, radyo ve televizyon teknolojileri ile neredeyse anlık bir aktarma süreci başlamıştır. Sonraki yıllarda gelişen telekonferans teknolojileri ile bilginin hızlı aktarılma sürecine hızlı etkileşim süreci eklenmiştir. Web teknolojileri ile yürütülen uzaktan eğitimde ise bilginin bütüncül ve çeşitli biçimde, hızlı ve etkileşimli olarak sunulduğu bir döneme girilmiştir. Bu bağlamda uzaktan eğitimin güncel teknolojiler ile sıkı bir ilişki içerisinde ilerlediği anlaşılmaktadır. Günümüzde kullanılan web teknolojileri artık bilginin uzaktan noktaya hızlı bir şekilde iletilmesi ya da uzaktan eğitimdeki paydaşlar arasında eş zamanlı iletişim ve etkileşim olanağının çok ötesine giderek bilginin biçimini, sunulma şeklini değiştirerek yüz yüze eğitimde olanaklı olmayan yaklaşımların ortaya çıktığı görülmektedir.

Uzaktan eğitimde kullanmak üzere yükseköğretim kurumları tarafından geliştirilen sistemlerin *Semantik Web* standartlarına göre yeniden düzenlenmesinin

öğrencilerin verilere ve öğretim materyallerine ulaşmada kolaylık sağlayabileceği anlaşılmaktadır. Semantik web, bir kütüphanedeki kitapların bir konuya göre sınıflandırılarak sıralanması olarak düşünülebilir. Fakat bundan daha da iyi bir seçenek olarak aynı kitapların okuyucunun farklı bir ihtiyacı olması durumunda anlık olarak tekrar sıralanabildiği varsayılabilir. Bu sınıflandırma ve sıralama işlemlerinin yükseköğretim kurumlarının kullandığı uzaktan eğitim sistemleri dahil olmak üzere arama motorları gibi diğer makinelerin de anlayabileceği şekilde ortak bir standarda göre yapılması semantik web olarak düşünülebilir. Semantik web, bu açıdan uzaktan eğitimde öğrencilerin farklı kaynaklar üzerinden bilgiye ulaşma ve öğrenme biçimini değiştirebileceği çıkarımı yapılabilir. Örneğin, uzaktan eğitim sistemlerindeki öğretim materyalleri semantik web standartlarına uygun bir şekilde tasarlanırsa, öğrencinin öğrenme stiline daha fazla uyum sağlayacak bu standardı kullanan başka bir web aracına erişim verilebilir. Bu sayede, öğrenci aynı materyalleri kullanarak daha etkili bir öğrenme süreci gerçekleştirebilir. Bu bağlamda semantik web standartlarının, uzaktan eğitimde bilginin sunuluş biçimine önemli katkılarda bulunabileceği sonucu çıkarılabilir.

Makinelerin verilerden öğrenebilmesinden ve elde ettiği verilerden çıkarımlar yaparak geleceğe yönelik tahminlerde bulunabilmesinden uzaktan eğitimin gelecekteki uygulama biçimini büyük oranda değiştirebileceği çıkarımı yapılabilir. Uzaktan eğitimde *Makine Öğrenmesi* ile öğrenme yönetim sistemlerindeki öğrencilerin tüm öğrenme etkinlikleri takip edilerek, zayıf ve güçlü yönleri tespit edilebilir. Bu sayede öğrenciye göre kişiselleştirilmiş öğrenme etkinlikleri ve müfredat sunulabilir. Bunun da ötesinde makine öğrenmesi elde ettiği çıkarımlardan yola çıkarak öğrenciler arasındaki ortak zayıflıkları ve güçlü yönleri belirleyebilir, sonradan eğitime katılan öğrenciler için başlangıçtan itibaren daha verimli öğrenme deneyimi sunabilir. Örneğin, makine öğrenmesi uzaktan eğitim yoluyla yürütülen bir Rusça kelime öğrenme dersinde genel not ortalaması belli bir seviyenin üzerinde olan öğrencilerin A1 ve A2 seviyesindeki Rusça kelimelerin çoğunu bildiği, B2 ve C1 seviyesindeki kelimelerin çoğunu bilmediği çıkarımını yaparak sonraki dönemlerde derse kaydolan benzer öğrencilerin etkinliklerini B2 ve C1 seviyelerini daha çok destekleyecek şekilde düzenleyebilir. Sürecin bu şekilde makineler tarafından

yönetilmesi öğretim elemanlarının öğrencileri bireysel olarak takip ederek zayıf yönlerini geliştirme çabası ile kıyaslandığında oldukça zaman kazandırıcı bir faktör olabileceği anlaşılmaktadır. Ancak, makine öğrenmesinin bir derse yönelik yaptığı çıkarımlar ve tahminler diğer dersler için uygun olmayabilir; bu durum yükseköğretim kurumları arasında düşünüldüğünde dersler arasında belirgin farklılıklar ortaya çıkabilir.

Makine öğrenmesinin sınırlılıklarının başladığı aşamada, *Yapay Zekâ* teknolojisinin devreye girdiği anlaşılmaktadır. Bu teknoloji, makinelere sadece verilerden öğrenme, çıkarımlar yapma ve tahminler oluşturma yeteneği sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda insan gibi düşünme ve kararlar alma becerisi de kazandırmaktadır. Makine öğrenmesi, mevcut bilimsel kaynaklara referans vererek sonuçlar ve çıkarımlar oluşturan bir araştırmacıya benzetilebilir. Yapay zekâ ise, mevcut bilimsel kaynakların sınırlılıklarını ele alıp, ilgili alanda yenilikçi kuramlar ve yaklaşımlar ortaya koyan bir araştırmacı olarak düşünülebilir. Örneğin, yapay zekâ bir Rusça kelime öğrenme dersinde öğrencilerin anlamı sayılarla ilgili olan Rusça ifadeleri öğrenmekte zorlandığını anlayarak öğrenme etkinliklerini bu konuya yönelik kişiselleştirme kararı alabilir. Günümüzde yaygın olarak kullanılan ChatGPT gibi yapay zekâ sohbet robotları dersin hedef ve amaçlarına uygun şekilde özelleştirilerek öğrencilere diledikleri anda ve yerde ulaşabilecekleri sanal bir öğretim elemanı sunulabilir. Bu bağlamda yükseköğretim kurumlarının, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin yapay zekâ teknolojilerine uyum sağlama hızına bağlı olarak uzaktan eğitimin uygulanma biçiminde gelecekte belirgin değişiklikler olabileceği öngörülebilir.

Uzaktan eğitimde gerçeklik algısının oluşturulmasında başvurulan *Sanal Gerçeklik* ve *Artırılmış Gerçeklik* teknolojilerinin uzaktan eğitimde öğrencilerin bilgiyi deneyimleme şeklini değiştirerek daha gerçekçi bir ortamda web üzerinden öğrenimin olanaklı olduğu anlaşılmaktadır. Bu teknolojilerin uzaktan eğitimde yaygınlaşabilmesi için yatırım maliyetlerinin daha düşük olması ve göz sağlığı gibi önemli sorunların aşılması gerektiği görülmektedir. Genel olarak bir teknolojinin gelişim süreci göz önünde bulundurulduğunda maliyetin düşürülmesi ve belirgin sorunlarının giderilmesi temel amaçlar arasında yer aldığı söylenebilir. Bu yüzden

gelecekte daha düşük maliyetle ve göz sağlığına etkisi indirgenmiş şekilde sanal gerçeklik teknolojilerinin kullanımı olanaklı olabilir. Uzaktan eğitimin etkisinin daha çok tartışıldığı dönemlerde olduğu gibi sanal gerçeklik teknolojilerinin temel sorunlarının araştırılması yerine bu teknolojiler ile verimli bir öğrenme deneyimlerinin nasıl sağlanabileceğine odaklanılması daha yararlı olabilir. Örneğin, sanal gerçeklik teknolojileri ile öğrenciler, ana dili Rusça olan insanlarla daha gerçekçi bir şekilde iletişim ve etkileşim olanağı bulanabilir. Bu olanak, web üzerindeki diğer iletişim deneyimleri ile kıyaslandığında öğrencilerin Rusça iletişim becerilerine sağlayabileceği katkılar çok farklı düzeyde olabilir.

Blok Zinciri teknolojilerinin uzaktan eğitime potansiyel katkıları literatürde tartışılmakla birlikte, uzaktan eğitimdeki gerçek uygulamalarının henüz yaygınlaşmadığı görülmektedir. Blok zinciri teknolojileri konusunda teknik yeterliklere sahip uzaktan eğitim program tasarımcılarının sınırlı sayıda olması bu durumun nedenlerinden biri olabilir. Blok zinciri teknolojisinin ilk uygulama örneği kripto para alanında olmuştur, başlangıçta blok zincirinde bir kripto para oluşturmak uzun zaman alabilen ve maliyetli bir işlem iken, günümüzde belirli platformlar üzerinde düşük maliyetler ile kısa sürede yeni bir kripto para oluşturulabilmektedir. Bu bağlamda uzaktan eğitimde kullanılabilen diğer teknolojilerin gelişim sürecinde görüldüğü gibi blok zinciri teknolojilerinin de uzaktan eğitimde her kurum için uygun uygulama olanağının zaman içerisinde oluşabileceği öngörülebilir. Bu aşamada blok zinciri teknolojilerinin işlevi ve uzaktan eğitime potansiyel katkılarını bilmek önemli olabilir. Blok zincirleri, web üzerinde merkezi bir otorite olmadan güvenilir ve hızlı bir şekilde kayıt ve onay işlemleri yapmanın bir yolu olduğu anlaşılmaktadır. Basit bir şekilde ifade etmek gerekirse "bloklar" verilerin kayıt altına alındığı birimler; "zincirler" ise bu blokların doğruluğunun onaylanması ve birbirlerine özel bir şifre ile bağlanması olarak düşünülebilir. Blok zincirinde yapılan bu işlemler, bir kez onaylandığında sonradan değiştirilememektedir, bu da kayıt ve onay işlemlerinin üst düzey bir güvenlikle gerçekleştirildiğini göstermektedir. Bu bağlamda uzaktan eğitimde kayıt ve onay amacına yönelik işlemlerin güvenli ve hızlı bir şekilde blok zinciri kullanılarak yapılabileceği anlaşılmaktadır. Bunun en kullanışlı tarafı ise uzaktan eğitimde bir öğrencinin yükseköğretim kurumuna ilk kayıt aşamasından

başlanarak, ders seçimi ve onayları, öğrenme yönetim sistemindeki etkinlikleri, video konferans yazılımlarındaki derse devam durumları, ölçme ve değerlendirme aşamalarındaki değerlendirmeler gibi mezuniyete kadar gerçekleşen tüm işlemler tek bir blok zincirinde sırasıyla tarih bilgisi ile her aşamanın onaylandığı ve güvenilir bir şekilde kayıt altına alındığı bir sistem tasarlanabilmesi olanağıdır. Bu işlemlerin blok zincirlerinde otomatik olarak güvenli ve hızlı bir şekilde yapılması öğretim elemanlarına ve kurumdaki diğer idari personellere zaman kazandırmasının yanı sıra öğrencinin tüm eğitim-öğretim sürecinin bir bakışta incelenmesine olanak sağlayabilir. Bu bağlamda blok zinciri teknolojilerinin uzaktan eğitimde tüm paydaşların iş yükünü azaltarak, eğitim-öğretimin kalitesinin artırılmasına yönelik faaliyetlere daha çok zaman ayrılmasını sağlayabileceği çıkarımı yapılabilir.

Uzaktan eğitimdeki temel ve yeni kuramlara genel olarak bakıldığında çalışmada diğer başlıklarda yer alan birçok kavram, model, yöntem ve yaklaşımın temelini, *uzaktan eğitim kuramları*nın oluşturduğu görülmektedir. Örneğin, ADDIE öğretim tasarımı modelinin, uzaktan eğitimdeki öğretim tasarımı kuramını temel aldığı anlaşılmaktadır. Bu kuramlar geleneksel eğitim, öğretim ve öğrenme kuramlarının uzaktan eğitime uyarlanması, teknolojik açıdan tamamlanması veya genişletilmesi olarak düşünülebilir. Bu durum, teknolojilerin gelişmesi ve yeniliklerin ortaya çıkması sadece uzaktan eğitimin uygulanma biçiminde değil, kuramsal yapısında da değişiklikler oluşturduğunu göstermektedir. Bu bağlamda öğretim elemanlarının uzaktan eğitimde güncel kuramları daha iyi anlayabilmesi ve kendi yaklaşımlarını oluşturabilmesi için geleneksel kuramları da bilmesinin önemli olduğu söylenebilir.

Bir uzaktan eğitim programının yürütülebilmesi için temelde ihtiyaç duyulan web araçları incelendiğinde *öğrenme yönetim sistemleri* ve *video konferans yazılımları* temelde kullanılarak, birçok yardımcı web aracının sürece dahil edilebileceği anlaşılmaktadır. Uzaktan eğitimde öğretim elemanlarının ve öğrencilerin anlık mesajlaşma uygulamaları gibi web araçları iletişimde ve etkileşimde kalmaya devam etmesi öğrenmeyi ve öğretimi, ders sürecinin dışına çıkararak hayat boyu öğrenmeyi desteklediği sonucu çıkarılabilir. Canvas LMS ve Zoom video konferans yazılımı gibi temel web araçlarının seçiminde öğretim elemanlarının ve öğrencilerin güncel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak tüm özelliklerinin bilinmesinin ve daha iyi

çözümler sunan başka web araçları varsa bu konuda yükseköğretim kurumlarının yönlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışmada yer verilen LMS'ler için ortak sınav formatları ve veri aktarım standartları gibi başka ortak kullanım standartlarının araştırılması faydalı olabilir. Ayrıca Zoom video konferans yazılımın çalışmada örnek verilen "Odak Modu" özelliği, öğrencileri kamera açmaya teşvik etmeye yönelik iyi bir öneri olabileceği, kullanılan aracın farklı özelliklerinin daha iyi öğrenme deneyimi sunabileceği göz önünde bulundurulabilir. Ayrıca öğretim elemanlarının ve öğrencilerin iş birliği içerisinde genel olarak uzaktan eğitim sürecini kolaylaştırabilecek web aracı arayışında olmalarının öğretim sürecindeki verimi artırmak açısından bir gereklilik olduğu söylenebilir. Bunun da ötesine gidilerek uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde oluşabilecek özel ihtiyaçlara yönelik web araçlarının geliştirilmesi için dış kaynaklardan destek alınmasının iyi bir seçenek olabileceği düşünülebilir.

Teknoloji destekli yabancı dil öğretimini ifade etmek için literatürde CALL, TELL gibi kavramlara rastlanmaktadır. İlgili alanda otorite olarak görülen *Computer Assisted Language Learning* gibi birçok bilimsel derginin adlarının da bu kavramlardan oluştuğu görülmektedir. CALL ya da TELL kavramlarının yabancı dil öğretiminde daha genel amaçlı araştırmalar için kullanılması gerektiği anlaşılmaktır. Öğretim elemanı öğrencilerin verimliliğini artırmak için mobil cihazları kullanacaksa *Mobile-Assisted Language Learning*, eğer oyunlar aracılığı ile yabancı dil öğretimi gerçekleştirmek istiyorsa, *Game-Based Language Learning*, yapay zeka destekli dil öğretimi ile ilgili çalışma yapmak istiyorsa *AI-Based Language Learning*, Rusça öğretim materyallerini öğrencilerin seviyelerine göre düzenlemede kuramsal arayışlarda CEFR ve öğrencilerin kendi kendilerine Rusça öğrenmelerine devam etmelerini sağlamayı amaçlıyorsa MOOC ya da LMOOC gibi kavramlar ile literatür araştırmasının kapsamını daraltması daha hızlı ve etkili sonuçlar elde etmesini sağlayabilir. Çalışmada yer alan kavramlardaki "learning" ifadesinin sadece öğrenime yönelik olmadığı, literatürde "öğretim" ifadesini de karşıladığı anlaşılmaktadır. Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminde öğretim elemanlarının yeni yöntem ve yaklaşım arayışlarında bu tür başlıklar ile kapsamı daraltarak araştırma yapmaları daha doğru kaynaklara ulaşmalarına yardımcı olabileceği söylenebilir. Bu bağlamda

uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminde bu tür kavramların bilinmesinin hem öğretim elemanlarının literatür araştırmalarında hem de yeni yaklaşım arayışlarında etkili olduğu çıkarımı yapılabilir.

Yabancı dil öğretim yöntemlerinin öğretim elemanlarına Rusça öğretiminde etkisi denenmiş yaklaşımlar sunduğu görülmektedir. Ancak bu yöntemlerin uzaktan eğitimde hangisinin ya da hangilerinin tercih edileceği öğretim elemanının öğretim biçimine ve dersin amaç ve hedeflerine bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin Rusça dil bilgisi kurallarını öğrenmesi ve Rusça kelimelerin Türkçe karşılıklarını bilmesi hedefleniyorsa öğretim elemanının en iyi uygulamaları ve web araçlarını *Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi* başlığı altında araştırması önerilebilir. Öğretim elemanı dersin amaç ve hedefleri kapsamında edebi metinler üzerinden Rusça öğretimi yaklaşımını kullanmak istiyorsa *İçerik Temelli Dil Öğretimi* yaklaşımını kullanabilir. Öğretim elemanı uzaktan eğitim derslerinde öğrencilerin Türkçe konuşmasını istemiyorsa, Rusçayı etkin bir şekilde kullanarak iletişim becerilerini geliştirmeyi hedefliyorsa, *Doğrudan Yaklaşım* başta olmak üzere, *İşitsel-Dilsel Yöntem* ve *İletişimsel Dil Öğretimi* başlıkları altındaki en iyi uygulama biçimlerini inceleyebilmektedir. Öğretim elemanı Rusça öğretimini ders süreci ile sınırlamadan öğrencilerin iş birliği içerisinde kendi kendilerine Rusça öğrenmelerini devam etmelerini istiyorsa, *Sessiz Yöntem*, *Görev Temelli Dil Öğretimi*, *Toplulukla Dil Öğretimi Yaklaşımı* ve *Bütüncül Fiziksel Tepki Yaklaşımı* gibi yabancı dil öğretim yöntemlerindeki en iyi uygulamalardan uygun gördüklerini seçebilmektedir. Öğretim elemanı öğrencilerin Rusça öğrenmeye yönelik olumsuz düşüncelerini kaldırarak, genel olarak motivasyonlarını artırmayı amaçlıyorsa, *Önermeme Yaklaşımı* uzaktan eğitimin tüm süreçlerinde kullanılabilmektedir. Bu bağlamda yabancı dil öğretimin yöntemlerinin seçiminde ve uygulanmasında dersin amaç ve hedeflerinin göz önünde bulundurulması gerektiği ve öğretim elemanın bu yöntemleri harmanlayarak birlikte kullanabileceği anlaşılmaktadır. Ayrıca yabancı dil öğretiminde daha farklı yaklaşımların olduğunun bilinmesi önemlidir; literatürde düzenli olarak yeni yaklaşımların ve mevcut yaklaşımlara yönelik teknoloji ile en iyi uygulama biçimlerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Son olarak öğretim elemanlarının Rusça öğretiminde yeni yaklaşım

arayışlarında sadece Rusça özelinde değil, daha fazla sayıda uygulama örneğine ulaşabilmek için diğer dillerdeki araştırmaları incelemeleri önerilmektedir.

Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretiminde öğrencilerin öğrenme verimliliğini artırmak için kullanılabilecek yaklaşımlara bakıldığında literatürdeki yabancı dil öğretim yöntemlerinden daha bağımsız, öğrenme kuramları ile temellendirilmiş yaklaşımların olabileceği anlaşılmaktadır. Çalışmadaki yaklaşımlardan *Zeigarnik Etkisi* ilk olarak ele alınabilir. Çünkü bu yaklaşımda, öğretim elemanı tarafından kullanılan öğretim yaklaşımlarının başarısından bağımsız olarak, öğrenmenin psikolojik bir boyutu ele alınmaktadır. Bu etkinin bir sonucu olarak kullanılan öğretim yaklaşımları kısa vadede başarılı olsa bile, uzun vadede başarısız olabileceği anlaşılmaktadır. Zeignarik etkisinde bir görev tamamlanana kadar akılda bir şekilde yer etmekte, tamamlandıktan kısa süre sonra unutulabileceğine dikkat çekilmektedir. Öğretim elemanları öğrencilerin sınavlar yapıldıktan sonraki ilk derslerde öğrencilerin daha önceki derslerde ele alınan birçok bilgiyi unuttuğunu fark edip önceki bilgileri tekrar etmek zorunda kalmış olabilirler. Bu durum Zeigarnik etkisinin bir sonucu olarak yorumlanabilir, öğrenciler önceki derslerde öğrendiği bilgileri sınavlarda kullanmak amacıyla akılda tutup, görev (yani sınav) tamamlandıktan sonra unutma eğilimi göstermiş olabilirler. Öğretim elemanları Zeigarnik etkisinden olumlu yönde faydalanmak için öğrencilere derslerde edindiği bilgilere, sınav sonrasında da belirli şekillerde ihtiyaç duyabilecekleri yönünde telkinler verebilirler. Bir Rusça dil bilgisi dersinde öğretim elemanı, ilgili konuyu öğretirken bu bilgilerin sadece ara sınavda değil, yarı yıl sonu sınavında da karşılarına çıkacağını, ayrıca daha uzun vadede bir görev tanımlayarak daha uzun süre akılda tutmalarını sağlayabilir. Bu bağlamda Zeignarik etkisini en iyi şekilde sürdürmenin yolu öğrencilerde Rusça öğrenimi ile ilgili uzun vadeli amaçlar ve hedefler oluşturmak için çalışmalar yapmak olabilir. Böylece, Zeignarik etkisinin uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğrencilerin verimliliğini artırmak için kullanılabileceği anlaşılmaktadır.

Geri Çağırma Pratiği ile *Test Etkisi*ni kullanmak öğrencilerde öğretilen bilgilerin daha uzun süreli olarak akılda kalmasına olanak sağlayabileceği görülmektedir. Öğretim elemanlarının Rusça derslerde kullandığı öğretim

yöntemlerine ek olarak, aktarılan bilgileri ders sürecinde belirli aralıklarda test etmesi, aynı sürede öğrencilerin kendi başlarına bu bilgileri tekrar etmesine kıyasla daha verimli olduğu anlaşılmaktadır. Aslında bu yaklaşım öğretim elemanları tarafından belirli bir plan dahilinde yapılmasa da farklı şekillerde kullanıldığı görülmektedir. Öğretim sürecinin doğası gereği öğretim elemanı aktardığı bilgilerin anlaşılıp anlaşılmadığını doğrulamak amacıyla öğrencilere sorular sormaktadır. Bu test etkisi, farklı yaklaşımlar ile sistematik olarak uygulandığında farklı öğretim yaklaşımları ortaya çıkabileceği söylenebilir. Bu amaçla diğer öğrenci merkezli yaklaşımlar bağlamında test etkisi ile geliştirilebilecek öğretim yaklaşımlarını incelemek önemli olabilir. Ancak öğrencilerin bilgileri öğrenme ve unutma süreçlerinin nasıl olduğunun anlaşılması bu farklı yaklaşımların daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir.

Öğrenme Eğrisi, öğrencilerin zaman içerisinde aktarılan bilgiyi öğrenme başarısının kayıt altına alınarak takip edilmesi olarak açıklanabilir. Bu uygulamanın, öğretim elemanlarının öğrencilerin belirli konularda öğrenme başarısını takip ederek, aynı konuyu sonraki derslerde ne kadar süre ele alması gerektiğine yönelik bir veri sunduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen bir Rusça dersin müfredatında konuların ne kadar süre ele alınacağı belirtilmektedir, ancak bu belirli bir sisteme göre yapılmamış olabilir. Öğretim elemanlarının konu bazında öğrenme eğrileri oluşturarak öğrencilerin belirli bir konuyu öğrenme başarısını takip etmeleri, müfredatta hangi konuya ne kadar süre yer vermeleri gerektiğine yönelik daha doğru kararlar almalarını sağlayabilir. Bu yaklaşım ile sadece müfredatta sistemli değişiklikler yapılarak öğrenim veriminin artırılabileceği anlaşılmaktadır. Örneğin öğretim elemanı elde ettiği verilere göre müfredatta iki haftalık süreyi kapsayan bir konu ile bir haftalık süreyi kapsayan konunun yerini değiştirmesi gerektiği sonucuna ulaşabilir. Öğrenme eğrilerinin uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğrencilerin verimliliğini takip etmek ve gelecekte daha doğru kararlar alabilmek açısından önemli olduğu söylenebilir.

Unutma Eğrisi, öğrencilerin başarılı bir şekilde öğrendiği bilgileri zaman içerisinde ne derece unuttuklarının kayıt altına alınarak izlenmesi olarak düşünülebilir. Öğrenme eğrileri ile bilginin ne kadar sürede başarılı bir şekilde öğretilebildiği ele alınırken, unutma eğrileri ile bilginin kalıcılık düzeyinin zaman içerisinde nasıl

değiştiği gözlemlenmektedir. Öğretim elemanı müfredatta birinci haftada ele alınan konuyu öğrencilerin hiç tekrar edilmediğinde üçüncü haftada konu ile ilgili bilgilerin ne kadarının hatırlanmadığını test etkisi ile ölçebilir, bu şekilde verileri düzenli olarak kayıt altına alarak her konu için bir unutma eğrileri oluşturabilir. Bu şekilde unutma eğrileri oluşturularak öğretim elemanı müfredatta ilk haftalarda yer alan bir konu için yüksek oranda unutulmasına izin vermeden sonraki haftalarda test etkisini kullanarak geri çağırma pratiği yapabilir. Bu sayede uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerde yer alan konular için unutma eğrileri oluşturularak daha verimli bir öğretim süreci tasarlanabileceği söylenebilir.

*Aralıklı Tekrar*ın, öğrencilerin öğrendiği bilgileri belirli aralıklarda tekrar ederek akılda kalıcılık sağlamak amacıyla kullanılan bir yaklaşım olduğu anlaşılmaktadır. Öğrenilen bilgileri tekrar etmenin önemi tartışılmazdır, ancak bu, bir sisteme göre planlanarak yapıldığında hem zaman kazandırabileceği hem de etkisinin artırılabileceği görülmektedir. *Gecikme Etkisi* prensipleri, bilginin tekrar edilme aralığının zaman içerisinde daha uzun aralıklarda yapılmasının akılda kalıcılığı artırabileceğini göstermektedir. Öğretim elemanı ilk haftada ele aldığı bir konu için her hafta ilk derslerde genel bir tekrar yapmasının aralıklı tekrar olduğu söylenebilir, ancak ilerleyen haftalardaki konular için de aynı yaklaşımı sergilemesi öğretim elemanının sonraki haftalardaki yeni konulara ayıracak zaman bulamaması ile sonuçlanabilir. Bu da tekrarın sistematik bir şekilde yapılması gerektiğini göstermektedir. Tekrarlar sistematik bir şekilde yapıldığında sonraki tekrarlar için daha az zaman ayrılabilmektedir. Bu tekrar aralıklarını daha iyi planlamak için öğretim elemanları konular için oluşturduğu unutma eğrilerindeki verileri göz önünde bulundurması önerilir. Ayrıca aralıklı tekrar yapmak için konunun baştan sona tekrar edilmesi gerekmeyebilir, test etkisi kullanılarak geri çağırma pratiği de yapılabilmektedir. Daha verimli bir aralıklı tekrar planlamasının Fibonacci dizisine göre de yapılabileceği anlaşılmaktadır. Bunu bir aralıklı tekrar planlama örneği ile açıklamak daha yararlı olabilir. Fibonacci dizisinin ilk altı sayısı "1, 2, 3, 5, 8, 13" şeklindedir. Öğretim elemanı bu sayıları ileriye doğru tekrar aralığı, geri doğru da tekrar süresini belirlemek için kullanabilir. Öğretim elemanı unutma eğrilerine göre tekrar edilmesini uygun gördüğü bir konu için bir tekrar süreci başlatabilir. Tekrarın

başlatılmasının uygun görüldüğü haftadan itibaren 1. ders saatinde 13 dakikalık tekrar süresi, 2. ders saatinde 8 dakikalık tekrar süresi, 3. ders saatinde 5 dakikalık tekrar süresi, 5. ders saatinde 3 dakikalık tekrar süresi, 8. ders saatinde 2 dakikalık tekrar süresi ve 13. ders saatinde 1 dakikalık tekrar süresi şeklinde bir aralıklı tekrar planlaması yapılabilir. Bu şekilde bir planlama yapıldığında tekrar süreleri giderek azaldığı ve tekrar aralıkları giderek arttığı için aynı zaman aralığı içerisinde daha fazla konu için tekrar planlaması yapılmasına olanak sağlanabilir. Bu bağlamda aralıklı tekrar ile uzaktan eğitim yoluyla Rusça derslerde konuların sistematik bir şekilde tekrar edilmesi sağlanarak öğrenme verimliliğinin artırabileceği anlaşılmaktadır.

*Ara Verme Etki*sinde bir bilgiyi ara vermeden aktarma sürecine kıyasla, uygun bir zaman aralığı bırakılarak aktarılmasının daha verimli bir öğrenme sağlayabileceği tartışılmaktadır. Bununla ilişkili olarak *Serpiştirme Etkisi*nde ise belirli bir aralıkta tek bir konuya odaklanmak yerine, araya farklı konuları serpiştirmenin daha verimli bir öğrenme sağlayabileceği savunulmaktadır. Bu iki yaklaşımın da öğrenime olan etkisinin yabancı dil öğretiminde ele alınan konulara ve ara verilen süreye göre değişebileceği anlaşılmaktadır. Ayrıca bu iki yaklaşımın da verimli öğrenme sağladığı durumlar bulunmaktadır. Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde bazı derslerin haftalık dört ders saati olduğu ve ders programında art arda yer aldığı görülmektedir. Yani, ilgili haftada ele alınan bir konu için A-A-A-A düzeninde öğretim yapılmaktadır. Ara verme etkisine göre öğretim elemanının daha verimli öğrenme sağlaması için birinci ders saatinde ele aldığı konuyu ikinci ders saatinde ele almaması, ilgili konuya üçüncü ders saatinde yer verip dördüncü ders saatinde aynı konunun işlenmemesi gerekmektedir. Serpiştirme etkisine göre ise öğretim elemanından ilk ders saatinde A konusunu, ikinci ders saatinde B konusunu, üçüncü ders saatinde tekrar A konusunu, dördüncü ders saatinde ise B konusunu ele alması beklenmektedir. Bu dört ders saatinde A-B-A-B düzenine göre sırayla farklı konular ele alındığında bu iki yaklaşımın etkisinin sağlanabileceği anlaşılmaktadır. Konuların bu şekilde aralıklarla ele alınması, ayrıca aralıklı tekrar etkisi oluşturabileceği de söylenebilir. Öğretim elemanı bu tür bir uygulama ile bir konuyu tekrar ele aldığında test etkisi ile önceki dersteki bilgileri geri çağırma pratiği de yapabilir. Bu sayede basit bir planlama ile aynı anda ara verme etkisi, serpiştirme etkisi, aralıklı tekrar, test etkisi ve geri çağırma

pratiği yaklaşımları birlikte kullanılabilmektedir. Bu yaklaşımların birlikte kullanılabilmesinin uzaktan eğitim yoluyla Rusça derslerde öğrenme verimliliğini artırmak için iyi bir seçenek olabileceği söylenebilir.

Öğrenme verimliliğini artırmaya yönelik diğer yaklaşımlardan farklı olarak *Bloom Taksonomisi*nin öğrencilerin bilgiyi ele alma ve kullanma süreçlerini açıkladığı görülmektedir. Bu yaklaşım, öğrenciye aktarılan bilginin sonraki test edilme süreçlerinde öğrenci tarafından bilişsel olarak nasıl kullanıldığını ve hangi aşamalardan geçtiğini göstermektedir. Bu bilişsel süreç; *Hatırlama*, *Anlamlandırma*, *Uygulama*, *Analiz*, *Değerlendirme* ve *Oluşturma* olmak üzere altı aşamadan oluşur, bir örnek üzerinden daha iyi açıklanabilir. Bir Rusça kelimeyi öğrenen öğrenci, test edilme sürecinde öncelikle uzun süreli hafızadan ilgili kelimeyi çağırır, bu *Hatırlama* aşamasıdır. İlgili kelimenin Türkçe anlamlarını ve Rusçada nasıl kullanıldığını düşünmesi *Anlamlandırma* aşamasıdır. Sorudan istenilenleri göz önünde bulundurarak ilgili Rusça kelime ile kurallara uygun işlem yapması *Uygulama* aşamasıdır. İlgili Rusça kelimenin diğer kelimelerle ilişkisine ve cümlede oluşturduğu anlama bakması *Analiz* aşamasıdır. Öğrencinin yaptığı işlemin dil bilgisi kurallarına ve diğer Rusça yapılara göre uygunluğunu kontrol etmesi *Değerlendirme* aşamasıdır. Tüm bu aşamalardan sonra ilgili Rusça kelime ile öğrencinin yeni bir cümle üretmesi *Oluşturma* aşamasıdır. Öğretim elemanı öğrenciye bir Rusça kelimenin Türkçe anlamına yönelik soru sorduğunda öğrenci hatırlama, anlamlandırma ve uygulama sürecinin ardından cevabın doğruluğunu kontrol etmek için değerlendirme yapar, analiz ve oluşturma aşamalarına uğramadan süreç bilişsel olarak tamamlanmış olur. Öğrenciden bir Rusça kelimenin kullanımına ilişkin yeni bir cümle kurması istendiğinde ise Bloom taksonomisindeki tüm aşamalara uğranarak süreç tamamlanmaktadır. Bu yaklaşım ile öğretim elemanları öğrencilerin bilgi ele alma biçimlerine göre farklı soru türleri oluşturabileceği ve uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde ölçme ve değerlendirme sürecini daha verimli bir şekilde yönetebileceği anlaşılmaktadır.

Geleneksel olarak uzaktan eğitimde eş zamanlı dersler esnasında öğretim elemanı öğretim materyalleri aracılığıyla ilgili konuyu aktarmaktadır ve aktarılan bilgilerin daha iyi anlaşılması için ders dışında öğrencilerden ödev, proje gibi

uygulama yapmaları beklenmektedir. Bu sürecin tersine çevrilmesinin literatürde *Tersine Çevrilmiş Sınıf Sistemi* olarak tanımlandığı anlaşılmaktadır. Öğretim süreci tersine çevrildiğinde öğrenci, öğretim elemanı tarafından sunulan ders materyalleri aracılığıyla ilgili konuyu kendisi öğrendiği ve eş zamanlı dersler sırasında ilgili konunun daha iyi anlaşılması için uygulamalar yapıldığı görülmektedir. Bir Rusça çeviri dersinde çeviri yöntemleri ile ilgili kuramsal bilgileri öğrencilerin kendileri öğrenip, eş zamanlı derslerde ise çeviri uygulamalarının yapılması tersine çevrilmiş sınıf sistemine örnek gösterilebilir. Bu sistemin öğrencilere özerk öğrenme alışkanlıkları kazandırdığı, aynı zamanda sadece yeterince anlaşılmayan konularda anlatım yapıldığından uygulamalara daha fazla olanak sağladığı görülmektedir. Öğretim elemanları bu sistemi uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde uygun gördüğü konularda kullanarak, daha verimli bir öğretim süreci sağlayabileceği anlaşılmaktadır.

Bir bilginin akılda kalıcılığını artırmak için başka şeylerle ilişkilendirilmesine yönelik uygulamaların *Nimonik* yaklaşımı altında ele alındığı görülmektedir. Öğretim elemanın bir öğrenciye adıyla hitap etmesinin öğrencinin derse olan dikkatini ve motivasyonunu artırabileceği bilinmektedir. Bu amaçla öğretim elemanın öğrencilerin adlarını daha kolay akılda tutmak için aynı ada sahip tanıdığı insanlarla eşleştirmesi nimonik yaklaşıma örnek verilebilir. Farklı nimonik yaklaşımların öğretim elemanı tarafından araştırılabileceği ve uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerde öğrenme verimliliğini artırmak için kullanılabileceği anlaşılmaktadır.

Türkiye'de uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine yönelik uygulamalı bilimsel çalışmalara bakıldığında LMS ve video konferans yazılımı gibi araçlara ek olarak az sayıda web aracının kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda söz konusu literatürde farklı web araçları ile uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminin nasıl iyileştirilebileceğine yönelik uygulamalı bilimsel çalışmalar yapılması gerekliliğinin olduğu söylenebilir. Çalışmanın birinci bölümünde uzaktan eğitimde kullanılan web araçları ile ikinci bölümde yer alan Rusça öğretimine yönelik web araçları, öğretim elemanlarının uygulamalı bilimsel çalışmalarda örnek olarak kullanılabileceği ve ilgili web araçlarının öğrenme üzerine olan etkisinin ölçülebileceği söylenebilir.

Geleneksel öğretim materyallerinin dijitalleştirilmesinin uzaktan eğitim yoluyla Rusça dersler için öğretim tasarımında önemli bir aşama olduğu anlaşılmaktadır. Basılı öğretim materyalleri sadece taranarak dijital ortama aktarıldığında ilgili içerikte düzenleme yapılamadığı, Pinpoint ve Google Drive gibi araçlarla düzenlenebilir formata dönüştürülebileceği görülmektedir. Bu işlem, uzaktan eğitimde aynı materyaller ile daha fazla sayıda öğrenme hedefine ulaşılmasına yardımcı olabilir. Bu bağlamda öğretim elemanlarının uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerde kullandığı materyalleri ilgili web araçları ile düzenlenebilir formata dönüştürmesi öğrenme verimliliğini artırmada yararlı olabileceği söylenebilir.

Türkiye'de ve dünyada yükseköğretim kurumları tarafından yürütülen online Rusça kurslarla, öğrenciler Rusça öğrenmelerine özerk olarak devam edebileceği ve Rusça yeterlik seviyesini henüz öğrenim sürecinde resmi bir kurumun onayı ile kanıtlamak için iyi bir yol olabileceği görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin Rusça yeterliğini resmi bir kurum aracılığıyla belgelendirmesi öğretim sürecinin dışında daha kolay staj olanakları bulabilmesine yardımcı olabileceği söylenebilir. Ayrıca Rusya'daki yükseköğretim kurumları tarafından yürütülen kurslarla öğrenime devam etmeleri Rusça dil becerilerini geliştirme açısından yararlı olabileceği anlaşılmaktadır.

Online Rusça öğrenme platformları eğlenceli ve motivasyon artırıcı etkinliklerle öğrencilerin bireysel olarak Rusça öğrenmelerine devam etmelerine olanak sağlayabileceği görülmektedir. Bu platformlar genellikle başlangıç seviyesinde Rusça dil becerilerinin geliştirilmesi için önerilmektedir. Öğrencilerin Rusça öğrenme motivasyonlarını artırmak amacıyla öğretim elemanları tarafından bu platformların ders sürecinde de kullanılabileceği anlaşılmaktadır.

Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerde kullanılabilecek web araçlarına öğretim elemanlarına farklı amaçlara ya da ihtiyaçlara yönelik teknolojik çözümlerin olabileceğini göstermek amacıyla yer verilmiştir. Bu web araçlarının bazılarının Rusça öğretimine yönelik olduğu ve diğerlerinin de uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde nasıl kullanılabileceğine yönelik öneriler olduğu görülmektedir. Bu web araçlarına yönelik önerilerin, uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerinde önemli faydalar sağlayabileceği anlaşılmaktadır. Bu araçlar, öğretim elemanlarının

derslerini farklı öğretim materyalleri ile zenginleştirebilmesini, öğrencilerin aktif katılımını teşvik edebilmesini ve Rusça öğrenme deneyimlerini daha etkili hale getirebilmesini sağlayabilir. Online Rusça öğrenme platformları, etkileşimli alıştırmalar ile Rusça dilbilgisi kurallarını pekiştirmek veya Rusça kelime bilgisini artırmak amacıyla öğrencilerin özerk öğrenmelerini desteklemede kullanılabilir. Ayrıca, bu araçların sunduğu dijital kaynaklar ve materyaller, öğrencilerin öğrenme materyallerine kolay erişimini sağlayarak kendi hızlarında çalışmalarına olanak sağlayabilir. Bu web araçlarının kullanımıyla birlikte, uzaktan eğitim yoluyla Rusça derslerin daha etkili bir şekilde tasarlanması ve uygulanması olanaklı hale gelirken, öğrencilerin Rusça dil becerilerini geliştirmeleri ve öğrenme deneyimlerini zenginleştirmeleri desteklenebilir. Bu web araçlarının etkin bir şekilde kullanılması için öğretim elemanlarına gerekli eğitim ve desteklerin sağlanması önemlidir. Bu bağlamlarda kullanılan web araçları ile uzaktan eğitim yoluyla Rusça derslerin verimliliğin ve öğrenme çıktılarının artırılabileceği anlaşılmaktadır.

Öğretim elemanlarının uzaktan eğitimde teknolojiler aracılığıyla Rusça öğretimi konusunda kuramsal bir yaklaşım olarak TPACK kavramının önemli olduğu anlaşılmaktadır. TPACK anlayışına göre öğretim elemanı alan bilgisindeki yeterliğinin yanı sıra pedagojik ve teknolojik bilgiye de sahip olması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca teknolojik bilgi diğer bilgi alanları ile birleştirilerek öğretim elemanının teknolojik pedagojik bilgi ve teknolojik alan bilgisi konusunda yeterliklere sahip olması gerektiği vurgulanmaktadır. Rusça çeviri dersinde öğretim elemanının Google Çeviri web aracı üzerinden dil bilgisi-çeviri yöntemini kullanarak nasıl çeviri yapılacağını anlatması teknolojik pedagojik bilgiye örnek verilebilir. Rusça kelime öğrenme dersinde öğretim elemanının Rusçada en çok kullanılan fiilleri Rusça Sıklık Sözlüğü web aracı üzerinden örnekler vererek anlatması ise teknolojik alan bilgisi için örnek olabilir. Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde, öğretim elemanının TPACK anlayışına uygun olarak öğretim yöntemlerini teknolojik araçlar ile geliştirmesinin ve alan bilgisini daha iyi aktaracak web araçları arayışında olmasının önemli olduğu anlaşılmaktadır.

TPACK anlayışı ile öğretim elemanı teknolojik yeterliklere sahip olma çabalarında teknoloji seçimini nasıl yapacağına yönelik kuramsal bir yaklaşım olarak

SECTIONS modelinin bulunduğu görülmektedir. Modelde teknoloji seçiminin uzaktan eğitimin tüm yönlerden ele alınarak yapılması gerektiği savunulmaktadır ve her aşamada öğretim elemanlarının yanıtlaması gereken sorular bulunmaktadır. Öğretim elemanının, öğrencilerin gereksinimlerini dikkate alarak ve teknolojinin kullanım kolaylığını göz önünde bulundurarak etkileşim ve öğretim işlevlerini değerlendirmesi önerilir. Bu süreç, teknolojinin maliyetlerini ve oluşabilecek organizasyon sorunlarını öngörürken, aynı zamanda diğer öğretim elemanlarından ve topluluktan gelen öneriler ve destek yoluyla ağ oluşturma olanağını değerlendirmeyi gerektirir. Teknolojik yeniliklere ve yeni öğretim metodolojilerine açık olmak, bu karar sürecinde önemli olabilir. Ayrıca tüm bunlara ek olarak güvenlik ve gizlilik konularının her zaman ön planda tutulması, öğretim elemanının daha bilinçli ve etkili bir teknoloji seçiminde bulunmasına yardımcı olabilir.

Uzaktan eğitim yoluyla Rusça derslerin öğretim tasarımı sürecini planlamada ADDIE modelinin sağladığı çerçevenin dikkate alınabileceği anlaşılmaktadır. *Analiz*, *Tasarım*, *Geliştirme*, *Uygulama* ve *Değerlendirme* aşamalarından oluşan modelde öğretim elemanlarının dikkate alması gereken öneriler bulunmaktadır. Analiz aşamasında, öğrenci özellikleri ve mevcut bilgi düzeyleri gibi faktörler dikkate alınmalıdır. Tasarım aşamasında, öğrenme hedeflerinin ve materyallerin nasıl oluşturulacağı belirlenirken, hangi teknolojik araçların kullanılacağına karar verilmelidir. Geliştirme aşamasında, seçilen teknolojilerle öğretim materyallerinin oluşturulması ve ilgili sistemlere yüklenmesi gerekmektedir. Uygulama aşamasında, öğretim süreci başlar ve ölçme ve değerlendirme dahil olmak üzere tüm uzaktan eğitim süreci uygulanmaktadır. Değerlendirme aşamasında, geri bildirimler ve veriler toplanarak iyileştirme alanları belirlenmektedir. Ancak bu modelin karmaşıklığı ve tekrarlanan geliştirme ve değerlendirme süreçlerinin gerektirdiği zaman, daha basit ve hızlı geliştirilebilen bir yaklaşım ihtiyacına işaret etmektedir. Bu modelin, karmaşık yapıdaki derslerin etkili bir şekilde tasarlanmasını ve uygulanmasını sağlamaya yardımcı olabileceği, ancak bu tür bir model ile basit yapıdaki derslerin öğretim tasarımına ayrılan zaman, öğrenciler ile iletişim ve etkileşime de ayrıldığında daha çok verim alınabileceği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda uzaktan eğitim yoluyla yürütülen

Rusça derslerin öğretim tasarımında aşamaları net ve hızlı uygulanabilen bir modele ihtiyaç olduğu sonucu çıkmaktadır.

Karmaşık yapıdaki derslerin öğretim tasarımında kullanılabilecek ADDIE modeline, basit yapıdaki dersler için hızlı uygulanabilir bir alternatif olarak, uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça dersler için çalışmada bir model önerisinde bulunulmuştur. Buradaki karmaşıklık ve basitlik kavramları ders için ele alınacak konu ve belirlenen hedeflerin sayısı bağlamında düşünülebilir. Dersin ele aldığı konu ne kadar çoksa, hedefleri ne kadar çeşitli ise o kadar karmaşık yapıda olduğu söylenebilir. Bir ders için öğretim elemanı tarafından sistemli bir şekilde öğretim tasarımı yapıldığında öğretim sürecinin daha verimli olabileceği anlaşılmaktadır. Öğretim tasarımına ayrılan zaman ile öğretim sürecinde öğretim elemanına zaman kazandırabileceği söylenebilir. Bu amaçla çalışmada hangi aşamada ne yapılması gerektiği belirli olan hızlı ve kolay uygulanabilir bir öğretim tasarımı modeli geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu model, mevcut öğretim tasarımı uygulamalarından ve süreci verimli hale getirebilecek literatürdeki ilgili çalışmalardan elde edilen verilerden çıkarımlarda yapılarak geliştirilmiştir.

Modelde, *Hazırlık*, *Uygulama* ve *Değerlendirme* süreçlerinde sırasıyla belirlenen aşamalarda öğretim elemanının yanıtlaması gereken sorular bulunmaktadır. *Hazırlık* sürecinde öncelikle dersin amaç ve hedeflerinin daha kolay belirlenmesi amacıyla öğretim elemanına sorular yöneltilmiştir. Bu amaç ve hedeflere uygun olarak ardından teknoloji seçimi aşamasında öğretim elemanı yönlendirilmeye çalışılmıştır. Dersin hedefleri ve seçilen teknolojiler göz önünde bulundurularak öğretim materyallerinin öğretim elemanı tarafından farklı açılardan değerlendirme yapılması sağlanmaya çalışılmıştır. *Hazırlık* aşamasının son aşamasında yapılan değerlendirmeler ışığında öğretim yöntemlerinin iyileştirilmesi amacıyla öğretim elemanına sorular sorulmaktadır. Modelin, *Uygulama* süreci öğretim elemanının ders sürecine başladığı, öğretim tasarımı sürecine yönelik sadece hızlı uygulanabilir aksiyonlar almasının önerildiği aşamadır. Modelin *Değerlendirme* süreci öğretim elemanlarını daha etkili bir ölçme ve değerlendirme yapabilmesi amacıyla oluşturulan yönlendirmeleri ve öğretim tasarımının tüm aşamaları için geri bildirim alma konusunda öğrencilere yöneltilmesi gereken soruları içermektedir. Aşamalarda

öğretim elemanına yöneltilen soruların daha iyi anlaşılması için açıklamalar ve örnek yanıtlar bulunmaktadır. Modelin uygulanma biçiminin daha iyi anlaşılması için her aşamayı içeren detaylı bir bilgilendirme yapılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, *Rusça Çeviri Yöntemleri* dersi için bir öğretim tasarımı yapılarak modelin uygulama örneği gösterilmiştir.

Bu modelin uygulaması, uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde kurumların ve öğretim elemanlarının belirli öğretim ve öğrenme hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olabilir. Ancak, bu modelin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için öğretim elemanlarının ve yükseköğretim kurumlarının yeni uygulamalara ve yaklaşımlara açık olmaları gerekmektedir. Yükseköğretim kurumlarının modeli uygulamayı düşünen öğretim elemanlarına gerekli desteği sağlaması verimlilik açısından önemlidir. Bu model önerisi, uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça dersler için sistematik bir şekilde öğretim tasarımının nasıl yapılabileceğini konusunda öğretim elemanlarında bir anlayış oluşturmak amacıyla geliştirilmiştir. Modelin uygulamasının olası etkilerini belirlemek çalışmanın amacı kapsamında olmayıp, bu konuda daha fazla araştırma ve uygulama yapılması önerilmektedir. Önerilen modelin geniş çapta uygulanmasından önce, küçük gruplar üzerinde pilot çalışmaların yürütülmesi önemlidir. Modelin farklı yükseköğretim kurumlarında, farklı derslerde ve öğrenci gruplarında etkisi değerlendirilerek sağladığı kolaylıkların ve sınırlılıkların belirlenmesi, daha etkili ve geniş ölçekte kullanılabilecek bir öğretim tasarımı modelinin öğretim elemanları tarafından benimsenmesine yardımcı olabilir.

Gelecek araştırmalara yönelik öneriler:

- Sanal gerçeklik, makine öğrenmesi, yapay zekâ, blok zinciri gibi kullanımı karmaşık ya da maliyetli olan teknolojilerin uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine entegrasyonuna ve etkisinin ölçülmesine yönelik bireysel çalışmalar değil; BAP, TÜBİTAK gibi bir proje desteği kapsamında sağlanacak bütçe ile diğer bölümler veya kurumlardaki teknolojik yeterliğe sahip öğretim elemanları da dahil edilerek iş birliğine dayalı çalışmalar yapılabilir.

- Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde kullanılabilecek yabancı dil öğretim yöntemleri araştırılarak, bu yöntemlerin uygulamasına ve etkisine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğrencilerin öğrenme verimliliğini artırabilecek farklı yaklaşımlar araştırılarak, bu yaklaşımların uygulamasına ve etkisine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğretim elemanlarının teknolojik yeterliklerinin artırılmasına yönelik uygulamaların araştırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde temel dil becerilerinin artırılmasına yönelik web araçlarının araştırılarak, bu araçların uygulamasına ve etkisine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğrencilerin gerçek hayatta Rusça dil becerilerini kullanabilecekleri uygulamaların araştırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Rusça derslerin öğretim tasarımında kullanılabilecek modeller araştırılarak bu modellerin uygulamasına ve etkisine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki iletişim ve etkileşimi artırabilecek uygulamalar araştırılarak, bunların etkisine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretiminde öğrencilerin özerk öğrenmesini destekleyecek uygulamalar araştırılarak, bunların etkisine yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akçayır, Murat, Kılıç Çakmak, Ebru: "Uzaktan Eğitimde Grafik Tablet Teknolojisinin Kullanımı", **Journal of Turkish Studies**. V. 12, 2017, s. 21-36.

Akdemir, Ayşegül, Arda, Barca: "Çevrimiçi Eğitimde Görsel İletişim: Sanal Sınıf Deneyiminde Kamera Kullanımının Toplumsal Analizi", **19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi** , V. 3 (4), 2022, s. 344-357.

Akkoyunlu, Buket: "Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim", **Yükseköğretim Kalite Kurulu**, (Çevrimiçi), https://portal.yokak.gov.tr/makale/pandemi-doneminde-uzaktan-egitim/, 15 Nisan 2021.

Awoke, Amanuel v.d.: "An Overview of Enhancing Distance Learning Through Augmented and Virtual Reality Technologies" **ArXiv**, abs/2101.11000, 2021.

Aydın, Onur: "Rusçanın Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Olarak Öğretimi", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul, 2015.

Azimov, E. G.: **Metodika organizatsii distantsionnogo obuçeniya Russkomu yazıku kak inostrannomu**, Moskova, Russkiy yazık kursı, 2006.

Başal, Ahmet: "The Implementation of A Flipped Classroom in Foreign Language Teaching", **Turkish Online Journal of Distance Education**, V. 16(4), 2015, s. 28-37.

Bogdanova, Nadezhda V. v.d.: "Tandem Language Learning: Research Experience in Russian Universities Context", Ed. by. Zhanna Anikina, **Integrating Engineering Education and Humanities for Global Intercultural Perspectives**. IEEHGIP 2022, Lecture Notes in Networks and Systems, V. 131, Cham, Springer, 2022, s. 267-277.

Camilleri, Mark Anthony, Camilleri, Adriana Caterina: "The Acceptance of Learning Management Systems and Video Conferencing Technologies: Lessons Learned from COVID-19", **Technology, Knowledge and Learning**, V. 27, Springer, 2022, s. 1311-1333.

Carluccio, A.: "Is the Duolingo Challenge Valid For Russian?", **İzuçeniye i prepodavaniye russkogo yazıka v raznıh lingvokulturnıh sredah**, Moskova, RUDN, 2019, s. 349-357.

Carpenter, Shana K., Mueller, Frank E.: "The effects of interleaving versus blocking on foreign language pronunciation learning", **Memory & Cognition**, V. 41, Springer, 2013, s. 671-682.

Casey, Denise M.: "A Journey to Legitimacy: The Historical Development of Distance Education through Technology", **TechTrends**, C. LII, No:2, 2008, s. 45-51.

Chaudry, Muhammad Ajmal, Fazal-ur-Rahman: "A critical review of instructional design process of distance learning system", **Turkish Online Journal of Distance Education**, V. 11 (3), 2010, s. 193-205.

Chu, Chih-Ping v.d.: "A Web-service oriented framework for building SCORM compatible learning management systems", **International Conference on Information Technology: Coding and**

Computing, Proceedings, ITCC 2004, Vol.1, Las Vegas, 2004, s. 156-161.

Council of Europe: **Common European Framework of Reference for Languages : Learning Teaching Assessment**, Press Syndicate of the University of Cambridge, 2001.

Dobre, Iuliana: "Learning Management Systems for Higher Education - An Overview of Available Options for Higher Education Organizations", **Procedia - Social and Behavioral Sciences**, V. 180, 2015, s. 313-320.

Eltut Kalender, Nükhet: "Analiz programmı distantsionnogo obuçeniya po russkomu yazıku vo vremya pandemii Kovid-19: na primere Universiteta Van Yüzüncü Yıl", **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Van Özel Sayısı, 2021, s. 883-906.

Fotiadou, Aggeliki, Angelaki, Christina, Mavroidis, Ilias: "Learner Autonomy as a Factor of the Learning Process in Distance Education", **European Journal of Open, Distance and E-Learning**, V. 20 (1), 2017, s. 96-111.

Hamad, Karez Abdulwahhab, Kaya, Mehmet: "A Detailed Analysis of Optical Character Recognition Technology", **International Journal of Applied Mathematics, Electronics and Computers**, V. 4, 2016, s. 244-249.

Hosch, William L.: "Semantic Web", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/topic/Semantic-Web, 16 Nisan 2021.

Hosch, William L.: "machine learning", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/technology/machine-learning, 1 Mayıs 2023.

Hosch, William L.: "augmented reality", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/technology/augmented-reality, 3 Nisan 2023.

Jiang, Bo v.d.: "Experience of Online Learning from COVID-19: Preparing for the Future of Digital Transformation in Education", **International Journal of Environmental Research and Public Health**, V. 19(24):16787, 2022.

Jiang, Xiangying v.d.: "Duolingo efficacy study: beginning-level courses equivalent to four university semesters", **Duolingo Research Report**, DRR-20-04, 2020.

Jitpaisarnwattana, Napat, Reinders, Hayo, Darasawang, Pornapit: "Language MOOCs: An expanding field", **Technology in Language Teaching & Learning**, V. 27(2), 2019, s.46-48.

Jung, Insung: "Introduction to Theories of Open and Distance Education", **Open and Distance Education Theory Revisited,** SpringerBriefs in Education, 2019, s. 1-9.

Kaşina, Olga Andreyevna v.d.: "Sistema upravleniya obuçeniyem kak osnova organizatsii elektronnogo obuçeniya v vuze", **Obrazovatelnıye tehnologii i obşçestvo**, V. 21(2), 2018, s. 431-438.

Kaunova, E. V.: "Tehnologiya sotrudniçestva na urokah russkogo yazıka v usloviyah distantsionnogo obuçeniya", **İzvestiya Volgogradskogo gosudarstvennogo pedagogiçeskogo universiteta**, V. 9 (162), 2021, s. 44-48.

Kazanskaya, N. V.: "Sovremennıy podhod k prepodavaniyu russkogo yazıka kak inostrannogo v vuze", **World Science**, V. 5, N. 10 (14), 2016, s. 16-19.

Kıral, Bilgen: "Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi", **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, V. 15, 2020, s. 170-189.

Koçak Usluel, Yasemin, Mazman, Sacide Güzin: "Adoption of Web 2.0 tools in distance education", **Procedia - Social and Behavioral Sciences**, V. 1 (1), 2009, s. 818-823.

Kodden, Bas: "The Art of Sustainable Performance: The Zeigarnik Effect", **The Art of Sustainable Performance**, SpringerBriefs in Busines, Cham, Springer, 2020, s. 67-73.

Köksal, Dinçay, Ulum, Ömer Gökhan: "Language assessment through Bloom's Taxonomy", **Journal of Language and Linguistic Studies**, V. 14(2), s. 76-88.

Kurt, Gökçe v.d.: "TPACK in practice: A qualitative study on technology integrated lesson planning and implementation of Turkish pre-service teachers of English", **International Association of Research in Foreign Language Education and Applied Linguistics ELT Research Journal**, V. 3 (3), 2014, s. 153-166.

Larsen-Freeman, Diane, Anderson, Marti: **Techniques and Principles in Language Teaching**, 3.bs., New York, Oxford University Press, 2011.

Lee, Mark J.W., McLoughlin, Catherine: "Beyond Distance and Time Constraints: Applying Social Networking Tools and Web 2.0 Approaches in Distance Education", **Emerging Technologies in Distance Education**, 4. bs., Ed. by. George Veletsianos, Edmonton, AU Press, 2010, s. 61-87.

Lowood, Henry E.: "virtual reality", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/technology/virtual-reality, 3 Nisan 2023.

Miyatsu, Toshiya, McDaniel, Mark A.: "Adding the keyword mnemonic to retrieval practice: A potent combination for foreign language vocabulary learning?", **Memory & Cognition**, V. 47, Springer, 2019, s. 1328–1343.

Moore, Michael G., Kearsley, Greg: **Distance Education: A Systems View of Online Learning**, 3. bs., Belmont, Wadsworth Cengage Learning, 2012.

Mukanova, Zh. A. v.d.: "Analysis of the learning curve in a foreign language study: The methods development", **AIP Conference Proceedings**, V. 2186 (1), 2019.

Nolen, Jeannette L.: "mnemonic", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/topic/mnemonic, 6 Mayıs 2023.

Oluchukwu Uzoamaka, Ekwealor v.d.: "Semantic Web Ontology Technology and Its Impact on E-Learning", **American Journal of Embedded Systems and Applications**, V. 8 (2), 2021, s. 12-16.

Palacios-Hidalgo, Francisco Javier: "TELL, CALL, and MALL: Approaches to bridge the language gap", **International Approaches to Bridging the Language Gap**, IGI Global, 2020, s. 118-134.

Rakova, A. A.: "Platforma 'Voicethread' v razvitii razgovornoy reçi studentov vo vneauditornoye vremya", **Sotsiokulturnıye i filologiçeskiye aspektı v obrazovatelnom i nauçnom kontekste**, V.9, Kiyoto, 2014, s. 510-514.

Rebala, Gopinath, Ravi, Ajay, Churiwala, Sanjay: "Machine Learning Definition and Basics", **An Introduction to Machine Learning**, Cham, Springer, 2019, s. 1-17.

Richards, Jack C., Rodgers,Theodore S.: **Approaches and Methods in Language Teaching**. 3. bs., Cambridge, Cambridge University Press, 2014.

(Rob) Branch, Robert Maribe, Stefaniak, Jill E.: "Instructional Design Theory", **Open and Distance Education Theory Revisited**, SpringerBriefs in Education, 2019, s. 85-94.

Rogers, John: "The Spacing Effect and its Relevance to Second Language Acquisition", **Applied Linguistics**, V. 38, 2017, s. 906-911.

Saraç, Yekta: "Üniversitelerde Uygulanacak Uzaktan Eğitime İlişkin Açıklama", **YÖK**, (Çevrimiçi), https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/universiteler

de-uygulanacak-uzaktan-egitime-iliskin-aciklama.aspx, 15 Nisan 2021.

Savinıh, İ. V., Juravleva, E. A.: "Formatı dlya obmena testovımi zadaniyami: Aiken i GIFT", **İnformatsionnıye tehnologii v obuçenii v sisteme professionalnogo obrazovaniya,** İTO Mariy El, 2009, s. 99-100.

Schlosser, Charles A., Anderson, Mary L.: **Distance Education: Review of the Literature**, Washington, Association for Educational Communications and Technology, 1994.

Seljan, Sanja v.d.: "CALL (Computer-Assisted Language Learning) and Distance Learning", **Proceedings of the 29th International Convention MIPRO 2006**, Rijeka, 2006, s. 145-151.

Senft, Theresa M.: "videoconferencing", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/technology/videoconferencing, 26 Nisan 2023.

Settles, Burr, Meeder, Brendan: "A Trainable Spaced Repetition Model for Language Learning", **Proceedings of the 54th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics**, V. 1, Berlin, Association for Computational Linguistics, 2016, s. 1848-1858.

Sheikh, Haroon, Prins, Corien, Schrijvers Erik: "Artificial Intelligence: Definition and Background", **Mission AI**, Cham, Springer, 2023, s. 15-41.

Shi, Yue: "Research of the Development of Distance Learning under the COVID-19 Circumstances Based on Video Conferencing

Software and MOOCs", **2021 2nd International Conference on Education, Knowledge and Information Management (ICEKIM)**, Xiamen, China, 2021, s. 154-158.

Shibata, Naoya: "The Usefulness of Busuu Online Courses for Foreign Language Learning", **Computer-Assisted Language Learning Electronic Journal**, V. 21 (2), 2020, s. 197-203.

Singh, Deepmala, Singh, Anurag, Karki Sagar: "Knowledge Management and Web 3.0: Introduction to Future and Challenges". Ed. by. Sandeep Kautish v.d., **Knowledge Management and Web 3.0: Next Generation Business Models**, Springer, 2021, s. 1-13.

Son, Jeong-Bae: "Using Web-Based Language Learning Activities in the ESL Classroom", **International Journal of Pedagogies & Learning**, V. 4 (4), 2008, s. 34-43.

Sun, Han, Wang, Xiaoyue, Wang, Xinge: "Application of Blockchain Technology in Online Education", **International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET),** V. 13(10), 2018, s. 252-259.

Şat, Mustafa, İlhan, Fatih, Yükseltürk, Erman: "Web tools as e-icebreakers in online education", **Journal of Educational Technology and Online Learning**, V. 5(3), 2022, s. 721-737.

Şengüder, Zoya: "Yabancı Dil Olarak Uzaktan Rusça Öğretiminde Edebi Metinlerin Kullanımı" **Avrasya İncelemeleri Dergisi**, V.11(2), 2022, s. 223-239.

The Editors of Encyclopaedia Britannica: "World Wide Web." **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/topic/World-Wide-Web, 16 Nisan 2021.

The Editors of Encyclopaedia Britannica: "Fibonacci sequence", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/science/Fibonacci-number, 6 Mayıs 2023.

The Editors of Encyclopaedia Britannica: "OCR", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi) https://www.britannica.com/technology/OCR, 7 Nisan 2023.

The Editors of Encyclopedia Britannica: "blockchain", **Encyclopedia Britannica**, (Çevrimiçi), https://www.britannica.com/topic/blockchain, 17 Nisan 2023.

(Tony) Bates, A. W.: "Media Theory", **Open and Distance Education Theory Revisited**, SpringerBriefs in Education, 2019, s. 95-104.

(Tony) Bates, A.W.: "Choosing and using media in education: the SECTIONS model", **Teaching in a digital age: Guidelines for designing teaching and learning**, 3. bs., Vancouver, Tony Bates Associates Ltd., 2022.

(Tony) Bates, A.W.: "Methods of teaching with an online focus", **Teaching in a digital age: Guidelines for designing teaching and learning**, 3. bs., Vancouver, Tony Bates Associates Ltd., 2022.

Venturino, Marielle, Hsu, Yu-Chang: "Using WhatsApp to Enhance International Distance Education at the University of South Africa", **TechTrends**, V. 66, 2022, s. 401-404.

Vereniç, T. K., Zlobina, S. A. ve Srmikyan, V. C.: "İz opıta primeneniya tehnologiy Web 2.0 v sisteme testirovaniya inostrannıh studentov na urokah russkogo yazıka", **Problemı sovremennogo obrazovaniya**, V. 2, 2021, s. 192-201.

Verkoeijen, Peter, Bouwmeester, Samantha, Camp, Gino: "A short term testing effect in cross-language recognition", **Psychological Science**, V. 23(6), 2012, s. 567-571.

Villegas, William, Cañizares, Milton Roman, Palacios, Xavier: "Improvement of an Online Education Model with the Integration of Machine Learning and Data Analysis in an LMS", **Applied Sciences**, V. 10, 2020, s. 17-18.

Wang, Zhen: "On Computer Assisted Language Learning (CALL) and Change of Teachers' Role", **IOP Conference Series: Earth and Environmental Science**, V.632, 2021.

Xu, Zhihong v.d.: "A scoping review of digital game-based technology on English language learning", **Educational Technology Research and Development**, V. 68, Springer, 2020, s. 877-904.

Yokoyama, Satoru, Chiba, Katsuhiro: "A Smart Method for Becoming Bilingual in a Foreign Language Learning Context: Recent Developments in use of the Testing Effect in Foreign Language Learning",

Bilingualism: Cultural Influences, Global Perspectives and Advantages/Disadvantages, Ed. by. Carroll E. Wilson, New York, NOVA Science Publishers, 2016, s. 59-73.

Yu, Liyang: "schema.org and Semantic Markup", **A Developer's Guide to the Semantic Web**, Berlin, Springer, 2014, s. 475-515.

Zaidi, Ahmed H. v.d.: "Adaptive Forgetting Curves for Spaced Repetition Language Learning" **Artificial Intelligence in Education**, V. 12164, 2020, s. 358-363.

Zyabkina, L. S., Lyasoviç, S. M.: "Onlayn-obuçeniye v rossiyskoy i belorusskoy praktike prepodavaniya rki", **Vestnik Polotskogo gosudarstvennogo universiteta**, Seriya E. Pedagogiçeskiye nauki, V. 15, 2021, s. 16-25.

"Introduction to structured data markup in Google Search", **Google Search Central,** (Çevrimiçi), https://developers.google.com/search/docs/appearance/structured-data/intro-structured-data, 20 Nisan 2022.

"İstanbul Üniversitesi Öğrenme Yönetim Sistemi", (Çevrimiçi), https://oys.istanbul.edu.tr/login, 25 Nisan 2023.

"Anadolu Üniversitesi Öğrenme Yönetim Sistemi", (Çevrimiçi), https://mergen.anadolu.edu.tr/login/canvas, 25 Nisan 2023.

"Öğretim Yönetim Sistemi Seçimi Kılavuzu – Kısaltmalar", (Çevrimiçi), https://ekitap.ankara.edu.tr/oysk/front-matter/kisaltmalar-2/, 25 Nisan 2023.

"Aiken format", **MoodleDocs**, (Çevrimiçi), https://docs.moodle.org/402/en/Aiken_format, 25 Nisan 2023.

(Çevrimiçi), https://www.xp-pen.com/topic/E-learning, 27 Nisan 2023.

"Odak modunu kullanma", **Zoom Desteği**, (Çevrimiçi), https://support.zoom.us/hc/tr/articles/360061113751-Odak-modunu-kullanma, 27 Nisan 2023.

"PDF ve fotoğraf dosyalarını metne dönüştürme", **Google Drive Yardım**, (Çevrimiçi), https://support.google.com/drive/answer/176692?hl=tr, 11 Nisan 2023.

"Pinpoint hakkında", **Pinpoint Yardım**, (Çevrimiçi), https://support.google.com/pinpoint/answer/11948320?hl=tr, 11 Nisan 2023.

"Google Drive'dan dosya paylaşma", **Google Drive Yardım**, (Çevrimiçi), https://support.google.com/drive/answer/2494822, 7 Mayıs 2023.

"QR Kodu ile sayfa paylaşma", **Google Chrome Yardım**, (Çevrimiçi), https://support.google.com/chrome/answer/9979877, 7 Mayıs 2023.

"Hakkımızda", **Akadema**, (Çevrimiçi), https://acik.anadolu.edu.tr/SourceLanding/AkademaAbout, 7 Mayıs 2023.

"Rusçaya Giriş", **Akadema**, (Çevrimiçi), https://acik.anadolu.edu.tr/MaterialDetail?materialCode=10920&sourceId=1, 7 Mayıs 2023.

"O proyekte", **Portal Obrazovaniye na russkom**, (Çevrimiçi) https://pushkininstitute.ru/about, 7 Mayıs 2023.

"Uçit russkiy", **Portal Obrazovaniye na russkom**, (Çevrimiçi), https://pushkininstitute.ru/learn, 7 Mayıs 2023.

"About Us", **Duolingo**, (Çevrimiçi), https://en.duolingo.com/approach, 8 Mayıs 2023.

"The Busuu methodology", **Busuu**, (Çevrimiçi), https://www.busuu.com/en/it-works/busuu-methodology, 9 Mayıs 2023.

"The Babbel Method", **Babbel**, (Çevrimiçi), https://about.babbel.com/en/, 9 Mayıs 2023.

"RussianGram", **Chrome Web Mağazası**, (Çevrimiçi), https://chrome.google.com/webstore/detail/russiangram/bidcnmfhffpamjhgkemdmjdmnchjnmdf/related, 9 Mayıs 2023.

"Novıy çastotnıy slovar russkoy leksiki", **İnstitut russkogo yazıka im. V. V. Vinogradova RAN**, (Çevrimiçi), http://dict.ruslang.ru/freq.php, 7 Mayıs 2023.

"Google Harf Çevirme Aracı", **Chrome Web Mağazası**, (Çevrimiçi), https://chrome.google.com/webstore/detail/google-input-tools/mclkkofklkfljcocdinagocijmpgbhab/, 9 Mayıs 2023.

"Google Çeviri", **Chrome Web Mağazası**, (Çevrimiçi), https://chrome.google.com/webstore/detail/google-translate/aapbdbdomjkkjkaonfhkkikfgjllcleb, 9 Mayıs 2023.

"Programmable Search Engine by Google", **Google**, (Çevrimiçi), https://programmablesearchengine.google.com/about/, 9 Mayıs 2023.

"Rusça Çeviri Yöntemleri", **İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilgi Sistemi**, (Çevrimiçi), https://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlence/?id=738830&bid=1139&birim=rus_dili_ve_edebiyati__lisans_programi__(orgun_ogretim), 11 Mayıs 2023.

EKLER

EK 1 : Uzaktan Eğitim Yoluyla Rusça Öğretim Tasarımı Modeli Uygulama Şablonu

HAZIRLIK Aşama 1: Amaç ve Hedefler

1) Bu dersin uzaktan eğitim yoluyla Rusça öğretimine yönelik genel amacı nedir?
2) Belirlediğiniz bu amaç öğrencilerin hangi Rusça dil alanları ya da becerileri ile ilişkilidir?
3) Bu ilişkili olan Rusça dil alanlarını ya da becerilerini hangi seviyede ya da ölçüde geliştirmek istiyorsunuz?
4) Önceki yanıtlarınızı göz önünde bulundurarak bu dersin ana hedeflerini belirleyebilir misiniz?
5) Belirlediğiniz bu ana hedeflere daha kolay ulaşılmasını sağlayabilecek alt hedefler var mı, varsa bunlar neler olabilir?
6) Belirlediğiniz tüm bu hedefler için öğrencilerin belirli bir seviyede Rusça dil yeterliğine sahip olması gerekiyor mu? Gerekiyorsa genel olarak öğrencilerin ne kadarı buna uygun durumda?
7) Belirlediğiniz tüm bu hedefler ile bu dersin müfredatında yer alan konular arasında nasıl bir uyumluluk var? Hedeflerin ya da müfredatın gözden geçirilmesi gerekiyor mu?
8) Belirlediğiniz tüm bu hedefler ölçme ve değerlendirme aşamasında ölçülebilir ve değerlendirilebilir nitelikte mi? Hedeflerin gözden geçirilmesi gerekiyor mu?
9) Belirlediğiniz tüm bu hedefler, ölçme ve değerlendirme aşamasında test edildiğinde hedeflediğiniz yeterlikleri öğrencilerin sağlayabileceğini öngörebiliyor musunuz? Öngörebiliyorsanız, sizce öğrencilerin ne kadarı bu yeterliklere sahip olabilecek?

HAZIRLIK Aşama 2: Teknoloji Seçimi

1) Dersin amaç ve hedeflerini göz önünde bulundurarak hangi teknolojileri kullanmayı düşünüyorsunuz?

2) İlgili teknoloji hedeflediğiniz yeterliklere ulaşmada sizce etkili olacak mı? Literatürde buna yönelik araştırmalar var mı?
3) İlgili teknoloji mevcut kullandığınız teknolojiler ya da uzaktan eğitim sistemleri ile uyumlu mu?
4) İlgili teknolojinin siz ya da öğrenciler için bütçe gerektirecek bir durumu var mı?
5) İlgili teknolojinin siz ve öğrenciler açısından kullanımı kolay mı, eğitim alınması gerekiyor mu?
6) İlgili teknolojiyi kullanmak için öğrencilerin cihaz türü, modeli gibi özel bir gereksinime sahip olmaları gerekiyor mu? İlgili teknoloji mobil cihazlarla da uyumlu çalışıyor mu?
7) İlgili teknoloji ihtiyaç duymanız halinde farklı türde medyaları destekliyor mu?
8) İlgili teknoloji öğrenciler ile etkileşime ve iş birliğine yönelik çalışmaya olanak sağlıyor mu?
9) İlgili teknoloji yeni bir oluşum mu, düzenli olarak güncelleniyor mu? Kısa bir süre sonra ilgili teknolojinin geliştirilmesinin durdurulma olasılığı var mı?
10) İlgili teknoloji için ihtiyaç durumunda teknik destek alma olanağınız var mı?
11) İlgili teknolojide güvenlik ve gizlilik önlemleri alınıyor mu? Olası veri kaybına karşı alabileceğiniz önlemler var mı?
12) İlgili teknolojinin seçimine veya kullanımına harcanan zaman öğrenciler ile iletişime ve etkileşime ayrılırsa hedeflere yönelik daha çok kazanım elde edilebilir mi?

HAZIRLIK Aşama 3: Öğretim Materyalleri

1) Dersin amaç ve hedeflerini göz önünde bulundurarak hangi öğretim materyallerini kullanmayı düşünüyorsunuz?
2) Bu öğretim materyalleri hedeflediğiniz yeterliklere ulaşmada sizce etkili olacak mı?
3) Bu öğretim materyalleri dersin müfredatında yer alan konuları ele almak için sizce yeterli olacak mı?
4) Dersin müfredatına baktığınızda doğrudan bu öğretim materyalleri aracılığıyla anlaşılabilecek konular var mı? Varsa bu konuda ne yapılabilir?

5) Bu öğretim materyalleri mevcut uzaktan eğitim sistemleri veya kullanmayı düşündüğünüz teknolojiler ile uyumlu mu?
6) Bu öğretim materyalleri üzerinde istediğinizde düzenleme yapma olanağınız var mı?
7) Bu öğretim materyalleri ihtiyaç duymanız halinde farklı türde medyaları destekliyor mu?
8) Bu öğretim materyallerinin siz ya da öğrenciler için bütçe gerektirecek bir durumu var mı?
9) Bu öğretim materyalleri öğrencilerin kolay anlayabileceği bir yapıda mı? Mobil cihazlarda bu materyaller kolaylıkla anlaşılıyor mu?
10) Bu öğretim materyallerini kullanmak için öğrencilerin özel bir gereksinime sahip olmaları gerekiyor mu?
11) Bu öğretim materyalleri öğrenciler ile etkileşime ve iş birliğine yönelik çalışmaya olanak sağlıyor mu?
12) Bu öğretim materyallerini kaybetme ihtimaline karşı alabileceğiniz önlemler var mı?
13) Bu öğretim materyallerini belirlemeye veya oluşturmaya harcanan zaman öğrenciler ile iletişime ve etkileşime ayrılırsa hedeflere yönelik daha çok kazanım elde edilebilir mi?

HAZIRLIK Aşama 4: Öğretim Yöntemleri

1) Dersin amaç ve hedefleri kapsamında nasıl bir öğretim tarzı ile ders sürecini yöneteceksiniz?
2) Öğretim tarzınıza ve dersin hedeflerine uygun olarak kullanmayı düşündüğünüz öğretim yöntemleri nelerdir?
3) Bu öğretim yöntemleri mevcut teknolojiler ve öğretim materyalleri ile kullanılabilir mi?
4) Bu öğretim yöntemleri hedeflediğiniz yeterliklere ulaşmada sizce etkili olacak mı?
5) Bu öğretim yöntemleri dersin müfredatında yer alan konuları aktarmak için sizce yeterli olacak mı? Başka bir yöntem kullanmanızı gerektirecek bir konu var mı?

6) Bu öğretim yöntemlerinde öğrenci motivasyonunu artırmaya yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
7) Bu öğretim yöntemlerinde öğrencilerin daha kolay öğrenmesine yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
8) Bu öğretim yöntemlerinde öğrencilere başarılı bir şekilde öğrettiğiniz bilgilerin unutulmasını engellemeye ve uzun süre akılda kalıcılık sağlamaya yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
9) Bu öğretim yöntemlerinde öğrenciler arasında etkileşim ve iş birliği sağlamaya yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
10) Bu öğretim yöntemlerinde öğrencilerin özerk öğrenmelerini desteklemeye yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?
11) Bu öğretim yöntemlerinde hedeflerinizi destekleyecek şekilde öğrencilerin gerçek hayatta Rusça pratik yapmalarına yönelik özel bir yaklaşım bulunuyor mu? Bulunmuyorsa bu konuda ne yapabilirsiniz?

UYGULAMA Aşama 5: Ders Süreci

Bu aşamada soru bulunmamaktadır.

DEĞERLENDİRME Aşama 6: Ölçme ve Değerlendirme

1) Dersin amacı kapsamında belirlediğiniz hedeflerdeki yeterliklere öğrencilerin hangi derecede ulaştıklarını anlamak için nasıl bir ölçme ve değerlendirme yapmayı düşünüyorsunuz?
2) Bu ölçme ve değerlendirme yaklaşımınız öğrencilerin hedeflediğiniz yeterliklere ulaşıp ulaşmadığını anlamanız için sizce yeterli olacak mı?
3) Bu ölçme ve değerlendirme yaklaşımınız Bloom taksonomisine göre öğrencilerin farklı bilişsel düzeylerini ölçmeye yönelik sorular ya da değerlendirmeler içeriyor mu?
4) Bu ölçme ve değerlendirme yaklaşımınız ile elde edilecek sonuçlar öğretim tasarımı sürecindeki olası sorunları görmenize yardımcı olabilecek mi?

5) Ölçme ve değerlendirme sonrası öğrencilerde oluşabilecek olumsuz bir Zeigarnik etkisini engellemek için özel bir tutum sergiliyor musunuz? Olumlu bir Zeigarnik etkisi oluşturmak için özel bir çabanız var mı?

EK 2 : Uzaktan Eğitim Yoluyla Rusça Öğretim Tasarımı Modeli Geri Bildirim Alma Şablonu

1) Bu dersin amaç ve hedefleri aşağıda belirtilmiştir, sizce bu amaç ve hedefler doğru bir şekilde oluşturulmuş mu? Bu konuda neler önerebilirsiniz?
    a. Amaç: ...
    b. Hedefler: ...
2) Ders sürecinde kullanılan teknolojiler ve web araçları ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? Başka hangi teknolojiler ile öğretim süreci daha verimli hale getirilebilir?
3) Ders sürecinde kullanılan öğretim materyalleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? Öğretim materyalleri anlaşılabilir yapıda mı? Daha verimli bir öğretim süreci için öğretim materyalleri sizce nasıl tasarlanmalı?
4) Ders sürecinde öğretim elemanının kullandığı öğretim yöntemleri ya da yaklaşımları hakkında bir fikriniz var mı? Öğretim elemanı sizin öğrenme verimliliğinizi artırmak ve size daha iyi öğretmek için neler yapabilir?
5) Ödevler, projeler ya da sınavlar gibi dersin ölçme ve değerlendirme süreçleri ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Dersin amaç ve hedeflerine uygun bir ölçme ve değerlendirme yapılabildiğini düşünüyor musunuz? Bu konuda neler önerebilirsiniz?
6) Genel olarak ders sürecinde karşılaştığınız zorluklar nelerdi? Neleri anlamakta ya da nelerin üstesinden gelmekte zorlandınız? Bu sorunlara çözüm bulabildiniz mi? Ders sürecinde zaman kaybı olarak nitelendirebileceğiniz durumlar oluştu mu?
7) Genel olarak ders sürecinde olumlu olarak değerlendirebileceğiniz şeyler nelerdi? Öğretim elemanının hangi uygulamaları size öğrenme sürecinde kolaylık sağladı? Öğretim elemanının hangi olumlu tutumlarını daha çok görmek istersiniz?

8) Genel olarak ders sürecini daha etkili ve verimli hale getirebilmek için başka neler önerebilirsiniz? Sizce başka hangi değişiklikler veya iyileştirmeler yapılabilir?

ÖZGEÇMİŞ

İlköğretim ve ortaöğretim hayatımı Düzce ve İstanbul'da tamamladım. 2008 yılında Fatih Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı bölümünde tam burslu olarak lisans eğitimine başladım. 2009-2010 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Erasmus kapsamında Litvanya Vilnius Pedagoji Üniversitesinde eğitim gördüm. 2012 yılında pedagojik formasyon eğitimini de bitirerek lisans eğitimini tamamladım.

2012 yılında Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında Anadolu Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümüne araştırma görevlisi olarak atandım. Aynı yıl lisansüstü eğitimimi tamamlamak üzere İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne 2547 sayılı kanunun 35.maddesi uyarınca görevlendirildim. 2015 yılında "Rusçanın Yabancı Dil Olarak Öğretiminde İnternet Kullanımı" başlıklı yüksek lisans tezimi savundum. 2016 yılında aynı üniversitede doktora eğitimine başladım.

2022 Kasım ayından bu yana Anadolu Üniversitesinde araştırma görevlisi olarak çalışmaya devam ediyorum. Evli ve 2 çocuk babasıyım.